

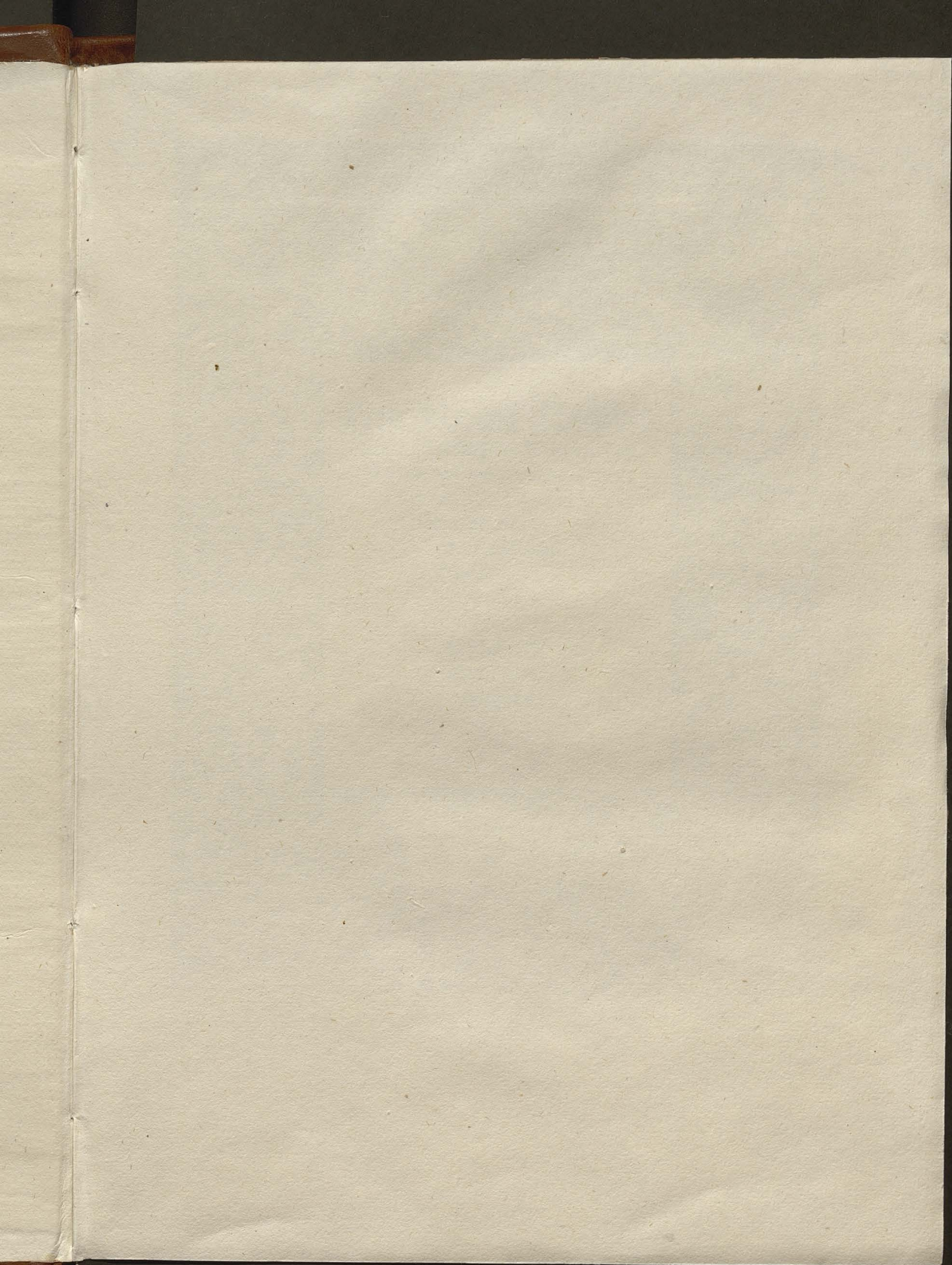
Biblioteka Jagiellońska.

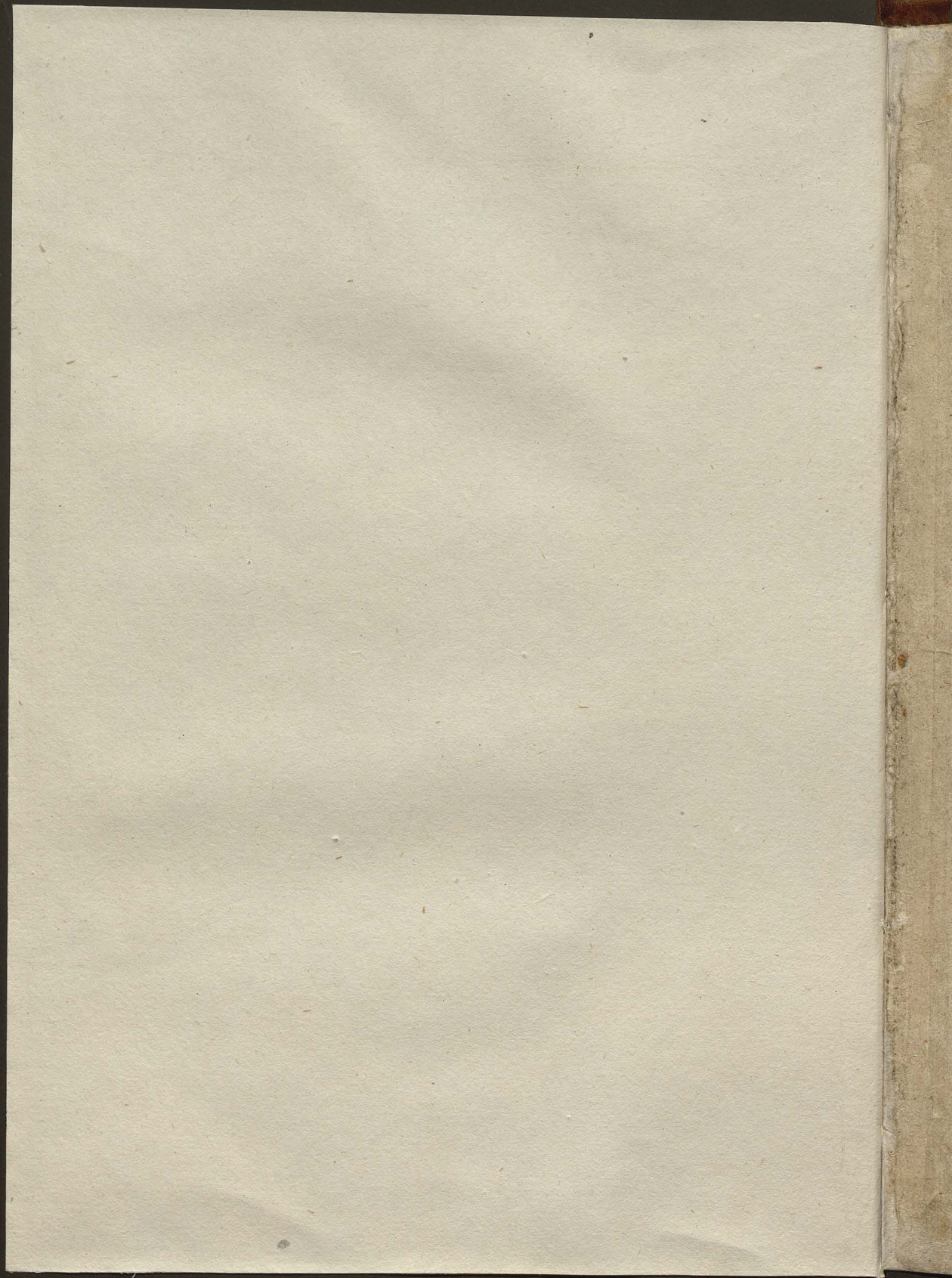


I. oc. 18⁶



Cim 4017





Paulina... 16... 16...

*non...
f...
m...*

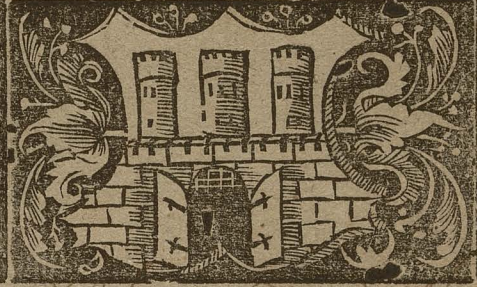
Pr...

sc...

Ch...

Triū Librorū De Ani-
ma Aristotelis familiariserpositō
cū ordinatissima questionū per dif-
ficulreres seu dubia dispo-
sitiōe ad intencionem do-
ctoris Subtilis
p honore dei et
z vellis
te cōi
in Gimnasio
Cracouiensi
congesta.

*q... de...
M. Bartholomeus
Cracouiensis*



*... q... q... q...
... q... q... q...
... q... q... q...*

*... q... q... q...
... q... q... q...
... q... q... q...*



Onorū honorabilitū

ioriciā opinātes: mag' aut' altera. *scilicet*
Este est Sextus Liber Naturalis
 philosophie Aristotelis tractans de
 Anima et de potencijs eius. Et habet
 tres libros partiales. In primo Ari-
 stoteles docet modū pcedendi in co-
 gnitione aie. et refellit op'iones anti-
 quorū de substātia aie. cuius sunt duo
 tractatus. Primus est p'hemialis in
 quo docet modū cognoscendi animā
 et habet duo capitula. In primo allici-
 ens auditores ad amorē huius sciētie

reddat eos attentos: beniuolos: et dociles. Et hoc capitulū diuidit i tres
 ptes. In prima reddit auditores beniuolos ex duobus. Primo oñdes
 historiā. i. scientiā de aia esse honorabiliorē alijs scientijs naturalibus: et
 ratiōe certitudinis: et ratiōe dignitatis subiecti: hī em sunt duo modi q̄
 bus vna scientia dicitur honorabilior altera. Secdo idē facit osidendo sciām
 de anima esse vtilē ad omne veritatē et maxie ad sciām naturālē: sedam
 pte pbat q̄a anima est principiu aialū que sunt principaliora encia na-
 turalia. **E**t in secda pte reddit auditores dociles pponēs ordinē oside-
 randorū dicēs q̄ ad hanc sciām p'inet considerare primo quid sit ania. et
 postea de eius potencijs et opatiōibus. Ex quibus quedā soli aie quēni-
 unt quedam toti pposito ex anima et corpe.

Circa hunc textū queritur. Vtrū scientia

de anima habēs p subiecto adēquato corpe aiatū sub ratiōe aiatū sit in-
 ter pres phie naturalis honorabilior. **E**rguit primo ptra p'suppositū
 sic. Aia est subiectū huius scie igit nō corpe aiatū. A'is patet q̄a illud
 est subiectū scie a quo ipa denoiat: sed hec scia denoiatur non a corpe
 animato sed ab aia: qm vocat scia de aia ergo. **E**t Secdo sic: Illud ē
 subiectū in aliqua scia cuius principia et passionēs tam cōes q̄ p'prie in-
 quirūt sed ania est huius igit. Admōr patet p phm dicētē se velle inuesti-
 gare primū naturā et s'iam aie et postea passiōes ipsius. **E**t Tercio sic de
 corpe aiatō nō est scia igit nō est s'ctm huius scie. A'is patet: q̄a de ipō
 nō pnt formari p'pōnes necessarie. Ista em omne corpe aiatū est ppositū
 ex corpe et aia (de qua magis videt qd sit necessaria cū in ea p'dicet diffi-
 nitio de diffinito. est ptingens cū illa vno aie cū corpe sit ptingens.
Et Quarto sic: Omis q̄ditas subiectinalis est incōplexa sed corpe aia
 tū est plexū ergo nō est subiectū huius scie. Admōr patet: q̄a corpe

*Bibliothecal Collē. Napos
 Universitatis Crae.*

and I remember him as a man who with words and actions
with respect to his own mind in his own way of thought and

Questiones primi libri De Anima

animatū est aggregatū ex quiditate gñica scs ex quiditate corporis: 7 qui-
ditate dñali scs ex quiditate aiati ergo est realiter pplexū. Confirmat quia
corpus aiatū est diffinitio quiditativa ergo essevere 7 realiter pplexum 7
nō solū vocatker. ¶ Quinto ptra questū sic. Jila scia est dignior 7 ho-
norabilior que est de digniori 7 honorabiliiori subiecto vi vult phis in tex-
tu: sed aliqua scia atia ab ista est de digniori 7 nobiliori subiecto: vi patet
de scia octavi libri phisicorū que est de primo motore. ¶ Sexto sic. Jila
scia est honorabilior que est firmioris 7 certioris demōstrationis: sed
ista scia non est ceteris dignioris 7 certioris demōstrationis: quia vi di-
ces in sequenti textu ipsa est de numero difficillimorū: de quibus non pos-
sumus habere firmā 7 certā demōstrationē. ¶ In oppositū pōt argui
quo ad primā ptē sic: sicut se habet scia ad scias ita subiectū ad subiectū
sed hec scia est ps phie naturalis ergo subiectū huius scie erit ps phietū
phie naturalis: sed illud nō pōt esse anima igitur. Sed quo ad scdaz ptē
arguit auctoritate phī in textu. ¶ Pro solutiōe huius questūis 7 declaratio-
ne textus precedentis morende 7 solvende sunt aliquę difficultates.

Prima difficultas. Utrū animavel cor

pūs animatū sit primū subiectū huius scie. Pro cuius solutiōe p̄suppo
sitis his que dicta sunt in principio logice de ratiōe ⁊ p̄ditionib⁹ subiecti
primi. Sciendū est q̄ de subiecto huius scie: sunt due opiniones pbabi
les. Prima est eoz qui dicūt aīam esse subiectū huius scie. Pro cuius
declaratīōe ponēt quedā suppositiones quaz prima est hec. Duplex est
noticia de aīa. Quedā est in se: ⁊ qdā in nobis. Noticia de aīa in se est talis
qualē anima nata est facere in intellectu sibi p̄porcionato. Sed noticia
anime in nobis est talis qualē nos possumus habere p̄ statu isto de natu
ra ipsius anime. Illa aut̄ est imperfecta: ⁊ habet solū p̄ experientiā ⁊ p̄ effect⁹

Supponitur scdo: qd aia differt tripliciter a formis pure naturalibus. Primo quia forma pure naturalis in sua materia nō requirit dispositio-
nē ⁊ organisationē quā requirit aia. Scdo: quia forma pure naturalis nō
mouet materiā suā quā informat in suo loco pprio: aia aut mouet corp⁹
quod informat in suo loco pprio ⁊ extra suū locū augendo: nutriendo: di-
latando: vel etiā pgressiue mouendo. Tercio dicitur quia forma naturalis
est principiu in vni⁹ opatiōis: vel admodū paucarū: aia aut est princi-
piū multarū opationū. Tercio supponit qd forma naturalis dicitur tripli-
citer: primo ex hoc: quia ipsa est naturalis pfectio ipsius materie: ita qd cū
materia pfit tuit vni⁹ ppositiō naturale: sic quelibet anima est forma na-
turalis etiā loquēdo de anima rationali. vt in scdo libro pbabitur. Scdo
dicitur forma naturalis quia attingit actiuitate agentis naturalis qd educit

cū familiari expositione textus.

ea de potencia materie: et sic aia vegetativa et sensitiva sunt forme natura-
rales: nō autē intellectiva. Tercio dicitur forma naturalis quia ipsa ē nata im-
mediate ex materia prime: et immediate in illā resolvi: et sic nulla anima
est forma naturalis: quā ut in secundo libro probatur quolibet anima presup-
ponit aliā formā sibialem in materia per quā constituit corpus organicū cuius
aia ē actus et perfectio. Quarto supponit quod anima rationalis potest dupli-
citer considerari uno modo ut forma quędam secundum esse separabilis a materia: eo
quod nō potest cadere sub corruptione: et sic consideratio eius pertinet ad metaphysi-
cū. Alio modo potest considerari ut est actus corporis organici phisici cuius quo consti-
tuit hominē qui est ens naturalis: et sic est naturalis perfectio materie et eius
consideratio pertinet ad phisicū. His suppositis dicitur primo quod hec sciētia
est de anima tanquā de subiecto primo ut patet per primas duas rationes ante
oppositū. Unā ad hoc quod de aliquo sit sciētia nō oportet quod ipsum habeat diffi-
nitionē constitutā ex genere et differentia: alias enim de ente nō esset sciētia: sed suf-
ficit quod ens sit per se unus acceptus quidditativus: et multi conceptus attri-
butales necessarij sibi pueniētes. Dicitur secundo quod de anima in se est vera et
perfecta sciētia licet nō sit in nobis per statum isto vera sciētia de ipsa: patet
quia ipsa habet omnia requisita ad hoc quod aliquis intellectus sibi propor-
tionatus possit de ea habere sciētiā. Intellectus autē noster nō est propor-
tionatus cognoscibilitati anime et ideo nō potest eā cognoscere nisi per effectus
et per experiētiā. Dicitur tercio quod sciētia quā habemus de anima est imperfec-
ta et habet a nobis in aliquo conceptu cuius abstrahibili a sensibilibus: patet
quia habemus de anima diffinitionē ergo habemus de ipsa aliquā notici-
am licet ipsa nō sit sub propria ratione eius: ut dicitur circa finē prime difficul-
tatis secunde questionis. Dicitur quarto quod sciētia de anima est naturalis: nam
ipsa anima est naturalis perfectio materie ergo habitus genitus de ea est
naturalis. Licet ista opinio sit probabilis tamen contra eam est ratio post op-
positū. Preterea contra eā arguitur sic. Omnis sciētia que est honorabilior in-
ter sciētiās naturales habet subiectū honorabilius inter entia naturalia
quale nō est anima sed corpus animatū: quia cū ipsum sit totum: perfectius est
quā anima que est eius pars. Ideo est alia opinio quā cōter tenent Scho-
lāstices dicentes subiectū adequatū sciētie libri de anima esse corpus ani-
matū sub ratione animati: intelligendo per corpus animatū unā quidditatem
specificā constitutā ex quidditate generica scilicet corpe: et ex quacūque quidditate differen-
tiali. Et quidditas illa abstractivē designata est ratio formalis subie-
cti seu subiectū formale: sed concretivē designata est subiectū materiale.
Est autē subiectū formale illa ratio formalis sub qua aliquid considerat in
scia et ad quā omnia considerata in sciētia habent attributionē: et tale se habet

Anima ratio-
nat dupliciter
consideratur.

Secunda opinio.

Subiectū for-
male.

Questiones primi libri De anima.

Subiectu mǎ
reriale.

[illegible]

Solutio rōnū
que crāt cōtra
primā opinio
nē. 4.

*Lima at Lima
no for persons
reasoning by
the way of
reasoning of
religion & of
Parliament rose
nations*

92 m. u. 1000 ft. 1000 ft.
 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft.
 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft.
 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft.
 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft.

ad subiectū materiale vt abstractāa pererēt: qñ est ei nomē ppiū in po
sitū ⁊ vbi nō est nomē ppiū impositū ipm circuloqmur p ppiā passionē
subiecti. Sed subiectū materiale est illud cui primo ⁊ adequate ouenit
illa ratio formalis seu subiectū formale. Nū sicut metaphisica est de ente
sub ratione entis vel entitatis: sic hec sciētia est de corpore animato sub ra
tione animati. Hec opinio pbat ratiōibus adductis ptra priorē opinio
nē. Et pfirmatur sic. Illud est subiectū sciētie primum de quo passio
nes pñderate in hac sciētia demonstrantur: sed tale est corpus anima
tū ⁊ non aia. Nulla em passio anime totius diuicti est demonstrabilis de
anima sed de toto composito: nisi intelligatur quod sit demonstrabilis de
anima tanq̃ de subiecto quo: ⁊ de toto composito tanq̃ de subiecto quod.
Prima ps patet p Aristotelē primo huius in tractatu de erroribus dice
tē sic. Dicere aut animā itasci sile est ⁊ si eā aliq̃s dicat texere aut edificare
r. Melius aut fortassis est non dicere animā misereri aut addiscere aut
intelligere sed hominē animā. Scda ps patet p Aristotelē: scdo hui⁹ di
centē animā esse principū quo viuimus sentimus mouemur scdm locū
⁊ intelligimus primum. Ex quibus omnibus claudis scdm hanc opinionē q
hec sciētia denolat ⁊ tractat de aia nō tanq̃ de subiecto primo sed ade
quato sed tanq̃ de principio formali subiecti primi. Aia em est pars for
malis corporis animati. Sed qā prior opinio que ponit animā esse sb
iectū primum huius sciētie etiā est pabilis: ideo qui voluerit eā sustinere
poterit sic rñdere ad ratiōes ptra eā factas: que erant tres. Prima post
oppositū. Ad quā rñdendo dici pōt q nō optet subiectū alicuius sciētie
pñialis se habere sic ad subiectū sciētie totalis vt sit semp ps subiectina
respectu illius sed sufficit q sit ps vel subiectina vel essentialis. Ad sedas
d̃r q anima pōt ppari ad corpus sicut pfectō ad pfectibile: ⁊ illo mō no
bilioz est corpore animato. vel potest respicere corpus animatū tanq̃ pars
essentialis eius. ⁊ illo mō corpus animatū est pfectius. Vel aliter d̃r q li
cet corpus aiātū sit pfectius positine: tñ aia ⁊ matie intellectiua pfectior
est pmissine: qā pmittit secū maiorē pfectionē ⁊ cū ea pōt stare: qz corpus
animatū. pōt em stare cū pfectissimo corpore aiato: ⁊ est incorruptibilis: ⁊
immediate capax felicitatis: ⁊ facta ad ymaginem dei: hec aut repugnāt
corpore aiato. Ex quo patet error quorū d̃r dicentū q si metaphisica esset
de ente sciētia de anima esset nobilioz ea: ⁊ si aia esset subiectū in libro d̃
anima: sciēcia hec nō esset honorabilior alijs sciētijs naturalibus. Ad re
quirit em vt subiectū primum sciētie nobilioz sit nobilius positine subie
ctis aliarū sciētiarū sed sufficit pmissine: ens aut sic est nobilius qz aia.
Ad terciā dici potest q phis nihil aliud intendit in illa auctoritate nisi q
itasci sentire intelligere ⁊ alie opatiōes nō sunt anime sed totius ppositi

*I have been thinking much lately about the future
of our country and how we can make it better.
I believe that if we all work together,
we can build a more perfect union.*

cū familiari expositione tertus.

tanq̃ subiecti vltimate denoiati ab illis: & verū est: q̃a quantūcūq̃ for-
me denominat̃ ab actiōe: tñ cū ista forma nata sit esse vel sit in supposi-
to: pōt vltiori denoiatiōe suppositū denoiari ab illa actiōe: qm̃ ergo a-
nima habet rat: onē forme ideo qñ est forma informās materiā tūc est
alteri ratio: qua illud in quo est denoiat̃ hac denominatiōe que est vlti-
mata: licet ip̃a denominari possit alia denominatiōe. Sed qñ ip̃a nō est
informās sed p se existens: quia tūc nō dependet ad aliquid vltius de-
nominatū: denominatio eius erit vltima. Et ppter hoc illa ppō. Actio
ē tñ suppositi: sic breuiter exponenda est scz vel alicuius habentis mo-
dū suppositi: in hoc aut qd dico habere modū suppositi nihil positū in
telligo vltra essentia forme sed tñ negationē informandi aliqd quod p
istam formam agat.

Secunda difficultas. Vtrū Omnis sci

entia sit de numero bonorū honorabilū Procy? solutiōe supponit prio
q̃ honorabile & honestū idē sunt. Vñ bonū dividit̃ in bonū honestus sen
honorabile: vtile: & delectabile: & nō est illa divisio in res realiter distin-
ctas: quia aliqñ vna & eadē res dī honesta vtilis & delectabilis: licet sub
alia & alia ratioe sed est magis divisio in rationes scdm quas vñ & idem
potest dici bonū honestū: vtile: & delectabile. Unde aliquid dī appetibile
multipliciter. Unomō quia recta ratio hoc dictat: & omne tale est hone-
stū. Aliomō quia circūscripta em̃ ordinatiōe ad aliud: adhuc est appe-
tibile & hoc ecia dī honestū: quia ip̃m: vt dī Tullius: sua vi nos trahit et
sua dignitate allicit. Aliomō dī aliquid appetibile quia est p̃mēs ap-
petenti: & omne tale dī delectabile. Aliomō quia ordinat̃ ad habendū ali-
ud & tale dī vtile. Sedo supponit q̃ aliquid est bonū tripliciter. vno
mō bonitate transcendenti & entitativa & hac bonitate om̃e ens forma-
liter dī bonū. Aliomō aliquid dī esse bonū bonitate p̃fectionali & quali-
tativa. & sic om̃is forma p̃ficiens aliqd subiectū est bona bonitate p̃fecto-
nali & qualitativa. Aliomō aliquid est bonū bonitate morali & circūstan-
tionata: sic solz actus virtutis moralis & subiectū eius dī bonum.

Supponit tertio. Dupliciter aliquid dī honestū. Unomō dī hone-
stū: quia honor dignū vt virtuosus. Aliomō dī honestū: quia ratioe ip̃i
habēt ip̃m debet honor. Primomō dī honestū denominatiue. scdmō
quiditatiue. Sicut aliquid dī delectabile dupliciter. Unomō scdm quid
puta quod est delectabile appetitui deprauato sine inordinato vt fornic-
ratio fornicatori. Aliomō aliquid dī delectabile simpliciter quia est na-
tū inferre delectationē appetitui recte regulato sicut actus virtutum.

Supponitur Ultimo q̃ aliquid dī vtile sine appetibile propter aliud. Vtile dī triplū
tripliciter. Unomō dī appetibile aliquid ppter aliud & nō propter se & tūc
dī triplū

Bonū triplex.

Bonū dī tri-
pliciter.

Honestū dī tri-
pliciter.

Delectabile
duplex.

Vtile dī triplū

546 per compatrios perit & a ma
ad alias perit nates.

Scientia dicitur
bona & honora
bilis pluribus
modis.

Don't know
what the
no. is

Questiones Libri Primi

Utrum nobilitas
scientie magis
sumat ex nobi-
litate obiecti
vel ex certitu-
dine demonstrati-
onis. Honorabilis
ratiō honorabile
dupliciter.

*Sciencia est per se
nobilitas et per
se certitudo et per
se demonstratio
et per se ratio*

certitudinaliter experit q̄ vinit sentit 7 habet aiam : tū quia ut dicit Themistius alie scie ab hac scia accipiūt inā certitudinē: quia in hac scia tractat de intellectu cuius lūmē est origo 7 causa omnis cognitionis. ¶ Sed diceres cū ex nobilitate modi pcedendi 7 sitū ex nobilitate subiecti sumitur nobilitas scientie ex quo illoz sumit magis nobilitas scie. Dicit q̄ honorabilitas est relatio quedā suprapositiois dnoz honorabilū ad invicem qua formaliter vñū dicit alteri supraponitū dignitatis. Et illa relatio potest reperiri inter triplices entitates in proposito scilicet inter entitates sciaz inter entitates subiectoz 7 inter entitates de demonstrationū quo ad certitudinē. Ex quo elicit talis distinctio: aliquid pōt dici honorabile dupliciter vno modo honorabilitate intrinseca 7 formali. Alio modo honorabilitate extrinseca que est subiecti vel certitudinis demonstratiōis. ¶ Ex his dicit pmo q̄ honorabilitas intrinseca 7 formalis scie non sumitur ab honorabilitate subiecti. patet q̄a sumit a p̄pria quidditate ipsius scie. Dicitur scdo honorabilitas extrinseca sumit ab honorabilitate subiecti: vel certitudine demonstratiōis. patet p̄ Aristotelem in tertio. Dicit tertio q̄ honorabilitas extrinseca ipaz sciaz sumit magis ex subiecto q̄ ex modo pcedendi 7 propter hoc dicit philosophus in libro de problematibus q̄ magis desideramus de divinis 7 mirabilibz parū scire: scilicet topice 7 p̄babiliter: q̄ de rebus viliibus multū mō certo 7 demonstratiuo.

Quarta difficultas. Quare hec scientia

ab Aristotele vocat historia. 7 utrum ipsa sit utilis ad omnē veritatē. Ad p̄mū dicit q̄ hec scientia vocat historia ideo primo quia sicut in historiis tradunt quedā gñalia 7 principalia gesta nō descendendo immediate ad p̄ticularia: ita etia in libris de aia tradunt quedā gñalia que postea specificant in libris de aialibus. Scdo quia sicut in historiis ita hic 7 in libris de aialibus multa tradunt narrative sine demonstratiōe vel p̄ sola demonstrationē a posteriori 7 q̄to ad nos. Vñ inter sciam p̄prie dictā 7 historiā hec interest: quia scia est q̄n notificat vel demonstrat efficiens p̄ causas sed historia eē uersat in p̄posito inuestigat aia p̄ potēcias 7 opatiōes illaz p̄tenciarū 7 hoc a posteriori: eo q̄ a priori aia cognosci nō pōt saltem p̄ statū isto. ¶ Pro solutiōe si de p̄tis supponit quod cū philosophus de hac sciam esse vtilē ad omnē veritatē: p̄ veritatē intelligit omnē sciam (licet dōmentator expenit solū de scia speculatiua) ita p̄mō ipsa est utilis ad metaphysicam: quia i cognitionē metaphysicā nō devenimus nisi p̄ cognitionē ipaz que in hac scia tradunt: ut ex cognitionē aie de qua hic determinat devenimus i cognitionē sbaz separatā. Scdo est utilis ad sciētiā ratōnāle: q̄a scie rationales sunt de entibus ratiōis que impossū est

*ut p̄ de hanc p̄prie
dicit p̄prie et aliter*

quia p̄prie p̄prie

*ut p̄ de hanc p̄prie
dicit p̄prie et aliter*

bile ē pfecte cognoscere sine cognitione aie & actū ei⁹. Cūta ratio est q̄a
encia ratiois cū sint relatiōes causate p actū intellectus sunt effectus aie
sed impossibile est pfecte cognoscere effectū sine causa quia scire est cau
sam rei cognoscere ex primo posterior. Tercio est utilis ad sciām mo
ralē quia virtutes & vicia moralia p hoc distinguūt ab intellectualib⁹: q̄a
in diuersis potencijs aie fundant⁹ quaz⁹ potencies cognitio habet ex hac
scia. Quarto maxime est utilis ad naturalem phiām q̄a scōs beatū Tho
mā in pmento: maria ps rerū naturalū est hñs aiam: hñtia aut aiam ut
plante & aialia nō pūt cognosci sine anima: qm̄ anima est tanq̄ principiu
um formale aiatozū: principiatū antez nō pōt cognosci sine principio sal
tem formaliter: & ergo dī btūs Thomas q̄ ad omēs ptes phie inūgnes
dat occasiōes scientia de anima.

Conclusio responsalis. Scientia de ani

ma: habens p subiecto attributiōis corpus animatū sub ratioe animati
inter ptes phie naturalis: est ceritor & honorabilior. Nec conclusio patet
ex predictis.

CAd rationes ante oppositum.
CAd primā dī: negando aīis. Et ad eius pbationē dī q̄ sicut sciētia nō
solū p̄siderat primū subiectū sed etiā principia subiecti ita denoiat for
maliter nō solū a subiecto sed q̄n p a principijs subiecti. Exemplū ut phi
sica denominat sciētia naturalis a natura: quīs nemo ponat naturā sub
iectū in phisica sed aliquid aliud enī? natura est principiu. Et methaphi
sica denominat a deo sciētia diuina quīs ibi nō deus sed ens cuius deus
est principiu cōiter ponat subiectū: ita hec sciētia dī de aia: licet non aia
sit hic subiectū sed corpus animatū cuius ipa anima est principiu.

CAd scōdam dī q̄ in sciētia nō solū querātor principia essentialia subie
cti & passiōes eius sed etiā inquirūt prima principia essentialia parciū
& passiōnū ipaz. **C**Ad terciā negat aīis: & ad pbationē dī q̄ illa est ne
cessaria: omne corpus animatū est ppositū ex corpe & anima si hoc verbū
est sic p̄se p̄plexū extremū & nō importat esse subiectū & actuale s̄
obiectū: & si illud p̄ncipiū ppositū absoluat a p̄notatiōe temporis

CAd quartā dī q̄ corpus animatū pōt capi dupliciter. Unomō ut est
quoddā aggregatū ex duabus quiditatibus p̄stuentibus unā quiditatē
terciā & sic est definitio. Alio mō p illa quiditate terciā cōstituta ex corpe
& anima. & sic capī in pposito ut dictū est in prima difficultate: nec hoc
modo corpus aiātū est p̄plexū nisi scdm vocem. **C**Ad quintā dī q̄ in
octano phisicorū nō determinatur de primo motore nisi quo ad quia est
& inquantū refertur ad motū. Adouentia em̄ nō mota nō sunt phisice cō
sideratiōis ut dī scōdo phisicorū: sic ergo ratio formalis p̄siderandi pri

*hinc dicitur quod
in corpore p̄
subiecto nō est
aīis in subiecto.*

CAd sciētia non
solū denomina
tur a subiecto.

*Quō hec ē ne
cessaria omne
corpus anima
est ppositū. &
aīis nō est p̄plexū.*

CAd corpus
animatū est cō
p̄lexū.

Libri Primi De Anima Tractatus

in motorē ibidē non est nobilior. Un̄ Cōmentator p̄mentovltimo libri
ph̄isicorū d̄t q̄ in libris ph̄i; nō d̄terminat de primo motore quantū ad
quid est siue ad p̄dicata ip̄i essentialiter p̄ueniētia. Aliter r̄idēt q̄ prin
cipalis p̄sideratio de primo motore spectat ad metaph̄isicā ⁊ ad ph̄isicā
cā solū incidentaliter. **C**ad vltimā d̄r negando minorē p̄pter ea q̄ d̄
icta sunt in prima difficultate. ⁊ ad p̄bationē ei⁹ d̄r q̄ hec sciētia sicut habz
nobilis subiectū inter om̄es sciētias naturales ita ⁊ certiores verita
tes ⁊ de mōstratiōes quantū est ex pte obiecti licet ex pte intellectus no
stri sit difficilior: quia obiectū eius est minus sensibile. ⁊ quia plurime dif
ficultates circa eius obiectū sunt vt ostendit ph̄s in textu sequenti.



Quino autem et penitus dif
ficillimorū est de ea aliquā fidem accipere. ⁊c.

CIn tertia pte ph̄s inducit auditores ad attentiones
ex difficultate huius scientie: quā declarat p̄ponēs octo
dubia emergentia circa animā. **P**rimū: est cōmonē
h̄ic scie cū multis alijs de mō inuestigādū essentiā seu quiditatē vtrū
sit vna methodus ad inq̄rēdū qd̄ qd̄ est cuiuslibet rei sicut vna ē ad inq̄rē
dū p̄pria accidētia scz de mōstratio. Et si nō sit vna multo difficilior erit
illud negociū optebit em̄ de quolibet scibili inq̄rere illā methodū. Si autē
illa methodus sit vna cōis om̄ibus scibilibus illā inuestigare optet: quā
inuenire nō est facile. siue illa ponat de mōstratio siue diuisio siue p̄positio
cū vniuersisq; p̄pria sint p̄ncipia: diuersorū autē diuersa sunt p̄ncipia. nā
quēadmodū numerus linea superficies inter se sunt diuersa: ita ⁊ p̄nci
pia eorū sunt diuersa. **S**cōdū dubiū. In cuius predicamētū ḡne sit aia
⁊ quia qd̄libet ḡis diuiditur p̄ actū ⁊ potentiā que nō parū d̄fnt: ideo da
to q̄ sciamus in quo ḡne sit aia: adhuc erit dubiū. Vtrū sit de numero eo
rū: que sunt in actu: vel que sunt in potentia. **T**erciū dubiū. Vtrum
aia sit priuilegiata aut impartibilis: ⁊ vtrum om̄es aie sint eiusdem sp̄ei: aut
nō. ⁊ si nō: vtrū solū sp̄e d̄fnt: aut etiā ḡne. Et in hoc ostendit ant̄iquos nō
sufficienter tractasse de anima: quia solū de anima humana inq̄rebant.
Quartū dubiū: Vtrū vna sit diffinitio anime om̄ibus animabus con
ueniēs. sp̄es autē eius diuersę habeāt diuersas diffinitioēs quēadmodū
animalis vna est cōis diffinitio ⁊ specierum eius: vt hominis ⁊ canis. ⁊c.
diuersę Et subdit q̄ animal v̄le nihil est aut posterius suis singularibus: ⁊
s̄lir quodlibet genus. **Q**uintū dubiū: Si in eodē nō sint plures ani
mę solū plures ptes seu potentie. Vtrū prius determinandū est de
ip̄a anima aut de eis potentijs. Et subdit quod etiā difficile est determi
nare quomodo potentie abinuicem sunt distinguere. **S**extū dubiū

Primus de difficultate huius scientie. fo. vi.

Utrū prius optet inquirere potentias anime vel ipsarū operationes. et si prius operationes iterū est dubiū: si prius querenda sunt obiecta operationū et potentiarū. **Sextum dubiū.** Utrū prius inquirēdū est quod quid ē anime: aut eius accētia hoc dubiū nō ponit expresse sed solū eius rationē q̄ est hec quia nō solū cognitio quod quid est p̄ferre videt ad cognoscendū dū causas accidentiū q̄ p se insunt subiectis sicut principia demonstratiōis sed etiā ecōtra accētia magnā ptē p̄ferit ad cognoscendū qd qd ē quod pbat quia quādo habemus cognitionē accētiū alicui: aut omnīū aut pluriū tūc et de substantia eius optime dicere poterimus. Ex quo inferi q̄ ex quibuscūq; diffinitōibus non p̄st cognosci accētia: diffinitōes tales sunt dyalectice et inutilis ad demonstratiōē. **Octavū dubiū.** Utrū anima habeat aliquā operationē sine corpe: et primo ostendit huius questiōis solutiōē esse necessariā ad cognoscendū separabilitatē anime a corpe licet sit difficultis. Scdō arguit p̄ utraq; ptē primo enumerandō multas operationes que sunt anime et corpi cōes. Scdō pbat oppositum de intelligere quod videt maxime esse p̄priū anime. Tercio inferi q̄q; corollariā. **Primū q̄** si intelligere sit quedā fantasia ut antiq; potabāt aut nō est sine fantasia: nō ptingit utiq; intelligere sine corpe. Scdū corollariū. Si anima habet aliquā p̄priā operationē sine corpe pōt separi a corpe: si vero nō: est inseparabilis a corpe. Et ita se haberet anima sicut rectū cui p se multa attribuit: ut tangere in puncto enēā spherā licet hoc nūq; facit sine corpe quia nūq; rectū pōt esse sine corpe. Terciū corollariū. Omnes passiōes anime sunt cōes anime et corpi: quod pbat tripliciter: primo exemplariter quia ira mansuetudo: timor: misericordia: p̄sidentia: gaudiū: amor: et odium sūt cū passiōe et transmutatiōe corpis. Scdō quia qūq; ex vehementibus et manifestis causis passiōe nihil exacerbamur neq; cōmonemur q̄q; aut a parvis et debilibus monemur quod nō esset nisi varia dispositio corpis ad hūmōi passiōes cōoperaret. Tercio quia sunt aliq; qm nulla causa hūmōi passiōnū occurrente p̄pter solā dispositionē corpis afficiūt hūmōi passiōibus ut timore. Quartū corollariū. Omnes tales passiōes habent diffiniri per materiā et exemplificat de ira que est quidā motus talis corpis: aut p̄tis: aut potēne a certa cā et ḡa certi finis. Quintū corollariū. Philosophus habet p̄siderare de anima aut omni aut de illa que nō habet aliquā operationē sine corpe.

Circa hunc textū Queritur. Utrū Uni-

uersale sit posterius singularibus. **Arguit q̄** sic. quia destructis singularibus destruit vniuersale: ergo vniuersale est posterius singularibus. **Res est** ip̄s Aristotelis in p̄dicamēto ubi d̄t non existentibus primis

Questiones Libri Primi

Stantibus impossibile est aliquid aliorum rem inere. Tenet consequentia: quia destructo priori necesse est destrui posterius: sed non e contra. Confirmat quia si universale esset prius vel ergo in illo priori esset in singularibus: aut non. Id est est dicendum quod sit in singularibus: quia in illo priori singularia non sunt. Id est est dicendum quod non sit in singularibus: quia tunc universale esset ydea separata. **Secundo arguitur:** Quod si quodammodo aliqua duo sic se habent quod inuertuntur secundum essendi prius et vnum est causa alterius ut sit illud quod est alterius causa quomodo solibet est prius altero natura: sed aliquod universale et suum suppositum sic se habent quod inuertuntur secundum essendi prius et suppositum est causa quare universale est ergo suppositum est prius universali. Maior patet de sole et luna: et suppositum eius. **Arguitur tertio:** Quicquid causat effectum ab intellectu est posterius singularibus: sed universale causatur ab intellectu effectum ergo est posterius singularibus. Maior est nota. Sed minor patet per Comenatorum dicentem. Intellectus est agens universa litatem in rebus. Confirmat auctoritate ipsius philosophi dicentis. Bial enim vlt aut nihil est aut posterius suis singularibus. Confirmat etiam auctoritate Themistii dicentia. Vlt est remota similitudo suorum singularium: talis aut similitudo non potest causari nisi ab intellectu. **Arguitur quarto:** Omnis secunda intentio est posterior suis singularibus: sed vlt est secunda intentio ergo est posterior suis singularibus. Maior est nota. Sed minor probatur quia quicquid est extra intellectum est singulare ergo nulla res extra intellectum est vlt ergo vlt est secunda intentio quod est proprium: et quilibet talis est posterior singulari: quia causatur ex compositione intellectus vni ad aliud copantis. **In oppositum arguitur sic:** Omnis diffinitio quiditativa datur per simpliciter priora sed in diffinitione quiditativa ponuntur predicata que sunt vltia respectu diffinitionis ergo vltia sunt simpliciter priora singularibus. Pro solutione huius questionis et declaratione textus precedentis monentur aliquae difficultates.

Prima difficultas. Vtrum scientia de animalibus sit de numero difficultum.

Pro cuius solutione supponit primo quod facilitas est potentia qua aliquis est potens aliqua facere: aut pati cum pauculo labore. Sed difficultas est potentia qua aliquis est potens aliquid facere: vel pati ab aliquo cum magno labore. Ex quo sequitur quod facilitas et difficultas non habent fieri circa impossibilia: quia potestas non habet in se possibile pro obiecto. Secundo sequitur quod facilitas et difficultas solus sunt agens cum labore et pena et ideo deo nihil est facile nec difficile. **Supponit** tunc cum labore et pena et ideo deo nihil est facile nec difficile. **Supponit** tunc cum labore et pena et ideo deo nihil est facile nec difficile.

Facilitas:
Difficultas

De causa cuius secundo quod ad omnem cognitionem duo accurrunt scilicet obiectum cognoscibile et potestas cognoscitiva cognoscitiva a quibus ut a causis per se habent vnam totalem causam integram

De Anima.
duodecim capitulis et tribus

fo. 75^v

hinc causat erroris noticia: in ista illud a cognoscere et cognito pariter dicitur
noticia: hoc in secundo libro magis declarabitur et probabitur. Et quod inferitur quod diffi-
cultas que sit in cognoscendo puenit aut ex parte rei cognoscibilis aut ex
parte potencie cognitive. **S**upponitur tertio, quod ens quod est adequatum obie-
ctui intellectus nostri (ut in tertio libro probabitur) habet unam rationem seu qui-
tatem secundum quam principaliter habet esse. Nullum enim est quod ratione entis sub-
terfugiat: et quia cognoscibilitas sequitur entitatem vel re secundum quod est ens
quia unumquodque per idem est ens et cognoscibile. Nam sicut res habet se ad
esse ita ad veritatem seu cognoscibilitatem ex secundo ad thesaurum deo scaturit quod
quocumque perfectius rationes entis participant: hoc est que sunt perfectiora entia il-
la perfectiora habent cognoscibilitatem ita quod unumquodque totum habet gradum
cognoscibilitatis quod habet gradum entitatis seu actualitatis. Ex quo vol-
terius sequitur quod non omnes res sunt eque cognoscibiles sed que magis sunt
in actu sunt magis cognoscibiles simpliciter loquendo licet secundum propor-
tionem sine entitatis omnes eque sunt intelligibiles: sicut maior ignis est ma-
gis calefactivus simpliciter loquendo: licet parvus ignis secundum proportionem
sue virtutis ita perfecte sit calefactivus sicut magnus ignis. **S**upponitur quar-
to quod maior vel minor difficultas in cognitione rei potest intelligi dupliciter.
Unum quod quantum ad gradum cognitionis eque perfectiores et sic proprie loquendo
non est ibi difficultas sed magis impossibilitas que si accedat difficultas di-
ceretur quod pueniret ex parte rei: quod enim non puenit res eque seu non in equali gra-
du sunt cognoscibiles hoc puenit ex parte ipsarum rerum. Alio modo potest intelligi
difficultas quantum ad gradum cognoscibilitatis appetentem rei secundum gradum
sue entitatis. Et secundum hunc modum et quod difficultas cognitionis puenit
potest ex parte nostri intellectus et hoc expressit philosophus secundo ad thesaurum: ubi primi
includens duos modos difficultatis cognitionis rerum dicit dubitative sic: for-
san autem et difficultate duobus modis existente (scilicet quia quasi determinanda
se addit) non in rebus sed in nobis eius est causa. Unde quod res non intelligi-
tur quantum est in se intelligibilis hoc puenit ex parte intellectus nostri: quod
autem intelligat sub perfectiori gradu cognitionis una quodammodo hoc puenit ex
parte rei. **E**t istis respondetur ad difficultatem quod secretum de aia est de numero di-
ficillimorum ad istum sensum quod acquisitio scientie de aia est valde difficilis non
ipse met scientia sit difficilis sed quia est de re difficiliter a nobis cognoscibilis.
Ut autem manifestum sit cui intellectui res difficiles sunt ad cognoscendum
ponitur aliquae propositiones. Prima res non sunt difficiles ad cognoscendum intel-
lectui divino. Nam ille est perfectior et distinctior intellectus unicus intellectus
et simpliciter. Secunda propositio res non sunt difficiles ad cognoscendum intellectui
angelico quia ex virtute propria: non in quantum distant sed in quantum
debita potest omne ens creatum sine absolute sine respectu cuiusvis termini

Quomodo res
sunt eā et quō
nō eque cogno
scibiles.

Difficultas co
gnitiōis vñ pro
cepit.

[illegible]

Questiones Libri Primi

Monstrum est non
esse et per sua opera
creare etiam universos
fieri;

non est deus: distincte cognoscere. Tercia ppō. Res non sunt difficiles
cogniti intellectui humano separato: vel siuncto corpori glorificato: quia talis ex
virtute sua perfecte et distincte poterit intelligere omnia que intellectus angeli-
cus ex virtute sua intelligit secundum Scotum. xij. q. q. Quarta ppō. Res sunt
difficiles ad cognoscendum intellectui humano siuncto corpori corruptibili:
quia talis intellectus non potest intelligere nisi mediatis sensibus et san-
ctis: ut patet ex tercio libro: ideo quanto res sunt minus sensi-
biles tanto a nobis difficilius cognoscuntur: licet in se sint magne cognosci-
bilitatis. Sed est dubium. Utrum anima possit cognosci a nobis proprio con-
ceptu et quiditate. Pro cuius solutione supponit secundo Scotus secundo me-
tha: et ij. dis. primi quod nulla substantia immutat immediate intellectum nostrum ad al-
liquam intellectionem sui: sed tamen accitio sensibilis hoc probabit in ultima diffi-
cultate huius questionis et magis patebit in tercio libro cum dicemus de ob-
iecto nostri intellectus. Ex quo sequitur quod nullum conceptum quiditativum possu-
mus habere de substantia nisi illi qui potest abstrahi a quiditate accitio sen-
sibilis qui non est alius quam conceptus entis. Secundo sequitur quod cum nullus sub-
stantie sit propria ipsa sensibilis nec propria tantalis: etiam neque propria species
intelligibilis potest esse in intellectu nostro qui recipit species abstractas a san-
ctis. Tercio sequitur falsam esse opinionem dicentium substantiam materialem
se cantare specie propria sui similes cum speciebus accitio qua est ratione substantie ma-
terialis subiecta accitioibus possit multiplicare speciem propria cum speciebus acci-
tio pari ratione et substantia immaterialis cum speciebus suarum actionum. Non enim
dependet actio ab agente quam accitio a subiecto. Sequitur quarto quod per accitio
venimus in conceptum quiditativum subiecte quod est verum de conceptu quiditativo cor-
poris per nulla accitio possumus venire immediate ad aliquem conceptum simpli-
cem proprium et quiditativum subiecte. quoniam per accitio non possumus deuenire ad con-
ceptum aliquem simplicem proprium et quiditativum nisi illud contineat virtualiter
aut essentialiter in accitio. Nullum autem accitio continet virtualiter aut essen-
tialiter propriam quiditatem subiecte. quod non essentialiter patet: quia essencie potius
metus sunt impingere: quod non virtualiter: quia est contra rationem posterioris
essentialiter includere virtualiter suum prius et perfectius. Substantia autem est pri-
or et perfectior accitio ut patet ex septimo Metha: Et hoc supposito videtur
ad dubium quod anima non potest cognosci a nobis per statum isto conceptum simplicem pro-
prio: et quiditativo quia non potest cognosci nisi quantum ad rationes suas ge-
nerales et communes que possunt abstrahi a sensibilibus vel ab imaginabilibus.
Et si quis dicat anima est sibi debite prius ut perfecte cognoscatur a seipsa igitur
videtur quod licet anima in ratione entitatis sit sibi prius: non tamen in ratione obiecti: in
ratione quo ad rationes generales que possunt abstrahi ab imaginabilibus. Eadem
tamen aut prius ponit Scotus ij. dis. secundo. q. vij. dicens. ex hoc quia anima est

de se actū intelligibilis et p̄ia sibi sequit̄ q̄ possit se intelligere si nō esset impedita. Impedita autē ē quia noster intellectus nō pōt immediate moueri: nisi prius ab aliquo sensibili vel ymaginabili moueatur.

Secūda difficultas. Utrum Uniuersale

sit aliquid in reb⁹. Om̄issa opiniōe platonis ponentis vti a esse ideas separatas scd⁹ esse a singularib⁹. Om̄issa etiā opiniōe noialiu⁹ dicētiū vti nil aliud esse q̄ terminos cōes. Ad difficultates ppositā rñdebitur scdm̄ intentionē Scoti vij. metha. et iij. dif. scd⁹. **C** Ad cui⁹ declarationē supponit̄ pri⁹ q̄ vte cū sit quoddā secretū pōt accipi dupliciter. Vñomo p̄ per se p̄cato qd̄ est quedā scda intentio: q̄ est qdā relatio ratiōis fundata in quiditate p̄ dicabili de plurib⁹ et terminata ad illa de quib⁹ est predicabilis et hunc respectū ratiōis p̄cat hoc nomen vte in secreto et vltas in abstracto. Alio modo capit vte p̄ denoiato ab intentiōe vltatis et sic est aliq̄ res prime intentiōis. Itā scde intentiōes denoiat primas: et vte hoc mō acceptū pōt sumi dupliciter. Primo pro denoiato remoto ab intentiōe vltatis et sic natura absolute sumpta quatenus de se nō est hec et singularis sed inq̄t̄ ferens ad hāc et aliā singularitatē d̄ vte: et hoc vocat vte i potētia seu incompletū. Alio mō p̄ denoiato p̄p̄quo scz p̄ illo qd̄ d̄ actū vte et p̄pletū: et hoc vte nihil aliud est q̄ acceptus obiectualis seu obiectū cognitū habēs idētia seu idēterminationē strariā determinationi singularis scd⁹ quā ips acceptū vt vñū intelligibile: ē in potētia priā vt dicat d̄ quolibet supposito. vñ ad hoc q̄ aliqd̄ dicat sic vte requir̄ scd⁹ p̄bū i posteriorē q̄ sit vñū i multis et vñū de multis: nō actū sed potētia p̄p̄qua: sic q̄ sibi nō repugnet dici de multis et esse in multis. **C** Pro cui⁹ clari⁹ intelligentia supponitur scd⁹ q̄ idētia a qua natura d̄ vte est duplex. Quedā est que op̄ ponit̄ priuatiue vel negatiue singularitati: et hāc habet natura ex se vt pri⁹ or est naturaliter singularitate seu d̄ntia indiuiduali ex hoc q̄ quantū est de se nō repugnat sibi esse in alio indiuiduo et determinari p̄ aliā d̄ntiam indiuiduale: licet hoc ei repugnet ratiōe differentie indiuidualis identificate sibi realiter p̄ quā iam facta est hec et singularis: et hec idētia nō est sufficiens ad vte in actū seu p̄pletū et ideo natura hūc hūc idēntiam d̄ vte in potētia: vel vte incompletū. Alia idētia est actualis: que quā hābitus quidā positipus strariat determinationi singularitatis. Et hanc naturā habet ab intellectu. Itā intellectus agens: cū natura ex se idēterminata idēntia primo mō dicta: est causa huius scde idēterminationis inquantū causat speciem intelligibilem in intellectu possibili: que est representatiua talis nature tanq̄ obiecti intelligibilis et idēntis ad quodlibet suū suppositū scdm̄ quā idēntiam ipm̄ idē ē in potētia priā vt dicat d̄ quolibz

Opinio Platonis. Opinio noialiu.

Uniuersalis acceptione.

Indifferentia duplex.

Questiones Libri Primi

Secundum ista

Supposito Et ex hoc patet veritas illius dicti Commentatoris primo de aia comē. viij. Intellectus facit vltatē i rebus: quia licet in re sit aliquid qd de se nō est hoc: et pōis cui de se nō repugnat esse nō hoc: tñ tale nō est vlti actū quia deficit ei illa indētia scdm quā ppletine vlti est vlti: scdm quā scz ipm idem aliqua idēitate est pducibile de quolibet suo individuo ita q' quodlibet sit ipm. **Supponit** tercio q' aliquid esse cōe intelligitur dupliciter. Uno mō p reale existentia in multis: quō essentia diuina est in psonis diuinis. Alio mō aliquid dē cōe pmdntiam: quia quantū est de se nō repugnat ei determinari p quācūq' dntiam indiuiduale etia aliā ab il la qua determinata est et indiuiduata et sic humanitas dē cōis quia quātū est de se nō repugnat ei determinari p plures dntias indiuiduales.

Comone dicit dupliciter.

Secundum hoc quod dicitur in textu...

Esse in intellectu contingit multipliciter.

Secundum hoc quod dicitur in textu...

Quia esse actus in intellectu...

Quia secundum hoc quod dicitur...

Supponit quarto q' aliquid dē esse in intellectu tripliciter: uno mō sub iectiue: sicut sunt intellectiōes: spēs intelligibiles et habitus. Alio obiectiue: sic omne cognitū ab intellectu dē esse in intellectu quia esse in intellectu ob iectiue nihil aliud est q' illud cognosci ab intellectu. Et hoc mō pōt esse du pliciter aliquid i intellectu: Uno mō habitualiter sine in actu primo: quā do scz est ibi p spēm manentē in intellectu vt immēdiatē motū intelle ctus. Alio mō actualiter sine in actu scdo: qñ scz actu pōet et intelligit. Iste scdus modus infert priorē et nō ecōuerso. Terco mō aliquid dē esse i intellectu quia habet esse precise in obiecto cognito vt cognito: vnde nihil dē esse p se in cognito vt cognito nisi illa ppatio passiva qua obiectū co gnitū ppat ad aliud p actū intellectus ppanis que ppatio est scda intētio scdm Scotū i. dis. quarti. q. ij. **His** suppositis dē primo vlti acce ptiū primo mō nihil ē in rebus sed tñ ē i intellectu tercio mō. **Probat** qā purū ens ratiōis nihil est in rebus sed vlti primo mō acceptū est purū ens ratiōis vt patet ex dictis. **Dicit** scdo vlti sumptū scdo modo scz p de noiato remoto est aliquid vere in rebus. pbat. Illud q' circūscripto omi actu intellectus habet esse: ē aliquid in rebus sed vniuersale sic acceptū est hmoi. **Ita** circūscripto omi actu intellectus: in lapide est natura lapidis q licet est indiuiduata p dntia indiuiduale tñ ipa natura nō solū est intelli gibilis sine illa dntia indiuiduali sed etia naturaliter est prior tali dntia et in illo priori nō repugnat ipi esse in alio: quia vt sic nō est adhuc limita ta ad hoc singulare et pōis ē vlti scdo mō dictū. Et nota q' natura scdō istā pziōritatē naturālē est quod quid est: et obiectū intellectus et p se vt sic cō siderat a metaph. et exprimit p diffinitionē: et p pōes vere primo mō sunt vere rōn quātātū sic acceptē. **Dicit** tercio mō q' vlti tercio mō sum ptū scdm illud qd est: est in rebus. pbat: quia relatiō ad quā nature scdm quā est vniū intelligibile dicibile de multis habet fundari in re. qā illd qd est in re habet istā relationē: ergo illud qd est vlti est i re. **Scdo** pbat: qā aliter

Secundum hoc quod dicitur...

De Anima.

fol.

cū scia sit de vltimis sciendo aliqua de vltimis nihil sciremus de rebus sed
 tūc deceptibus nostris: 7 tūc opinio nostra nō mutaret a vero in falsum
 ppter mutationē rei in existētia. ¶ Dicit quarto q natura nō ē vniver
 sale tercio mō acceptū nisi habeat esse in intellectu obiective saltē habitu
 aliter patet quia illa indētia p̄taria singularitati scdm quā est vñ in
 telligibile dicibile de multis a qua est actū vñ non habet nisi ab intelle
 ctū vt patet ex scda suppositione. Dixi autē habitualiter quia ad hoc q sit
 vniversale tercio mō nō est necesse ipam esse i intellectu actualiter qm cū
 sit obiectū intellectus naturaliter p̄cedit actū intelligendi. Tūc recolligen
 do supradicta dici pōt vltimo q vniversale est in re sic accipiēdo q eadē
 natura que est in existētia determinata p dntiā indiuiduāle accepta vt
 est prior illa dntiā indiuiduāle est indeterminata negatine et vniversale
 scdo mō: 7 ipa eadē vt est in intellectu obiective est indeterminata p̄tra
 rie indeterminatōe sibi addita p intellectum 7 tūc est p̄lectū vñ.

et scō.

Insuper negotio
 nō p̄tetur. Tho
 1. dicit

Tercia difficultas. Vtrū quiditas Ani

versalis sit vna aliq vnitare reali minore vnitare numerali. ¶ Pro cuius
 solutiōe supponit primo qd qdāq̄ mētū alicui scōs se aut i vltimata abstr
 etiōe p̄uenit ei in primo mō dicēdi p se: hoc patet p Aristotēlē vij. metha
 7 p Avicennā v. sue methaph: dicēte. Equitas est tantū ēq̄ntas. Ex hoc
 elicif talis distinctio: quiditatē scē naturā vñ esse vñā pōt intelligi du
 pliciter. Vno mō quiditatē 7 essentialiter ita q vntas de ea predicet in
 primo mō dicēdi p se. 7 sic natura nec est vna nec plures nec vniversalis
 nec p̄ticularis. Alio mō denoiatīe 7 hoc mō intelligit in difficultate pro
 posita. ¶ Supponit scdo q omē predicatū qd p̄uenit singulari p̄uenit
 etiā nature cuius est illud singulare: nisi tale predicatū ponat dntiā inter
 ipa: ideo quēcūq̄ vntas p̄uenit singulari illa etiā ex dnti p̄uenit nature il
 lius singularis. Ex quo patet q vntas numeralis quā singulare est vnus
 numero: etiā denoiat naturā illius singularis: atiter tñ q̄ ipm singulare.

In hoc autē
 nō p̄tetur ea qd
 de p̄tē rōis q̄m
 modū ē vñā
 scilicet excludit illa q
 p̄tē p̄tē rōis
 scilicet excludit illa q
 p̄tē p̄tē rōis
 scilicet excludit illa q
 p̄tē p̄tē rōis

Ad cuius declarationē supponit tercio. Aliquid ē vnū numero tripli
 citer. Vno mō p se primo: vt dntiē indiuiduales. Alio mō p se scd nō pri
 mo: vt indiuidua: Tercio mō denoiatīe 7 p̄tē sicut nature cōes. 7 p hoc
 bñ intelligit illa auctoritas Boeci dicētis. Omē qd est ideo est quia vnū
 numero est. et illa Avicenne. Quod est sepatū ab intellectu est singulare
 nihil em aliud intendit nisi q omē qd existit est singulare 7 vnū numero:
 vel p se vel p accis. ¶ His suppositis r̄dēt ad difficultatē: Quiditas
 vniversalis ē vna aliqua vnitare reali minore vnitare numerali. pbat p̄io
 sic: vntas cū sit passio entis psequit entitatē ergo sicut in singulari est da
 plex entitas scz natura 7 dntiā indiuidualis vt patet ex p̄cedētibus: ita
 in vniversali est natura 7 dntiā indiuidualis vt patet ex p̄cedētibus: ita
 est vniversalis.

Vñ numero

ē tripliciter

1. quod est p
 2. quod est p
 3. quod est p
 4. quod est p
 5. quod est p
 6. quod est p
 7. quod est p
 8. quod est p
 9. quod est p
 10. quod est p

Questiones Libri Primi

erit duplex unitas: sed dñtia individuale psequit unitas numeralis ergo naturā psequit alia unitas: que est realis et minor q̄ numeralis: que pprie nec est specifica nec gñica: quia illas habet ab intellectu. et q̄ illa unitas sit realis patet quia psequit entitatē reale sicut passio suū s̄bctm. q̄ aut alia sit q̄ numeralis et minor ip̄a: pbat: q̄a si unitas ppria nature esset numeralis sequit q̄ natura nō posset intelligi sub ratioē cōdicabilis aut vniuersalis sine contradictione Sequela pbat. Quotienscūq̄ aliquid p̄cipit sub mō p̄cipiendi sibi repugnati ille p̄ceptus est falsus et implicat contradictionē ut patet ex phō v. methaphi: c. de falso sed ita esset i p̄posito si unitas ppria nature esset numeralis: qm̄ talis natura de se esset incōdicabilis et intelligere ut cōdicabilis ergo p̄ceptus iste quo sic p̄cipere esset falsus et implicat contradictionē. Secdo sic Unitas actus sensus terminat ad vñū obiectū scd̄z aliq̄ unitatē reale sed illa est alia ab unitate numerali ergo dat in natura obiecti sensibilis unitas realis alia ab unitate numerali. Maior est manifesta quia actio sensus vel sentatio terminat ad aliq̄ vñū qd̄ non pot̄ esse vñū scdm̄ rationē et intellectum: cū tale vñū p̄cedat actū sensus et actum intellectū. Adinor pbat sic. Sub illa unitate obiectū sensus terminat actū sciendi que psequit rationē sub qua obiectū mouet sensum sed mouet sub ratioē nature et nō sub ratioē singularitatis: pbat hoc quia illud ē p̄cipiū formale agendi in quo agens assimilatur sibi passum ex scdo physicorū sed agens assimilatur sibi passum in natura et nō in ratioē singularitatis ut manifestū est: ergo natura erit p̄cipiū agendi et nō singularitas. Un̄ licet id qd̄ sentit sit singulare includēs naturā et singularitatem tñ sola natura obiecti sensibilis est ratio sciendi: singularitas aut̄ solū est cōditio sine qua nō: et hoc voluit phīa ij. posteriorū dicēs. Sentire esse singulariū sensum aut̄ vniuersaliū. Tercio forme scdm̄ quā pprie fit op̄atio est unitas realis et ista est alia ab unitate numerali ergo: et c. His pbat p̄ prima pte q̄a si unitas in qua fit op̄atio pprie dicta nō esset realis sed ratiois sequitur q̄ sicut op̄atio pprie dicta sit in sp̄e specialissima ita posset fieri et in gñe cū nō minus gñis sit vñū unitate ratiois in intellectu et vñū intelligibile numero apud intellectū q̄ sp̄s et forma specifica ergo si illud i quo fit op̄atio sit vñū unitate ratiois ita q̄ ista unitas sufficiat: nō magis erit op̄atio in sp̄e q̄ in gñe: sed hoc p̄p̄a est p̄ intentionē Aristotelis. ergo. et c. Secda pars ant̄is patet. Nichil pprie op̄at sibi ip̄i neq̄ idē pprie est simile sibi ip̄i. ergo op̄atio nō fit respectu alicuius: id sit vñū et idē numero: et tale de necessitate habet aliquā unitatē: ergo habet aliā unitatē ab unitate numerali. Quarto sic: Si ois unitas realis esset numeralis ergo ois diuersitas realis erit numeralis. p̄p̄ia pbat. Idē em̄ et diuersum sumi immediate opposita ex x. methaphi: et quot modis d̄z vñū oppositorū: tot modis d̄z

*q̄ ratio realis
in communē
p̄cipit aut̄
tū ois
magis habet*

*q̄ ratio realis
in communē
p̄cipit aut̄
tū ois
magis habet*

*q̄ ratio realis
in communē
p̄cipit aut̄
tū ois
magis habet*

et r
diu
vni
qui
que
qui
equ
pia
tes
et i
ne.
ma
alia
ter
mil
pra
Zif
are
ca:
spe
tatē
lar
ha:
pos
E
tas
vt e
vñū
ind
eod
tatē
cū
sed
scd̄z
ctū
vni
scri
cim

et reliqua ex q. Topicorum ergo quot modis diceret unum tot modis diceret
 diversum quod sibi opponit. idem enim importat idem quod unum ergo si omne
 unum reale est numerale: omne diversum erit numerale. Probat etiam eadem ratio
 quia unum est illud quod est indistinctum in se et distinctum ab alio ergo eo modo
 quo aliquid est unum erit ab alio diversum. falsitas principalis prout probat
 quia si omnis diversitas realis esset numerale. ergo omnia diversa realiter
 equaliter differunt prout est evidenter falsum. et omnia probat. Ubique principia
 sunt equalia et equaliter distinctiva ibi est equalis distinctio sed unita-
 tes numerales sunt principia distinctiva respectu diversitatis numeralis
 et iste unitates sunt equalis in omnibus singularibus et equaliter distincti-
 ve. ergo diversitas prout ab istis unitatibus erit equalis. Ad hoc per pri-
 ma parte patet. per secunda probat: non enim unitas numeralis est maior aut minor
 alia unitate numerali: cum sit quelibet eque indiscutibilis et indiscutibilis reali-
 ter et extra intellectum ergo non magis distinguetur quam reliqua. Quinto: Si
 similitudo equalitas identitas sunt relationes reales ergo habent fundari su-
 pra aliquid unum reale: quia non maioris entitatis est fundatum quam fundamentum.
 Assumptum probat quia iste relationes cum sint equiparantie fundantur immedi-
 ate super unum sicut primum et immediatum fundamentum ut habet philosophus v. metha-
 cas: de ad aliquid sed istud unum non est aliquid unum numero: quia similitudo
 specificis sibi identitas non prout fundari super unitatem singularis sed super uni-
 tatem nature in specie: quia singulare inquantum singulare est et per rationem singu-
 laritatis est omnino diversum ab alio. Ista autem unitas nature que est rea-
 lis: ut probatum est: alia est ab unitate numerali ergo oppositum. Alie plures rationes
 possent adduci ad oppositum quas brevitatis gratia omittimus.

Quarta difficultas. Utrum predicta uni-

tas realis minor unitate numerali conveniat nature ut est in pluribus: vel
 ut est in uno individuo. Quod non ut est in pluribus arguitur: quia in eis nihil est
 unum realiter: quia hoc prout est suppositis diminutis. et etiam non ut est in eodem
 individuo probat quia individuum est unum secundum numerum sed quicquid est in
 eodem numero est unum numero ergo videtur quod neutro modo. Cuius hanc difficul-
 tatem est triplex ratio secundum triplicem modum ponendi predictam unitatem. Primi di-
 cunt naturam non habere in pluribus singularibus aliquam unam unitatem positivam
 sed precise unitatem privativam. Pro quo est notandum quod unitas positiva est
 secundum quam aliquid actum et positivum est unum sic quod est in se indistinctum et distin-
 ctum a quolibet alio. Unitas privativa est unitas secundum quam aliquid non habet
 unitatem propter aliqua extrinseca distinguenda et dividenda ipsum: tunc circum-
 scriptis ipsis distinguendis natum est habere propriam unitatem: eo modo quo di-
 cimus quod materia prima in omnibus generabilibus et corruptibilibus non habet

fit alia et alia unitas nature ergo in sorte et platone erit alia et alia unitas species. et sic sortes et plato distinguunt secundum speciem. Rñdetur quod aliquid habere unitatem nature specificam distinctam ab alia unitate specifica potest esse duobus modis. Uno modo in se. et intrinsece: Alio modo per accidens et extrinsece. Natura in sorte et platone non habet diversas unitates ex se et ex natura intrinseca sed per accidens quia per diversas individuales dividentes et distinguentes ipsam naturam: illud autem quod habet aliam et aliam unitatem per aliquid extrinsecum dividens ipsum non dicitur distinguere secundum speciem: si talis unitas dicatur esse specifica: sed solum illud quod habet aliam et aliam unitatem nature specificam ex se et ex sua ratione formali. Ideo homo et asinus distinguuntur secundum speciem: non autem sortes et plato ut dictum est: quia circumscriptis a sortes et plato ad imaginationem dñtatis individualibus dividentibus ipsam naturam: talis natura non habet distinctas unitates: sed precise unam ergo appetit sibi pacchis et non per se quod habeat distinctas unitates. Et istarum trium rationum prima et ultimavideretur esse magis ad mentem doctoris Subrit: vñ ipse in iij. dist. sed. q. vi. hanc difficultatem solvens sic concludit: In eodem ergo quod est idem numero est aliqua entitas quam sequitur minor unitas quam sit unitas numeralis et est realis: et illud cuius est unitas talis formaliter: non est de se vñ unitate numerali. concedo ergo quod unitas realis non est alicuius entitatis existentis in duobus individuis sed in vno. Ex quibus verbis patet quod naturavlis est cōis multis non per existentiam sed solum per indētia: de qua indētia dictum est in secunda difficultate. Et per hoc facile rñdetur ad illam rationem: si essent nature cōes pluribus sequeretur quod idem esset damnatum et glorificatum et sitis. Et licet sint tot humanitates quot homines: tñ tñ est vna species hominis. scilicet vñ obiectum intelligibile dicibile de omnibus singularibus: quod supra diximus esse vñ in actu.

Quinta difficultas. Utrum Universale

sit posterius suis singularibus. Cuiusmodi solutio supponit primo quod vñ quicquid accipitur per intentionem vñtatis: et quicquid per fundamentum illius intentionis: et hoc dupliciter: nā quicquid accipitur per fundamentum remoto quod dicitur vñ in potentia: quicquid per fundamentum pro quod est vñ in actu sicut declaratum est in secunda difficultate. Cuiusmodi supponit secundo quod vñ esse posterius singularibus potest intelligi dupliciter: vno modo in cognoscendo. alio modo in essendo: et hoc iterum tripliciter: vno modo ordine temporis seu durationis. alio modo ordine nature: alio modo ordine perfectionis. Tercio supponit quod ordo nature iterum vñ et singulare potest attendi dupliciter. Uno modo ut prescindit ab existentia. Alio modo ille ordo inter universale et singulare potest attendi quo ad existentiam ipsorum. Cuiusmodi suppositis dicitur primo: singulare acceptum per intentionem vñtatis est posterius singularibus secundum quicquid ordinem intelligat: ita quia ens rationis

Vm lro dte pgnat. r
futo. rta r
w d fno
Bro, pol

[illegible]

Ultima difficultas continet solutiones

dubioꝝ circa textu occurrentiu: quoz pꝛimum est. Utrũ sit aliqua pꝛia opatio aie. Ad qd rñdet Albert⁹ ponendo talẽ suppositionẽ. Aliud est aliqua potẽtiã cõicãre corpi ⁊ ipas cõicãre cõicãti corpi. Illa em̃ dꝛ cõicare corpi. q̃ vñt corpe vel organo corporeo tanq̃ instrumẽto: sicut potẽ

De Anima.

fo. li.

Coicare coica
ti corpi.

tia visiva. Sed illud est coicare coicanti corpi: quod coicat cu aliqua po-
tentia: que vitur organo corporeo tanqz instrumeto. Ex his dt duo. Pri-
mo q aia intellectiva sine intellectus coicat coicanti corpi: quia aia intel-
ligendo indiget potentia fantastica: que coincta est organo tanqz suo in-
strumeto. sed intellectus no coicat corpi: quia no vitur corpe tanqz instru-
mento. Ex his inferit q est aliq potetia aie: qua non coicat cu corpe. coicat
tn cu aliqua potetia coicate cu corpe: sic cu fantasia: ideo est etiam aliqua
passio z opatio aie ppria: sic q illa no est cois corpi tanqz eius instrumen-
to aut organo: no est tn sic ppria quin coicet cu aliqua potetia coincta cu
aliquo organo. ¶ Dct tn aliter dici ad difficultate. Primo q intellige-
re est passio cois aie z corpi. i. toti pposito: no tn tanqz instrumeto sed ta-
qz subiecto vltimate denotatiois: sicut dictu est in fine prime difficultatis
prime questiois. Secdo pot dici q no implicat contradictione aiam habere
una ppria opatione qua realiter exercere pot sine corpe: ideo ad istu sen-
sum intelligere esset ppria passio aie. ¶ Secdm dubiu. Utru diffinitioes
dyaletice sint utiles ad demonstradu. Hoc dubiu soluit p tale distinctio-
ne. Aliqua diffinitio pot dici dyaletica tripliciter. Uno mo quia pstituta e
p arte diffiniendi data in topicis. Alio mo aliqua diffinitio pot dici dya-
letica: quia pponit ex terminis dyaleticis qui sunt quatuor predicata: z iste
diffinitioes sunt utiles ad demonstrandu. Ita Aristoteles in scdo libro po-
sterior no ppter aliud videt dare arte inquirendi diffinitione que e ex ge-
nere z dntia z p sequens dyaletica scdo modo nisi quia ipa est mediu de-
monstratiois. Tercio mo alique diffinitioes dicunt dyaletice quia ex predi-
catis pbabilibus z accidentalibus sunt pstituta: z tales sunt intiles ad de-
monstrandu. hoc patet p commentatore dicente q omis diffinitio p quas
no pgnoscent accidentia. demonstrative no dr diffinitio nisi equivoce aut
quia in ea ponit aliqd falsum: aut quia pponit ex causis remotis z ex cau-
sis accidentalibus. Tunc em scdm sententia phi iij. phisicor tractatu de
loco pulcherrime diffinit vnuquodq cu ex diffinitioe apparet causa acci-
dentiu in subiecto. Ex pdictis patet veru esse qd dicit phs in textu q dif-
finitioes que no faciunt cognoscere accia ppria sunt dyaletice z vane sen-
intiles ad demonstrandu: sed no sequit ex hoc pterita vlt q omes diffini-
tioes dyaletice sint intiles ad demonstrandu: vult ergo phs q sunt que
da diffinitioes improprie que quia sunt ex coibus accidentibus z extrane-
is: aut ex causis remotis sunt intiles ad demonstrandu: z ille vocat dya-
letice forte ppter similitudine quia sunt ex coibus ex quibus etia pcedit dya-
letica vtpatet. i. Topicor. z ex talibus diffinitioibus pot syllogizare dya-
letica vtens ad pcludendu aliquam passionem de subiecto: sed no facit scien-
tiam de pclusioe sed solu opinionem. ¶ Terciu dubiu. Utru accia du-
cat nos in cognitione substantie. Rndet: q sic Ita accia multu pferunt

Questiones Libri Primi.

id cognoscēdū qd qd est vt dī phis in textu. Quid aut accūs dūcat nō
 in cognitiōe sbe diuerse sunt opimōes hoc declaratis. qnā prima stat i
 vna distinctiōe 7 duabus suppositiōibz. Distinctio ē hec. Duplices sūt
 sbe. qdā sunt pūcte qualitatibz sensibilibz: 7 ille cognoscūt mediātibz
 salubz qualitatibz. Alię sunt separte: 7 ille cognoscūt mediātibz suis
 effectibz. Prima suppo. solū accūs nō est motiū alicuius potētie sensi
 tīue sed subiectū sub ratiōe accidentalī. qnia mouere est agere qd puenit to
 ti pposito. Scda suppo i cognitiōe sbe optet ponere tres pcessus: In pri
 mo sbeū sub rōn accūtis sensibilis mouet sensum exteriorē: In scdo sub
 rōn alicuius accūtis fantasiabilis mouet fantasiā: In tercio quiditas sup
 positi virtute luminis intellectus agentis irradiantis supra fantasiā: habz
 virtutē mouendi intellectū possibile: causādo in ipō vnā spēm representa
 tiuā quiditatis ipsius suppositi. Et sic patet primo q accūs ducit nos i co
 gnitiōē sbe Scdo q pri^o cognoscūt sba q accūs: cognitioē intellectiua. ¶ Sed
 hec opinio deficit in vtrāq suppositiōe. 7 in scdo dicto. In prima suppo
 sitiōe ideo deficit: quia qualitas sensibilis p se mouet sensum: licet requi
 ratur quantitas nō vt ratio agendi in sensum: sed vt pditio sine qua non:
 vt patet ex libro de sensu 7 sensato: sba aut nō requiritur ad hanc actionē
 vt patet de albedine 7 alijs accidentibz sensibilibz in sacramento eu
 charistie. Nec ratio addita ad pbationē eius cogit: videlicet q mouere ē
 agere: quod conuenit toti pposito: quia hoc verum est tanq ultimo deno
 minato ab actiōe: quando forma que est principium agendi actu infor
 mat subiectum vt declarātū est in fine prime difficultatis prime questio
 nis. Scda suppositio etiā deficit: quoniā species causata ex fantasmatē s
 tute intellectus agentis p se representat accidens: sic 7 fantasma 7 speci
 es sensibilis. Idem em obiectum representatur p fantasma 7 p speciem
 intelligibilem causatam ab illo fantasmatē: sed alio modo vt habet Con
 mentator tercio de anima co: xviij. 7 ideo per illum modum nō causabil
 species in intellectu possibili: que esset representatiua quiditatis suppositi
 per se sed solum per accidens. Ex quo patet q substantia non prius cog
 noscūt q accidens cognitione intellectiua: intelligendo de prioritate ori
 ginis: quoniā nullum pceptum habemus de substantia qui nō esset ab ac
 cidente. vt dictū est in prima difficultate huius questionis. 7 est hec sentē
 tia Scoti tercio 7 septimo Aldeha: 7 alibi sepe. ¶ Scda opinio fiat in
 duabus suppositiōibz. Prima Substantia est causa accidentis. Scda
 causa virtualiter cōtinetur in suo effectū. Dictum primū. quod primo in
 telligit est quiditas accidentis fantasiati. Scdus. intellectus videns quidi
 tatem substantie virtualiter inclinatam in quiditate accidentium sicut cau
 sam in effectū: abstrahit vnā speciē ppriā substantie p quā intelligit sbz
 ¶ Sed hec scda opinio falsam habet scdam suppositiōē: videlicet q cā
 ptineretur virtualiter in suo effectū semp em continens virtualiter est pfe

[illegible]

et
 or
 q. p.
Cscit
 hit
 tis
 tem
 dita
 ente
 in da
 bug
 tas
 sus
 Et t
 spec
 quia
 isto.
 adde
Cfan
 tent
 tina
 nō se
 strin
 pate
 Ideo
 libe
 conc
Ciam
 nō fa
 stant
 te: mi
 aut e
 tina
 quia
 innta
 color
 fugit
 signū

De Anima.

Po. liij

etiam et prius potentior et ideo potius e contra substantia cum sit prior perfectior et causa accidentis continet virtualiter ipsum. Unde Scotus iij. dist. primi q. prima dicit contra rationem posterioris est includere virtualiter in eum prius.

Tercia opinio stat in tribus dictis. **Primum:** intellectus primo cognoscit quiditatem accidentis fantasiati: scilicet ab illa quiditate sic cognita abstracta quiditatem entis: et eam cognoscit. et tercio mediante illa quiditate entis cognoscit quiditatem primo et immediate potentia sub ente si quiditatem substantie. **Hec** tertia opinio habet terciū dictū falsum: quia quiditas entis ita prescindit a substantia sicut ab accidente et ideo per quiditatem entis non cognoscit substantia sub propria ratione sed solū sub ratione cōi que indifferens est ad substantiā et ad accidens. **Quarta opinio** stat in tribus dictis. **Primum.** Ab accidentibus fantasiatis primo abstrahit quiditas entis que per propriam speciem cognoscitur. Sed quod postea fit descendit ad quiditatem substantie: que etiam per propriam speciem cognoscitur. Et terciū quod fit processus ad quiditatem accidentis: que ultimo per propriam speciem cognoscitur. **Hec** opinio habet secundum et terciū dictū falsum quia substantia nec cognoscitur a nobis per speciem propriam pro statu isto. nec prius intelligitur quod accidens: ut probat Scotus tercio et septimo Alberth: et iam aliquantulum supra declaratum est: et magis infra probabitur.

Quinta stat in tribus suppositionibus: **Prima:** Intellectus mouet fantasmatem: et fantasia mouetur a sensu: et sensus ab obiecto. Secunda potentie sensitivae sunt solum motus ab accidentibus. Tercia Sicut estimativa que est superior ad sensitivam potest ex speciebus sensatis elicere species non sensatas sic etiam virtus ipsius intellectus: que est superior ad virtutes sensitivas potest ex speciebus fantasiatis elicere species non fantasiatas. **Primum** patet quia omnis ex specie lupi sensata elicit speciem inimicitie non sensatam. Ideo intellectus sua virtute a speciebus accidentium fantasiatis existentibus in fantasia potest elicere speciem substantie non fantasiatam: per quam conceptum proprium et distincto cognoscit quiditatem substantie.

Hec opinio licet sit probabilis et cōis: tamen videtur non esse vera propter tertiā suppositionē. **Ad** potest enim intellectus elicere speciem substantie non fantasiatam: per quam conceptum proprium et distincto cognoscat quiditatem substantie. quia virtus intellectus agentis non elicit sine abstracta a fantasmatem: nisi speciem illius quiditatis cuius singulare representat per fantasmatem. hec autem est quiditas accidentis sensibilis ergo. et c. Et quod adducit simile d' estimativa videtur adduci falsum ad confirmationem alterius falsi ut dicit Scotus iij. dist. j. quia si maneat omnis in propria natura et in eodem affectu naturali ad agnoscendum mutaretur tamen omnis ut esset filius lupi in omnibus accidentibus sensibilibus puta colore: figura: sono: motu: et huiusmodi agnus fugeret ovem sic mutata sicut fugit lupum. et tamen in omni sic mutata non esset species inimicitie: sed amicitie. Signum est ergo quod non habet species inimicitie: per quam difficle cognosceret ipsas.

Libri primi de Anima Tractatus Secundus

Uñ solū in hoc est simile quia sicut omnis ex accitibus lupi que cognoscit p species proppas naturaliter mouet ad cognitionē inimicie quā nō co-
gnoscit p specie pprā sicut accia sensibilia sed solū p spēs illoz accitū
ita solū per accitū sic intellectus virtute sua potest vti multis speciebus
accitū ad sciendū illā substantiā in qua sola illa accitia simul inueniū-
tur. Ideo aliter dicitur scdm intentionē Scoti: supponendo q nulla
substantia immutat immediate intellectū nostrū ad aliquā intellectionē
sui: sed tñ accia sensibile quod pbat sic: quia qdquid ptra sua immutat
intellectum absentia illius potest naturaliter cognosci ab intellectu quan-
do non immutat sicut apparet scdo de anima. vbi dicitur q vñs est tene-
bre pceptius qñ sez lux nō est pñs igit si intellectus naturaliter immuta-
tur a sba posset cognoscere naturaliter absentia eius et ita naturaliter pos-
set cognosci in hostia altaris psecrata nō esse sba panis. qd est manifeste
falsum. Ex quo sequit q nullū pceptū quiditativū possumus habere d sba
nisi qui potest abstrahi a quiditate accitis sensibilis: qui nō est aliud q co-
ceptus entis qui est cōis sbe et acciti: si aut volumus habere pceptū p-
m alicuius sbe semp illū habemus circūlocutū p accitia. cū enī p-
cipis hoiem sentire et intelligere: dicimus eū sensibile et rationale: quomō
aut hoc fiat pulchre declarat Scoti: q. scdi Aldetha. et aliquantū tactum
est supra in prima difficultate huius questōis. Hoc supposito patet quō
accitia multū pferūt ad cognoscendū quod quid est et sba. quia sez nul-
lū pceptū quiditativū habem⁹ de sba qui nō sit abstractus pzo ab accite
Ultimū dubiū. Utrū pfecte spericū positū supra pfecte planū tangat
ipm in puncto indivisibili. Ad quod breuiter rñdet q sic patet quia vel tā-
git ipm scdm ptē dimisibile: vel scdm punctū indivisibile. nō prīmū quia
nō esset pfecte spericū ymo aliqua ps eius esset pfecte plana ergo scdm
nō tñ est sic intelligendū q illa puncta indivisibilia se tangant. eoz enī v-
ltima nō sunt similia cū nō habeant vltima sed p illa ppetā corpus spericū
cum et planū se tangunt tanq p eoz vltima.

Conclusio responsalis. Aniversale sim-

pliciter est prius singularib⁹. patz autoritate et rōe: Pzo autoritate A-
ristotelis in primo posteriorū dicētis aliqua esse simpliciter priora sicut vñ a
et aliqua priora quo ad nos sicut singularia. Ratio sic. Ilpda est simplici-
ter prius alio a quo nō puerit subsistendi pñā sed ab vñ et singulari nō co-
nertit subsistendi pñā ergo. et. Et hec conclusio intelligenda est de vñ p sū-
damento remoto sicut dictū est in quinta difficultate. Ad Ratio-
nes aut oppositū. Ad primā dicendū q bene pbat vñ esse posteriora
singulari quantū ad esse subsistentie actualis. Ad scdaz
dī negandō minore. Et ad pbationē eius dicendū q licet sol et suppositum
solis puerant scdm subsistendi pñā hoc est ideo quia nō est nisi vñcū

Ita qd si accitia
sunt p species
proppas naturaliter
mouet ad cognitionē
inimicie quā nō co-
gnoscit p specie
pprā sicut accia
sensibilia sed solū
p spēs illoz accitū
ita solū per accitū
sic intellectus
virtute sua potest
vti multis speciebus
accitū ad sciendū
illā substantiā in
qua sola illa accitia
simul inueniūtur.
Ideo aliter dicitur
scdm intentionē
Scoti: supponendo
q nulla substantia
immutat immediatē
intellectū nostrū
ad aliquā intellectionē
sui: sed tñ accia
sensibile quod pbat
sic: quia qdquid
ptra sua immutat
intellectum
absentia illius
potest naturaliter
cognosci ab intellectu
quando non
immutat sicut
apparet scdo de
anima. vbi dicitur
q vñs est tenebre
pceptius qñ sez
lux nō est pñs
igit si intellectus
naturaliter
immutatur a sba
posset cognoscere
naturaliter
absentia eius et
ita naturaliter
posset cognosci
in hostia altaris
psecrata nō
esse sba panis.
qd est manifeste
falsum. Ex quo
sequit q nullū
pceptū quiditativū
possumus habere
de sba nisi qui
potest abstrahi
a quiditate
accitis sensibilis:
qui nō est aliud
q conceptus
entis qui est
cōis sbe et
acciti: si aut
volumus habere
pceptū p-
m alicuius
sbe semp illū
habemus
circūlocutū p
accitia. cū enī
p-
cipis hoiem
sentire et
intelligere:
dicimus eū
sensibile et
rationale: quomō
aut hoc fiat
pulchre declarat
Scoti: q. scdi
Aldetha. et
aliquantū
tactum est
supra in prima
difficultate
huius questōis.
Hoc supposito
patet quō
accitia multū
pferūt ad
cognoscendū
quod quid est
et sba. quia
sez nullū
pceptū
quiditativū
habem⁹ de
sba qui nō
sit abstractus
pzo ab accite
Ultimū
dubiū. Utrū
pfecte
spericū
positū supra
pfecte planū
tangat ipm
in puncto
indivisibili.
Ad quod
breuiter
rñdet q sic
patet quia
vel tāgit
ipm scdm
ptē dimisibile:
vel scdm
punctū
indivisibile.
nō prīmū
quia nō
esset pfecte
spericū ymo
aliqua ps
eius esset
pfecte plana
ergo scdm
nō tñ est
sic
intelligendū
q illa
puncta
indivisibilia
se tangant.
eoz enī
vltima
nō sunt
similia
cū nō
habeant
vltima
sed p illa
ppetā
corpus
spericū
cum et
planū
se tangunt
tanq p
eoz
vltima.

De opinionibus Antiquorum.

fo. 111.

suppositū solis & hoc nō ratioe quiditatis ipsius solis quia ipsa quantū est de se est cōicabilis pluribus. vt patet ex primo libro de celo nec suppositū est causa vltis nisi quantū ad esse subiectiū vt in quinta difficultate dictū est: **Ad** terciā & ad pfirmatiōes eius dicitur qd bene pbant vltē scdū actū qd est ppletū vltē esse posterius singularibus & hoc pcedit: sed nō pbant hoc de vlti in potentia. **Ad** quartā dicitur qd vltē formaliter sumptus est scdā intentio sed nō fundamētāliter acceptū sicut p denoiato. Ad pbationē immozis dicitur qd licet omne ens extra intellectū sit singulare & vñū nō mero hoc tñ vlti nō puenit p se sed p accēs vt patet ex terciā difficultate.

Differenter tamen diffiniūt phisicus.

¶ Istud est capitulū scdm in quo phisus distinguit phisicū ab alijs artificibus. & diuidit in tres ptes. In prima distinguens tres modos diffiniēdi quorū primus est p materiā: scdus p formā: tercius p vtrūq; ponit dñtiā inter dyalecticū & phisicū p hoc quia phisicus diffinit p materiā: & dyalecticus p formā. qd declarat duobus exemplis. primū: dyalecticus sic diffinit irā: Ira est recontristatiōis appetitus: sed phisicus sic. Ira est accēsiō sanguinis circa cor. Scdū exm. dyalecticus sic diffinit domū. Domus est cooperimētū phibens nos a ventis imbribus & canmatibus: Phisicus autē sic. domus est quoddā ppositū ex lignis lapidibus & lateribus. **In** scdā pte querit phisus que illarū diffinitionū sit naturalis: & rñdet Illā proprie esse phisicā que dat p materiā & formā. Illa autē que solū materiā ponit licet quodāmodo pñet ad phisicū vt addit Themistius tamen mā ea est nisi forme meminerit optet etiā semp formā in diffinitione collocare. **In** scdā pte ponit dñtiā inter phisicū mathematicū & metaphisicū: qā phisicus pñderat passiōes nō sepabiles a materia inquantū sunt nō sepabiles. Mathematicus vero pñderat abstracte ea que nō sunt abstracta i re. Metaphisicus vero pñderat ea que in re sunt abstracta a materia.

In terciā pte primo redit ad principale intentū pcludendo passiōes anime nō esse sepabiles a materia phisica & nō habere se sicut linea & supficies & alia mathematicalia.

Principium autem questionis.

¶ Scdus Tractatus in quo phisus incipiens psequi intentū suū narrat & pñtat opinionēs antiquorū de natura aie. & habet capitula quatuor. In primo recitat opinōes illoz qui inuestigabāt naturā aie p sensus & motū qd diuidit in duas ptes. In prima pponit intentionē suā dicēs Intendentes autē de aia hñt querere de opinionibus primorū vt si aliqua bene dicta sunt ab eis accipiāt: & que male dicta videāt reprobenē & dimittāt vt oppositis iuxta se positus magis elucescat veritas. **In** scdā pte recitat

Libri primi de Anima Tractatus Secundus

Democritus
Leucippus.

duas opiniones inquirentium naturam anime per motum. Prima fuit Democriti quem sequitur Leucippus et ponit animam esse atomos nature ignee et figurarum rotundarum. Unde illi dicebant eam esse nature ignee: eo quod ignis est subtilissimum elementum et corporum. Et dicebant eam habere figuram rotundam quia illa est magis motiva ad omnem differentiam positionis: quo modo moventur animata. Istud autem probabant ratione et signo. Ratio sic. Quia anime debet movere corpora sed homini atomi sunt maxime motivi: cum sint maxime mobiles: movent enim si sit tranquillitas omnimoda sicut patet in radijs solaribus intransibilibus per fenestras. Signum autem habebant: quia quodcumque animalia respirant non moriuntur: hoc autem non videtur esse propter aliam causam nisi quod animalia respirando attrahit atomos et comprimit ne exeat signum ergo est quod est tales atomi. Et istius opinionis etiam fuit Pythagoras: licet quidam Pythagorici velint dicere quod anima non sit proprie atomi sed magis virtus motiva homini atomorum in quibus persistit vita. Secunda opinio fuit Anaxagore dicentis animam esse intellectum moventem unde ille ponit intellectum in brutis quia videtur prudentiam participare.

Pythagoras.
Anaxagoras

Quicumque autem ad cognoscere.

Empedocles

In secundo capitulo recitat opiniones ephorum qui investigabant animam ex parte sensus et cognitionis fuerunt autem (ut brevitater dicam) octo opiniones illorum.

Plato.

Prima fuit Empedoclis ponentis sex principia rerum naturalium: quatuor materialia que nos vocamus elementa: et duo formalia scilicet concordiam et discordiam que etiam apud eum elementa vocantur. Dixit ergo Empedocles animas esse ex homini elementis propter tale rationem. quia si se scire cognoscit. anima autem cognoscit omnia: oportet ergo quod sit de natura omnium. Si enim debeat cognoscere ignem oportet quod sit de natura ignis: et si discordiam: oportet quod sit de natura discordie supponit enim isti animam esse ex elementis. Secunda fuit opinio Platonis dicentis animam esse numerum moventem seipsum. Dicebat enim Plato intellectus esse unum: sciam vero duo: opinionem triam: et sensum quatuor: cum ergo res discernantur per intellectum sciam opinionem et sensum oportet animam esse ex numeris.

Thales Milesius.

Tercia fuit opinio Thaletis Milesii ponentis animas non esse aliud quam virtutem motivam corporum: et quia videbat magnetem movere ferrum dicebat ipsum habere animas.

Dyogenes.

Quarta fuit opinio Dyogenis dicentis eam esse de natura aeris.

Heraclitus

Quinta fuit opinio Heracliti dicentis ipsam esse de natura vaporis: quem ipse posuit esse principium rerum.

Almeon.

Sexta fuit opinio Almeonis dicentis animam esse immortalem: et de natura celi: et ipsam movere semper corpora celestia.

Pyrrus

Septima fuit opinio quorundam grossorum que dicebant animas esse de natura aque maxime mobilia et istius opinionis fuit Pyrrus.

Ctesias

Octava opinio dicebat animas esse sanguinem sic ergo omnia elementa propter terram indicem acceperunt hanc nulli dixerunt esse animas nisi aliquis dixerit esse opposita ex omnibus elementis.

Considerandum autem primum.

duo De opinionibus Antiquorum.

fo. xv.

Tercio capitulo reprobatur opiões: et primo illas quæ inuestigabatur aiaz
 p motu: inter quas irrationalior est opio Platōis. Nam scd̃s eā opteret ac
 cidētia p se moveri. pter opiões aut iā positas sunt alie due ppinq̃ illi opi
 nioi platōis quaxvna d̃t aiaz esse armoniā et tēpamētū p̃trariox: q̃ ē multū
 p̃babilis. Alia vō d̃t eā esse ex elemētis: et esse in elemētis: et illi dicūt mō
 dū esse aiatum: et q̃ aia eius est dens: et illa est motua omnium: ab ista em̃
 om̃ia h̃nt sensū et motū: in toto aut q̃dā animā misceri dicūt. vñ fortassis et
 Thales opinatus ē om̃ia esse plena dijs. Vñ oēs inuestigātes naturā ani
 me ex pte motus pueniūt in hoc: q̃ nihil mouet nisi moueat. et ppter hoc
 dicūt etiā aiam p se moveri: et q̃ se moueat hoc magis videt ex ip̃is opa
 tiōibz anime. Diximus em̃ animā trīstari: gaudere: timere: confidere:
 Ad reprobandum aut illud ponit hanc p̃clusionē: dato q̃ opatiōes que at
 tribuūt anime essent motus: tñ ppter hoc anima nō p se mouet: nō em̃
 sunt motus anime sed totius p̃iūcti: p̃bat duabus rōibz. Prima ratio:
 quia hmōi opatiōes nō pueniūt anime nisi scd̃s aliquas ptes corp̃is de
 terminatas: sicut em̃ videre puenit anime p oculū ita irasci p cor: cū em̃
 anima indicat aliqd̃ esse dignū ira: cor animalis mouetur: et fernet circa
 ip̃m sanguis: et tunc irascit animal. Et hoc p̃firmat q̃a dicere animā ira
 sci sile est ac si aliquis dicat eā texere et edificare: in nullo em̃ est d̃ntia m̃
 si quia irasci et hmōi passiōes insunt aie p mēbra interiora et nobis m̃ntis
 manifesta. Texere aut et edificare p mēbra exteriora et nobis magis ma
 nifesta: cū ergo anima nō dicat p se moveri his opatiōibz que sunt tere
 re et edificare nec debet s̃lir dici in alijs moveri p se. Vñ et melius ē for
 tasse dicere aiam nō misereri aut discere aut intelligere s̃ hominē anima
 Scda ratio est: quia ille opatiōes (que debilitant nō ppter debilitatē ani
 me sed organi) nō sunt anime tñ sed p̃iūcti: p̃dicte aut opatiōes sicut ira
 sci et sentire sunt hmōi. Nam anima nō p se debilitat. si em̃ accipiat senioz
 oculū iuuenis: videbit utiq̃ sicut iuuenis quare senū est nō q̃a aia q̃c̃q̃ pas
 sa est sed q̃a corpus in quo anima est passum est aliquid sicut in ebrietati
 bus et infirmitatibus fieri solet. Nam em̃ debilitat sentire ex pte anime sed
 hmōi opatiōes debilitant ex pte organi. Intelligere aut et p̃siderare mar
 cescūt aliquo quodā interius corrupto scz organo fantasie ip̃m aut impas
 sibile est ergo opatiōes q̃ attribuūt anime nō sunt solius anime sed totius
 p̃positi ex corpe et anima. Intelligere itaq̃ et amare aut odire nō sunt so
 lū illius passiōes. sed h̃ius et habētis illā scd̃s q̃d illā habet: quare nec poss
 corruptionē reminiscit neq̃ amat: nō em̃ illius erat sed cōis q̃d d̃structū
 est. Intellectus aut fortassis diuinū aliqd̃ et impassibile est. Ex quo seq̃tur
 q̃d corrupto p̃posito anima nō reminiscit neq̃ amat neq̃ intelligit: patet
 quia hmōi passiōes nō sunt tñ anime sed p̃positi q̃d d̃structū est.

q̃ anima non
 mouet p se.

q̃ opatiōes vi
 tales nō solius
 anime sed toti
 tis p̃positi sunt

Questiones Libri Primi.

Tribus autem traditis.

¶ Cognoscibile
nō est in cogno
scēte sed esse
reale

In quarto capitulo reprobat opinionē eorū qđi inuestigabāt aiam p̄ vñ
am cognitōis. Et rōes istī⁹ opinōis p̄ueniebant in hoc quia cognoscibile
est in cognoscente scđm esse reale. Cōtra quos ponit talis conclusio: cogno
scibile nō est in cognoscente scđm esse reale. patet: nā nullus existimat qđ
in aia sit lapis aut hō. vñ si aiam ex elemētis esse p̄positā optet: non optet
eam esse p̄positā ex omnibz si debeat omnia cognoscere. patet quia suffici
ens est altera p̄s p̄trietatis: illa scz que se habet p̄ modū habitus et p̄fē
cti ad cognoscendū seip̄am et alterā p̄tē que est p̄ modū p̄natiōis et imp
fecti: recto em̄ et ip̄m et obliquū cognoscimus: index em̄ vtrorūq; rectū est
obliquū aut neq; sn̄ip̄ius neq; recti. nō ergo fuit necesse aiam p̄poni ex oī
bus elemētis sed d̄ qualibet p̄trietate elemētōz sufficiebat vñ ad com
positiōē aie vt vtrāq; cognosceret.

Dubitabit autem aliquis.

Finaliter ph̄s mouet questionē que ē. Vtrā aia habeat diuersas p̄tes
essēciales quibz p̄ueniat diuersis p̄tibus corp̄is. itaq; vna p̄s aie sit in
vno mēbro et alia p̄s in alio mēbro: sicut posuit Plato. R̄spondet qđ nō. Cui
demus em̄ in plantis et in quibz dā aialibus qđ in qualibet p̄te sunt om̄es
opatiōes aie: vidēt aut et plante p̄cise vivere et aialū que dā incisōz tanq;
eandē habentia aiam sp̄e et si nō numero: vnaqueq; quidē em̄ p̄cū sensus
habet et mouet scđm locū in quodā t̄pus: si aut nō p̄manēt diu nullū in
cōueniēs est. Instrumēta em̄ nō habēt quibus saluat. naturā sed nihil mi
nus in vtrāq; p̄tū om̄ia vidēt inesse que aie et filis sp̄e sunt adiuncte: et to
ti adiuncte quidē: sicut que nō se pate sunt: sed tota aia tanq; indissibili ex
istente. Et vt breuiter memorie cōmendent opinōes sapientis narrate
de aia ponunt hī versūs.

Circa hūc

textū querit Vtrū
cognoscibile sit in
cognoscente sed
esse reale. Et ar
guit primo qđ sic.
Actus intelligēdi
est cognoscibilis
a potentia intelle
ctiua et est in potē

tia cognoscente scđm esse reale ergo cognoscibile est in cognoscente sed
esse reale. Et p̄firmat quia potentia intellectiua est cognoscibilis ab aia in
selektiua: et tū est in ea scđm esse reale. Et scđo sic. Om̄is causa patet

Sic sunt ponentes animā primi sapientes

Ignē Democritus: athomios Leu: pythagorasq;

ponit Anaragoras intellectū: elementa

Empedocles. Plato posuit numeros et ydeas

Et Thales animā memorabit esse moriuam

Alera Diogenes: Heraclitus esse vaporem

Cōpat Alcibiēon hanc mortalibus: Mypus

Dicit aquā: Cresias animā dedit esse cruorem

Symmus Aristoteles hāc dicit corp̄ oris acrum.

De Anima.

10. 17.

raliter p̄ductina alicuius effectus realis est simul sed esse reale cū effectū
realiter p̄ducto in instanti p̄ductiōis: sed obiectū est naturalis causa: sal-
tem p̄talis: p̄ductina ipsius actus intelligendi: ut patebit in sc̄do ⁊ ter-
cio: ergo in instanti ipsius actus obiectū sc̄dm esse reale est simul cū ipso a-
ctu: sed ipse actus sc̄dm esse reale est in intellectu ergo ⁊ ipm obiectū. Ad a-
tor pater. quia causa naturalis nō agit in effectū sc̄dm quālibet distantiam:
sed semp̄ app̄ximata est suo effectui. Et p̄firmat: quia vel obiectū est in
intellectu vel ip̄s obiecti: nō ip̄s obiecti: quia i aia nō sunt nisi triales passio-
habitu ⁊ potentia igit̄ op̄det obiectū ibi esse. Tercio sic: unūquodq̄ est in
intellectu eo mō quo cognoscit ab intellectu: sed obiectū cognoscit ab in-
tellectu sc̄dm esse reale ergo ē i intellectu sc̄dm esse reale: Et p̄firmat quia ista
duo p̄uertū esse in intellectu ⁊ esse cognitū ab intellectu. igitur ⁊ ista duo
esse cognitū ab intellectu sc̄dm esse reale: ⁊ esse i intellectu sc̄dm esse reale: q̄a si
aliqua p̄uertant eodē utrobq̄ addito adhuc p̄uertent ⁊ p̄p̄is. illa p̄ia ē
bona: hoc est cognitū ab intellectu sc̄dm esse reale ergo hoc est in intel-
lectu sc̄dm esse reale. In oppositum arguit̄ autoritate phīdicentis in
textu p̄cedenti. Nullos em̄ existimat qm̄ aia sit lapis aut hō: ⁊ in tercio li-
bro dī lapis nō est in aia sed species lapidis. Pro solutiōe huius questio-
nis ⁊ declaratiōe textus p̄cedentis solvende sunt aliq̄ difficultates.

Prima Difficultas. Et rū Logicus dif-
finit p̄ formā: ⁊ arguit q̄ nō: primo si logicus diffinit p̄ formā: aut hoc
intelligeret de diff̄nibilibus p̄inentibus ad ip̄am logicā ut sunt entia rō-
nis: aut de rebus p̄inentibus ad alias scientias. Nō de rebus logicalibus
quia multa diff̄nibilia logicalia diff̄niūt p̄ suā materiā in logica ut sylo-
gismus p̄ p̄p̄os: ⁊ demonstratio p̄ principia p̄p̄ia ⁊ immediata ⁊ c. q̄ sunt
eius materia. Nec est intelligendū de rebus alijs: quia logicus nō p̄lide-
ratillas ⁊ p̄p̄is neq̄ diffinit. Sc̄do si logicus diffinit p̄ formā ergo
diffinitōes logice nō essent vane ad demonstrandū: q̄ est p̄tra Aristotele
in textu p̄cedenti: ubi dī q̄ diffinitōes p̄ quas nō attingit p̄gnosceret acc̄tia
dialec̄tica: ⁊ vane sunt om̄es: p̄ia p̄bat quia si logicus diffinit p̄ formā:
ipse diffinit p̄ quiditates: forma em̄ est quiditas rei: vel salteꝝ p̄ncipalior
p̄ quiditatis quiditas aut̄ est p̄ncipiū demonstratiōis ut dī Aristoteles
in isto p̄hemio: ⁊ in sc̄do posterior: si ergo logicus diffinit p̄ formā: diffi-
nitio logici erit utilis ad demonstrandū ⁊ non vana eius oppositū dicit
Aristoteles. Tercio si logicus diffinit p̄ formā: hoc esset ideo: quia
diffinit p̄ ḡis ⁊ or̄itiā ut cōiter dī: sed hoc nō pōt stare quia sic metaphi-
sicus etiā diffinit p̄ formā cū diffinit p̄ ḡis ⁊ dīitiā. In oppositū
est autoritas Aristotelis in textu: ⁊ idē dī Lōmentator ⁊ om̄es exposito-
res. Ad difficultatem sunt due p̄bables r̄sōes: quarū prima stat ip̄

una suppositione et duobus dictis. Supponit est hec. forma potest capi dupliciter. uno modo per alteram partem propositionis quod datur esse subiecto: et ipsum perficitur et informatur. Alio modo capit forma alicuius per eo quod est idem essentialiter cum eo: et intelligitur per rationem propriam et notoriā. **Primum dictum.** logicus non diffinit per formam primo modo dictam: sed secundo modo dictam. prima pars probatur. primo sic: quia quod diffinit per aliam quod predicatur essentialiter et recto diffinitur: non diffinit per formam quod est altera pars propositionis: quia illa non predicatur in recto de illo cuius est forma: sed logicus diffinit per talia quod predicatur in recto de diffinito ergo. et confirmatur quia logicus diffinit per genus et dicitur: ut habetur per aliam rationem: quod utrumque dicitur non solam formam sed propositum ex materia et forma. Secundo sic probatur. quia si logicus diffiniret per formam quod est altera pars propositionis: ergo accipit et aliam quod non habet formam partem sui non possent diffiniri logice: quod est falsum: quia albedo et multa alia accipiuntur diffiniri logice. si per genus et dicitur et tunc hec non habet formam hoc modo acceptam: quia forme simplicis non est forma quod sit pars eius: alias iret in infinitum in formis. Secunda pars dicitur probatur: quia logicus diffinit per genus et dicitur: ut patet ex vi. topicorum quorum utrumque est forma secundo modo dicta: quia utrumque eorum est idem essentialiter. **Secundo.** spiritus diffinit per ipsam et prius ac notius eadem specie. Si enim aliquis illorum non esset idem essentialiter spiritus non predicaretur de ea in recto et essentialiter: et si non esset prius et notius specie diffinita: non notificaret simpliciter et a priori ipsam. **Secundo dictum.** logicus non per tanto dicit diffinire per formam hoc est per genus et dicitur: quia per se et per habitum proprium quod est logica consideraret omnes diffinitiones tales que sunt ex genere et dicitur. Nam logicus per habitum logice per se non considerat aliam rationem: nec colore disgregationis visus: quia hoc pertinet ad scias alias partes reales: sed quia diffinitiones ex genere et dicitur possunt per se considerari vocari logice: vel ideo quia logicus considerat intentiones generis et dicitur quod dnoiant res positas in illis dictionibus: vel quia est una pars logice in qua docet modus investigandi diffinitionem propositam ex genere et dicitur: ut in ii. posteriorum: et vi. et vii. topicorum. vel quia sicut logica est scia communis ita modus diffinendi per genus et dicitur est communis omnibus sciis libris proprie diffinibilibus. vel propter aliquam aliam similitudinem. **Tertia ratio.** stat in duabus suppositionibus: una distinctione: et duobus dictis. Prima suppositio. logicus solus considerat proprias diffinitiones ex terminis secunde intentionis: et eas exercet per terminos prime intentionis ut in philosophia dictum est. Secunda. Causa utriusque est: sunt de consideratione metaphysici. **Distinctio est hec:** Duplices sunt diffinitiones logice: quedam sunt diffinitiones significante sine de actu significato: et tales dantur per secundas intentiones. Alię sunt diffinitiones exercite. id est correspondentes illis de actu facto. **Ex hoc dicitur primo** quod logicus diffinit per omnem causam tam diffinitionibus exercitis quam habitis. Secundo quod logicus precipue diffinit per causam finalem et etiam per formalem: quoniam forma coincidit cum fine: patet quia logicus precipue est demonstrativus sed causa potissima ad demonstrandum est causa finalis.

ideo logicus diffinit per causam finale: vel formalē coincidentē cū fine. Et q̄
ratiōe patet q̄ phis diffinit per formā: nō excludit alias cās
a diffinitōe logica. **Ad rōes aut̄ oppositū.** Ad primā dī q̄ intelligitor
de vtrūq̄ diffinibilibus sed differēter. quia diffinibilia que p̄tinet ad ipsam
logicā p se ut encia ratiōis diffinit p scdas intentiones in actu signato: licet
ille actus significatus i intentionibus sedis: exerceat per primas intentiones
scilicet fundamenta illarū secundarū intentionū sed diffinibilia aliarū
scientiarū diffinit p primas intentiones: licet mod⁹ investigādi diffinitiones
vtrorūq̄ diffinibilū sit ex eisdē locis et p easdē p̄sideratiōes. Et cū dī q̄ mul
ta logicalia diffinit p suā materiā ut syllogismus p p̄pōs. et c. Dico q̄ hoc
verū est ratiōe fundamētū illoꝝ entū logicaliū sine quo fundamētū nō p̄t
nec diffiniri nec intelligi. Etiam nihil p̄hibet diffinitionem p̄pletā alicuius
ratione vnius sue partis esse p formā et ratione alterius p materiā. Nam
qui in diffinitōe accipit solā formā et dimittit materiā: dimittit aliquid ne
cessariū scdm Lōmentatorē hic. Lū postea dī q̄ logicus nō p̄siderat nec
diffinit diffinibilia aliena. Rūdet q̄ logicus cū habeat viam ad principia
omniū methadoꝝ. i. scientiarū habet locos et p̄siderationes ad diffinienda
etiā ea que sunt aliarū scientiarū. licet aliter q̄ sua ut dictū est. **Ad scdas**
dicit q̄ diffinitiones logice si sunt p̄stite ex ḡne et differentiis p̄p̄is et es
sentialibus sunt vtilēs ad demonstrandū ut patet ex his que dicta sunt in
ultima difficultate questionis p̄cedentis. **Ad terciā dicitur:** q̄ metha:
ita bene diffinit p ḡnā et differentiā sicut logicus: differēter tñ: sicut docet
Lōmentator vii. Metha: scdm qd differēter p̄siderat logicus et metha:
phisicus de diffinitōe. Nam logicus p̄siderat de diffinitōe inquantū est
instrumētū op̄ens intellectū ad intelligendas quiditates rerū. **Quibus**
aut̄ phis p̄siderat de ea inquantū est quiditas rei diffinitē.

quia omnis p̄p̄is
p̄tinet ad ḡnā
et cū nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet

Secunda difficultas. **Utrū Phisicus dif**
finiat per materiā sensibilem. Et arguit q̄ nō: quia si phisicus diffinit per
per materiā sensibilem: et materia sensibilis est sensibilis per accidentias
ut manifestum est ergo in diffinitōe substantie naturalis poneret accidēs
quod est p̄tra phm vii. Metha. ubi vult ostendere accidēs diffiniendū esse
per substantiam: et nō econtra. **Sed** sic: quod ponit in diffinitōe rei
naturalis debet esse notius ipsa re naturali: quia aliter diffinitio non noti
ficaret diffinitū: sed materia non est notior q̄ res cuius est materia cū sit
scdm se ignota. **Tercio:** si diffinitio naturalis esset p materiā sensibīlē
ergo illa que nō habet materiā sensibīlē nō possent diffiniri diffinitōe na
turali: Cōsequētia est euīdēs. sed phis est falsum quia corpa celestia cum
sint entia mobilia et sensibilia p̄t diffiniri a phisico et tñ nō hnt materiā
scd Lōmē. i. et vii. phisicoꝝ: primo celi et mōi. In libro de substantia oꝝ
bia et scdo ac octavo Metha.

Differēter loa
gicus et metha
phisicus p̄side
rat p diffinitōes

ad ḡnā nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet
ad ḡnā nō p̄tinet

The 92 over
Landed one
under my me

in Good Diffinition
 Long and narrow
 and fine and strong
 of this kind
 four to six
 five spots drawn
 for each by a
 strong line of
 red
 the number
 of spots on each
 side, more than
 4 and 5 spots
 at first in number
 more in general
 back of a few
 the spots, some
 of the above
 are present

By the Court & the Jury at the City of New York
in the County of New York
no. 10 in the Court of Sessions
1. The Court of Sessions of the County of New York
do hereby certify that the within and foregoing
is a true and correct copy of the original
as the same appears from the records of the Court of Sessions
of the County of New York.

habent diffiniri p materia sensibile primo mō sumptā. patet: q̄a videtur
multas diffinitiones naturales in q̄b nō ponit talis materia sensibilis sicut
argutū est de celo: motu loco & tpe. Dicis scdo q̄ entia naturalia bñ diffi
nunt p materia sensibile scdo mō dictā. i. p subiectū p̄p̄m qd est principiu
mōtis & quietis. & hoc vel expresse positā vel scd̄s quandā p̄sectionē
ita q̄ p diffinitōes talū apparet h̄mōi materia. pbat quia res naturalis
debet diffiniri p illud qd est principiu essendi & cognoscendi rē naturales
& p qd distinguit ab alijs sed subiectū qd est principiu motus & quietis est
h̄mōi ut patet ex tertia sup̄pōe ergo &c. Et p̄firmat sic in diffinitōe rei na
turalis debet poni natura ut natura est: aliter non esset p̄p̄ie diffinitio rei
naturalis: sed materia sensibilis nō habet rationē nature p̄p̄ie nisi sub il
la rōe ut est principiu motus & quietis ut patet ex ij. phisicorū ergo &c.

C Ad ratiōes aū oppositū. Ad primā patet quid sit dicēdū ex ij. sup̄pōe

C Ad scdāz d̄r q̄ materia nō d̄r ideo scd̄s se ignota quia nulla de ip̄a cog
nitiō haberi posset: quia nullū ens sic est ignotū naturaliter ut d̄r Lōmen:
scdo de ḡn̄atōe. Et rō h̄mōis est q̄a cognoscibilitas sequit̄ naturaliter enti
tatē rei ut passio subiectū & ideo qd scd̄s se habet entitatē etiā scd̄s se habet
cognoscibilitatē cū ergo materia scd̄s se habeat entitatem absolutā sequit̄
q̄ ip̄a scd̄s se est cognoscibilis. Sed ideo d̄r ignota scd̄s se quia nō potest
a nobis cognosci nisi p aliq̄d sc̄s in op̄atiōe ad formā ut vult ph̄s. i. phisica
vel p transmutationē ut d̄r Lōmēta: viij. metha. Et declarat Scor: xij. dis
sc̄di. q. j.

C Ad tertiā & quartā patet solutio ex prima & scdā sup̄positiōe

Tercia Difficultas. Utrū potissima dif

finitiō phisici sit p̄posita ex materia & forma: & quō d̄r̄nt ille tres diffin̄itio
nes quax vna dat p materiā: alia p formā: alia p utrūq̄. **C** Pro solut̄ iōe
prime ptis supponit primo q̄ quiditas phisica p̄t accipi dupliciter: vno
mō ḡn̄aliter p om̄i rē p̄tinete ad cōsideratiōē phisici. Alio mō p̄p̄ie: & ta
lis est p̄posita ex materia & forma: patet quia quiditas phisica p̄p̄ie d̄r il
la que cōtinet sub primo subiecto phisice qd est corpus naturale sicut p̄
eius subiecting. Ex quo sequit̄ q̄ p̄cipia rerū naturalū ut materia & for
ma sūt passioēs rerū naturalū motus quies &c. nō dicūt p̄p̄ie quiditas
tes phisice.

C Supponit scdo: q̄ diffinitio potissima debet p̄tinere in se
diffina principia essentialiter p̄stinentia diffinitū. Ex his d̄r q̄ potissima diffi
nitio phisici debet dari p materiā & formā: patet quia p̄t ad diffinitōis sunt
p̄tes rei: sed materia & forma sunt p̄tes essentialiter p̄stinentes quiditas
tē phisicā p̄p̄ie dictā ut patet ex prima sup̄positiōe ergo &c. **C** Pro so
lutiōe scdē ptis supponit primo scd̄s p̄m̄i primo & scdo posteriorū triplex
est diffinitio quedā est principiu demonstratiōis: quedā p̄ctio. & quedam
est tota demonstratio sola positiōe differēs a vera demonstratiōe: prima d̄r
p̄pter quid t̄m̄: scdā quid: tertiā quid & p̄pter quid simul.

C Scdo sup̄

Quare mate
ria d̄r scdm se
ignota.

Joannes vma
gistris.

Ubi d̄r q̄ p̄t a p̄o
t̄p̄e d̄r̄nt d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt
q̄m̄ q̄ p̄m̄ d̄r̄nt

Questiones Libri Primi

Diffinitio for-
malis.

ponitur ut testat hic Egidius Komandus mos est philosophi illā diffinitio-
nē appellare formale que est demonstratiōis principiu: et que dat p causas
que imponit necessitatē alijs causis. Illā vero materialē que est demon-
stratiōis conclusio: et que dat p causam cui imponit necessitas. cū ergo finis
imponat necessitatē efficiēti efficiens forme: forma materie: diffinitio da-
ta p finem vel efficiētem vel p formā dī formalis respectu diffinitiois da-
te: p materiā. phis ergo loquēs de diffinitioibz nō distinguit inter finem
et formam sed diffinitionē datā p finē appellat formale. Ymo si bene con-
siderant: predicta diffinitio data p finē est magis formalis q̄ aliqua alias
quia finis est causa causarū et imponit necessitatem omnibz alijs. Linco-
mensis autē in secdo posteriorū sic dicit Credo Aristotelem intellexisse hic
diffinitionē formale que sumitur a forma et a fine. Diffinitioes vero a ma-
teria vel efficiente tractas vocat materiales. Ex quibz patet q̄ hec diffi-
nitio re (appetitus recontristatiōis) et hec domus (cooperimentū phibens
corruptiōes a ventis ab ymbribz. &c) est diffinitio formalis quia: ut ra-
dat p finem: et alie in textu potē sunt materiales. **C**his suppositis dī
quille diffinitioes in hoc differūt quia diffinitio data p formā est principiu
demonstratiōis. et data p materiā est conclusio demonstrationis: sed data p
utrūq; est tota demonstratio.

Quarta difficultas. Utrū ad hoc q̄ ani-

ma cognoscat omnia necesse est eā componi ex omnibz. videt q̄ sic: quia
cognitio fit p assimilationē: ut dicebant omēs antiqui: et in hoc approbat
sententiā eorū Aristoteles: et ideo tercio huius dicit animā esse quodā mō
omnia. est em̄ sensibilia p sensum: et intelligibilia p intellectū. Sed in oppo-
sitū est illud qd̄ ibidē dī et supra allegatū est: i. p̄s nō est in aia ergo. &c.

Cpro solutiōe huius difficultatis supponit primo q̄ omēs antiq; aene-
rūt i hoc q̄ res cognoscūt p sua p̄cipia. Ad hoc ergo quia cognoscat oia
dicebāt optere eā pponi ex p̄cipijs oīz rerū. crediderūt re cognitā scdm
esse spū reale esse in cognoscēte. Sed defecerūt: nō em̄ optet potētia et ob-
iectū assimilari in mō essendi. hūc em̄ seut motū et mobile: et ita se habent
dissimiliter: q̄a ut act⁹ et potētia. licet sint pporcionata sed ista pportio res
quirit differētiā pporcionatorū. nō optet ergo q̄ potētia habeat simlē mō-
dū essendi cū mō essendi obiecti. **C**his suppositis rīdet ad difficulta-
tē negative. i. q̄ nō optet aia esse et ostā ex omnibz. ad hoc ut cognoscat
omnia quia nō optet cognitū esse in cognoscēte. scd̄ esse reale subiective
sed sufficit q̄ sit in eo scd̄ esse reale obiective sic q̄ cognoscat sub illo esse
reale. **C**Et si arguat q̄ licet agēs factiū possit esse dissimile passivū opas
optiōe cognitiua optet assimilari passio sine obiecto circa q̄ opat. Omēs
enī antiqui concordaverūt in hoc q̄ cognitio fit p assimilationē. nec Ari-

Sic ut agēs in se

Et sic agēs q̄

Quia p̄cipia et motus
sunt obiecta et agēs
sunt et cognoscētes
a p̄cipia
et motus
sunt obiecta et agēs
sunt et cognoscētes
a p̄cipia

Quomō potē
tia cognoscēs
assimilari obic-
cto cognito.

Notetur contradicere eis in hoc. ergo in illis requiritur etiam proportio sed etiam
similitudo. Dicendum est quod aliud est loqui de modo essendi potentie in se et
inquantum est sub actu secundo: puta sub actuali cognitione: vel dispositione pri
ma ad actum secundum ut sub specie. Cum ergo dicitur quod potentia cognoscens
assimilatur cognito. verum est in actu cognoscendi. qui est quedam obiecti si
militudo ut vult Scotus iii. dist. i. q. iiij. et xiiij. q. q. q. vel per spiritum disponen
tem de primo ad cognoscendum. sed ex hoc concluditur ipsam habere in se natu
raliter modum essendi similem modo essendi obiecti vel e contra est fallacia
accidentis et figure dictionis sicut non sequitur es assimilatus cesari per figuram
in ipso recepta. ergo es in se habet similem modum essendi modo essendi ce
saris. et per hoc patet responsio ad rationem in oppositum.

Quinta difficultas. Utrum esse cognitum

sit vel presupponat aliud esse reale rei cognite. Et pro cuius solutione sup
ponitur primo secundum Scotum xviij. dist. i. et prima dist. ii. q. ii. quod licet res ante
productionem nullam habeat verum esse: neque essentie neque existentie: habet tamen esse
cognitum et esse possibile. De esse cognito patet nihil enim producit in esse rea
li quod non prius habuit esse intellectum et volitum a deo. De esse possibili pro
bat: quia si res non sit possibilis antequam producat ad esse simpliciter: igitur qui pro
ducit in illo esse producit aliquid quod non est possibile ex parte sui. Et se
cundo supponit quod esse cognitum licet sit esse actuale quia res ipso actualiter
cognoscitur non tamen est esse actuale simpliciter sed secundum quid. Et ex quo se
quitur primo: quod esse cognitum non est verum esse essentie vel existentie. tamen quia utrum
quod precedit: tamen quia res habet verum esse essentie vel existentie a causa reali
ter ipsam producente: Sed esse cognitum habet a potentia cognoscente. Se
cundo sequitur quod esse cognitum non est formaliter esse possibile: tamen quia esse co
gnitum est esse in actu licet secundum quid sed esse possibile est esse in potentia ad
esse simpliciter et non est esse in actu. tamen quia esse cognitum naturaliter precedit esse
possibile ita quod esse cognitum debeat possibilitas ad esse simpliciter quia ista
possibilitas non fundatur in aliquo esse simpliciter sed in esse cognito. tamen quia res
habet esse cognitum ab intellectu. sed esse possibile ex se formaliter et ab in
tellectu diuino quasi principiatum ut dicit Scotus xliij. dist. i. non enim producit res in
esse possibili nisi per intellectum diuinum a quo producit in esse intelligibili. Ter
cio sequitur quod productio rei ad esse simpliciter non est sic de nihilo quod sit de nul
lo modo ens nec simpliciter nec secundum quid. Nihil enim producit per creationem
quod non prius habuit esse intellectum et volitum et in esse intellectu fuit possibile
formaliter quia non repugnabat sibi esse nec fuit ex se necessarium et tunc fuit
quasi in potentia propinqua ut posset esse obiectum potentie producentis reali
ter et poni in esse simpliciter.

Quod est habet
res antequam ex
sint. Et cogitum ne
est esse essentie
neque esse possibi
le.

Et esse cognitum
precedit esse possi
bile.

quā primū innotet intellectū creatū ad cognitionē certā ut dicitur Secūdo. iij. dis.
i. q. iij. Et idē repetit i. xliij. dis. eiusdē primi. Et ex hoc bñ intelligit illud 2^o
mēta. xij. Aliter. scia dei causat res sed nostra scia est causata a rebus et
intelligit de rebus in esse intelligibili et obiectino et nō in esse simpliciter:
alias res ab eterno habuissent esse simpliciter sicut scia dei est eterna. Se-
cūdo sequit̃ q̃ ad hoc q̃ aliquid sit sicut scie realis nō oportet q̃ habeat
esse reale simpliciter sed sufficit q̃ habeat esse cognitū et obiectinū ut patet
de rosa vel eclipsi. Ultimo sequit̃ q̃ nō oportet terminos ex quibus ponit̃ p
pōes ingrediētes demonstratiōe supponere p rebus entib⁹ vel pñtib⁹
sed sufficit q̃ supponat̃ p pñtib⁹ pñteritis futuris vel possibilibus: et hoc 2^o
q̃ cōter dicit̃ q̃ in talibus pñtib⁹ copula absoluit̃ a tpe. i. extrema capiūt in
distinter ad quācūq̃ distictā tps distictine vel distictum. Ex his patet rñsio
ad difficultatem.

Sexta difficultas. Utrū esse cognitū sit

idē realiter sicut cognitio vel obiecto cognito vel distinguat ab utroq̃. Ad
quā difficultatem sunt due probabiles rñsiones. 1^o Declaratiōe prime po-
nit talis suppo. Quicūq̃ intellectus cognoscit aliqd obiectū ibi sunt pñde
rāde tres entitates realiter distictae. 1^a est entitas ipius potētie in-
tellective. 2^a est entitas ipius obiecti cognoscibilis i cognitioe imitica
vel entitas spēi intelligibilis i cognitioe abstractiva. 3^a est entitas ip-
sius actus intelligendi que ut in tercio libro ostendit̃ est vna qualitas absolu-
ta de prima spēi qualitatis realiter inherēs ipi potētie intellēctive a qua po-
tētia intellectiva formaliter et intrinsece dicit̃ intelligē. et ipm obiectū cog-
noscibile denotatiōe extrinseca dicit̃ intellectū et cognitū. Ex hoc sequit̃ pri-
mo q̃ esse intellectū sine cognitū se habet ad ipas cognitionē sicut esse al-
bū ad albedinē. Secūdo sequit̃ q̃ cognitio est cā formalis ipius esse cogno-
ti sicut albedo est cā formalis esse albi. Tercio sequit̃ q̃ esse cognitū est rea-
liter idē cū ipa cognitioe dicit̃ solū suppositaliter. cognitio em̃ supponit p
actu intelligēdi. Cognitū vērō p obiecto intelligibili. Ultimo sequit̃ q̃ cū dicit̃
cīm? eē cognitū: duo dicim⁹. 1^o ip̃s eē et ip̃s cognitū qd recipit eē. sicut em̃
ex vniōe albedinis cū suo sctō pullulat vna eē qd vocat̃ eē albū sic ex eorū
cognitio vniū intellectui resultat vna eē extrinseca qd vocat̃ esse cognitū. Ex
his dicit̃ primo q̃ esse cognitū in intellectu est ens reale. patet q̃a realiter est
idē cū ipa cognitioe q̃ est ens reale. Secūdo dicit̃ q̃ esse cognitū in obiecto nō
ē eē reale. patet q̃a illud esse nō psequit̃ aliqua realitas in obiecto a qua obiectū
cognitū dicat̃ reale. 1^o Declaratiōe scde rñsionis ponit̃ hec suppositio
Quicūq̃ potētia intellectiva cognoscit aliquā quantitātē pceptibilem sunt
ibi pñde rāde triū entitates reales et due relatiōes ex eis. 1^a est entitas
ipius quantitatis pceptibilis vel eius spēi intelligibilis. 2^a est entitas po-
tētie intellective. 3^a est entitas ipius intellectōis: q̃ est vna qualitas ab-

Quo sciētia dī
omnī causat res

et non negabile

deus vult h
et aliter
quod est
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se

et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se

et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se
et per se

Questiones Libri Primi De Anima.

solita de pri^a sp^e qualitat^{is}. Et q^ua ista intellectio est actiue p^{ro}ducta a po^{te}ntia intellectina salte^r parcialiter vt in iij. libro p^{ro}babitur. Ido est vna relatio realis ip^sius pot^{en}tie intellectine p^{ro}duc^{ti}o ad ip^sas qualitat^{es} p^{ro}ducta q^u vocat^{ur} p^{ro}ductio actiue: et q^ua illa qualitas est p^{ro}ducta ido est alia relatio qualitat^{is} p^{ro}ducte ad pot^{en}tia intellectina p^{ro}duc^{ti}o q^u vocat^{ur} p^{ro}ductio passiua. Et q^ua p^{ro} illa intellectione pot^{en}tia intellectina actiue cognoscit ip^sum obiectu^m scdm q^uod hab^{et} esse iⁿ aia: ido est ibi vna relatio rois q^u vocat^{ur} cognitio vel conceptio actina fundata in ip^sa intellectioe et terminata ad obiectu^m cognitu^m scdm q^uod est cognitu^m et ei^{us} p^{ro}ceptu^m est p^{ro}cepto vel dicere. et q^ua obiectu^m est passiue cognituz mediante ip^sa intellectioe: ido iⁿ ip^so obiecto cognito scdm q^uod cognitu^m est fundatur vna relatio rois q^u vocat^{ur} p^{ro}ceptio passiua a qua formaliter d^{icitur} obiectu^m est p^{ro}ceptu^m vel cognitu^m. **Ex his seq^{uitur} primo q^{uod} est cognitu^m siue esse p^{ro}ceptoz q^{uod} id est h^{ab}et se ad illa p^{ro}ceptione passiua sicut effectus formalis ad suam cau^sam formale. Scdm seq^{uitur} q^{uod} est cognitu^m noⁿ est aliquid reale sed est esse ens rois vel diminutu^m. patz q^ua id est identificat^{ur} cu^m passiua p^{ro}ceptioe q^u est relatio rois. Tercio seq^{uitur} q^{uod} istud est cognitu^m noⁿ est in p^{ro}dicam^{en}to nisi reductiue. patz q^ua noⁿ est ens reale. Quarto seq^{uitur} q^{uod} noⁿ oportet ei^{us} obiectu^m habere esse reale veru^m sed sufficit q^{uod} habeat esse obiectiuu^m vel intentionale. Quinto seq^{uitur} q^{uod} subiectu^m esse cogniti est obiectu^m cognitu^m scdm q^{uod} cognitu^m est. patz q^ua coⁿceptio passiua obiecti cogniti est subiectiue in obiecto cognito (eo mo^{do} quo entia rois h^{ab}et subiectu^m) ergo eti^a esse cognitu^m est in illo obiecto cognito. patet p^{ro}p^{ri}a q^ua ca^usam formale et suis effectus sunt in eode^m subiectiue. Aliis patz q^ua p^{ro}ceptio passiua est relatio fundata in obiecto cognito scdm q^{uod} cognitu^m est et terminata ad ip^sam intellectione^m ergo est subiectiue iⁿ obiecto cognito. tenet p^{ro}p^{ri}a q^ua relatio est subiectiue in suo fundam^{en}to. Ex hoc seq^{uitur} vltimo q^{uod} obiectu^m d^{icitur} cognitu^m formaliter et p^{ro} denotatiue intrinsec^a. **Et si q^uas vtru^m neces se sit ponere istud est cognitu^m q^{uod} est subiectiue in obiecto cognito. R^{es}pondeo p^{ro}babiliter q^{uod} sic et maxie ad saluandu^m ista^m maxiaz. Impossibile est tr^{an}sire d^{icitur} p^{ro}tradic^{ti}orio iⁿ p^{ro}tradic^{ti}oriu^m sine aliq^ua mutati^one, ido obiectu^m noⁿ p^ot^{est} tr^{an}sire d^{icitur} noⁿ esse cognito ad esse cognitu^m sine aliqua mutati^one iⁿ ip^so obiecto cognito****

Conclusio responsalis cognoscibile non

est in cognoscete scdm est reale. patz q^ua stat cognoscibile esse puru^m noⁿ ens et habere esse cognitu^m in cognoscete igit^{ur} cognoscibile noⁿ est in cognoscete scdm est reale. tenet p^{ro}p^{ri}a q^ua si det oppositu^m id est sit erit et noⁿ erit realiter et patz aⁿte d^{icitur} antip^{ro}positio et d^{icitur} existetia ei^{us} et d^{icitur} multis alijs q^u intelligim^{us} q^u t^{em}p^{or}e noⁿ sunt p^{ro}ducta. **Ad roes aⁿte oppositu^m. Ad p^{ri}ma^m d^{icitur} q^{uod} actus intelligendi est iⁿ aia dupliciter vno mo^{do} sicut acc^{us}us iⁿ subiecto et sic est iⁿ aia scdm est reale. Alio mo^{do} sicut obiectu^m cognoscibile in pot^{en}tia cognoscete et sic noⁿ est iⁿ aia scdm est esse reale et s^{ic} s^{ic} d^{icitur} ad p^{ro}firmatione^m. **Ad scda^m d^{icitur} q^{uod} sufficit q^{uod} obiectu^m sit p^{ri}us p^{ro}sentie iⁿ se vel in sua sp^e Ad p^{ro}firmatione^m d^{icitur} q^{uod} sp^{ec}ies intelligibilis est iⁿ intele****

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like "et non est cognitu" and "et non est esse".

Libri secūdi de anima. Tractatus prim⁹

fo. 17.

continēs primā diffinitionē anime.

cto ⁊ nō ipm obiectū. Et ad pbatōnē dī q̄ sub habitu p̄tinet sp̄ties intel
ligibiles. Ad terciā dī q̄ obiectū bene est in intellectu scd̄ esse reale
si illa reduplicatio reteret actū cognoscendū ⁊ nō actū essendū ita q̄ scdm
esse reale sit in intellectu obiectivē ⁊ nō s̄biectivē. C̄ finis primi libri d̄ aia.



De quidem igitur a prioribus

tradita de anima dicta sunt.

QUOD scdm liber in quo Aristoteles determinat de natura anime scd̄ opinionē p̄p̄iā habet quattuor Tractatus. In primo ostendit qd sit anima cuius sunt duo capitula scd̄ duo h̄s anime diffinitiones. Prīmū capitulū dividit in duas ptes. In prima intelligat primā diffinitionē anime ⁊ hec ps subdividit in tres p̄tulas. In prima p̄mittēs suā intentionē tangit sex diffinitiones viles ad investigandū diffinitionē anime. Prima divisio est entis in s̄b̄s ⁊ acc̄s. Scda divisio est s̄be in materiā ⁊ formā ⁊ totū p̄positū. Et subdit q̄ materia est potētia forma vō actus. Tercia divisio est actus in actū primū ⁊ scd̄. actus primus est vt sciētia. scd̄ vt cōsiderare. ⁊ ex his trib⁹ diffinitionib⁹ habet primā ps diffinitionē anime: q̄ ponit p̄ ḡne sc̄ q̄ anima est actus primus. Quarta divisio s̄be est in corp⁹ ⁊ nō corp⁹. Quinta divisio corp⁹ in quedā sunt phisica qdā nō phisica. Sexta corp⁹ phisicorū quedā habet vitā qdā non. Illa autē dicūt habere vitā q̄ in se habēt alimētū: augmētū ⁊ decrementū. ⁊ ex hoc inferit q̄ om̄e corp⁹ phisicū vitā habēs. est s̄b̄a p̄posita. C̄ In secūda p̄tacula pbat animā esse s̄b̄s q̄ est forma ⁊ nō materia neq̄ p̄positū ex eo q̄ aia est in aliquo s̄b̄ctō: materia autē ⁊ p̄positū nō sunt in aliquo s̄b̄tecto: sed potius h̄nt se sicut s̄b̄ctū. C̄ In terciā p̄tacula p̄cludit primas diffinitionē anime: declarādo eius ptes. ⁊ primo primā p̄tē: sc̄ q̄ anima ē actus primus. sc̄ q̄ anima est actus sicut sciētia in habitu q̄ est s̄ilis somno: ⁊ nō est actus sicut cōsiderare qd est s̄ile vigiliē sed sciētia p̄cedit ḡn̄ationē in eodē cōsiderationē ergo ⁊c. Scdo declarat aliā p̄tē diffinitionis sc̄ qd illud corp⁹ cuius anima est actus sit potētia h̄is vitā: q̄ tale corp⁹ dēt esse organicū. Om̄e corp⁹ organicū hēt potētia vitā ⁊ econtra. qd pbat q̄a plante q̄ sunt imp̄fectiora inter om̄ia videntia h̄nt organa hoc est ptes ad diversos actus a natura deputatos vt declarat de plantis in textu. C̄ In scda p̄tē ph̄s inferit septē corrolaria. primū p̄dicta diffinitio ē cōis om̄i anime. Scdm nō est querere si ex corpe ⁊ anima sit vnū et vniversaliter ex quacūq̄ forma ⁊ eius materia q̄a licet ens ⁊ vnū multiplicit̄er dicāt: tñ vnūq̄d̄q̄ sicut est ens a forma ita ⁊ vnū. Terciū corrolariū Anima est forma substantialis corp⁹ animati. qd pbat duobus similib⁹. Prīmū est de dolabra sensēcūri. Scd̄ de oculo. supposito q̄ dolabra sit corp⁹ naturale: ⁊ oculus sit anima. Quartū corrolariū corp⁹ phisicū cui⁹

f. 4

Questiones Libri Secundi

anima est actus: sicut potentia vitæ habet non potentia distante ab actu sicut dici mus semen aut fructus in quo reservat semen esse vivens in potentia sed intelligit de potentia puncta actu. Quantum corrolariū vigilia seu opatio anime est actus sicut incisio et visio: anima autem est actus corporis: sicut potentia visiva est actus organorum: et sicut oculus componitur ex pupilla et visu, ita anima ex corpore et anima. Sextum corrolariū non obicitur est animam non esse separabilem a corpore aut saltem aliquas eius partes si habet partes. Nam aliquæ partes anime sunt actus corporis hoc est non possunt habere suum actum sine corpore nisi tantum prohibet quoddam partes anime esse separabiles propter hoc quod nullius corporis sunt actus hoc est quia operationes suas non exercent per aliquas partes corporis, ut in intellectu. Septimū corrolariū addit a nobis est discussus an anima sit habens in corpore perfectio ut sit tamen a corpore separabilis quemadmodum gubernator navis

Circa iniciū secūdi libri de anima Que-

ritur Ultimum. Anima existens sibi quod est forma puenienter diffinitur prima diffinitio in textu. Et arguitur primo contra suppositum phando quod anima non sit sibi: quia cōe est omni sibi in sibi non esse sibi anima est in sibi quia in corpore. Et confirmat sic: anima potest adesse et abesse sibi propter sibi. i. corporis corruptionem igitur est actus et non sibi. Secundo ad idem Arguitur sic: Illud quod advenit enti in actu est actus secundum Porphyrium et Aristotem in 1. topi. si anima advenit corpori organico physico quod est ens in actu per formam corporeitatis ergo. et c. Confirmat quia anime puenit proprietates actus scilicet diffinitur per additamentum diffinitur enim per corpus ergo ipsa est actus. tenet propria a propria passione ad suum sibi structure. Tercio sic: Illud quod est causa efficiens corporis animati non est forma sibilis eius sed anima est huiusmodi ergo. et c. Maior apparet quia efficiens et forma non coincidunt in idem numero ut patet in physico. Minor patet per philosophum secundo huiusmodi. Et confirmat sic: sicut se habet partes anime ad partes corporis ita se habet tota anima ad totum corpus sed partes anime non sunt forme sibilis partium corporis ergo. et c. Maior apparet per Lōmē. et philosophum in hoc secundo et de partibus animalium. Minor probat quia partes anime sunt eius potentie quod sunt actus saltem sic quia sunt extra quidditatem eius. actus autem non est sibi aliquid ut patet in 1. physici et in 1. Metaphysice. Quarto sic: Alia contra diffinitionem. Illa diffinitio non est puenienter assignata quod non puenit omni pterito sibi diffinitio sibi ista est huiusmodi. Nam tamen puenit anime intellective eo quod secundum philosophum inferioris intellectus nullius corporis est actus. Confirmat quia si esset actus corporis non posset esse sine corpore quod est contra philosophum inferioris ubi dicitur attingit intellectum separari a corpore sicut perpetuum a corruptibili. sicut etiam anima non esteducta de potentia materie ergo est incorruptibilis. Quinto sic: Anima non est pars corporis sed animalis ergo non videtur esse actus corporis sibi potius animalis. Et confirmat nam anima est actus operationis ergo non est actus corporis. Anima patet: quia anima est actus sicut scientia ut dicitur

Handwritten marginal notes in the left margin:
 1. anima non est actus
 2. anima non est actus
 3. anima non est actus
 4. anima non est actus
 5. anima non est actus
 6. anima non est actus
 7. anima non est actus
 8. anima non est actus
 9. anima non est actus
 10. anima non est actus

In grad. m. h. b. r. i. n. q. p. e. d. d. n. e. t. t. a. n. d. f. q. d.

ad unum quodlibet ex his
quodlibet ex his

Questiones Libri Secundi

beret: quia inherere dicitur non per se informaret quia inherens nec est actus simpliciter: sed actus secundum quid. nec cum illo cui inheret facit per se unum: opposita conveniunt ei quod per se informat: quare autem ex forma materiali et materia magis fit unum per se quam ex subiecto et accidente. Unde Scotus ibidem et in dist. iij. q. ij. cum Aristoteles. viij. Metaphysica. q. non est alia ratio nisi quod hoc est per se actus et illud per se potentia. et huius non est aliqua ulterior ratio nisi propria ratio huius et illius. Tercio modo ens per se dicitur illud quod habet ultimam actualitatem: ita quod non est per se ordinabile ad aliquem actum simpliciter: ultra istum quod habet: qui quidem actus ulterior possit esse actus eius per se: et hoc vel primo vel participative: et quod hoc modo non est per se ens contra dicitur suppositum: et in natura intellectuali dicitur persona quod est etiam solus dicitur proprie hoc aliquid et subsistentia. sicut philosophus loquitur in textu precedenti dicens quod materia est potentia hoc aliquid. species autem secundum quod aliquid dicitur hoc aliquid. tertium quod est ex istis quod simpliciter est hoc aliquid. id est per se habens actualitatem ultimam non ordinabile per se ad aliquem actum ultiores. Cuius maioris declaratione supponit tertio quod hec tria individua suppositum et persona habet se si est magis esse et minus esse. Nam omnis persona est suppositum: et omne suppositum est individuum seu singulare vel unum numero sed non e contra. Unum individuum est cui repugnat dividi in plures partes subiectivas. id est in plura inferiora ut hec albedo hic lapis. et c. Et inveniuntur individua in quolibet predicamento sicut genera et species. Sed suppositum est quod non est natum dicari neque tantum neque tanquam quod. Unum aliquid dicari tanquam quod seu per informationem non est aliud quam illud esse natum inherere vel informare aliud: quomodo accidens et forma dicatur materie. Sed dicari ut quod seu per identitatem ita quod illud cui dicatur sit ipsum dicitur universale pro singulari ut genus et species: a quo nec genus nec species nec quicquid forma potest dici suppositum. Sed persona est intellectualis nature indelicabilis substantia. Et quo sequitur quod nullum irrationale dicitur esse persona. Sequitur secundo quod persona solus reperitur in tribus naturis. scilicet divina angelica et humana. Sequitur tertio quod anima rationalis etiam separata a corpore non est persona immo nec suppositum. tum quia nata est dicari alteri ut forma. tum quia licet sit per se existens non tamen per hoc subsistit quia subsistere est indelicabiliter existere. Cuius suppositus dicitur primo quod omnis anima siue sit rationalis siue sit sensitiva siue vegetativa dicitur esse substantia: non quidem substantia ut est genus generalissimum sed capiendum substantiam large per omni illo quod non est accidens seu per omni illo quod non inheret neque natum est inherere sed est ens per se secundo modo. Dicitur secundo anima continetur sub predicamento subiecti non primo et per se seu directe sed reductive eo modo quo principia alicuius generis sunt in illo genere.

Secunda difficultas. Utrum anima intellectiva sit forma materialis huius. Arguitur quod non: quia si sic sequeretur quod homo non esset

Individuum.

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

et quodlibet ex his

gnab
tia qu
Se d
dim
Bale
homi
ratio
tem d
gene
onen
princ
nalis
terci
term
plic
et pte
endo
nuda
ma i
non est
ens c
festu
corpe
esse f
salte
antec
sto p
ronal
male
dicar
intelle
oppor
form
Balis
ins d
qz dist
ma al
cipiu
cta in
exem

Jo. xiiij.

John 4: 11 & 12
The word of the Lord
Duplextoria

Questiones Libri Secūdi

Actus duplex. **S**ecūda dis. duplex est actus: quidā est p inherētiā & informationē sicut anima cogitativa ē act^{us} corporis organici p^{er} sēntiā & opationē. Ali^{us} ē actus p assistentiā & opationē & sic scdm eū anima est actus corporis hominis & intelligentia est actus sui orbis. **T**ercia dis. hō pōt capi dupliciter. vno mō p^{ro}prie: & est entitas realiter & essentialiter pposita ex corpe qd est altera ps ppositi tanq̃ ex materia: & qdā anima (q̃ p^{ro}prie nō est anima intellectiva) tāq̃ ex forma s^{ub}ali specifica & illa vocat^{ur} aia cogitativa vel rō p^{ar}ticularis vel vis estimativa. Aliō pōt capi hō p entitate aggregata ex illo pposito & aia intellectiva assistente illi pposito: & sic sicut cū dicim^{us} qd celū pōt capi dupliciter vno mō p quodā cōposito ex materia & forma s^{ub}ali celi. alio mō p aggregato ex illo pposito & intelligentia mouente celū.

*Intelligere p
ticulariter.
Intelligere
vniuersaliter.*

Quarta dis. Intelligere capit dupliciter: vno mō p intelligere p^{ar}ticulariter: & sic intelligere nō est aliud q̃ speculari res vt immerse sunt p^{ar}tibus p^{ar}ticularibus materialibus & fantasmatibus. Alio mō p intelligere vlt. & sic nō est aliud q̃ intelligere quiditates abstractas a p^{ar}titionibus p^{ar}ticularibus materie & a fantasmatibus. primū intelligere est actus adequatus anime cogitative seu rōi p^{ar}ticulari. sed scdm intelligere est actus adequatus anime intellective. **Q**uinta dis. Unitas est multiplex quedam est aggregatōis: qdā ordinis: quedā ppositōis: & quedā simplicitatis.

Primū dictū ad intentiones. **S**olū. est istud. Anima intellectiva nō est forma specifica hominis sic qd esset forma informans materiā eius: patet qd dato opposito anima intellectiva nō esset aliud genus aie: nec esset anima cū alijs e^{ss}ence: que sola est sepabilis a corpe sicut ppetuū a corru^{pt}ibili. nec haberet aliq̃ opationem p^{ro}priā quā nō cōgiceret corpi (qd a forma p^{ro}ducta nō est possibile finire opationes separata) sed esset forma extensa & corruptibilis ad extensiones & corruptiones corporis que omnia sunt cōtra Aristotelem in hoc scdo de anima. Rōes qbus pfirmat hoc dictū ponūt aū oppositū. **S**olū. igitur. **S**olū. qd anima intellectiva est intelligentia sepata a corpe nō scdm situm: sed entitativē. quia primo non informat materiā: & illius actus adequatus est intelligere vniuersaliter. **S**cdm dictū. forma p quā hō pstituitur in esse specifico est qdā anima sensitiva habens gradū & virtutem excellentiorem q̃ sensitiva cōfiscōis hūti que est virtus cogitativa. & eius officiū est intentiōes p^{ar}ticulares discernere et adiuvicem ppare ac intelligere p^{ar}ticulariter. & ppter hoc potest dici intellectus vel ratio p^{ar}ticularis sicut intellectus sepatus & corpi nō immixtus discernit intentiōes vniuersales. p hanc etiā virtutes adiuvātibus imāginativa & memoria p^{ro}priatur fantasmata vt possint recipe opationes intellectus agentis p quā sunt acti intelligibiles & transferūt de ordine corporali ad ordinē spūaliū. **T**ercū dictū. Aia intellectiva nō est forma corporis humani p^{ro}prie in rōe motoris qd. dato opposito se q̃ ex anima & corpe

*q̃ ex fantasmatibus
p^{ro}ducta p^{ro}prie
intelligibilia q̃
sunt p^{ro}prie
p^{ro}ducta in spūali
p^{ro}prie.*

De Anima.

Fortitudo

pe nō plūs fieret vnū q̄ ex intelligentia ⁊ orbe: p̄ns est falsū: q̄a intelli-
gentia requirit orbe ppter motū locale q̄i est opatio accīnalis ⁊ extrinse-
ca intelligentie: q̄m est ppter pfectionē alterius ab intelligentia ⁊ recipit
in altero vt in orbe cūns est pfectio: s̄ anima requirit corpus hūmanū ppter
pfectionē suā primā q̄ est intelligere: q̄ etiā recipit in ipsā animā intel-
lectionē vt p̄pria eius pfectio: ⁊ ita maior est hic vnio q̄ ibi: Et confirmat:
quia si vnio anime intellectiue esset p̄cise vt motoris ad mobile: non ma-
gis anima intellectiua esset de cōsideratiōe phisici q̄ intelligentia: p̄ns est
p̄tra Lōmen. sc̄do phisico: Lōmento. xxvj. vbi habet q̄ anima intellectiua
est vltima naturalis ⁊ prima abstracta: ⁊ hoc est q̄ quidā dicunt eā esse
creatam in orizonte eternitatis. **Quartū dictū.** Anima intellectiua
nō facit vnū cū humano corpore p̄cise fatiōe ordinis: quia si sic ergo aggre-
gatū ex corpore ⁊ anima intellectiua min⁹ esset vnū q̄ ex s̄ba ⁊ accīte: p̄na
pater: quia tale p̄positū addit supra ordinē informationē s̄iecti ab accī-
te vt pater ex v. ⁊ vij. Aldeha. falsitas p̄ns p̄bat: quia anima intellectiua
cū sit forma: q̄a hō formaliter intelligit est actus s̄balis hominis: licet nō
p̄ informationē sc̄d̄ Lōmen. s̄ actus s̄balis magis determinat ad poten-
tiā s̄balē vt faciat aliqd vnū vnitatis vnionis q̄ actus accīnalis cū s̄iecto que
sunt diuersorū ḡm ⁊ nullo mō p̄nt p̄stare vnū p se. **Quintū dictū.**
Anima intellectiua ⁊ corpus humanū faciūt vnū p̄ dependētiā quadra-
plicē anime a corpore seu a fantasia: quarū prima est quātū ad p̄ductiones
intellectionis. **Itā fantasia ⁊ intellectus** sit agūt ad intellectionē: fantas-
ma remote ⁊ p̄paratiue ⁊ intellect⁹ p̄pinque ⁊ principaliter. **Sc̄da** quātū
ad obiectū seu terminū opatiōis. **Itā intellect⁹** possibilis habet tēdentiā ⁊
attingētiā ad obiectū relucēs in fantasmate sicut ad terminū: **Tercia** quātū
ad opationē in se quia intellect⁹ non pōt intelligere nisi cogitū: si nō fan-
tasia sit in actu: oportet em̄ quēlibet intelligentē fantasmatata speculari vt
declarabit in ij. libro. **Quarta** quātū ad esse ipsius anime. **Itā dato** q̄ a-
nima intellectiua sit forma subsistens ⁊ nō informās: tū tanta est cōnexio
eius ad corpus sc̄dm Lōmē: vt si nullus hō esset nec anima intellectiua
posset esse. Et q̄ hec sit intentio Lōmē. patet inspicēti in tercio d̄ anima
commentū eius xvij. **Sextū dictū.** Intellectus humanus semp ē vnū
sp̄s corpi humano vel habitualiter vel actualiter: habitualiter quidē ante
annos discretiōis q̄ fantasia est indisposita. **Actualiter** vero: q̄ agit in
fantasmatata p̄ducendo sp̄m intelligibilem ad actū intelligendi. ⁊ p̄ hāc
opationē copulat nobis mediātib⁹ fantasmatib⁹. nūq̄ aut p̄fecte co-
pulat nobis. nisi post statū adeptiōis in quo statū p̄sistit beatitudo nostra
sc̄dm ip̄m. **Septimū dictū.** Anima intellectiua est immortalis vt in
fra p̄babit. **Octauū dictū:** Anima intellectiua p̄ponit ex intellectu a-
gente ⁊ possibili nō vt ex p̄tib⁹ essentialibus suis sed vt ex p̄tib⁹ pote-

Ita sua fantasia in
composita p̄na app
et q̄ p̄ns indistincta
p̄babit p̄fecta
hō p̄ns m̄p̄o d̄ hō
p̄na q̄a v̄ m̄p̄o
v̄

Questiones Secundi Libri

Rationis ita q̄ sunt ei⁹ potentie eadem realiter cum sba anime intellective
 ut infra p̄babitur: & hoc apparet ex Conmen. scdo. terci⁹ de animis. & hinc
 est q̄ ipsam animā intellectivā frequēter vocat intellectū sicut & Aristote-
 les. ¶ Nonū dictū. Anima intellectiva est unica numero in omnibus ho-
 minibus. hoc patet ex Conmen. v. terci⁹ de anima: ubi colligunt he ratio-
 nes quibus probat unitatem intellectus. ¶ Prima. omne receptū reci-
 pitur in aliquo p̄ modū recipientis sed intentiones seu quidditates rerū re-
 ciipiunt in intellectu scdm̄ esse simpliciter & abstractū ab esse individuali:
 quod esse est implurificabile: ergo intellectus recipiens istas intentiones
 universales & implurificabiles est implurificabilis. ¶ Secda si intelle-
 ctus multiplicaret ad multiplicationē hominū sequeretur q̄ est hoc aliquid
 tanq̄ corpus & virtus in corpore: p̄sequens est falsum. tenet p̄sequētia quia
 causa plurificatiōis individuoꝝ sub vna specie est materia. falsitas conse-
 quens patet ex autoritatibus & rationibus adductis p̄ primo dicto. Itē
 sic p̄bat eā: quia tunc intellectus esset aliquid potentia intellectū ¶ Ter-
 cia supposita mudi eternitate sequit̄ infinitas animarū: quia generatio in-
 finitarū animarū precessit & finitas aut̄ in actu est impossibilis scdm̄ Aristote-
 lem igitur oportet q̄ intellectus sit vnus omnium: aut q̄ sit generabilis &
 corruptibilis. ¶ Decimū dictū. Licet omnes homines habeant vnū in-
 tellectū nō tñ sequit̄ q̄ vno intelligente omnes intelligāt. vel q̄ vna esset in-
 tellectio omnium. Nam intellectio nō solū dependet ab intellectu sed etia
 a fantasmatibus actu imaginatis: & quia nō omnes homines habent eades
 fantasmata que actu imaginent̄ ideo nō habent eandē intellectiōnem. ¶
 Nec & alia plura sunt que ipse Averrois perfidus Alachometista dicit
 Pro declarandā & minuēda sua fictione: que quantū repugnantia sint ve-
 ritati & intentioni Aristotelis patebit ex improbatōe dictoꝝ eius: & suffi-
 ciet tria eius dicta improbare. ex quibus cetera pendent. quoz vnū erat
 de separatiōe intellectus: quod est caput omnium. Aliud de p̄servatiōe nobis
 scdm̄ p̄ fantasmata. & terciū de eius unitate: cōtra q̄ simul sit ista conclusio.
 Negare animā intellectivā esse formā specificā hominis: corpi eius p̄
 informationē unitam. & multiplicari ad multiplicationē hominū vel asse-
 rere eā esse formā p̄ se subsistentem: & unicā numero que hominib⁹ vnū
 p̄ fantasmata: ut posuit Cōmentator: nō solum est repugnās intentiōi Ari-
 stotelis & veritati: sed etia hereticum. Quid sit repugnans intentiōi Aristote-
 lis patet manifeste ex his que adducta sunt in oppositū in principio hu-
 ius difficultatis. Preterea in hoc scdo textu co. xi. enumerat intellectū in-
 ter p̄res s̄biectivas aie quā p̄distinuerat: & hoc postea i principio terci⁹ re-
 sumit dicens. De p̄re aut̄ anime qua sapit & intelligit ubi animā intellecti-
 vā dicit p̄re aie & nō pōt intelligi q̄ aliā q̄ s̄biectivā. Itē tex. co. terci⁹ de

Contra opinio-
 nē Cōmentato-
 ris.

Conclusio

et sic videtur manifestum pro p̄te
 et non pro p̄te anime.

De Anima.

8. 11. 0

manifestum igitur est quoniam una utique erit ratio anime et figure: sicut ergo
diffinitio figure in compositis puenit omnibus figuris: sic diffinitio anime in compositis
puenit omnibus animabus: et inuocet ergo dicat anima de anima intellectiva et
de alijs animabus: et hoc patebit luce clarius ex secunda diffinitione anime: quoniam
quo ad omnes suas partes solum puenit anime intellective: verum anima est prin-
cipium quo viuimus: sentimus: mouemur: et intelligimus primum istam
formam. Adulter alie autoritates Aristotelis ad propositum possent adduci: quoniam
ex sequentibus patebit ideo hic omittuntur. Concludit ergo ex intentione
Aristotelis animam intellectiuam esse formam specificam hominis: propter hoc
enim et ipse Aristoteles et omnes philosophi ceteri naturaliter ratione moti in diffinitione
hominis posterunt rationale tanquam eius propriam differentiam per rationale in-
telligentes animam intellectiuam esse partem essencialem ipsius hominis: quoniam dif-
ferentia specifica sumit a forma rei secundum Aristotelem viii. Metaphysice. Nec in-
uenitur aliquis philosophus notabilis qui hoc neget preter ipsum Averroem ut te-
statur Scotus lib. ii. dist. iiij. q. ij. Cuius error pessimus quod sit etiam contra
veritatem non solum Theologicam sed etiam philosophicam patet ex hoc ut ibidem dicitur. Contra se-
paratio intellectus. quia destruit omnes scientiam in hominibus: destruit enim omnes actus intel-
ligendi ut distinctos ab actibus sentiendi: et omnes actus electionis ut disti-
ctos ab actibus appetitus sensitivi: et ita omnes virtutes que non generantur sine electio-
nibus factis secundum rationem. Istam secundum illam fictionem Comenator homo for-
maliter non esset nisi quoddam animal irrationale excellens per quoddam ani-
mam irrationalem et sensitivam excellentiorem alijs animabus: sed at irrationale quantum
cumque excellentem habeat animam sensitivam non potest per illam esse principium prin-
cipium nec actum intelligendi ut distinguuntur ab actibus sentiendi nec electio-
nem ut distinguuntur ab actibus appetitus sensitivi. Nec illa distinctio quam
finitur Comenator licet illam nec ipse nec aliquis sequatur ei potest explicare intel-
lectus cum hominibus mediatis speciebus sufficit ad hoc quod actio intellectus sit
actio hominis: et hoc patet per similitudinem in sensu ex quo Aristoteles procedit
ad considerandum ea que sunt intellectus: sic enim se habent fantasmatum ad in-
tellectum: videlicet in tercio de anima: sicut colores ad visum: sicut ergo
species colores sunt in visu ita species fantasmatum sunt in intellectu possibili:
patet autem ex hoc quia colores sunt in pariete: quorum similitudines sunt in
visu: actio visus non attribuitur parieti. non enim dicimus quod paries videatur
magis quod videatur. ex hoc ergo quod species fantasmatum sunt in intellectu possibi-
li: non sequitur quod homo in quo sunt fantasmatum intelligat: sed quod ipse vel eius fantas-
mata intelligantur. sic ergo ex ipsa operatione intellectus patet quod intellectus
principium unius corpori ut forma. Et hoc affirmat tali ratione. Operatio cuiuslibet
propria arguit formam specificam secundum Comenatorem viii. Metaphysice. propria autem operatio hominis
inquantum homo est intelligere: per hanc enim omnia animalia transcendit.

Contra se-
paratio

intellectus.

Contra distinctio

intellectus

fantasmatum.

De anima spiritus intellectus
paries color spiritus intellectus

Quæstiones Libri Secundi
 in octavo.

Contravinitatē
intellectus

Sicut enim si voluerit
 praetor, qd p^{re}ter
 eius, in iud p^{re}sto
 53. dicitur actum
 si voluerit et exim

in po darta
positus

[illegible]

De Anima.

sicut ppriam a corruptibili nō intellexit sic qd esset forma nō informans
nec apta informare corpus sed quia sicut est independens a corpore scdm
operationē ppriam que est intelligere ita etiā scdm suū esse quia scz nō est
forma educta de potentia materie: 7 ppter hoc dixit in primo hūius si qd
igitur anime operū aut passionū sit ppriū ptinget ipsam separari: hoc est si
anima habeat aliquam opationē sic sibi propriā qd eam exerceat sine cor
pore possibile est eam separari 7 manere corrupto corpore: 7 qd de hac separ
atione hic loquitur patet ex xij. Aldeha: ubi querens si aliqua forma reman
eat corrupto pposito. Rndet his verbis qd hoc in quibsdā nihil pbi bee
ut si anima sit tale non omīs sed intellectus ergo manifestissime expresse
ibi qd intellectus est forma pstitūes ppositū 7 ita informans 7 manens post
corruptionē ppositi. Ultra dī qd a forma sic pincta materie quam possi
bile est manere corrupto cōposito cuius est pars nō est in cōnēnēs pcede
re opationē separatā 7 talis est anima intellectiva ut patet ex dictis. Et p
hoc patet rñsio ad pbatōes primi dicti qd fuit de separatiōe intellectus. Ad
rationes noni dicti de unitate intellectus in omībus hominibz. Ad pri
mam dico qd sicut intellectus est multiplicatus 7 singularis i essendo ita
7 species in eo recepte p quas intelligit licet sint vniuersales in represen
tando. Unde singularitas in essendo seu individuatōe intelligētis aut spci
p quam intelligit nō excludit intelligentiā vniuersaliū: alioquin cū intelle
ctus separati sint quedam substantie subsistentes 7 p psequens pticulares
non possunt vniuersalia intelligere sed materialitas cognoscētis 7 speciei
per quam cognoscit impedit cognitionem vniuersalis ut declarabitur in
tercio libro quando tractabimus officia intellectus agētis. Nec referi quā
tum ad hoc utrum sit vnus intellectus vel plures quia si etiam esset vnus
tantū oporteret 7 ipm 7 speciem p quam intelligit esse quoddam singu
lare in essendo. Ad secundam patet quid sit dicendū ex predictis. Nam
si accipit hoc aliquid 7 virtus in corpore p forma materiali 7 extensā ne
ganda est sequela. Si autem accipitur pro forma singulari 7 informante
materiam concedit sequela 7 neganda est falsitas consequentis. Et ad al
teram eius pbatōnem dī negando qd ob hoc intellectus esset potentia in
tellectū. Nam nō singularitas sed materialitas obiecti facit ipm esse in
telligibile in potentia. Ad terciā dicit scdm Scotū in sexta q. scdi. Alde
tha. qd si omēs anime humane que fuerunt posita generatiōe perpetua a
parte ante essent: non essent infinite actu coniungendo infinitatem cū actu
Unde forte posset concedi quod actu essent infinite in potentia: quia in po
tentia accipiendi vnā animā post aliam: quia aliter non competebat eis
infinitas: sed non essent infinite actu quia non sunt tot quin plures possint
esse: infinita i actu tot sunt quot nō possunt plura cōpossibilia esse. Unde est

fol. 117.

Corp. d. Lep. d.
recept. dicitur
q. tang. p. p. p.
L. d. d. d. d. d.
d. d. d. d. d. d.
d. d. d. d. d. d.
d. d. d. d. d. d.

Ad rationes pro
bantes unitatem
intellectus.

Ad rationes pro
bantes unitatem
intellectus.

Ad rationes pro
bantes unitatem
intellectus.

Ad rationes pro
bantes unitatem
intellectus.

Questiones Secundi Libri

ubi fallacia compositionis et divisionis. eo quod si infinitas coniungatur cum alio
actui: et tunc est falsa vel separatur ab eo. Unde concessis premissis con-
sequētia non valet. Contra. quot fuerint homines tot sunt anime. ergo si homines infini-
ti et anime. dicendum quod successiva infinita si essent simul non essent infinita vel si esset
tot homines simul quot fuerint successive non essent infiniti actui: quia infiniti fue-
runt in accipiendo et in potentia ideo non sequitur ex illis si essent simul
infinitas actualis: quia alterius rationis sunt infinitas actualis et potentia
lis ideo ex infinitate potentiali non potestcludi infinitas actualis.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam dicitur negando sequelam
per utramque partem quia forma non est illud quod generatur aut corrumpitur
sed totum positum ut patet ex septimo Alberti. Ad confirmationem dicitur quod
totum positum dicitur entitatem terciā realiter distinctā a partibus simul
sumptis. Ad secundam dicitur quod aliquid potest recipere aliud dupli-
citer uno modo subiective. alio modo obiective. Conceditur quod omne re-
cipiens aliquid subiective debet esse denudatum a forma specifica rece-
pti sed negatur obiective. Ad terciā dicitur negando sequelam pro-
utramque partem. Ratio primi est quia quantitas non igitur primo toti coniuncto spe-
cifico sed est primo in toto mixto. Ratio secundi est quia in hoc differunt
forma substantialis et accidentalis. forma enim accidentalis coniungitur effectui
formali suo subiecto. forma substantialis coniungitur effectui formali toti coniuncto

Tercia difficultas. Utrum Anima intelle-

ctiva secundum suum proprium esse sit immaterialis et immortalis.

Esse capit du-
pliciter.

Pro solutione huius difficultatis supponitur primo Esse secundum Scotum
nona questione quolibet capit dupliciter. Uno modo p illo esse quo forma
liter aliquid recedit a non esse. Primo autem receditur a non esse p illud quo
aliquid est extra intellectum et potentiam sine cause: hoc modo cuiuslibet en-
tis extra intellectum et causam est proprium esse. Alio modo dicitur esse
ultimus actus cui scilicet non advenit alius actus dans esse simpliciter
et ipse dicitur simpliciter habere esse cui primo continetur esse sic dictum.

Duplex est autem
intellective

Primo inquit sic quod non sit alicui alteri ratio essendi: isto modo positum perfe-
ctum in specie dicitur esse et solū illud: pars autem eius dicitur esse per accedens vel
magis proprie participative isto esse totius. Ex quo patet quod anima intelle-
ctiva pincta corpori habet duplex esse unū propriū per quod recedit a non esse.
aliud habet esse totius quo participat inquantū est pars ipsius totius: sed se-
pata a corpore solū unū habet esse quod est eius propriū. Supponit scdo
quod anima pincta corpori aliter participat esse totius quod alie forme naturales
quia anima cum sit forma que potest separari a corpore et per se esse ut patet ex
cedenti difficultate pducitur quo ad suū propriū esse pductione que est alia
et prior quam pductio totius: et hoc patet per Aristotelem scdo de generatione ani-
malium capitulo tercio ubi dicit solū intellectū venire de seors. Ex quo sequitur
quod propriū esse anime intellective prius est quam esse totius: non prioritatem tem-

Disticta autem in
tellective ab a-
liis formis na-
turalibus.

De Anima.

fol. lxxv.

poris sed nature ita q in priori instanti nature anima pducit in suo pro-
prio esse q vna corpon ad constitutione totius sed alie forme naturales
habet in toto habeant propriu esse distinctum ab esse totius qne modum
habent entitate distinctam ab entitate totius: in quo ad illud esse propriu
no producuntur alia productione q productione totius: ideo existetia
earum non precedit existentiam totius qm non prius natura fuit terminus
productionis talis forme q totum ppositum cuius ipsa est pars. Cle-
rum tamen omnis forma substantialis sicut et quelibet pars essentialis p-
cedit ordine naturali suum totum sed ille ordo nature non est inter existe-
tiam totius et partium sed inter entitates ipsorum ut prescindunt ab existen-
tia. Ex quo sequitur alia differentia inter animam intellectivam et alias for-
mas naturales quia alie forme producto toto per se producant etiam ip-
se per accidens: non solum quo ad esse totius sed etiam quo ad esse pro-
prium ipsarum: sed anima intellectiva cum habeat propriam productionem
qua producitur quo ad suum proprium esse productione totius ho-
minis non producit nisi quo ad esse quod habet a toto per accidens si-
ne participatione. Et hoc est quod philosophi communiter dicunt animas
intellectivas non educi de potentia materie sicut alias formas naturales
Unde illud dicitur educi de potentia materie quod producitur virtute a-
gentium naturalium in materia cum alteratione abiciente dependens in
esse et conservari ab ipsa materia: omnes tres particule huius descriptionis
conveniunt formis naturalibus alijs ab anima intellectiva ipsi autem ani-
me intellective nulla ex eis convenit. Supponitur tercio q forma
potest dici immaterialis tripliciter scdm Scotum. lxxij. dist. quarti. q. ij.
Uno modo quia est incorporea hoc modo quia no operatur per partem
corpoream et organum et sic idem est q non organica. Alio modo dicitur
immaterialis quia nullo modo extensa et tunc plus dicit q non organica.
Et si enim omnis forma organica sit extensa non solum in ipsa quia forma
pure materialis ut ignis que est uniformis in toto et in qualibet parte est
no organica quia no opat p aliquod organum et tñ est extensa. Tercio mo-
do potest intelligi immaterialitas forme in comparatione ad obiectum
scilicet respiciat obiectum sub rationibus immaterialibus utpote inquan-
tum abstrahit ab hic et nunc et hmoi que dicuntur conditiones materiales Et
pnt addi alij tres modi. Un quarto modo potest dici forma immaterialis
quia in esse no dependet a materia et sic idem est q noeducta de potentia ma-
terie. Quinto qm no informat nec apta nata est informare materiam et sic in-
telligentie dicuntur immateriales. Sexto aliquid dicitur imateriale qm in eo nulla est
potentialitas s est actus purus et sic solus deus est immaterialis quia nulla
forma est liberata a potentia nisi prima ut dicitur l. omne. iij. de aia com. v.

*augh off aff - lings ad a gunt
out others too at the end*

d
 n
 la
 p
 il
 ta
 no
 te
 in
 m
 z
 e
 ce
 fu
 su
 na
 an
 re
 esse
 esse
 ho
 p a
 lect
 lon
 et i
 ptic
 ca
 ptic
 per
 om
 term
 ex se
 te.
 mo
 sic
 prim
 nio
 Sec
 fir: va
 aliqu

at the house
at the house
at the house

De Anima.

de intelligere et velle ergo. et c. **C** Dicitur quarto. p. statu isto non possumus demonstrare a priori animam intellectivam esse immortalem. patet quia intellectus connectus non potest virtute propria habere aliquem preceptum quid. tamen in primo ipse animae intellective ut probatum est in primo. **C** Dicit quinto quod p. statu isto non possumus demonstrare etiam a posteriori quod anima intellectiva sit immortalis: patet quia vel illa demonstratio sumeret ex actibus animae intellective a nobis cognoscibilibus vel ex objecto vel ex fine sed nullum horum potest dici.

Forruij.

Non ex actibus quia quilibet talis est corruptibilis. **N**on etiam ex objecto quod incorruptibilitas obiecti non arguit incorruptibilitatem potentie sicut nec mutabilitas mutabilitatem. neque ex fine quia finis potentie vel est intrinsecus et sic est eius actus seu operatio vel extrinsecus et sic est obiectum potentie sicut ergo non potest demonstrari ex aliquo actu aut obiecto ita neque ex fine. **C**um licet Aristoteles et alij philosophi expresse asserunt animam esse immortalem tamen hoc non fuit per rationem necessariam ab eis demonstratum sed per rationes probabiles plures sunt et sic intelligendum est illud theorema Scoti non potest probari animam rationalem esse immortalem scilicet demonstratur. **C** Sed contra predicta est Alexander peripateticus qui asserbat animam intellectivam esse virtutem corporis etiam educatam de potentia materie accipientem esse per generationem et desinentem esse per corruptionem sicut alie anime aliorum viventium. **O**pinabatur enim intellectus esse quantum ad formam operationalem que secundum meliorem vel peiorem operationem hominis habet subtiliores vel grossiores operationes. cuius opinio confirmatur per auctoritates quasdam philosophi: quarum prima est in primo huius dicentis Intellectus possibilis corruptibilis est intellectus vero agens non. **S**ecunda in libro de longitate et brevitate vite ubi dicitur scientia corrupta ad corruptionem subiecti sui et ad corruptionem conservatur quod primo corruptum ad corruptionem animalis. **T**ercia est in predicamentis capitulo de ad aliquid circa proprietatem ipsius ad aliquid de centis quod scientia corrumpitur ad corruptionem animalis: quod non esset verum nisi ad corruptionem animalis corrumpitur anima. **Q**uarta est in fine septimi Alderha: ubi ex intentione vult quod omnes partes que possunt manere separate a toto sunt elementa id est partes materiales ergo si cessit anima intellectivam esse formam hominis ut patet ex secunda difficultate non ponit eam manere separatam a materia: o. o. non manet. **P**roterea principium videtur apud eum quod incipit esse desinit esse. **I**nde in primo de celo contra Platone videtur habere per impossibile quod aliquid inceperit et sit perpetuum et incorruptibile: et in philosophia. capitulo de infinito dicitur. **L**ocus est principii eius finis est. **A**d has auctoritates philosophorum et similes (relecta opinio) Alexander tanquam erronea et iam ex scholis omnium philosophorum explosa. **C**onfidenter vero ubi supra dupliciter: **U**no modo quod dubium est quid philosophus circa hoc sensum sit: varie enim loquitur in diversis locis et habuit diversa principia ex quorum aliquibus videtur sequi unum oppositum et illud aliud. **V**nde probabile est quod in illa co-

et p. q. d. non potest demonstrare a priori animam intellectivam esse immortalem. patet quia intellectus connectus non potest virtute propria habere aliquem preceptum quid. tamen in primo ipse animae intellective ut probatum est in primo.

et p. q. d. non potest demonstrare etiam a posteriori quod anima intellectiva sit immortalis: patet quia vel illa demonstratio sumeret ex actibus animae intellective a nobis cognoscibilibus vel ex objecto vel ex fine sed nullum horum potest dici.

et p. q. d. non potest demonstrari ex aliquo actu aut obiecto ita neque ex fine. cum licet Aristoteles et alij philosophi expresse asserunt animam esse immortalem tamen hoc non fuit per rationem necessariam ab eis demonstratum sed per rationes probabiles plures sunt et sic intelligendum est illud theorema Scoti non potest probari animam rationalem esse immortalem scilicet demonstratur.

et p. q. d. Sed contra predicta est Alexander peripateticus qui asserbat animam intellectivam esse virtutem corporis etiam educatam de potentia materie accipientem esse per generationem et desinentem esse per corruptionem sicut alie anime aliorum viventium.

et p. q. d. Opinabatur enim intellectus esse quantum ad formam operationalem que secundum meliorem vel peiorem operationem hominis habet subtiliores vel grossiores operationes. cuius opinio confirmatur per auctoritates quasdam philosophi: quarum prima est in primo huius dicentis Intellectus possibilis corruptibilis est intellectus vero agens non.

et p. q. d. Secunda in libro de longitate et brevitate vite ubi dicitur scientia corrupta ad corruptionem subiecti sui et ad corruptionem conservatur quod primo corruptum ad corruptionem animalis.

et p. q. d. Tercia est in predicamentis capitulo de ad aliquid circa proprietatem ipsius ad aliquid de centis quod scientia corrumpitur ad corruptionem animalis: quod non esset verum nisi ad corruptionem animalis corrumpitur anima.

et p. q. d. Quarta est in fine septimi Alderha: ubi ex intentione vult quod omnes partes que possunt manere separate a toto sunt elementa id est partes materiales ergo si cessit anima intellectivam esse formam hominis ut patet ex secunda difficultate non ponit eam manere separatam a materia: o. o. non manet.

et p. q. d. Proterea principium videtur apud eum quod incipit esse desinit esse. inde in primo de celo contra Platone videtur habere per impossibile quod aliquid inceperit et sit perpetuum et incorruptibile: et in philosophia. capitulo de infinito dicitur. Locus est principii eius finis est.

et p. q. d. Ad has auctoritates philosophorum et similes (relecta opinio) Alexander tanquam erronea et iam ex scholis omnium philosophorum explosa. Confidenter vero ubi supra dupliciter: Uno modo quod dubium est quid philosophus circa hoc sensum sit: varie enim loquitur in diversis locis et habuit diversa principia ex quorum aliquibus videtur sequi unum oppositum et illud aliud.

et p. q. d. Vnde probabile est quod in illa co-

et p. q. d. Vnde probabile est quod in illa co-

Questiones Secundi Libri

clausio semp fuerit dubius & nunc magis accedere ad unam partem. nunc ad aliam iuxta quod tractabat materiam magis personam unam partem quam alteri. Alio modo dicitur quod non omnia dicta a philosophis assertive erant ab eis probata per necessaria rationes naturales sed frequenter non habebant nisi quasdam probabiles persuasiones vel vulgarem opinionem deinde procedentium phorum

Quarta difficultas. Utrum Materia secundum

se sit hoc aliquid vel ens in actu: & utrum totum positum sit hoc aliquid a materia vel forma. Pro solutione prime partis ponitur talis distinctio: duplex est actus quidam est existentialis & entitativus a quo aliquid dicitur formaliter existere vel esse ens: & sic capit philosophus actum in. Alidetha. cum dicit Actus autem est res existens. Alius est actus formalis per quem aliquid formaliter & specificiter distinguitur ab alio & sic capit philosophus actum in. Alidetha. cum dicit. Actus est qui distinguit & separat. Hinc duplici actui correspondet duplex potentia. Actui enim formalis correspondet potentia subiectiva & actui entitativo potentia obiectiva. Unde

aliquid potest esse in potentia dupliciter scilicet secundum dicitur. ii. q. i. Uno modo ut terminus. Alio modo ut subiectum quod est in potentia ad terminum. & forte est eadem potentia sicut probata ad diversa dicitur obiectiva vel subiectiva ita quod subiectum est illud dicitur potentia subiectiva & eadem ut respicit agens dicitur obiectiva: prout tamen separari vultur creatur

libi ubi est potentia obiectiva & non subiectiva quia ibi non subicitur aliquid. Et his dicitur primo quod materia secundum se. scilicet. secunda forma non est in actu formali & specifico pariter per auctoritates communem. in hoc secundum principia est promissio secundo materia prima

non est per se formata neque aliquid per se in actu. Secunda est eodem promissio materia est potentia forma. Tercia est promissio quarto ubi dicitur hoc esse proprium forme ut sit substantia in subiecto subditur duas distinctas iter forma substantialis & accens: quia accens non est per se substantia: forma vero substantialis est per se substantia. Secunda quoque forma substantialis dicitur esse in subiecto & accens: subiectum enim accens est corpus positum ex materia & forma & est aliquid existens in actu & non indiget aliquo ut sit subiectum accidentium: subiectum vero forme substantialis non dicitur esse in actu sed quod est subiectum nisi per ipsam formam & indiget forma ut sit in actu & ut sit subiectum maxime accidentium proprium

Quarta ita est promissio quinto materia non dicitur esse nisi per formam. Quinta est commissio secundo hoc igitur individuum non est hoc nisi propter suam formam & non per suam materiam: materia enim nullo modo habet esse in actu in naturalibus sed quod est materia & etiam non est in actu nisi forme: & subditur quod hoc est valde manifestum in formis rerum simplicium quoniam si forma fuerit ablata nihil remanet. De secundo

quod materia est in actu essentiali sine entitativo sic quod est ens positum in actu existens. probatur quia materia est per se unum principium nature ut dicit philosophus i. philosophus: & est per se causa ut dicitur ii. philosophus. & v. Alidetha. & est per se aliquid positum ex vii. Alidetha & est per se fundamentum formarum ex i. Alidetha. & est per se subiectum mutationum substantialium ex v. philosophus. & per se causa positum ex ii. philosophus. et terminus creationis igitur sequitur

Actus formalis
Potentia duplex

ut dicitur aliquid per se
aliquid per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur

et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur
et per se ut dicitur

et per se ut dicitur

Quod materia
est in actu & quod
potentia.

De Anima.

qd est aliqd nō in potētia obiectiva tm̄ vt aīr pns sed existēs in actu entita
 tino sic qd est extra cām suā. Et affirmat sic. Om̄ agēs naturalē requirit
 p̄supponit subiectū actū existens in qd agit ⁊ qd transmutat de vno oppo
 sito in aliud ⁊ qd manet sub vtrōq; oppositorū terminorū sed tale subiectū
 nō est aliud q̄ materia ergo materia est in actu ⁊ quid positū. cū dī esse
 in potentia subiectiva quia materia est receptiva omniū formarū substan
 tialū ⁊ accidentalū ⁊ ex se nō habet actū distinguētē vel informātē ⁊ datē
 sibi esse specificū ⁊ qz quāto aliqd minus habet de actu tanto magis est in
 potentia: ideo materia cū ex se nullū habeat actū formalem maxime est
 in potentia: ⁊ p̄pterea diffinit p̄ esse in potētia scdm Aristotelē sed ex quo
 est receptivū istius actus nō pōt esse nihil quia nihil nō est receptivū ali
 cuius. vñ si materia in se nō esset aliqd positū opteret qd res gñabilis ⁊
 corruptibilis vel sit oīnino simplex vt forma vel pponat ex aliquo ⁊ nihilo
 quorū vtrūq; manifeste ē falsū. Concludit ergo qd materia dī aliq; entitatē
 positā extra omnē intellectū ⁊ cām suā ⁊ ideo dī esse in actu entitativo ⁊
 quia scdm entitatē ē capax oīm formarū materialū ⁊ nullam illarū de se
 habet ideo dicat esse in potentia subiectiva. Sed contra hoc obijciat
 tripliciter pbando qd materia nō habeat tale esse i actu: Primo sic phūa
 primo de gñatōe arguit cōtra illos qui ponebant subiectū gñatōis sine ma
 teriā aliqd corpus in actu quia tūc gñatio nō esset nisi alteratio quia om̄e
 quod aduenit enti in actu est accidens igitur eodem modo hic si materia
 sit de se aliqua entitas i actu vel actualiter distincta p̄ta formā ⁊ solū dice
 retur ens in potētia quia receptiva actus p̄pletini speciei: quicquid igitur
 ei adveniret p̄sterneret vnū ens p̄ accidēs cū ea: tolleret igitur oīnis mu
 tatio substantialis p̄ hunc modū. Secdo sic: potentiale in omnibus alijs ge
 neribus a substantia nō est aliquid actu illius generis: patet in oīm gene
 re accidentis nā susceptivū coloris nihil est i gñe coloris igitur in gñe sub
 stantie receptivū istius gñis nihil erit generis sbe igit susceptivū forme sba
 lis nō est aliquid actu realiter distinctū a forma substantiali quia illud re
 ceptivū nō ponit in aliquo genere nec reducitur ad aliquod aliud genus q̄
 ad substantiā: nō igitur realiter distinguitur a forma. Tercio sic ex duob;
 entibus in actu nō fit p̄ se vnū igitur ex materia que scdm istam modū est
 in actu nō fieret p̄ se vnū cū forma nec resuleret vnū ppositū quod esset p̄
 se vnū. Sed primū horū dī qd antiqui ponebant corpus habens formas
 substantialē esse materiā ⁊ subiectū generatōis vt patet primo de gene
 ratōe ⁊ ideo seq̄ qd faciebāt omnē gñationē alterationē sed i pposito hoc
 nō seq̄: qā nō ponit materia actūata ⁊ distincta p̄ aliquā formā substantiālē

110 ij.

Questiones Secundi Libri

Ad scdm de receptio in genere sbe et accitis dico qd potentiale et recep-
tium alicuius accitis in vno genere respectu alicuius gnis prioris e acti-
ale ut receptum in gne coloris et vniuersaliter in gne qualitatis est aliqd
actuale de gne priori scz de gne quantitatis ut superficies respectu coloris
cu ergo potetiale et receptum in primo gne non pot esse de aliquo alio
priori gne: ideo optet esse de eode gne scz de gne sbe. Ad terciu dz qd si
cut no repugnat p se vniqd sit ppositu ita no repugnat ei qd sit ex aliquibz
actualibus entitatibus realiter distinctis si vnu habeat potetia receptiuam
alterius ut est in pposito. ¶ Pro solutiõe scde ptis difficultatis ponit
talis distinctio. E opositu esse hoc aliquid. et. pot intelligi dupliciter. Uno
mo qd sit hoc aliquid specificce: hoc est qd sit repositu in determinata spe spe-
cialissima. Alio mo pot intelligi qd sit hoc aliqd numeraliter: hoc est qd ha-
beat principiu sue indcibilitatis in se a materia vel a forma. Scdo ponu
tur due suppos. prima nihil quod est pars alicuius quiditatis cois pot esse
principiu quo aliquid dz hoc aliquid numeraliter: patet quia tale princi-
piu debet esse indcibile. Scda. materia et forma sunt ptes cuiuslibet q-
ditatis phisice distinctibilis. Ex istis dz primo qd ppositu dz hoc aliqd speci-
fice: patz quia dntia specifica que est spei specialissime constitutua sunt
a forma sbali specifica. Scdo dz qd ppositu no dz hoc aliquid numeraliter
a materia et forma: patet p suppos pri ppositas. Tercio dz qd ppositu est
hoc aliquid numeraliter a sua ppria dntia individuali ut visum e i logica

Quinta difficultas. Utru corpus phisi-

cu et organicu cuius anima est actus primus sit materia sola vel copositu
ex materia et forma corporeitatis. ¶ Pro solutiõe huius difficultatis suppo-
nit primo qd aliquis actus dz primus quadupliciter. Primo mo simpli-
citer et sic solus e actus primus. scdo mo aliqs actus dz primus qd primo infor-
mat materia et sic forma corporeitatis aut forma mixti dz actus primus. Ter-
cio mo aliquis actus dz esse primus quia est pfectior actus inter omnes
actus informates materia et sic forma specifica scz anima dz actus primus.
Quarto aliqd dz actus primus quia est actus pductionis alicuius opato-
nis et sic quelibet forma dz actus primus respectu cuiuslibet opationis ab
ea effectine pducte. Ex hoc elicit tale documetu qd vni forma q est prin-
cipiu effectinu alicuius opationis est actus primus et opatio illius forme e
actus scdm: et huius forma e in actu primo: huius aut opatione e in actu scdo
et illud qd est in potetia ad habendu formam est in potetia ad actu primu. Ad
ind vero qd habet formam et nodu habet opatione illius forme est in potetia
ad actu scdm. Ex quo patet qd anima dz actus primus tercio et quarto mo.
¶ Hoc supposito dz qd de hac difficultate sunt duo modi dicendi. Unus est
cor qd dicit qd in homine pter animam intellectiuam no est poneda aliqua alia

De actibus
prioris et
posterioris
actibus

De actibus
prioris et
posterioris
actibus

De actibus
prioris et
posterioris
actibus

Actus primus
dz quaduplici-
citer.

De actibus
prioris et
posterioris
actibus

Opinio Tho-
masarum.

forma
ctina
liter
me
ctioz
specif
lis da
forma
tini
duo
forma
est
calid
lucid
est co
forma
pfit a
et cor
accu
re de
di-ne
moit
nec a
reita
nomi
spes
Jre si
pulch
pter a
rnder
liber
tellig
corpe
ether
q for
libus
arpi
alias
corpe
atis

De Anima.

forma ibalis nec sequēda nec pcedēs animā sed adueniente anima intel-
lectua omnis forma ibalis pcedēs corūptiō: quia anima intellectua virtua-
liter pūnet omēs inferiores formas et facit ipsa sola qd qd impfectiores for-
me in alijs faciūt. qd pbat multipliciter. Primo sic. forma ibalis est pfe-
ctior accidentalī sed eadē forma accidentalī dat esse qmālibet subalternū et
specificū vt albedo dat esse quālē coloratū et albu ergo etiā eadē forma ibā-
lis dat esse ibale corporū: et humanū et p pns supstū est ponere plures
formas ibales in eodē. Secdo sic: In vno pposito est tm̄ vna materia ergo
tm̄ vna forma. Itā vnus materie nō pnt esse plures forme: aliter pnt essent
duo pposita. Itē forma hominis est pfectior qz forma ignis sed in igne
forma dat esse specificū et gñicūqz. Itē vnus etis est tm̄ vnus esse ibale qd
est ab vnica forma ergo vnus etis est tm̄ vna forma vn̄ sicut calor est actus
calidi et lūmē est actus lucidi nō q seorsum sit lucidū sine luce sed qd est
lucidū p lucē: sic anima est actus corpis phisici organici quia p animam
est corpus et organū et potentia vitā hīs sicqz talis potentia nō abijcit aīas
¶ Aliter dī Scotus li. iij. dis. rj. q. ij. q in quolibet animato ponenda est
forma corporeitatis realiter distincta a forma specifica et p istā opinionē
pnt adduci aliqne rōnes. Prima: Homo est ppositus ex animā rationali
et corpore: ergo corpus ex quo componit̄ est materia tm̄ aut materia cū
accntē: aut materia cū forma ibali. Itā materia tm̄ qā possemus sic dice-
re de quolibet elemēto qd esset ppositū ex corpe et forma ibali: q tm̄ nullū
di: nec pōt esse materia cū accntē tm̄ qā qd est corpus nūmero hominis an
mortē et post mortē: sed post mortē nō ē materia tm̄ nec cum accntē et ergo
nec an mortē. Itē sic qm̄ aliqd al morit tūc corpus nō est sine forma corpo-
reitatis aut ergo illa pērat in animalī dū vīueret et sic habetur intentū: aut
nōniter introducī: qd rōnabiliter nō pōt dici qā nullus effectus vnus sim-
pēs pducit indrīter a quolibet. etiā nō videt a quo illa accntia pduceret̄
Itē si nō esset talis forma corporeitatis se qdret q corpus xpi qm̄ fuit in se
pulchro vel fuisset materia sine omni forma ibali vel aliud q corpus xpi p-
pter aliā formā intrinsecē introductā: et sibi argueret̄ d reliqis scōz. Ido
rīdet Sco: in illo passū q necesse est ponere formā corporeitatis in quo-
libet animato realiter distinctā a forma specifica. Sed qdret aliqz qd in-
telligis p istā formā corporeitatis: Rīdet Sco. li. iij. dis. iij. q de forma
corporeitatis tres sunt mōi digēdi. Primus q totius corpis et omniū ptiū
etherogeneaz est tm̄ vna forma ibalis corporeitatis. Secūds modus est
q forma corporeitatis ē vna totalis forma distincta realiter a formis ibā-
libus ptiū principalū. Alius est modus dicēdi q omniū ptiū etherogene-
arū sunt alię et alię forme distinctę cū videamus illas ptes habere alias et
alias qualitates et pter illas formas ptiales nō est ponenda forma totius
corporeitatis distincta ab alijs: ita q si quis querat qd ē forma corporei-
tatis: Dī q nō est aliqua vna sed est aggregatū ex omibz illis formis pti-

fo. lxx.

Opinio Scoti

De forma co-
pozitatis tres
mōi dicendi.

Et si per ipsum modum non videtur quod sit substantia et accidentia. sed per se ipsum quod est corpus. et per se ipsum quod est anima. et per se ipsum quod est spiritus. et per se ipsum quod est intellectus. et per se ipsum quod est voluntas. et per se ipsum quod est sensus. et per se ipsum quod est motus. et per se ipsum quod est quies. et per se ipsum quod est vita. et per se ipsum quod est generatio. et per se ipsum quod est corruptio. et per se ipsum quod est conservatio. et per se ipsum quod est augmentatio. et per se ipsum quod est diminutio. et per se ipsum quod est transmutatio. et per se ipsum quod est conservatio. et per se ipsum quod est augmentatio. et per se ipsum quod est diminutio. et per se ipsum quod est transmutatio.

Questiones Secundi Libri

alibus connotando diversam extensionem in illis partibus etherogenicis: et istum modum videtur tenere Seco. li. iiij. sed in septimo Alberti. q. ultima approbat secundum Restat ergo solvere rationes alterius opinionis. Ad primam dicitur quod non propter hoc ponitur forma corporeitatis ut ab ipsa sumatur aliquid alia predicata. Et si quis petat cur ergo ponitur. Respondetur quod ideo quia in quolibet aiato necesse est ponere formam quam corpus est corpus alia ab anima quia est aiatur: cum maneat corpus anima separata et hoc intelligendo de corpore quod est altera pars opposita et perfectibile ab anima. Ita loquendo de corpore ut est superius ad aliam eadem forma puta ab anima habet hoc quod sit hoc quod sit aliquid quod sit corpus et quod sit substantia. Ad secundam dicitur quod unus materie potest esse bene plures forme subordinatas: dico etiam quod anima rationalis non informat materiam nudam sed in mediata receptione est quod est unum oppositum ex materia et forma corporeitatis. Ad tertiam dicitur quod sicut patet ex sequenti questione ideo in anima non est ponenda nisi una forma substantialis quia non videtur ibi aliqua necessitas ponendi plures formas substantiales. Ad aliam respondetur quod unus res est unum esse sed sicut ens dividitur in simplex et oppositum ita esse. et sic unum esse et unum oppositum includit multa esse cum hoc tamen procedat quod esse illud totale est plenitudo ab una forma que dat totum illud quod est. Sed ex isto non sequitur quod in toto includatur per se una forma vel quod in toto includatur plures forme non tanquam specificiter constituentes illud totum sed tanquam incluse in potentia illius oppositi sic quod totum oppositum dividitur in duas partes scilicet in actum proprium puta ultimam formam que est illud quod est: et propria potentiam illius actus que includit materiam primam cum omnibus formis precedentibus.

Conclusio rationalis Anima existens sub-

stantia que est forma convenienter diffinitur prima diffinitione inter cetera: patet conclusio quo ad presuppositum ex dictis: sed quo ad principalem partem sunt potest sic ostendi. Illa diffinitio est bona cum omnes particule conveniunt diffinitio et per quam notificat essentia diffinitur: et distinguit diffinitum ab omnibus aliis: sed ista diffinitio est talis ergo. Ad idem declarat per primam partem: et primo quod anima sit actus proprius sufficienter patet ex dictis. Quod autem sit actus corporis potest sic ostendi. Vis forma in formas corpus est actus primus corporis si anima est huiusmodi ergo. Et autem sit actus corporis phisici sic patet. Alia est actus corporis huiusmodi in seipso principium motus et quietis: ut patet in animalibus quod movetur et faciunt quiescere se ipsa: si corpus huiusmodi in se ipso principium motus et quietis est phisicum. Ita artificialia in quantum huiusmodi non habent in se ipsis principium motus et quietis ut dicit Aristoteles in secundo phisico. ergo. Et sit actus corporis organici: patet inter corpora quorum anima est actus corpora plantarum minus videtur esse organica et tamen sunt organica: quod patet sic quia corpus organicum est corpus oppositum ex diversis partibus: figura: oppositio: complexio et situ differentibus ut per eas anima posset exercere diversas operationes que non possunt bene effici per unam et eandem partem: sed corpora plantarum que inter alia aiata videtur esse minus organificata habent huiusmodi partes ut ra-

Corpus organicum

De Anima.

fo. lxxj.

dices ad trahendū nutrimentū folia ad coopiedū et pferendū fructū. **7c.** **fo. lxxj.**
Causa autē quare optet corpus cuius actus est anima esse organisatū est
hec. Nam licet anima in vno animato sit vna et simplex scdm substantiam
vt infra pba bitur: tñ habet plures virtutes per quas ipsa est principium
diuersarū opationū et quia ille opationes ita diuerse sunt vt nō possunt be
ne et cōmodē fieri p vnam et eandē ptē ideo natura (que semp facit quod
melius est de possibilibus vt habetur scdo phis. et scdo de generatōe nec
deficit in necessarijs vt habet in tercio huius) dedit anime corpus habēs di
uersas partes diuersis opationibus conueniētes vt oculos ad videndum
aures ad audiendum et sic de alijs. Et quia anima intellectiua plurimū ope
ra ionum est principium q̄ sensit ua et hec q̄ vegetatiua ideo in homine qui
est pfectissimum animal maxima est organisatio corporis minor in brutis
minima in plantis vt patet ad sensum. **¶** Quia autē corpus cuius anima ē
actus sit in potentia vitam habens: patet. Quia habens actū primū est in
potentia ad actū scdm quantum est de se vt habens scientiā potest pside
re scdm illam scientiā nisi aliquid phibeat exterius sed anima est actus
primus vt declaratū est et vita est actus scdm capiendū vitā p motibus et
opationibus viuentis ergo anima est actus corporis habentis vitam id est
opationē vitalem in potentia scilicet prima. patet igitur q̄ omēs particu
le posite in diffinitōe anime conueniunt ipsi scdm modū aliquem. **¶** Et q̄
scda pars minoris sit vera videlicet q̄ p istas pticulas etiā notificat substā
tia anime patet qm forma naturalis nata est cognosci p suū ppiū subie
ctū Tercia pars minoris vtz q̄ per quamlibet istarū pticulaz anima distin
guir ab aliquo alio patet. p hoc em q̄ est actus distinguit a materia q̄ non
est aliquis actus sed potentia vt dictū est: Et p hoc q̄ est prim⁹ distinguit
anima ab omibus motibus et opatiōibus aīatorū qui sunt actus scdi et non
primi vt videre sentire. **7c.** Per hoc autē q̄ est actus corporis distinguitur a
formis que sunt actus primus nō corporis sed anime vt omēs habitus in
tellectuales et morales: p hoc etiā q̄ dicitur phisici distinguit anima ab actib⁹
sive formis corporū artificialiū que quoddamō sunt actus primi inquan
tū sunt forme p̄supposite ad opatiōes vt acuties securis ad secandū. et sic
de alijs sed nō sunt actus corporis naturalis. i. a natura formati s̄ ab arte.
Per hoc autē q̄ addit organicū distinguit anima ab actibus et formis cor
porū simpliciu et oim homogeneorū. Per hoc autē q̄ dicitur potētia vitā habē
tis credo q̄ aīa distinguit ab actū corporis qd̄ remanet statim post mortē.
Illud em corpus aliquo modo est organicū saltē scdm similitudinē cum
diuersas habeat ptes differentes modis p̄dictis sed illud corpus nō habet
vitā in potentia p̄pina cū non possit nutriri nec augeri. **7c.** Ideo actus
eius nō est anima. Vel p hanc pticulā vltimā distinguit anima a formis

Questiones Secūdi Libri

Substantialibus corpū simpliciter et omnium omogeneorū a quibus posita est distingui p illā pteculam organici. Itā ut dicit Themisti⁹ Nōmē hoc organicū est expositio atq; interpretatio eius quod est in pte vitā habere: atq; eadem vtriusq; est pcatio: et ideo apud Aristotelem organici nō ponitur in diffinitōe anime sed inferit quasi corrolarie ex vltima ptecula. omne em corpus vitā habens est organicū et contra: Et quo patet q organicū nō est de necessitate diffinitōis aie sed cōter addit ppter maiores exprefionem et declarationez illius pteculę in potentia vitā habentis. **Ad** rationes ante oppositū. **Ad** primā et ad secundā et ad pfirmationez prime patet quid sit dicendū. Ad pfirmationez scde dicit scdm Scotū xij. dif. iij. q. i. q nō est sibi additio in diffinitōe forme sbalis et accitatis. quia i diffinitōe forme sbalis addit aliquid quod facit p se vnu cū ipa: vel cū ipsa est p se ps: quod dico ppter modū dngersum dicendi formā diffiniri vel p materiā vel p totū sed in diffinitōe forme accitatis addit aliquid cū quo nō facit p se vnu nec cuius est ps p se. **Ad** terciā dicit q anima que est causa formalis huius corpis aiati nō est causa efficiēs eiusdē corpis aiati numero nisi quo ad opatiōes vitales que sunt vivere sentire etc. s aliterius qā generās et gñatū nō sunt idē numero s solū spē. **Ad** pfirmationē dicit ad maiore q ē sile in hoc qā sicut ibi ē ppatio duorū pueniētū in rōe pte ita hic ē ppatio duarū pueniētū in rōe totius: s dissile in hoc qā ptes anime q sunt eius potētie sunt ptes tñmō pfectionales vt ex qñtōe de diffinitōe potētiarū patebit et ideo nō pstituit sbas anime sicut ptes corporis pstituint totū corpus. Cū nō optet q si tota anima sit forma. vel pfectior totius corpis q ps eius sit pfectio pte ymo ipsa anima q est pfectio totius primo. ē etiā pfectio cuiuslibet pte vt est in toto ex pñti et hoc intellexit phīs ibi dē qā dicit si oculus esset al: visus esset forma sbalis eius q. d. si oculus esset aliqd pfectibile pñs quēadmodū al. etc. **Ad** quartā dicit negādo in pñtōe. **Ad** pbatōnē ei⁹ dicit q intellect⁹ null⁹ corpis est act⁹ iāq; organi p qd exerceat suā ppā opatiōnē. est tñ bñ actus p modū forme vtz ex dictis: et qā nō depēdet a corpe nec quātū ad opatiōnez nec quātū ad esse ideo pōt se paria corpe sicut ppetuū a corruptibili et ex hoc patz q nō ē forma educta de potentia materie. **Ad** qñtā dicit q aia est actus corpis vt pfectio pfectibilis vel sicut ps pte: aiati aut sicut ps formalis totius pstituti. **Ad** cōfirmationez dicit q anima est act⁹ opatiōis in gñe cāe efficiētis s est cā corpis in gñe cāe formalis. **Ad** sextā dicit q vegetabilia cōche et omnia corpa quorū aia est act⁹ seu forma informās sunt organica licz organisatio eorū nō est ita pfecta et manifesta sicut in animalib⁹ pfectis. **Ad** pfirmationez dicit q anima habz duplex officiū respectu corpis scz informadi et mouendi vbiūq; ergo phīs dicit esse celū animatū exponendū est scd pditionez quia anima est motrix et nō forma: et illa anima est intelligentia ppriā diucta a orbi celestis in ratiōe mouentis et nō in ratiōe informantis.

Exgñ
**Quōd intellectu
ctus null⁹ cor
pis est actus.**

*si forma organica nō
anima ē actus
sicut qñtā dicit ad opatiōnē
et in affirmatōe*

**Quōd celum est
animatū in**

Libri secundi de anima Tractatus primus pñs scdm so. rñ.
diffinitiones anime.

Quoniam autem ex incertis quidem cer

tus sit. &c. **C**epitulum secundum in quo ponitur secunda diffinitio anime habet duas partes. In prima ponitur aliqua necessaria per habenda illa diffinitione. cuius sunt quatuor particule. In prima ponitur intentione sua: ostendit quod oportet quod tunc alia diffinitione anime per quam procedens possit demonstrari sicut per eam: quare oportet investigare ex effectibus eius ut ex his que sunt nobis certiora licet sint secundum naturam incerta: sicut nobis notiora ea que sunt nobis incerta licet secundum naturam certa. probat quia non sufficit ponere diffinitionem dicentem quod sed etiam quod re alia que dicitur propter quod et eam. Nam deo dicens quod tunc potest demonstrari de diffinitione per diffinitionem dicentem propter quod: sicut conclusio demonstrantis demonstrat per medium. ut declarat de diffinitionibus tetragonisimi. Nam dicens tetragonisimum esse orthogonum equilaterum equale quadrangulo altera parte longiori: de quod. sed dicens Tetragonisimum est medium rei inuenio dicitur propter quod. **I**n secunda particula ponit tres suppositiones utiles ad cognoscendum secundam diffinitionem anime. Prima aiat differt vita ab inaiato. Secunda suppositio. Alio seu gradus viuendi sunt quatuor quia licet vivere dicitur multipliciter: tamen si enipiamus aliquid horum istud vivere ipsum dicimus scilicet intellectus: sensus motus secundum locum: et motus secundum augmentum: decrementum: et alimentum vivat de platis que licet solum habent quatuor scilicet motus augmentum: decrementum et alimentum et tamen vivunt. quicunque enim alunt tamen dicitur vivunt quod dicitur patet accipere alimentum. Tercia suppositio tangit differentiam inter predictos modos vivendi et primo inter ultimum et alios tres per hoc: quia ultimum inveniunt sine alijs ut in platis: alij autem non inveniunt sine in rebus mortalibus. Et quo infert quod vivere inest omnibus viventibus propter principium vegetativum. sicut alij propter primum sensum que est tactus et que provenit etiam in animalibus progressine. Secundo ostendit differentiam inter sensum tactus et alios sensus esse similes alij. Nam habet vegetativum a tactu et ab alijs sensibus. quia sicut vegetativum separatur a sensu tactus et ab alijs sensibus ita tactus separatur ab alijs sensibus. **I**n tertia particula concludit aiaz esse principium predictorum quatuor graduum vivendi: quibus etiam diffinitur vez vegetativum: sensitivum: motivum secundum locum: et intellectivum. **I**n quarta particula proponit predictos quatuor gradus vivendi ad animam: primo proponit duas questiones. prima utrum unumquodque predictorum vez vegetativum sensitivum. &c. sit anima aut pars seu potentia anime. Secunda. dato quod sint partes anime. Utrum solum diffinitur ratione formali aut etiam sibi et loco. Et respondet quod hec questio in aliquibus est facile in alijs autem difficilis. probat quia in platis et in quibusdam animalibus que insecta vocantur et que divisa vivunt tanquam una anima in eis existere acta: et multis in potentia facile est videre quod non distinguuntur loco et sibi. Nam in utraque parte animalis divisi est sensus et motus: ubi autem hec sunt ibi est fantasia et appetitus quoniam ibi est sensus sibi delectatio et tristitia que non possunt esse sine appetitu. Sed de intellectu nihil adhuc est manifestum ex his que intellectum videtur esse aliud genus anime quod

Questiones Libri Secūdi

Circa hūc textū queritur. *Utrū in eode*

and I am the
passant of the

ates

473 r. 30
 12 r. 10
 13 r. 10
 14 r. 10
 15 r. 10
 16 r. 10
 17 r. 10
 18 r. 10
 19 r. 10
 20 r. 10
 21 r. 10
 22 r. 10
 23 r. 10
 24 r. 10
 25 r. 10
 26 r. 10
 27 r. 10
 28 r. 10
 29 r. 10
 30 r. 10
 31 r. 10
 32 r. 10
 33 r. 10
 34 r. 10
 35 r. 10
 36 r. 10
 37 r. 10
 38 r. 10
 39 r. 10
 40 r. 10
 41 r. 10
 42 r. 10
 43 r. 10
 44 r. 10
 45 r. 10
 46 r. 10
 47 r. 10
 48 r. 10
 49 r. 10
 50 r. 10
 51 r. 10
 52 r. 10
 53 r. 10
 54 r. 10
 55 r. 10
 56 r. 10
 57 r. 10
 58 r. 10
 59 r. 10
 60 r. 10
 61 r. 10
 62 r. 10
 63 r. 10
 64 r. 10
 65 r. 10
 66 r. 10
 67 r. 10
 68 r. 10
 69 r. 10
 70 r. 10
 71 r. 10
 72 r. 10
 73 r. 10
 74 r. 10
 75 r. 10
 76 r. 10
 77 r. 10
 78 r. 10
 79 r. 10
 80 r. 10
 81 r. 10
 82 r. 10
 83 r. 10
 84 r. 10
 85 r. 10
 86 r. 10
 87 r. 10
 88 r. 10
 89 r. 10
 90 r. 10
 91 r. 10
 92 r. 10
 93 r. 10
 94 r. 10
 95 r. 10
 96 r. 10
 97 r. 10
 98 r. 10
 99 r. 10
 100 r. 10

of the ¹st of Aug. or any other
day before or after the 1st of
the 1st of Aug.

De Anima.

fo. 111.

q semel aia intellectina assentit isti: hec fornicatio nō est faciēda. & aia sensiti-
tina sen appetit sensitiu assentit isti: hec fornicatio est faciēda. assensus aut
contrarij sunt contrarij igit in intellectu & sensitino sunt assensus contrarij.
Et pfirmat p viā specificē distinctiōis sic: quicūq; aliqua duo sic se hnt ad
vnu terciū q vnu specificē distinguit ab illo terciū & alterū nō: illa duo spe-
cifice & realiter distinguit inter se: s; sensitivū in hoie nō distinguit spē a se-
nitivū in equo. & intellectivū in eodē hoie specificē distinguit a sensitivū in
equo ergo in eodē hoie sensitivū & intellectivū realiter distinguit. Adaior
patz: qā quicūq; aliqua duo sunt eadē qdā est eisdē ipēi cū vno ē eisdē
spēi cū altero. Adinor patz: qā potētia vniū in hoie & in equo sunt eisdē
spēi igit & aia sensitina in hoie & in equo. Sns patz: qā hnt idē obctū p mū
& adēquātū & eadē spē hnt actus eisdē spēi. Tercio sic p viā realis di-
stinctiōis: quicūq; aliqua duo sic se hnt q vnu ē pncipiū realis pncientie
aliquorū duorū inter se: & alterū est pncipiū realis dñitū eorū: illa disti-
guit realiter: s; aia intellectina est pncipiū realis dñitū hois & eq. & aia
sensitina est pncipiū realis cōnēntie eorū igit anima sensitina & intelle-
ctina realiter distinguitur in eodē. Adaior patet p illā maximā reuocabilē
ad primū pncipiū impossibile est idē esse pncipiū realis cōnēntie &
differentie aliquorū duorū inter se. Adinor patet quātū ad scdas pte: quia p
pncipiū homo & equus q hō & lapis igit in aliquo reali plus pncipiū s; illud
reale nō est materia: quia in omnibus istis est materia. nec anima intellecti-
ua. quia in equo esset anima intellectina igit illud reale est anima sensitina
Et pfirmat p viam se pabilitatis: quia quicūq; aliqua duo sic se habent q
vnu potest separari ab alio illa realiter distinguit sed anima intellectina pot
separari ab hoie & nō anima sensitina igit anima sensitina realiter distinguit
ab intellectu. Adinor patet: quia anime intellectine est aliqua p pta opa-
tio quā pot exercere sine corpe: sensitiue aut nlla ē p pta opatio quā possit
exercere sine corpe igit anima intellectina ē se pabilis a corpe & nō sensiti-
ua & p pns sunt inter se se pabiles. In oppositū arguit. Implicat con-
tradictionē repire cām formālē sine suo effectū formālē igit si in eodē hoie
essent tres anime realiter distincte: essent etiā in eodē hoie tres effectus for-
males realiter distincti. & p pns idē hō esset tria animata. Patet pns: qā
esse animatū est effectus formalis aie. Pro solutiōe huius qstōis & declara-
tiōe textus pcedēis monēt aliqne difficultates.

Prima difficultas. Utrū tetragonū sit
hic medie rei innētio. Pro solutiōe huius difficultatis ponit priq; due di-
stinctiōes. Prima dis. figurarū quadrilaterarū qdā hnt oēs angulos rectos.
& vocat orthogona: qdā vō nō. Scda figurarū quadrilaterarū orthogoni-
carū: qdā pnsit ex omnib; laterib; equalib; & vocat quadrata seu tetrago-
nū: qdā vō nō in qualib; tñ duo latera sibi opposita sunt equalia & illa vō
cāt orthogona seu quadraguli altera pte lōgiores.

De anima
Sensitivum in homine non distinguitur a sensitivo in equo
Intellectivum in eodem homine specificiter distinguitur a sensitivo in equo
ergo in eodem homine sensitivum et intellectivum realiter distinguitur.
Ad maiorem patet: quia quicumque aliqua duo sunt eadem quod est eisdem ipsi cum vno est eisdem
speciei cum altero. Ad minor patet: quia potentia unius in homine et in equo sunt eisdem
speciei igit et anima sensitiva in homine et in equo. Sens patet: quia habent idem obiectum per modum
et adaequatum et eadem speciem habent actus eisdem speciei.
Tercio sic per viam realis distinctionis: quicumque aliqua duo sic se habent quod vnum est principium realis
aliquorum duorum inter se: et alterum est principium realis dominii eorum: illa distinguit realiter:
scilicet anima intellectiva est principium realis dominii hominis et equi. et anima sensitiva est principium
realis convenientie eorum igit anima sensitiva et intellectiva realiter distinguuntur in eodem.
Ad maiorem patet per illam maximam revocabilem ad primum principium impossibile est idem esse principium
realis convenientie et differentie aliquorum duorum inter se. Ad minor patet quantum ad secundam partem: quia per
principium homo et equus quod homo et lapis igit in aliquo reali plus principium scilicet illud
reale non est materia: quia in omnibus istis est materia. nec anima intellectiva. quia in equo esset anima
intellectiva igit illud reale est anima sensitiva. Et confirmat per viam separabilitatis: quia quicumque aliqua
duo sic se habent quod vnum potest separari ab alio illa realiter distinguit sed anima intellectiva potest
separari ab homine et non anima sensitiva igit anima sensitiva realiter distinguitur ab intellectu.
Ad minor patet: quia anime intellective est aliqua propria operatio quam possit exercere sine corpore:
sensitiue autem nulla est propria operatio quam possit exercere sine corpore igit anima intellectiva est separabilis
a corpore et non sensitiva et per se sunt inter se separabiles. In oppositum arguit. Implicat contradictionem
repere causam formalem sine suo effectu formali igit si in eodem homine essent tres anime realiter distincte:
essent etiam in eodem homine tres effectus formales realiter distincti. et per se idem homo esset tria animata.
Patet per se: quia esse animatum est effectus formalis anime. Pro solutione huius questionis et declaratione
textus precedentis monentur aliquae difficultates.

Secūda difficultas. Utrū propter diuer

sitate opationū: quā videm⁹ in hoib⁹ necessario sit ponēda aia sensitina re
aliter distincta ab aia intellectina. Ad hāc questionē est duplex rñso. Di
missa rñsōe platonis qui in hoie posuit quinq⁹ aias loco⁹ rñsō distinctas.
vnā in cerebro pnta intellectinā: aliā in corde vt vitalē vel sensitinā. Aliam
in epate vt nutritinā. Aliā in felle vt irascibilē. Et aliā in vasis seminalibus
vt gñatinā. Prīm⁹ modus dicēdi ē Ocani rñsō q⁹ intellectinū sensitinū
r vegetatinū i hoie ponūt esse tres aias realiter distinctas. Et p hac opōe
arguit quatuor rōib⁹. Prō sic: Impossibile est in eodē instāti p⁹traria esse
in eodē s⁹ si aia intellectina r sensitina nō distinguerēt realiter p⁹traria essent
in eodē igit⁹. Admōz patet q⁹ aia simul r seuel in eodē hoie est actus appetē
di aliqd r actus rēnēdi illud igit⁹. Scdo sic. Eadē forma s⁹balis nō pōt sit
habere duos actus appetēdi respectu eiusdē s⁹beti: s⁹ frequēter in hoie sunt
duo act⁹ appetēdi s⁹l. pnta id qd hō appetit appetitio sensitina: appetit etiā
appetitū intellectinū ergo illi actus nō sunt in eadē aia. Tercio sic. Eadē
forma numero nō elicit s⁹l r semel actū appetēdi aliqd naturaliter r actū
appetēdi illud libere. s⁹ in hoie volūtas libere vult r illū appetit⁹ sensitinū
appetit naturalit⁹ ergo appetitus sensitinū nō ē in eadē forma cū volūtatē.
Quarto sic: sensatiōes sūt s⁹biectine in aia mediate vt immediate s⁹ nō in aia
intellectina igit⁹ i aia sensitina r p⁹his i eodē aia sensitina r intellectina distinguūt
CS: p⁹tra hūc modū dicēdi ē Anicē. vi. Plato. p⁹te xv. vbi d⁹ q⁹ intellectina r
sensitina in homine sunt eadē forma r eadē s⁹ba. r hoc pbat sic: quia qñ n⁹
eadē supposito sunt opatiōes impediētes se necesse est q⁹ ille sunt ab eodē
principio sed in anima ē pncipiū senciēdi r intelligēdi r aliqd vna impē
dit aliā vt expiētia docet ergo necesse est q⁹ ille sunt ab eodē pncipio r ita
forma sensitina r intellectina sunt s⁹baliter vna forma. Preterea p⁹tra eadē
opinionē sic arguit nō est ponēda pluralitas sine necessitate s⁹ nō est neces
se ponere in homine sensitinā r vegetatinā vt distinctas animas ab intelle
ctina ergo. xc. Admōz patet q⁹ qd pnt vegetatina r sensitina in animali
hoc pōt intellectina sicut em trigonū est in tetragono ita vegetatinū r sen
sitinū intellectinū sedz p⁹hū in hoc scdo: s⁹ trigonū stinet in tetragono er
go etiā vegetatinū r sensitinū in intellectino. Itē si in homine esset anima
sensitina distincta a rōali seq⁹ret q⁹ anima rōalis informaret aliqd brutū
cū informaret ppositū ex materia r anima sensitina. Itē sedz Damascē
nū qd vtrūq⁹ dūm p⁹ semel assumptū nūq⁹ dimittit s⁹ assumptū intellecti
nā r sensitina ergo nūq⁹ eas deposuit: si ergo vegetatina r sensitina essent
anime realiter distincte ab intellectina necessario in morte xpi fuissent cor
rupte r redacte in materiā. anima intellectina sepa⁹ta manēte. r sic ille for
mē fuissent depositē r diuise a verbo diuino. qd falsū est. seq⁹l ergo q⁹ ve

Opinio Ocani

Philosophus
et alii dicunt qd anima
est una in corpore
et non in parte
et non in vno
et non in alio

Philosophus
et alii dicunt qd anima
est una in corpore
et non in parte
et non in vno
et non in alio

Philosophus
et alii dicunt qd anima
est una in corpore
et non in parte
et non in vno
et non in alio

Philosophus
et alii dicunt qd anima
est una in corpore
et non in parte
et non in vno
et non in alio

Philosophus
et alii dicunt qd anima
est una in corpore
et non in parte
et non in vno
et non in alio

*Respondeo quod si anima non habet intellectum in se, sed est corruptibilis
et non potest habere intellectum in se, sed est corruptibilis
et non potest habere intellectum in se, sed est corruptibilis*

Questiones Secundi Libri

Alia opinio.

*et defuncta anima
non habet intellectum
in se, sed est corruptibilis
et non potest habere
intellectum in se, sed
est corruptibilis*
**Que forma
continet virtualiter
aliam.**

vegetativa et sensitiva in verbo sunt eodem cum intellectiva. cum in morte christi in-
serunt sicut intellectiva et cum christus secundum humanitatem sit eiusdem speciei nobiscum
sequitur quod etiam in nobis vegetativa et sensitiva non distinguuntur realiter ab intel-
lectiva. **Et ideo est alius modus dicendi veritas quod in nullo animato sunt**
ponende plures anime nisi tantum una anima. licet in quolibet animato sint ponende plures
forme substantiales ut in predicti questione dictum est. Et ista opinio est. Secundo: dis-
tinctio quatuor. et propter hoc in ista distinctio. xv. ut elementa manere in mixto virtualiter: sicut
sensitiva et vegetativa sunt virtualiter in intellectiva. Pro cuius opinio est
clarificatio et terminorum principalis questionis ponitur aliquid suppositio. Prima
suppositio. Sensitivum: intellectivum: et vegetativum capiuntur hic propriis essentialibus et
non proportionibus anime. Secunda. quicunque alique duae forme sunt incompatibiles in
eodem subiecto: adveniente una recedit alia statim. Tercia: Omnes forme distin-
cte specie spectatissima sunt incompatibiles in eodem subiecto. Quarta: Quicunque a
liqua duae forme sic se habent quod una continet aliam virtualiter ille sunt incompatibiles in
eodem subiecto: saltem naturaliter: quia altera illarum esset frustra. Unde illa forma dicitur
virtualiter continere aliam: quod potest principiare omnes effectus operantes: et proprie-
tates aliam consequentes ea seclusa. Ex hoc sequitur quod forma corporis mixti continet
virtualiter formam corporeitatis. patet quia formam mixti necessario consequitur
omnes effectus consequentes formam corporeitatis: ut esse quantum et extensum
Secundo sequitur quod anima intellectiva continet virtualiter vegetativam et sensitivam: pa-
tet quia omnes operantes quas potest exercere anima sensitiva et vegetativa illas po-
test exercere anima intellectiva ipsis seclusis: non tamen seclusis organo. Ter-
cio sequitur quod anima intellectiva non continet virtualiter formam corporeitatis aut
corporis mixti: patet quia non omnes effectus necessario consequentes formam mix-
ti necessario consequuntur animam intellectivam: patet quia esse oppositum ex contrariis
esse quantum vel extensum: esse corruptibile non necessario consequuntur animam
intellectivam. **Ex his eliciuntur aliqua dicta. Primum:** In eodem homine non sunt
tot forme substantiales quod sunt predicata que de eo predicantur inquit: patet quia forma
substantialis a qua sumit ultimam predicatum scilicet predicatum specificum continet virtualiter
omnes formas substantiales a quibus sumuntur predicata essentialiter superiora. Secundo
dictum: In eodem homine non sunt ponende quatuor forme substantiales elementorum: patet quia
in eodem homine est forma mixti: que continet virtualiter omnes formas substantiales ele-
mentorum. Tercium dictum: In eodem homine non est ponenda forma corporeita-
tis realiter distincta a forma mixti. patet quia forma mixti virtualiter continet
formam corporeitatis igitur sunt incompatibiles in eodem. Quartum dictum. In e-
odem homine est ponenda forma mixti distincta realiter ab anima intellectiva
patet tripliciter. Primum quia anima intellectiva non continet virtualiter formam
mixti ut probatum est. Secundo quia anima est actus alienius oppositi substantialis scilicet cor-
poris organici igitur est actus alienius informati formam substantialem. et non alia forma
quam forma mixti igitur. et. Tercio quia remanet idem corpus numero in con-
iunctione anime et post separationem ut patet de corpore christi in triduo: igitur rema-

*et si anima non
habet intellectum
in se, sed est corruptibilis
et non potest habere
intellectum in se, sed
est corruptibilis*
**Que forma
continet virtualiter
aliam.**

net eadem forma sbalis ipsius corporis mixti: illa est forma mixti. Quia
tū dictū. In eodē homine nō est ponēda anima sensitiva vel vegetativa re
aliter distincta ab intellectiva: patet quia anima intellectiva p̄tinet virtus
aliter vegetativam & sensitivā ideo sunt incōpossibiles in eodē. Et hoc se
quit q̄ in homine ad munda reperiunt dñe forme sbales scilicet forma mix
ti que est forma sbalis informans materiam & anima intellectiva que est
forma substantialis informans p̄positum ex materia & forma mixti. Secūdo
sequitur q̄ homo nō est cōpositus ex anima intellectiva & materia nuda
ymō est cōpositus ex anima intellectiva tanq̄ ex forma sbali: & ex corpore
mixto tanq̄ ex materia: illud tū corpus mixtū nō est corpus de genere so
stantie nisi reductione quia nō est superius essentiale ad hominem: nō p̄di
cator eū de homine p̄dicatōe dicente hoc est hoc sed p̄dicatōe die
te hoc est ex hoc sicut p̄s integralis de toto. Tercio sequit q̄ in hoīe est tñ
vna forma sbalis que p̄prie debet vocari forma hoīs sc̄ anima intellectiva
forma eū mixti nō dī s. p̄prie forma hoīs nisi p̄ locutionē gratia p̄tis eo
q̄ est forma sbalis corporis hoīs. ¶ Pro solutioe r̄sonū alterius opinio
nis. Sciendū sc̄d̄ Sco: nona questioe quolibet q̄ intellectio que est opa
tio immaterialis dicit p̄ hoc ab opatiōe sensitiva que ē materialis: q̄a intel
lectio nō est alienius organi tanq̄ proximū receptū sed eius receptiū p̄
ximū & p̄prie est forma: nō illa totius q̄ est quiditas sicut est humanitas. ¶
illa que est simplex et altera p̄s p̄positi mediāte potentia: quēlibet aut op
atio sensitiva est primo p̄positi ex materia & forma sicut p̄prie receptiū.
Ita sicut patet in principio de sensu & sensato prima ratio recipiendi visio
nē nō est aīa nec aliqd̄ anime nec illa forma mixtionis q̄ est indeterminata
p̄te corporis s̄ forma totius organi eo mō q̄d̄o humanitas est forma totius ho
minis est prima ratio recipiendi visionē. Ex hoc patet q̄ si organū dicat il
lā p̄s totius animalis in q̄a tanq̄ in primo receptiū recipit sensatio. ¶
ganū dī aliqd̄ p̄positū ex anima ut est principū talis opatiōis & ex p̄te cor
pis sic mixta: & tñ p̄prie quare oculos cecus nō est ocula nisi sc̄d̄m q̄d̄ q̄a
nō ē nisi altera p̄s p̄positi q̄d̄ natū ē dici oculos carēs alia p̄te q̄ p̄plete oca
lus ē oculus. ¶ Patet etiā q̄re anima separata nō pōt sentire q̄a nō habet recep
tiū sensatiōis q̄d̄ est organū nec formālē rōnez recipiendi q̄ ē forma tota. ¶
lis ipsi organi. Hoc supposito dicendū ē q̄ rōes ille p̄tra nos nō p̄cedunt
cū dicam⁹ sensatiōes & actus appetitū sensitivorum nō recipi in anima s̄ in
organis sensitivis realiter distinctis ab anima.

Tercia difficultas: Utrū Omnis anima

sit extēsa ad extēsiōē corporis. Ad quā r̄ndet p̄ tria dicta. Prīmū dictū aīa
sensitiva ē extēsa ad extēsiōē corporis ita q̄ ē tota in toto & p̄s in p̄te & non
tota in qualibz p̄te. p̄bat q̄nc̄ rōib⁹. Prīma om̄is anima sensitiva ē edn
cta de potētia s̄biecti extēsi igitur est extēsa. Sc̄da om̄is anima sensitiva
corrumpitur ad corruptionem s̄biecti extēsi igitur est extēsa.

Diffinitio inter
intellectionē &
sensatiōē;

Organū q̄d̄ si
gnificat.

Quare oculus
cecus nō est o
culus nisi sc̄d̄m
quid.

Quare anima
separata nō pōt
sentire.

De aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

ad aīa sensitiva

Questiones Libri Secundi

Tercia. sensitiva dicitur ad dimensionem subiecti extensa igitur est extensa pars anima in animalibus animalibus: presens enim angule a semine dicitur videtur autem hoc in se habere animam sensitivam. Quarta omnis forma organica est extensa secundum Sco. dist. xliij. iij. anima sensitiva est forma organica ergo etc. Quinta quod si non esset extensa posset cognoscere se et suum actum: anima probat quod anima est forma me non extensa reflecti supra se et suum actum ut patet ex xv. ppote Procli.

¶ Dicitur tamen aliquid quod est inextensa: quod probant quia nulla operatio in una parte subiecti remittit aliam operationem factam in alia parte subiecti: si operatio anime sensitivae facta in una parte subiecti extensi remittit operationem factam in alia parte. ut si aliquid multum intente aspiciat aliquando non ita bene perciperet potentiam additionis soni alterius. Sed ista ratio non concludit quod talis operatio non remittit aliam operationem: si potentia non tamen agit propter nimiam actionem alterius ut propter aliquid aliud impediens.

¶ Sexto dicitur animam vegetativam esse formam extensa. probat quod anima sensitiva perfectior est quam vegetativa cum ergo esse in quolibet parte sine extensione sui sit perfectior et non provenit hoc anime sensitivae ut ex precedenti dicto ergo neque vegetativae. Quod autem vegetativa et sensitiva sint in quolibet parte patet per philosophum in hoc secundo ubi dicitur sicut in plantis quod separata videtur videtur et distincta ab invicem itaque existit anima actu quidem una in unaquodque planta potentia autem plures: sic etiam videmus circa alias divinitas anime accidere ut in eunthomys decisum etiam utraque sensus partem habet.

¶ Tercium dicitur anima intellectiva est inextensa quod datur oppositum sequitur multa inconvenientia. Primum quod ipsa educeret de potentia materie. secundo quod divideret ad dimensionem corporis et ita esset actu una in corpore et potentia plures sicut dictum est de vegetativa et sensitiva. Tercium quod non esset forma pure spiritualis nec omnino immaterialis quod est contra primum dicta. Quartum quod non posset cognoscere nec se nec suos actus quod secundum Proclum ppote xv. omne supra se quod est sibi simile et impetibile. Quintum quod corrumpet ad corruptionem corporis. Sextum quod non posset cognoscere nisi obiectum extensum. Septimum quod species intelligibilis rationis ipsa est subiectum et omnis scientia esset extensa.

¶ Sed contra istud dictum arguitur quod tenetur parte opposita primo sic. Omne subiectum de necessitate afficitur suo accitue ipsum informatur si oppositum ex materia et forma est per se subiectum quantitas ut patet per Aristotelem primo philosophum. ergo totum oppositum afficitur per quantitatem ergo et quilibet pars eius essentialis: si tale afficitur quantitate est quantitate extensa cum ergo anima rationalis sit pars subiecti extensi. s. hominis. ergo anima rationalis quantitate extensa. Secundo sic anima rationalis recipit in se subiectum quantum ergo est quantitas: Probat philosophus per illam maximam omne receptum in aliquo recipit per modum recipientis. Tercio si anima humana non esset quantitas et extensa sequeretur quod homo per se non esset quantus anima est falsum anima probat quod quodammodo copetur per se superiori appetit etiam omni inferiori eius si esse quantum per se provenit alicui superiori de genere sibi puta corpori et cum homo sit inferior ad tale superius ergo homini provenit per se ergo homo est per se quantus et per anima sibi provenit per formam suam quod est aia rationis.

ad qd. anima
sensitiva
est forma
organica
ergo etc.

ad qd. anima
sensitiva
est forma
organica
ergo etc.

De anima vegetativa

ad qd. anima
sensitiva
est forma
organica
ergo etc.

De anima intellectiva

ad qd. anima
sensitiva
est forma
organica
ergo etc.

ad qd. anima
sensitiva
est forma
organica
ergo etc.

ad qd. anima
sensitiva
est forma
organica
ergo etc.

De Anima.

C Sed iste ratioes nō includūt ideo rñdet ad eas. ad primā scetm affici
aliquo accite pōt intelligi dupliciter vno mō rōe vtriusq ptis. alio modo
rōne alteriusq m. Si primo mō vera est ppō. Si scdo mō nō est va licet
si al sit albu nō optet q aia sit alba qā albedo nō ppetit aiali rōe vtriusq
tis sed rōne corpis tm. sic in pposito de qnātitate 7 extensōe q ppetit aia
li nō rōne aie qā eā puenit vt patet ex dictis. Ad scdaz pcedit ppō si rece
ptū sit in potentia ad natura recipientis qd nō est in ppositio. Itā aie intel
lectine intrinsece 7 ex natura sua repugnat extendi. Ad terciā dē q hō est
p se qnātus vt p se opponit ei qd est p accis nō aut vt opponit ei qd ē gfa
pris. Ad pbatōne cū dē qd qd ppetit hōi p se ppetit ei p formā eius verū
est si ppeteret ei p se primo primitate adequatiōis 7 causalitatis.

Quarta difficultas. Vtrum in qualibet

pte corpis aiati sit tota aia. Arguit primo q nō qā seqret q qlibet ps aia
lis esset al 7 q qlibet ps hois esset hō sed ista sunt in puenietia. Prima ps
patet qā qlibet ps aialis esset sba aiata sensibilis ergo qlibet ps aialis esset
al. pna patet p locū a diffinitōe ad diffinitū. Scda ps patz qā quelibet ps
hois esset qd ppositū ex corpe 7 aia rōnali. **C** Scdo sic. si aia esset in qua
libet pte corpis hoc maxie esset intellectina sed hoc nō qā ipa est indiuis
bilis ergo nō habet ptes 7 p pns nō ē tota in toto 7 in qualibet pte eius.

C Tercio si aia esset tota in toto seqret q absciso digito separet aia hōc
est falsum igit. **C** Quarto: seqret q idē distaret a seipso qd videt falsum
patet pna: qā aia intellectina in pede hois distaret a seipsa in capite. Itē se
queret q idē sit moneret 7 quiesceret. nā posset aia moueri in capite 7 quie
scere in pede ad qetē pedis. Itē seqret q idē esset in diuersis locis qā in
infinitis ptiib. seqret etiā q idē moneret sit motibus pstrarijs qā stat pes
dē moueri sursum 7 manū deorsum igit.

C In oppositū arguit 7 pci
pue de aia rōnali qā aia rōnal informat quālibet pte corpis. vel ergo info
mat scdm se totā 7 sic habet intentū. vel scdm aliā 7 aliā pte qd nō est dic
tendū qā aia rōnalis est omnino indiuisibilis igit nō habet ptes. Pro solu
tiōe huius difficultatis supponit q (sicut iā visum est) dubiū nō est de aia
sensitina neq vegetatiua cū dictū sit q ille extendūt sedz extensōe corpis
7 sunt diuisibiles 7 vna ps informat vnā pte 7 alia aliā: sic q nō tota aia se
nsitina vel vegetatiua informat quālibet. Dubiū ergo tm mō est de aia in
tellectina.

C Supponit scdo q totū caput dupliciter. vno mō sincathe
gorematice 7 sic est signū distributū ptiū alicuius totius: vt tm valet di
cere totus sortis sicut quelibet ps sortis qnēadmodū solet dici totus sor
tes est minor sorte Alio mō caput categorematice 7 hoc dupliciter: vno
mō negatiue vt idē est sicut pfectū cui nulla ps deest ptiēs ad snā natu
rā: quēadmodū nō diceret totus hō si haberet brachiū abscisus. Et istomō

R

Questiones Secundi Libri

dicimus totus dens: tota aia et sic capis cum dicitur quod anima est tota in toto. Alio modo possit ut valet tunc sicut ens positum ex omnibus suis partibus: unde si alicuius entis habens partes deficiat aliquam partem non diceretur totum sed diminutum: et sic non dicimus quod tota anima intellectiva sit in qualibet parte et per hoc soluit secundum argumentum. Ad ista suppositis respondet ad difficultatem quod sola anima intellectiva est in qualibet parte corporis tota totalitate essentie et suarum potentiarum exponendo totum categorematice negative. De totalitate essentie patet quia omnis forma spiritualis est simpliciter indivisibilis et per se et per accessus qualis est sola anima intellectiva sed indivisibile per se et per accessus ubi est ibi totum est ergo anima intellectiva ubicumque est tota est sed ipsa est in qualibet parte corporis ergo scilicet ista est tota in qualibet parte. De totalitate potentiarum patet quia ut in sequenti questione probabitur potentie anime intellective sunt realiter ipsa ista anime vel perfectiones per identitatem preterite in ipsa essentia anime ergo sicut anima est tota in qualibet parte scilicet sua essentia ita etiam est in qualibet scilicet omnes suas potentias. Et si quis querat: unde est quod sola anima intellectiva sine quocumque sui exte-nsione per se vel per accessus potest perficere plures partes materie. Respondet Scotus: dist. ii. in solutione. quod ex illimitatione eius ad perficiendum materiam. forma enim que est aliquo modo illimitata in perficiendo materiam potest sine sui divisione et exte-nsione qualicumque perficere plures partes materie. et hec proprietates proveniunt ei ratione perfectionis scilicet quia ipsa est perfectissima inter omnes formas naturales: omnes enim limitantur ad per-ficiendum unum nec perficiunt plures partes materie sine extensione per accessus. Contra istam rationem arguitur quodammodo sic. Anima non habet totalitatem nisi suarum partium que sunt potentie si ergo anima est tota in qualibet parte corporis sequitur quod anima scilicet omnes potentias est in qualibet parte corporis quod est manifeste falsum. Ita scilicet potentia visiva est in oculo et non in digito: si enim esset in digito frustra po-neretur ibi eo quod non potest exercere visionem in digito. frustra enim est calciamen-tum cuius non est calceatio ut dicitur primo celi et in medio. Alie rationes eorum ponuntur ante oppositum. Quodam autem ponendi est iste quia sicut corpus organicum est unum habens multas partes organicas que habent attributionem ad principalem partem scilicet ad cor ita quod corpus organicum non habet totalitatem nisi suorum organorum et partium sic anima est essentialiter una et habet plures potentias et aliquo modo unitas. ideo ipsa se-cundum suam substantiam est tota in corde et per cor influit vita sensum et motum alijs par-tibus. Sed hec opinio non solum est contra augustinum vi. de trinitate c. vi. ubi expresse dicitur animam esse totam in toto et totam in qualibet parte: et contra Anselmum. idem sententiam cum Augustino. Sed etiam est contra rationes: quia si anima ponatur tamen in cor-de alie partes non erunt formaliter anime cum eis non unitas anime ut forma formalis-ter informans. Preterea iconemias quod putat se vitare non vitat ideo enim so-lum ponit in corde ut evitet extensionem anime per totum corpus sed illud non vitat-ur quia vel anima est tota in qualibet parte cordis vel tota in toto et per in parte

Albertus.

fo. 11v.

high & rough
to the
flood mark
on the globe

or a B for good
plus Negative, minus
less Difference, re-
for from sume,
B for B Negative,
minus minus Drest. dr.
plus plus ad fin
minus - Bgt
totalist. Neg. Ne
ver. nor ad po
fite

or also no work
of year

Primo
Secundo
Tercio
Quarto
Quinto
Sexto
Septimo
Octavo
Nonno
Decimo
Undecimo
Duodecimo
Trecento
Quingentesimo
Sexcento
Septingentesimo
Octingentesimo
Nongentesimo
Millesimo

Ratio anime pasciat om̃ anime aut soli intellective. Pro solutioe huius dis

[illegible]

Ad p[ro]p[ri]a p[er] p[ri]m[um] n[on] p[er] s[ed] p[er] p[ri]m[um] a[n]i[m]a ad p[ri]m[um] p[er] p[ri]m[um]

Libri Secūdi De Anima

Quatuor gra-
dus videntur

colatis supponitur primo q[uod] quatuor sunt gradus videntur qui tanguntur
in secunda diffinitio[n]e anime. In primo sunt plante in quibus anima solus est
principiū videntur. In secundo animalia imperfecta in quib[us] sicut cū vita intuen[tur] se-
sus. In tercio gradus sunt animalia perfecta q[ui] ultra vitam et sensum h[ab]ent motu[m] p[er]
gressiuu[m]. In quarto gradus sunt homines in quib[us] anima est principiū nō so-
lū videntur: sentiendi: et monendi p[er]gressiue sed etiā intelligēti. **S**uppo-
nitur secundo q[uod] hec secunda diffinitio anime d[icitur] formalis respectu p[re]cedētis que d[icitur]
materialis. Et hoc ideo q[uia] prima diffinitio p[otes]t demonstrari de anima p[er] se-
cundā sic silogisando om[n]e principiū quo vivimus. et. est actus corp[or]is phi-
sici. et. Sed anima est principiū quo vivimus sentimus. et. ergo anima est
actus corp[or]is phisici. et. Ubi prima diffinitio anime habet se ut conclusio de
demonstratio[n]is. Secunda ut principiū. utraq[ue] vero sicut iuncta h[ab]ent se ut tota demon-
stratio sola positio[n]e terminor[um] differēs ab illa. **H**is suppositis ad diffi-
cultatē p[otes]t primo r[ati]onari q[uod] illa iunctio copulativa et posita inter p[ar]tes secunde
diffinitio[n]is anime p[otes]t p[er]tingere inter actus p[er]fectos ita q[uod] sit sensus: anima ē
q[uod] p[er]fecta primi principiū quo vivimus et p[er]fecta primi principiū quo sentim[us]
et p[er]fecta primi principiū quo secundu[m] locū monemur et p[er]fecta principiū quo in-
telligimur. Alio mō p[otes]t p[er]tingere inter actus exercitos et est sensus ani-
ma est primi principiū quo vivimus et quo sentimus et quo intelligimur
et quo secundu[m] locū monemur. primo mō p[er]venit om[n]i anime: secundo p[er]venit soli
anime intellective. **P**otes]t secundo dici q[uod] anima est q[uod]dā analogu[m] ad ani-
mā intellectuā sensitivā et vegetativā: et principale analogatū est anima
intellectiva. ideo sufficit q[uod] totalis diffinitio p[er]veniat principali analogato
et p[er] diversas p[ar]tes cōveniat alijs analogatis. **P**otes]t tercio dici q[uod] sicut
in diffinitio[n]ib[us] verba absolūt a determinato t[em]p[or]e sic etiā p[er]fectio[n]es absolūt
sunt a suo sp[eci]ali actu q[ui] est copulare vel diffingere et retinet solū actū g[en]erale
ideo in ista diffinitio[n]e a[n]i[m]e et nō tenet copulative nec diffingere si p[er] se dicere
actū g[en]erale p[er]fectio[n]is p[re]cendendo actū copulatio[n]is vel diffingendi. Ex q[ui]b[us]
om[n]ib[us] patet q[uod] p[ro]p[ri]e p[er]venit soli anime r[ati]onali cū det[er] p[er] quatuor gradus
vidēti q[ui] in solo homine intuen[tur] et hoc si l[ib]er et capiat copulativ[um]. videt[ur] etiā
q[uod] l[ib]er vivere in illa diffinitio[n]e nō debet capi g[en]eraliter p[er] om[n]i op[er]atio[n]e vitali q[uia]
alio p[er]iculo frustra poneret[ur] nisi diceret[ur] q[uod] poneret[ur] p[er] maiori explicatione
debet ergo capi p[er] aliqua op[er]atio[n]e vitali speciali distincta p[er]tra alias sicut ē
op[er]atio anime vegetative. Debet etiā in illa diffinitio[n]e n[on] numer[us] pluralis ac-
cipi p[er] numero singulari ita q[uod] sit sensus anima est principiū quo vivimus
id est quo aliquid vivit.

Conclusio responsalis In eodem homi-
ne vegetativu[m] et sensitivū et intellectuū nō distinguūt[ur] realiter. hec conclusio
facile patet ex secunda difficultate. Ad r[ati]onē a[n]t[er] oppositū. **A**d primā d[icitur] ut

et p[er] p[ri]m[um] p[er] p[ri]m[um] p[er] p[ri]m[um]

et p[er] p[ri]m[um] p[er] p[ri]m[um] p[er] p[ri]m[um]

Secundus tractatus. De potentijs ani-
me in generali

gando minore cū eius pbatioe: q̄a pbatio videt̃ supponere q̄ in hoīe sit aīa
sensitiva qd̄ est falsum s̄ est ibi aliqd̄ virtualiter p̄tines animā sensitivā.
Etia maior nō est vera nisi de distinctiōe reali ḡnāliter accepta put̃ quer
tū cū distinctiōe ex natura rei. Ad p̄firmatiōis d̄r q̄ adueniēte aīa intelles
ctiva corūpit̃ sensitiva. 7c. Ad scdaz d̄r negādo minore cū eius pba
tiōe. Illi em̄ assens⁹ nō sunt in ip̄a essentia anime sūt t̄p̄e similitate adequa
tūis sic q̄ eadē p̄cise sit mensuratio vtriusq̄ assensus: sunt t̄n sūt similitate
immediatiōis q̄a vntis immediate seq̄t̃ aliū. Ad p̄firmatiōē d̄r negādo
minore cū eius pbatioe: rō aut̃ pbatiōis patebit ex solutiōe principalis se
ntis q̄stīōis. Ad terciā d̄r qd̄ idē realiter p̄tines plura ex natura rei
formaliter distincta pōt̃ esse principiū realis p̄tētiē 7 realis d̄stīe. s̄
anima intellectiva p̄tinet plura ex natura rei 7 formaliter distincta ut po
stea videbit̃. Et ad p̄firmatiōē negat̃ minore cū eius pbatioe q̄t̃ em̄ cora
rūpit̃ forte nulla anima corūpit̃ s̄ solū sepat̃ animā intellectivā a corpore
7 corūpit̃ caritās p̄positū.

Potentiarū quidem anime que dicte.

Secūds tractatus in quo p̄hūs determinat de potētīs anime in ḡnālī
7 de potētīs vegetatiuīs in sp̄cālī. 7 scd̄s hoc diuidit̃ in duo capitula. Ca
pitulū primū qd̄ est de potētīs anime in ḡnālī habet duas p̄tes. In prima
enūmerat̃ potētie anime: 7 hec ps habz duas p̄tīculas. In prima p̄hūsōn
dit quinq̄ esse ḡnā potētīaz: q̄ q̄busdā insunt om̄es. q̄busdā ā plures: q̄bas
dā t̄n vna ut supradictū est. In scda p̄tīcula oñdit̃ q̄b̄ vīnētib̄ insunt
ille potētie: 7 primo qd̄ plātis solū inest potētīa vegetatiua: animalib̄ aut̃
inest vegetatiua 7 sensitiva q̄a necessario p̄seq̄t̃ appetitiua. 7 hoc probat
duab̄ rōib̄. Prima q̄a om̄e hūs sensum habz delectatiōē circa obiectū
p̄ueniēs: 7 tristitiā circa obiectū discōueniēs: ergo h̄s appetitū. tenet p̄nā
q̄a appetitus est p̄cipiscētia delectabilis. Scda rō: oē al̄ habz sensus ali
mētī: ergo habz appetitū: tenet p̄nā q̄a oē hūs sensus alimētī: habz esuriē
7 sitim q̄ sunt q̄dā appetitus. Itā esuries est appetitus calidi 7 siccī. Si
tis aut̃ frigidi 7 humidī. Alia pbat̃ q̄a oē al̄ habet tactū: s̄ tactus ē sensus
alimētī. siccis em̄ humidis calidis: 7 frigidis alū om̄ia vīnētia quoz ē p
se tactus: sensibilib̄ aut̃ alioz sensū non alū nisi p̄ accēs. Scdo con
tinuās suā principalē intētiōē oñdit̃ q̄busdā animalib̄ vltra p̄dictas du
as potētīas puenire motū scd̄s locū: hominib̄ aut̃ cū om̄ib̄ p̄dictis inest
intēlectū. In scda p̄te ppat̃ animā ad figurā 7 hec ps habet duas p
tīculas: In prima tāgit quatuor p̄tētiās eoz adinūciē. Prima: sicut fi
gura nō est p̄ter triangulū 7 p̄tīculares figuras: sic neq̄ anima est p̄ter p
tīculares animas. Scda sicut rō figure est cōis om̄ib̄ figuris p̄tīcularib̄
7 nulli p̄pria. Alit̃ est aliq̄ rō anime cōis om̄ib̄ animab̄ 7 nulli eoz p̄pria

q̄ sensitiva ne
cessario p̄seq̄t̃
appetitiua

Esuries Sitis

Libri Secūdi Tractatus secūdus De potētia vegetatiua.

Tercia: quia sicut ridiculū esset querere solū rōez figurē in cōi et nō assignare ppriā diffinitionē cuiuslibet scd̄z ppriā et indiuiduā spēm: sicut esset ridiculū solū ponere cōez diffinitionē anime nō q̄rendo ppriā diffinitionē scdm vnāquāqz spēs anime. Quarta pueniētia: q̄a sicut in figuris semp prioz cōtinet in posteriori vt trigonū in tetragono: sic etiā in animabus vt vegetatiuū in sensitivo. ¶ In scda pticula infert dno corrolaria. primū q̄rendū ē q̄ sit aia vnusctuiqz vnicti ad em? et pcedentiū declarationē docz potētias anime esse adinuicē ordinatas ita qd posterior p̄supponit p̄orē et nō econtra. Itā sensitivū nō inuenit sine vegetatiuo s̄ bñ ecōtra vt in plātis sicut alij sensus nō sunt sine tactu. s̄ tactus pōt esse sine alijs sensibus vtz in mltis animalibz. Sicut sensitivū pōt esse sine motuo scd̄z locū vtz in cōchiis et ostris s̄ nō ecōtra. Sicut in corruptibilibz rōcinatiū nūq̄ inuenit sine alijs et alia sunt sine illo vtz in brutis. Scd̄z corrolariū ex p̄dictis patet cōi cuiuslibet ptū anime esse ppriā diffinitionē.

Necessariū aut est debentem de his per.

¶ Capitulū scd̄z de potentia vegetatiua et actibz eius ac obiecto habz tres p̄ces. In prima p̄mittit intentionē suā et ordinē dicēdoz. Et diuidit in duas pticulas. In prima ostendit qd prius est determinādū de actibz q̄ de potētiaz prius de obiectis q̄ de actibz: pbat q̄a actus scd̄z rōez priores sunt potētiaz: sicut finis earū: sicut obiecta p̄ora sunt actibz. sicut causa suo effectu. ¶ In scda pticula infert corrolarie qd prius determinādū est d̄ alimēto et gñatiōe. pbat q̄a vegetatiua anima est prima et cōmissima p quā vivere inest omibz viuētibz cuius obiectū est alimētū: et gñatio principalis et seū pfectior actus. nā cū vegetatiue sint duo actus ad quos alij omnes reducū scz gñare et alimēto vti. Ex illis gñare sibi sile naturalissimū est omnū viuētiū: q̄ctiqz sunt etate pfecta et nō deficiūt in aliquo mēbro: neqz gñant sp̄ore sine ppagatiōe: vt animal al planta plātā quatenus esse diuino qd est immortale p̄cipent scdm qd p̄nt: qm omnia hoc appetūt et illius cā agūt: q̄cūqz agūt scd̄z naturā cū igit nō p̄nt illd esse semp habere in suo pprio supposito: ppter hoc q̄a nullū corruptibilū idē in numero pōt semp pmanere. Idē p gñationē pducūt aliū in quo suū esse p̄bāt qd licet sit aliud in numero in est idē in spē. Et hinc pbatōi interferit diffinctionē duplicitis finis quoz vnus est qd appetit vt illa p̄cipatio sempiternitatis diuine. alius cui appetitur vt viuētia q̄b̄ hec ipa imitatio sempiternitatis diuine p gñationē et q̄rit. ¶ In scda pte pbat animā se habere ad corpus in triplici gñe cause vcz efficientis finalis et formalis. et primo pbat d̄ causa formalis: s̄ anima dat esse corp̄ viuēti. ergo. et q̄d in ore pbat q̄a viuere in viuētibz est esse: s̄ anima est cā ipius viuere et c. Scda rō: Anima est actus et rō corp̄s viuētis ergo est eius causa formalis. Secdo pbat dū

Libri Secūdi tractatus secundus.

De potentia
vegetativa.

for.

abus rationibus animā esse cām finalē corporis videntis. *Prima* sicut intellexit
et artificia disponit materiā ppter formā vt finē ita et natura: forma autē in
viventibus est anima ergo. Secūda rō: omnia corpora naturalia tā plantarūq; ant
malū sunt instrumenta anime: ergo anima est finis ipso nō vt qd p illa qrit
s vt cū a natura parata sunt. finis enī duplex est vt paulo aū dictum est.
Tercia de cā efficiēti pbat sic: qā anima in viventibus corporibus est principiu
motus scōs locū et alteratiōis que est sensatio et augmētū et decremētū.

Ultimo excludit duos errores de causa augmentatiōis quorū primus
fuit Empedoclis ponentis plantas angeri deorsus radices mittentes ppter
motū naturalē terre: sursus vō in ramis ppter motū ignis: quē errorē
improbat dupliciter. *Primo* qā nō bñ dī in plantis radices esse deorsum
et ramos sursum. Itā in viventibus sursus et deorsus nō distinguūt sitū: sicut
in vniuersis opatiōibus et figuris. Et ideo sicut in animalibus caput est sura
summa in plantis radices. Secūdo qā cū ignis et terra moueant in cōtrariā
opet aliqd assignare qd retineat ignē et terrā ne distrahāt et illud non pōt
esse aliqd qm anima. Ideo anima est cā alimētū et augmētū. Secūdos errorē
dicentū ignē esse cām augmentatiōis et nutritiōis: qā solus ignis ex ele
mentis alit et angelū dīte ppha: hūc reprobat ostēdens ignē solū esse pcam
sām augmentatiōis et nutritiōis viventū: et nō principales cām: qā talis
causa est anima. Itā augmētū ignis pcedit in infinitū si ppossibile appo
nat in infinitū: s omniū a natura pstantū est certus terminus magnitudi
nis et augmētū: ergo hoc facit anima et nō ignis: et forma potius qm mate
ria. *In* tertia pte determinat de obiecto acut et potentijs vegetatiue
scōs ordines pmissas. coms sunt tres pticule. *Prima* est de alimento qd
est obiectū potentie vegetatiue p qd distinguuntur ab alijs potentijs. Circa
qd tria facit. *Primo* pposita sua intentiōe tāgit tres pditiones alimenti.
Prima pstrariū est alimentū pstrario. Secūda alimentū debet esse tale ptra
riū ex quo nō mō genere s etia angeri natū sit sū pstrarium. patet qā ali
mentū angēt illud cuius est alimentū s nō omnia pstraria angēt ex se mot
cem: licet ex se inuicem gñant vtz de sano et egrotante. Tercia alimentū
et alitū nō ambo se inuicem nutriūt vtz in elementis: aqua enī est alimen
tū igni s nō ecōtra. Secūdo circa alimentū monet talem dubitationē vtrū
sile alit sū aut pstrariū pstrario vt in prima pditione dictū est. Et hāc scdam
ptes pbat dupliciter. *primo* qā alimentū transmutat in sbas aliti. s omnis
transmutatio est inter pstraria vel simpliciter vel qdādmōvt media. Secūdo
alimentū patit aliqd ab alito: s omnis passio fit a pstrario ergo. *zc.* Soluit
dubitationē p distinctionē. Itā alimentū pōt dupliciter pstrari: *uno*
mō aūq; est decoctū et digestū et sic est pstrariū alito. *Alio* mō postq; est vl
timatē decoctū et sic est sile alito. Tercio: ex hoc qā nihil nutrit nisi habeat
quādam pcludit q quimātū in quantū est animātū nutrit. Et quo infert ali

Tres pditiones
alimenti.

Libri Secūdi Tractatus secūsus. ^{Depotentia vegetativa}

mentū p se ptinere ad aiatū. ¶ In scda declarat tres actus potentie vegetative scz nutritionē augmētatiōis ⁊ gñationē docēs nō eandē esse rationē alimēti ut nutrit augmētāt ⁊ gñationē efficit ⁊ p pñs nō scdē eandē rationē esse obiectū nutritiōis augmētatiōis ⁊ gñatiōis. qā alimētū scdē qd est quantū est obiectū augmētatiōis. ⁊ scdē qd est qdā sba est obiectū nutritiōis: s scdē qd est in potētia tale vter ipō fiat sile gñanti sic ē obiectū gñatiōis. ¶ In tertia pticula tractat de potentijs vegetatiōis que sunt tres Inritiua: Augmētatiua: ⁊ gñatiua. Et quinqz facit primo infert qd principijū vegetatiū est vis anime pñas corpus qd ipam habet ⁊ hec ē prima diffinitio aie vegetatiue: ⁊ qā vegetatiua nō pōt pñare corpus in quo est: nisi p alimētū ppatū p digestiōē ad hoc ipm opus ideo infert q aiatū sine alimēto pñsire nō pōt. Scdo ostendit tria ad nutritionem pcurrētia scz corpus qd alit aia vel potētia que est alens: ⁊ alimentū quo alit. Tercio ex hoc quia instū est a fine res appellare ⁊ qā finis aie vegetatiue ē gñare tale quale est qd habz ipaz: pcludit aiaz vegetatiuā esse principijū gñandi tale quale est id qd habet ipaz aiaz ⁊ hec est scda eius diffinitio. Quarto ostendit duplex esse principijū quo aia alimentū ad nutritionē preparat vtz potētiā aie ⁊ calozē naturālē. ⁊ hoc declarat p site de duplici instrumēto gubernatiōis natīs quoz vnū est motēs tñ vt mantis. Aliud motēs ⁊ motū sit vt remus. Quinto ex hoc qā digestio alimēti fit p calozē naturālē cōcludit omē corpus aiatū habere calozē naturālē. ⁊ in fine Epilogat.

Circa hūc textū queritur. Vtrū potentie

distingnat p actus ⁊ p obiecta. Et arguitur primo q nō qā qñcūqz est aliqd principijū distinctiū alienius ab alio cōsecūso secūdit diffinitio eius ab illo sed actibus ⁊ obiectis secūsis nō secūdit potētiarū distinctio ergo potencie nō distinguūt p actus neqz p obiecta. Admōz patet primo de actū qā for: dormiēte adnc eius potētia visina distinguūt ab auditina ⁊ tñ ipaz nulla est actus. Scdo patet de obiectis qā quocūqz colore ⁊ sono destitctis adnc distinguūt spē visina ab auditina. Et pñmat qā potētie sunt priores actibz ⁊ obiecta sunt extrinseca potētijs igit potētie nō distinguūt p obiecta neqz p actus: prima ps asitis patet qā potētie sunt cause effectūe actū igit sunt priores actibz. etiā potētie sunt sbeā actū. Scda ps asitis patet: qā obiecta sunt alterius gñis a potētijs vt color ⁊ sonus nō sunt eiusdē gñis cū potētia visina ⁊ obiectina. ¶ Scdo sic: stat potētiarū specificē distinctas habere idē obiectū adequatū ⁊ eandē actū specificū ergo potentie non distinguūt specificē per obiecta neqz per actus. Aliis p prima pte patet dupliciter: Primo qā intellectus ⁊ volūtas hñt p obiecto ena sō rōe entis: Scdo patet de potētia visina hoīs ⁊ asini q vidēt obiectū spē sicut hō ⁊ asinus vel anima hoīs ⁊ anima asini ⁊ tñ hñt idē ob-

noti sunt duo
al qd qd
50 corp
aie
visina
auditina

qā qd
pōtētia
visina
auditina
sō rōe entis
pōtētia
visina
auditina

De Anima.

lectū adēquātū scz edolorē. Scda p aūtis patz de intellectu & voluntate q
sunt potentie distincte & tñ vidēt habere eūdē actū specificū cū sint circa
idē obiectū. Et affirmat qā stat eandē potētiā habere actus specificē distin-
ctos & obiecta specificē distincta: ergo potētie nō distinguūt neq; p actus
neq; p obiecta: Alis p prima pte patz: primo de actibus simplicibus cō-
positis diuisis & discursiuis intellectus: sicut de actibus intellectus cir-
ca principia & circa pclōsōes: omēs em̄ isti actus specificē distinguūt.
De voluntate etiā patet qā volūtas habet actū odij & amoris q distinguūt
spē. scda p aūtis patz qā intellectus pōt intelligere qditates specificē dis-
tinctas: volūtas pōt amare obiecta specificē distincta. Tercio sic: oēs
spēs entis absoluti hñt dñtias formales intrinsecas p quas distinguūt
specificē a qualibet alia spē. sed potētie aīe sunt spēs entis absoluti. igitur
hñt dñtias formales intrinsecas p quas a se innicē specificē distinguūt.
Et affirmat qā eadē potētiā numero est circa obiecta distincta numero et
distincte potētie sunt circa idē obiectū in numero igit distinctio potētiarū
nō sumit a distinctiōe obiectoz. In oppositū est autoritas phi. Pro solu-
tiōe hñis qñtōis & declaratiōe textus pcedentis dissoluēde sunt aliquē
difficultates.

Prima difficultas Qualiter est saluabi-

le appetitū esse potētiā apūme distinctā a sensitīo cū tñ nō facit gradū
vinēdi distinctū. & utrū figura sit aliqd pter pīculares figuras. Ad primā
ptē rñdet q gradū vinēdi accipiūt penes sepabilitatē pīctarū potētiarū ab
innicē. & ideo solū illa faciūt gradus vinēdi distinctos q sepatim repiūt. &
qā appetitū nō innēit sine sensitīo nec ecōtra qm appetitū necessa-
rio psequit sensitū vt pbat phīs in textū ideo appetitū nō pstituit gradū
vinēdi distinctū a sensitīo sed qā potētie plurificāt & distinguūt scd; plu-
ralitatē & distinctiōē actū & obiectoz vt infra declarabit: cū igit appeti-
tū & sensitū habeāt distinctos actū ideo sunt distincte potētie. Cū autē
magis manifesta quētiā & distinctio potētie appetitiue & sensitīue quā
psequit: Sciēdū est scd; Seco. iij. dī. i. potētiās esse duplices qdā sunt omī-
no disparte. cūmismō sunt sensus extēiores & iste semp hñt diuersa obie-
cta sicut potētiā auditīua & visīua: ita q in istis bñ scq sunt diuersē poten-
tiē ergo actus sunt diuersi & obiecta sunt diuersa. Alie sunt potētie subor-
dinate: & iste sunt duplices qdā sunt eiusdē gñis ita q omēs sunt cognitī-
ue sed inequales: vt sunt intellectus & sensus: & iste sic se hñt adinnicē q
qcd pōt potentia inferior pōt etiā supior & plūs: & tales potētie hñt obie-
cta distincta scd; magis & minus cōe. Alie sunt subordinate & equales sī
nō eiusdē gñis qā vna est cognitīua & alia appetitiua: quales sunt sensus &
appetitus sensitīuus & de istis ponūt aliqua dicta Seco: vbi s. & xvij. dī. iij.

Quō distincte
potētie habēt
distincta obie-

cta. *Seco p
ista qd
vbi s. & xvij.
dī. iij.*

*Ad ista qd
pbat phīs
in textū
q appetitū
nō pstituit
gradū
vinēdi
distinctū
a sensitīo
sed qā
potētie
plurificāt
& distinguūt
scd; plu-
ralitatē
& distinctiōē
actū &
obiectoz
vt infra
declarabit*

Primum enim, inlibet potentie cognitive, corrumpet sua potentia appetitiva: cuius sunt duo actus scilicet p[er] se q[uod] fugere seu acceptare et respondere: et h[ab]et se sic ad potentia[m] appetitiva[m] sicut assentire et dissentire ad cognitiva[m]. na[m] q[uod] est assensus in potentia cognitiva hoc est p[er]secutio in appetitiva. et q[uod] ibi dissensus hoc hic fuga. Scd[us]. potentie cognitive et eius appetitive est idē obiectū sub eadē rōe formali et hoc est verū si appetitiva adequat[ur] cognitive in operando circa q[ui]cūq[ue] obiecta. v[er]o idē est obiectū potentie visive et sue appetitive. na[m] circa idē et sub eadē rōe formali utraq[ue] operat[ur]. Terciu[m]. idē est organū potentie cognitive et sue appetitive si sint organice v[er]o idē est organū potentie visive cognitive et sue appetitive. Quartū. potentia cognitiva et sua appetitiva exiūt in actū scd[us] vnā et eandē sp[eci]es: sic q[uod] nō oportet esse alias sp[eci]es p[er] quā potentia cognitiva creat in actū et alia p[er] quā appetitiva. Dico t[ame]n q[uod] hoc est ordine quoda[m] q[uia] potentia appetitiva nūq[uam] exit in actū nisi sua cognitiva prius exierit. Nichil e[ri]t volitū nisi prius fuerit cognitū: et similiter dicat[ur] de alijs potentijs appetitivis q[uod] nūq[uam] exeunt in actū nisi sue cognitive prius exierint. Adverte tamen q[uod] nō semp[er] oportet q[uod] potentia cognitiva creat in actū eodē modo sicut potentia appetitiva exit: na[m] ex sola noticia apprehensiva voluntas efficaciter et adhesive p[otes]t aliquid velle v[er]o solis extremis apprehensivis voluntas p[otes]t p[ro]ponere vbi intellectus nūq[uam] cōposuit. Quintū: actus potentia[rum] appetitivar[um] nō dicūt[ur] p[ro]prie acceptiva q[uia] nō dicūt[ur] p[ro]prie noticie v[er]o velle nō d[icitur] acceptiva necq[ue] nolle. et hoc est q[uod] dicūt[ur] q[uod] voluntas in suis actibus est ceca. i. sui actus nō sunt similitudines rerū.

¶ Ad secundam partem difficultatis respondeo quod potest intelligi dupliciter figuram esse aliquid preter particulares figuras. Uno modo quod sit aliqua natura universalis realiter existens extra omnia singularia et extra omnem intellectum realiter distincta ab istis singularibus sicut imaginat plato: sic non est aliquid preter particulares figuras. Alio modo potest intelligi quod sit distincta ex natura rei a particularibus figuris realiter tamen existens in eis: danda ipsi nomen et rationem: et sic figura est aliquid preter particulares figuras.

Secunda difficultas. Utrū actus et ope-
rationes sunt priores potētij: et utrū anima sit causa efficiens corporis ani-
mati. Ad primā ptem sunt tres responsiones. Prima ē Alberti que stat
in vna distinctiōe et duobus dictis. Prima distinctio est hec. Aliquid est
prius dupliciter, vno modo quo ad nos. Alio modo scđs naturā: et qđlibet il-
lorū est duplex: qđ quoddā illoz est pri⁹ quo ad esse: aliud est prius quo ad
cognosci. Primū dictū obiectū sunt priores actibus quo ad esse sed non
quo ad cognosci. Scđs dictū obiecta et act⁹ sunt priora quo ad nos et quo
ad cognosci suis potētij: primo em̄ cognoscim⁹ obiecta deinde actus et
ultimo potētiās. Ex hoc infer⁹ qđ potētie nō distinguūt⁹ p actus aut p ob-

[illegible]

per se pome
 q' realit
 me op v
 me p
 otte ad p
 Allog ad d
 me op
 me op
 dit p m
 op
 p
 ad m
 l

1800
 Father for and
 was by
 grant & the other
 in a letter & good
 that was in
 of some persons
 some of the
 and was by
 taking and
 of a good
 that was
 a person
 of the
 of the

and as on a prior
 the office, the
 as the office, the
 as the office, the
 as the office, the
 as the office, the

Day.
 on pt. along S. of
 fine outside of bar
 on. 98, high no. 4
 red, fine distinction
 among it point
 et ma, above

[illegible]

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.]

De Anima.

potest esse abstractum a materia
si non a materia

secta a priori sed sola a posteriori quoniam ad nos. **Secunda ratio** est sancti
Thome que stat in duabus suppositionibus et duobus dictis. Prima sup-
positio: potentia dicitur quodam ordine et relatione ad actum et obiectum tanquam ad termi-
num. Secunda terminus relationis preedit ipsam relationem et relationes a priori et
essentialiter distinguuntur per suos terminos. Primum dictum: actus et obiecta
sunt priora ipsis potentiis: quia sunt termini ipsarum potentiarum. Secundum: po-
tentie a priori et essentialiter distinguuntur per actus et obiecta sicut relationes per
terminos suos. **Tercia ratio** est media: que concordat priores duas
et stat in una distinctione et duobus dictis. Distinctio est hec. Potentie prius
capi dupliciter. Uno modo materialiter secundum id quod sunt scilicet ut sunt quedam
qualitates absolute. Alio modo prius capi formaliter scilicet sub ratione formati
potentie et sic dicuntur respectum et habitudinem ad actus et obiecta: Primum
dictum. Potentie primo modo capte a priori distinguuntur per differentias absolu-
tas nobis innotatas et a posteriori per obiecta et actus. Secundum dictum. Potentie
et secundo modo capte a priori distinguuntur per actus et obiecta sicut relationes per
suos terminos. **Pro solutio**ne secunde partis difficultatis ponitur due distin-
ctiones. Prima duplex est causa effectiva quedam est productiva: alia est conser-
vans. Secunda distinctio: Anima esse causam efficientem corporis animati potest
intelligi dupliciter. uno modo quo ad substantiam corporis animati itaque entitas corporis a-
nimati sit effectivus producta ab anima. Alio modo quo ad suas operationes sic quod anima
sit principium effectivus productionis cuiuslibet operationis ipsius animati. Et hoc
est primo anima non est causa effectivus productionis corporis animati: cum est anima per se in causa
producativa. Secundo dicitur: Anima unus animatus est causa productiva, corporis alterius animati
ut anima patris est causa productiva corporis filii. Tercio dicitur quod anima alicuius cor-
poris animati est principium cum omni operationem vitalium illius corporis animati: et ad istum
sensum intendit Aristoteles in textu. patet quia per hoc probatur anima esse causam ef-
ficientem corporis animati quia est principium cuiuslibet operationis corporis animati.

Tercia difficultas. Utrum nutritiva au-
gmentativa et generativa sint potestates anime ab invicem distincte. et verum generalissimum
opus in viventibus sit generare sibi simile. Et arguitur quod non sint potestates anime quia eorum
actus vix nutrire et augere generare generare generare etiam inanimatis ut igni per ap-
positionem combustibilis. **Secundo** arguitur quod non sit ab invicem distincte: per hoc
quia habent idem obiectum scilicet alimentum et unum actum seu unam operationem puta puerum
nutrimentum in corpore animatum vel duos scilicet generare et alimentum unum scilicet per se in terra.
Tercio arguitur quod generare sibi simile non sit opus naturalissimum in viventibus quia
nutrire magis inseparabiliter convenit animalibus quod generare. Omne enim vivens quod dicitur
vivit nutritur sed non omne generat quoniam generare non convenit nisi viventibus perfectis etate:
non orbatis: nec spontanea generatione habentibus ut dicit philosophus in textu. Et per primum ex-
cluduntur pueri et senes. per secundum excluduntur excreti vel in membris deficientes sicut
frigidi et maleficiati: per tertium excluduntur vine et alia spontanea generantia in
humana utque generantur per putrefactionem.

Secunda ratio

Non magis est
a materia
sed et a materia
quia non est
a materia
et non est
a materia

Secunda ratio

Non est a materia
sed et a materia
quia non est
a materia
et non est
a materia

Secunda ratio

Non est a materia
sed et a materia
quia non est
a materia
et non est
a materia

Secunda ratio

Non est a materia
sed et a materia
quia non est
a materia
et non est
a materia

Non est a materia
sed et a materia
quia non est
a materia
et non est
a materia

Non est a materia
sed et a materia
quia non est
a materia
et non est
a materia

Questiones Secundi Libri

Quarto ad idē q̄a illud p qd vita salua naturalis est eo p qd vita debilitat sed p gñationē vita debilitat (vñ scd̄s ph̄m in libro de longitudine et breuitate vite animalia continua breuioris sunt vite) et p nutritionē sfortat et pseruat ergo. &c. **In** oppositū est ph̄s in textu. Pro solutiōe huius difficultatis supponit primū qd nutritio pprie dicta sit p alimentū adueniens ab extrinseco nutrito et p pñersionē illius nutrimenti in s̄baz nutriti secundū singulas eius ptes notabiles: et optet fieri hoc p virtutē existentē in ipso nutrito. Ex quo inferit qd ignis ex candela nō nutrit vel ex lignis q̄a nō quibet p s̄flāme p̄existētis rapit sibi pte ymo talis flāma p̄or etolat et exalat et alia noua gñat. Ex quo seq̄t qd nutritio pprie dicta est opus anime et puenit solis aiatis. **Supponit** scd̄o qd augmentatio vno mō fit p rarefactiōes ex calido absq̄ aduentu et additiōe extrinseci: et h̄mōi augmētatio etiā puenit inanimatis. Alia est augmentatio p appositionē sicut in cumulo. quēadmodū dicimus dūm angari et sic etiā nō est ppria animatis. Alia est augmētatio que fit p nutritiones q̄i in s̄baz nutriti plus pueritur de nutrimento q̄ sit resolutū de corpore nutrito: et hec augmentatio est ppria animatis. **Supponit** tercio qd dupliciter fit gñatio sibi sibi vno mō ex materia aliena sicut ignis gñat ignem ex lignis et iste modus nō est pp̄ animatis. Alio mō ē gñatio sibi ex semine ab ipso gñante deciso: et d̄ isto verū est qd iste modus gñatiōis nō puenit nisi animatis pfectis. Ex his soluitur prima rō facta a s̄ oppositū. **Supponit** quarto qd licet omēs potentie vegetatiue habeāt idē obiectū scz alimentū. et eundē actū gñales scz ingere alimentū in corpus aiatū: et idē instrumentū scz calores naturales et eundē fines q̄ est salus viventis. hoc tñ est d̄nter istā alimentū vt est potentia s̄ba aliti hoc est vt natū est p̄verti in s̄bam aliti (sine plus sine minus sine tācūde resitnat quātū fuit depditū) et obiectū nutritiue. s̄ alimentū vt est potentia quantū: hoc est vt p ipm ptes aliti maiorat p hoc q̄a pl⁹ p alimentū resitnat q̄ erat depditū sic est obiectum augmentatiue. Vñ augmentatiua fortiori eget colore naturali q̄ nutritiua. Et hec due potentie ordinat ad pñationes indigēti q̄a h̄nt effectū suū in eodē indiduo in quo sunt: s̄ ipm alimentū vt quale seu vt principū factiū gñatiōis est obiectū gñatiue. Istā semen qd est supflū alimentū vltimo digestū est obiectū primū potentie gñatiue q̄ ordinat nō ad salutem indidui in quo est sicut nutritiua et augmentatiua sed ad cōpñationē speciei. Successiua em̄ gñatio indiduo sit ppter hoc scd̄s Aristoteles scd̄o de anima et scd̄o de gñatiōe vt species que nō pōt ppet̄e pseruari in vno indiduo ppter eius corruptibilitatē saltem p̄uenit in pluribus sibi p gñationes succedentib⁹. Vñ virt⁹ gñatiua habz effectū suū in alio indiduo pnta genito. nihil em̄ gñat se ipm sed aliud sibi s̄le s̄ d̄ sp̄s. D̄nt etiā p̄dicte tres potentie tpe omē em̄ vitē q̄ dū vivit nutrit (qd optet intelligere accipiēdo nutrit

Nutritio pprie dicta.

Augmētatio sit tripliciter.

Gñatio fit dupliciter

Cōnēientia et d̄ntia potentiaz vegetatiuaz inter se.

De Anima.

tionem non solum per mutationem nutrimenti in substantiam nutriti quam sic falsum esset sed etiam per dispositionem nutrimenti ad illam transmutationem per calorem naturales sed non quod diu vivit augetur quam augmentativa tam diu durat donec vivens attingat suam debitam quantitatem. Unde in hominibus secundum Locustatores duritia lo durat ad maximum tredecim annos. Si natura vero circa viginti annu incipiens usque ad tredecim annu extendit. Ex quo sequitur alia duritia quam generatio est solum perfectio nutritio vero et augmentatio etiam imperfectio. Supponit quinto quod quatuor sunt partes nutritive. Prima est attractiva nutrimenti ad loca digestionum. Secunda digestiva que virtute caloris naturalis alimentum digerit separando purum ab impuro. Tercia est retentiva alimenti puri. Quarta est expulsiua impuri et superflui. Antequam alimentum convertitur in substantiam alium quatuor digestionibus procedit. Primum prima est in stomacho ubi impurum separat et expellit ad intestina et tandem eicit per egestionem. Alimentum vero purum assumit formam chyli et trahit ad epas ubi fit secunda digestio per quam impurum separat expellit ad vesicam et est urina: ex alimento vero puro generantur quatuor humores scilicet sanguis flegma Cholera et Melancholia. Et sanguis recipitur in venas sicut cum flegmate et Cholera et Melancholia naturali. Cholera autem citrina que est sicut spiritus humorum recipitur in reatum felle. Melancholia autem que est quasi ferax aliorum cognata semini et morti receptaculum est splen. Tercia digestio secundum medicos est in venis et secundum Aristotelem in corde ubi per digestionem separat purum simus sanguis qui mittitur ad alenda superiora membra ut caput et ex illo etiam generantur spiritus sensitivi in organis sensu. Grossior autem sanguis descendit ad inferiora partes nutriendas. Quarta digestio est in ipsa parte vivente in qua transmutandum est alimentum per ultimam digestionem et impurum convertitur in pilos autem ex pellit per sudores: purum autem alimentum sic ultimo digestum convertitur in quatuor humiditates secundas que vocantur ros: Ambium gluten et nomen non habens et tandem in substantiam viventis. Et si tale alimentum sic ultimate digestum fuerit superfluum in quanto hoc est: in maiori quantitate quam substantia viventis requirit mittitur superfluum ad vasa seminaria et ex eo fit semen: sed horum latior declaratio ad medicos pertinet. Supponit sexto quod opus est duplex scilicet naturale et artificiale. Naturale est quod est a principio intrinseco: et fit ut passum afficitur agenti. Artificiale est quod fit ab arte tanquam a principio: et fit ad producendum artificiatum tale quale preceptum fuit secundum ideam in mente artificis. Ex quo patet quod non ideo dicitur opus nature quam sit propositum ex materia et forma sed quam opus secundum illud opus habet naturalem inclinationem ad ipsum per suam naturam: et quanto perfectior est inclinatio naturalis in operante ad ipsum opus tanto illud opus est naturalius: inclinatio autem ad opus tanto perfectior est quanto ipsum opus est nobilius et perfectius. His suppositis dicitur primo nutritiva: augmentativa et generativa proprie accepte sunt potentie anime: probatur sic quam cuius est actus illius est potentia secundum philosophum de somno et vigilia sed nutrire generare et ad

fo. cliv.

Quod omne vivens quod diu nit nutrit.

Quatuor digestiones.

Quatuor digestiones.

Opus naturale Artificiale.

Questiones Secundi Libri

augmentare pprie accepta sunt actus anime ut patet ex tribus primis sup-
 pōitionibus ergo et potētie. Dicit scđo qđ pđictę potētie sunt ab invicem
 distingere qđ licet eaz sit idē obiectū gñale scđ alimētū: et vnus actus gñā-
 lis scđ pñtio nutritiō in corpore animatū. hoc tñ nō est eodē modo vt de
 claratū est in quarta suppōe. Dicit terciō naturalissimū opus in viuēti-
 bus ē gñare sibi sile et intelligit respectū opm que pñt inesse omnibus vi-
 uentibus cuiusmōdi sunt nutritio et augmentatio pbat primo sic: qđ illud ē
 opus in viuētibz naturalissimū qđ est nobilissimū sed gñare sibi sile est
 nobilissimū opm que inesse pñt omnibus viuētibz ergo. et. Admōz pbat
 qđ illud opus est nobilius ceteris p qđ viuens psequit nobiliozē finē sed vi-
 uens p generationē sibi sibi nobiliozē consequatur finē videlicet pñcio-
 nationē esse diuini ppetui et immortalis scđm qđ potest et hoc est etiam fi-
 nis aliorum opm: Omnia em illud appetunt et illius causa agunt quecūqđ
 agunt vt dicit phīs in textu. Confirmat sic: Illud opus est naturalius et
 nobilius ad quod natura magis inclinatur et cuius finem magis intendit
 sed gñare sibi sile est hūmōi quia ordinat ad pseruationem spci: nutritio aut
 et augmentatio ordinat ad cōseruationē huius vel illius individui: sed na-
 tura magis inclinatur et magis intendit pseruationē speciei qđ huius vel illius
 individui. Itā species est de pfectiōe essentiali vniuersi et nō hoc vel illud
 individuum. Ex predictis patet qđ generare sibi simile est naturalissimū
 et nobilissimū opus in viuētibz nō simpliciter sed inter opa potentiāz ve-
 getatiuāz. Notū em ē qđ intelligere est opus nobilius qđ sit generare sibi
 simile: cū in tali actu fiat felicitas nostra. Dicit quarto pđictę tres potētie
 vegetatiue sunt potētie organice nō qđ exerceat opatiōes suas tm i vna
 pte corporis determinata sicut visiva vel auditiva sed qđ nō pñt habere su-
 as opatiōes nisi mediāte corpore. Ad rōes aut oppositū. Ad primā dī-
 qđ nutrire augmentare aut gñare nō pueniūt igni nec alijs inaiatis nisi im-
 propē vt patet ex tribus primis suppōitionibus. Ad scđaz patet solutio ex quar-
 ta suppōe: Ad terciā dicēdū qđ licet gñatio nō insit inseparabiliter omnibz vi-
 uētibz sicut nutritiō tñ qđ illa qđ inest sunt pfectioz multaz qđ inest nutri-
 tio vel augmentatio sine gñatiōe qđ talia sunt imperfecta aliquōdō illa ise-
 pabilitas nō arguit maiore pfectionē nutritiōis supra gñationē. Ad quar-
 tā dico qđ p gñationē nō debilitatur natura viuētis nisi p accūs. i. ppter ex-
 cessus et supfluitatē. vñ Aristoteli in libro de morte ita qđ qđ nimis vñ dele-
 tatiōe venerea suū corpus inueterat et suā sbaz macilentat: et in pblematis
 pñcia dī venere dī qđ corpus excessiua ventrē infrigidat et ericat.

Quarta difficultas Vtrū omnium a natu-

ra pñtatiū sit certus terminus magnitudinis augmenti et decremeti: et vi-
 det qđ nō qđ nō est dabilis minimus ignis nec etiā maximus ergo: pñ-
 ps autē patet qđ ignis est totū hōgenū ergo est diuisibilis in ptes sep dī

**Quo potētie
 vegetatiue sunt
 organice.**

*Solutio pñtio nutriti-
 ab actū ex pñtia
 nutritiū apta*

*qđ note
 apud Aristotē*

invisibiles quax quelibet est ignis. Secda ps patet qd def marina tanta: vt
ergo appositā stuppa ipsam pburēt & sic fieret maior vel nō & sic agēs ap-
proximatus passo & nō impeditū nō ageret qd est impossibile. Confirmatur
p phm in textu dicentē augmentū ignis est infinitū si sibi apponeret infi-
nita ppositibilia. ¶ Secdo sic nō est dabilis in nima caro nec maximū hō
ergo nō oim a natura pstantis certū ē terminus magnitudinis & augmē-
ti. Prima ps patet qd def minima caro qd pōt p se subsistere: qd vtrū ipa
divisibilia sit vel indivisibilia. nō mutabilis qd oimē corpa est divisibilia: si
divisibilia dividat ergo: qrit an quelibet illaz ptiū sit caro vel non: nō pōt
dici qd nō qd caro est totū homogeniū cuius quelibet ps suscipit p̄dicatio-
nē totius ergo qibet ps est caro: & p p̄ns cū oimē totū sit maior sua pte ha-
beret intentū. Secda ps aū is patet qd quocūq; hoīe dato ipē pōt calefierie
ergo & rarefieri pōt etiā impinguari & p p̄ns fieri maior. Confirmat qd si
def marinus hō ipē vōllet pcuti itaq; ex pcutiōe causaret inflatura & sic po-
terit fieri maior. ¶ Tercio sic motus & p̄ns raritas & velocitas sunt en-
tia naturalia & tñ ipoz nō est certus terminus magnitudinis augmenti &
decremeti. De augmento patet p phm in quarto phis. dicentē mediū pos-
se in infinitū sibi arari & rarefieri. De velocitate etiā patz qd scds phis ibidē
velocitas motus seq̄r raritatē & densitatē medij: ergo si mediū pōt in infi-
nitū rarefieri: motus pōt in infi nitū velocitari: quātū ad decremetū: pbat
qd oīs magnitudo est divisibilia in infinitum vtz ex phōm iij. & vi. phisicoz
¶ In oppositū ē phis hic in textu & siles sententiā ponit i. j. phi. dicēs ipossi-
bile est aut plantā quantacūq; esse scdm magnitudinē & postea ipossibi-
le ē carnē aut os aut aliqd aliqd quantacūq; esse in magnitudine aut in ma-
ius aut in minus. ¶ Pro solutione huius diff cultatis supponuntur alique
distinctōes quax para ē entia naturalia sunt duplicia qdā sunt aiata vt hō
qdā inaiata vt lapis ignis. Secda distinctio entū naturalū qdā sunt hōge-
nea quoz ptes sunt eiusdē rōis cū toto ita qd nomē totū p̄dicat de qualibz
illaz ptiū vt aqua. Alia sunt eterogenea quoz ptes sunt alteri rōis a toto
sic qd nomē totius nō p̄dicat d ip s ptiū vt hō equus. Tercia distinctio en-
tia naturalia p̄nt considerari dupliciter vno mō vt sunt quata continua. Alia
mōm quātū sunt naturalia. ¶ His pmissis dī primo entia naturalia cō-
siderata vt sunt quata ptinga hnt certū terminū sue magnitudinis augmē-
ti sed nō decremeti qd in ipis sic acceptis dat maximū s nō dat minimū:
sicut em̄ numerus p additionē creiscit in infinitū Dī secdo etiā naturalia ete-
rogea hnt certū terminū sue magnitudinis & quātū ad augmētū & quātū
ad decremetū talia em̄ hnt ptes dīneriaz rōnū seu formaz qd nō p̄nt saluari
indistincte s̄ quacūq; quantitate Dī tercio entia naturalia hōgea hnt cer-
tū terminū sue magnitudinis quātū ad augmētū s nō quātū ad decremen-
tū qd in ipis nō ē dare minimū inertiā licz dat minimū p se subsistēs. ¶ Quō in hōgea
primū qd sicut innumeris dat minimū ita i magnitudinibz dat maximū. rō
secdū qd quocūq; hōgenio dato pōt dari eo minus cum sit divisibile sicut & mū.
continuu vt tenet Scotus quinto Aldeha: q. ix. & secda dis. ij. q. nona.

q. 2 de gradibz
q. 2 de gradibz
q. 2 de gradibz
q. 2 de gradibz

in phisicoz
q. 2 de gradibz
q. 2 de gradibz
q. 2 de gradibz

in phisicoz
q. 2 de gradibz
q. 2 de gradibz
q. 2 de gradibz

Questiones Libri Secūdi

Et pbat primo auctoritate Com: supra terciū phisicorū cōmento vi. Scdō
 auctoritate Aristotelis in libro de sensu et sensato vbi dicens de quacūq; ma-
 gnitudine sensibili vtrū ipsa habeat terminabilitatē in se videt dicere qd nō
 qd existit cū p̄tinitatē idō hnt aliū actū aliū i potētia sicut p̄tinitū: hoc ē
 sicut p̄tinitū ēvntū p se ita q̄litas sensibilis vt existēs icōp̄mō ēvna i actū et
 plures i potētia licet p accēs et tūc cū reducit potētiā q̄litas p se ad
 actū reducit etiā potētiā q̄litas ad actū q̄a sicut naturale nō pponit
 ex p̄tibus mathematicis sed naturalibus ita etiā in tales p̄tes dividitur.
 Tercio: rōe q̄n aliq; passio p̄tinit alicui p̄cise scdō aliqua rationes cūcūq;
 p̄tinit equaliter scdō illā rōez eidem p̄tinit simpliciter equaliter sicut vis
 dere natū est p̄cise p̄tinitre animali scdō oculos: et idō cūcūq; equaliter cō-
 tinent secundū oculos eidem simpliciter equaliter continet: sed diuidi in
 partes integras eiusdem ratiōis extensas nōli conuenit nisi per quant-
 tates formaliter: si ergo ita vera quantitas est in minimo sicut in maximo
 ita vere est minimū naturale diuisibile sicut maximū: Possit dici qd in il-
 lo quāto aliq̄ p̄tinit aliq̄d impediens diuisionē in minimo: et nō in maio-
 ri q̄a facta diuisione in maiori manent p̄tes in specie q̄ prius: nō sic in mini-
 mo. Cōtra: aut illud impedimentū p̄tinit rep̄gnat simpliciter diuisibili-
 tati: et tūc rep̄gnat quāto et ita minimū nō equatū: si nō ē stat cū diuisibili-
 tate: et potētia nō ē ad impossibile: ergo possibile ē actū aliq̄m esse: ergo
 nō est dare minimū naturale hōgeneū qd nō possit diuidi. Ad terciū qd po-
 test dari ita p̄tinit hōgeneū puta caro vel sanguis vt si ultra diuidit nō po-
 terit p se subsistere in sua natura sed mutabit in naturā p̄tinitis puta aq̄
 vel aeris circūstātis vt dī Aristotelis in libro de sen. et sen. Cōtra dic-
 tū terciū arguit et primo qd hōgenia nō habeat certū terminū sue ma-
 gnitudinis quāntū ad augmentū p phis hic in textu dicētē qd augmentū
 ignis crescit in infinitū Scdō arguit qd hōgenia habeat etiā terminū sue
 magnitudinis quāntū ad decremētū auctoritate phis. i. phis. vbi rōes sue cō-
 tra Anaxagorā vidēt inniti illi principio qd est accipe minimū naturale vt
 minimā carnē vt minimū ignē. Et idē videt haberi hic ex textu vbi vult qd
 ois natura p̄tinitū determinata est rō magnitudinis: et in libro de sen. et sen
 pbat qd passioes naturales sen q̄litates sensibiles nō sunt diuisibiles i infini-
 tū: p hoc qd tūc sensus videt p̄tinitendi in infinitū qd ad p̄cipiendū mi-
 nus sensibile requirit actior sensus ergo si qualitates sensibiles essent diui-
 sibiles in infinitū se q̄ qd ad p̄cipiendū minimū sensibile requireret actior
 sensus i infinitū. Ad dēdo ad primū dico qd ignis p tātō dī crescere i
 infinitū qd ex p̄te sue forme nō habet determinationē ad certā quātitatē
 sicut forme naturales aīatorū. etiā locutio est p̄ditionalis cuius verāq; p̄-
 pōt esse falsa. Ad scdā auctoritatē dico qd phis p̄tra Anax. satis habet si p̄-
 ablationē a toto minore totū: itaq; nō semp possit ab eo equale abstrahi
 oportet cū Anaxagorā dicere. qd facta sepatōe a carne cūcūq; q̄litas

**Quare ignis
 dī crescere in
 infinitum.**

Et dicitur in
 textu qd ignis
 p̄tinitendi in
 infinitū qd ad
 p̄cipiendū mi-
 nus sensibile
 requirit actior
 sensus ergo si
 qualitates sensi-
 biles essent di-
 uisibiles in in-
 finitū se q̄ qd
 ad p̄cipiendū
 minimū sensibi-
 le requireret
 actior sensus i
 infinitū.

De Anima

fo. xlvij^s

Жѣно едіа

24 f *Ch qm qz gñ anoti mpt ad pho sol bñ*

1870. The company
has 1000 shares
of 1000 shares.

...fa ad org. 8-5 anilor angina fidei acutizata

Opinio cōis.

Herrens na-
talis.

Agidius.

The first of these is the
 fact that the system is
 not self-sufficient. It
 is dependent on the
 outside world for
 many of its needs.
 This is a serious
 weakness, and it
 must be remedied
 if the system is to
 survive.

and for the
year of 1801
at 7 3/4
rate

Questiones Secundi Libri

Allo modo distinguitur per agere per actus et isto modo maior est fallacia: Ad tertiam nego maiorem quod patet per eundem doctorem li. ij. quod dicitur quod anima seipsa est immediata principium receptionis talium potentiarum quas ponit diversas formas. Ad quartam eodem modo per negationem maiorem quam potentie anime apte sunt actus variabilia et habet oppositum aut invariabilia et tunc cum anima ex sui perfectione possit facere diverse actus invariabilia, multo magis poterit et variabilia. Ad quintam nego proportionem quam esse eadem realiter quod est eadem cum sit eodem modo in se et ut nunc superponitur. Si operatio non est idem quod potentia. Ad sextam supponendo quod forma non recipit magis aut minus quod tamen est dubium. Dico quod potentia sed se non recipit magis et minus. et cum dicis quod unus est ingeniosior altero dico quod hoc est propter organa melius disposita. Ad septimam dico quod Aristoteles accipit ibi potentiam non per illo quod est principium operationis sed per facilitatem utendi illo principio ut per eum de cursore et pugillatore. Ad octavam dico quod in hoc est similitudo quam sicut color non est tota perfectio sicut nec sapor sic una potentia non est tota perfectione anime sed non est sicut in omnibus. Ad nonam pcedo quod uniuscuius effectus deservit dari sue cause sed in causa equocis non sicut est in proposito. Ad decimam dico eodem modo sicut dictum est ad quartam. **C**onsequenter opinio est quod potentie anime sunt idem re absoluta cum essentia anime et distinge ab ipsa re relativa ita quod potentia anime non est nisi essentia anime cum respectu coassumpto. quod probatur quia anima sed se non dicitur potentia sed in ordine ad actum et ad obiectum ut ex v. r. x. m. g. l. ha. idem potentie anime sunt distince sed quod anima habet diversos respectus ad diversa obiecta et diversos actus Et persuadet theologicum ex ratione imagine quam sicut in divinis est una essentia et tres persone distince per relationes sic in imagine eius est una essentia anime et plures potentie distince per relationes. Sed ista ratio non est ad propositum. non enim querimus in proposito de potentia formaliter per ut dicitur ordinem ad actum sed ut est principium operationis et quod est fundamentum ordinis ad actum. Illo autem modo non potest poni aggregatum ex respectu et essentia anime. Nam unus operationis per se debet esse unum principium per se quale non est essentia cum respectu. Nam verum est quod potentie solam distinguat per actus aut obiecta quam operatio est posterior potentia cuius est et obiectum ipsi extrinsecum: est ergo per ordinem distinctio in potentia quam in operationibus vel in obiectis ut patebit clarum ex sequenti difficultate. Nam quod persuasio theologica est ad propositum quia ea que sunt in creatura incommensurabiliter excedunt a divinis. et ideo non oportet ut sit tanta identitas potentiarum anime cum anima quanta est in divinis personarum cum essentia. **T**ercia opinio dicit quod potentie anime non sunt actus anime sed per se eius. quod probatur primo auctoritate Aristotelis in li. de anima ubi dicitur de parte anime quod anima cognoscit et sapit. Secundo auctoritate Avicene in parte i. vi. naturalium dicens ipsas esse partes preativas. Tercio auctoritate Boetii in li. divisionum dicens Divisionem anime in suas potentias esse divisionem totius in partes vitales. Sed contra hanc opinionem arguitur quia per naturaliter pcedit totum potentie anime sequitur anima

Quod naturalis potentia est in secunda specieque variabilis.

Similiter

quod per se habet per se
modum et per se
modum et per se
modum et per se

De Anima.

Dicitur tñ potētē anime ptes eius qā nulla dē totā pfectionē anime s̄ qñ p
cialē sic q vna potētia nō p̄inet pfectionē oīm nec totā pfectionē ipius aīe
Et p hoc patz rñsio ad autoritates in oppositū adductas. ¶ Dimissis er
go his opiniōib⁹ est alia opinio Scoti. Ad cuius dēclarationē supponit p̄s
mo scd⁹ ipm dī. x. iij. q. viij. q sicut hō p̄pēnit ex corp⁹ & aīa ita hēt aliq̄s
potētias mē & spūales q̄ p̄ueniūt aīe p̄mo & toti p̄posito p̄ aīaz vt sunt in
Intellectus & volūtas: q̄ dicūt nō organice qā ad exercendū opatiōes su
as nō req̄rūt aliq̄s deter minatā p̄tē corp⁹. Alias aut̄ habet potētias cor
peas seu organicas q̄ nō sunt aīe p̄ se s̄ tot⁹ p̄positi ex aīa & corp⁹. Et iste
p̄nt capī duplicif. Uno mō p principio prime receptiōis opatiōis. & illa
scd⁹ ipm ix. q. q. qdā p̄positū ex aīa vt est principii determinate opatio
nis & ex p̄tē corp⁹ sic mixta vel aliq̄ i p̄tē illa forma totius organi. Alio
mō potētia accipit p̄ illo qd̄ est formale in potētia organica. ¶ Hoc sup
posito dī primo q potētē anime mēre spūales seu nō organice vt intelle
ctus & volūtas nō distinguūt realiter s̄ solū ex natura rei & formaliter ab
anima esse sine potētia & potētē sine anima & vna potētia sine alia scz in
Intellectus sine volūte p̄ns est impossibile: sū p̄bat qā qd̄q̄ dīnt realit
ter & sunt absoluta & vnū nō dependet ab alio nisi in gñe alicuius cāe extri
sece q̄ nō est simpliciter prima nō implicat p̄tradictionē vnū separi ab alio
& esse sine illo s̄ anima & potētē sunt entia absoluta vtz ex dictis: & potētē
nō dependēt ab anima. nec altera ab altera nisi in gñe cāe extrinsecē q̄ nō
nō est simpliciter prima cā vt notū est ergo si potētē anime distinguēt
realiter ab essentia anime & inter se se q̄ q nō implicat p̄tradictionē eas se
pa im esse. Scda ps p̄bat qā de ipis p̄d cā p̄dicata p̄radictoria quorū
alterū est reale: & nō p̄t aliq̄t ex illis p̄dicari de alijs in primo mō dicēdi
p se ergo distinguūt ex natura rei & formaliter. tenet p̄ns ex descriptiōe di
stinctiōis ex natura rei & formalis. Tñs patz ex rōib⁹ p̄ p̄ma opinioe ad
ductis. Itē potētē anime p̄tinet vnitivē i essentia anime: sunt em̄ p̄fectiōes
absolute p̄ q̄s ipa ē opatia s̄ p̄tinet vnitivē nō ē cor q̄ oīmō sunt idē qā il
la nō vniūt nec est cor que manēt distincta illa distinctiōe q̄ fuerūt distim
cta an vniōe s̄ q̄ sunt vnū realiter & distincta formaliter. Imaginādū em̄
est q̄ anima quasi in primo instātū nature est natura talis in scdo instātū ē
opatia sine potēs opari scd⁹ hāc opatiōē vel illā & sic potētē q̄ sunt prin
cipia opatiōnū cōtinent vnitivē in essentia. Et scd⁹ illa via p̄nt saluā oēs
autoritates q̄ dicūt q h̄mōi potētē egrediant ab essentia anime vt virtut
tes. J. ē q̄ sunt medie inter formas s̄iles & accitales qā sunt quasi passi
ones anime & passio egredit a s̄ctō. p̄nt etiā dici p̄tes scd⁹ qd̄ nulla dī 19
talē p̄fectiōes essentie p̄tinetis s̄ quasi p̄cialē nec vna p̄inet p̄fectiōes oīm
nec p̄tinet se mixto qā sunt distincta formaliter inter se & a p̄tinet p̄mo
tes eius.

fo. 116.

h. 116. ad p̄tē qd̄
dicitur hōi nō est
de q̄q̄ cōtinet aīe
et cōtinet p̄tē qd̄

probat qd̄
in p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

q̄ p̄nt
p̄tē

De Anima

Actus in pposito idē est q opatio 7 sunt actus alicuius potentie dī-
plices quidā sunt adequati qui p se predicant de omnibus opatiōibus pro-
ductis ab illa potentia. Alij sunt actus inadequati qui nō vniuersaliter po-
dicant de actibus pductis a tali potentia. **Supponit** quartū alicuius
potentie est duplex obiectū scz primariū 7 secundariū: primariū est triplex
quodā ē primariū pmitate gñatōis qd via gñatōis primo cognoscit ab ipa
potentia: Aliud est primariū pmitate pfectōis qd est pfectius inter oia
p se pceptibilia ab ipa potentia. Aliud est primariū pmitate adequatōis
nis quod p se predicat de omnibus p se pceptibilibus ab aliqua potentia.
Est aut obiectū adequatū duplex quodā est formale 7 motiū aliud est
materiale 7 terminatiū. **Supponit** quinto: Obiecta potentiarū pnt
se habere adinuicē tripliciter. Primo scdō ordine supioris 7 inferioris si-
cut obiectū sensus corp 7 obiecta qnq sensu piculariū sūt obiectū intel-
lectus 7 obiectū sensus. alio mō pnt se habere scdō ordine prioris 7 poste-
rioris sicut alimētū est obiectū nutritiue 7 augetatiue. Tercio pnt se ha-
bere vt dispersa sic q vnū nullo mō alteri subordinet sicut se hnt obiecta sē-
sui exteriorū inter se spata. **Supponit** sexto: potētie nō pnt distingui
nisi p aliqua istoz quatuz vtz aut p dñtias intrinsecas 7 formales. aut p
fectas: aut p obiecta: aut p actus. **Primo** suppositis dī primo potētie ani-
me intrinsece 7 formaliter distinguūt p dñtias intrinsecas 7 formales p
quia ille sunt nobis ignote ideo loco distinctiōis intrinsece 7 formalis vti-
mur distinctione extrinseca 7 obiectiua. Dī scdō Dēs potētie specificē di-
stincte siue sint potētie disparte siue subordinate distinguūt p alterū isto-
rū modū 7 distinctiue vtz aut p actus. **Specificē** distinctos aut p obiecta ad-
equata specificē distincta ita qd iste pnt sunt formales: actus adequati dñ-
az potētiarū sunt specificē distincti: vel obiecta adequata sunt specificē di-
stincta ergo potētie sunt specificē distincte. si ista nō valet potētie distinguū-
tur specificē ergo obiecta distinguūt specificē. qā potētia cognitiua 7 sua
appetitiua sunt potētie specificē distincte 7 in hnt idem obiectū vt patet
ex prima difficultate. Dicitur tercio q potētie disparte pnt distingui preci-
se per actus vel precise per obiecta 7 hoc distinctiōe extrinseca 7 obiectiua

Conclusio responsalis p potētie distin-

guuntur per actus 7 obiecta. **Hec** conclusio debet intelligi. primo de potēti-
tis dispartis 7 nō subordinatis. Debet etiā intelligi de actibus 7 obiectis
adequatis 7 nō inadequatis. Debet tercio intelligi de distinctiōe specifca
7 nō numerali. Debet quarto intelligi de distinctiōe extrinseca 7 obiecti-
ua 7 nō de distinctiōe intrinseca 7 formali. **Hec** conclusio satis patet ex vlti-
ma difficultate:

fo. lviij

Obiecti distinctio

Se ad dñs Mō.

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

volūte

Libri Secundi Tractatus tercius

Cad rōes añ oppositū patet solutio ex dictis. Prima em̄ rō bñ pbat q̄ distinctio potentiaꝝ p̄ actus 7 obiecta nō est p̄ formalia ipsaꝝ distinctio q̄a talia distinctio in om̄ibꝫ fit p̄ dñtias eēntiales aut saltē p̄ modos intrinsecos vt dī Sco. xij. q. q. s̄ p̄ aliqua extrinseca nobis notiora. Secda rō etiā bñ pbat potentias subordinatas vt intellectū 7 volūtātē habere idē obiectū s̄ nō eūdē actū q̄a licet ex distinctiōe obiectoꝝ cōcludat̄ distinctio actuum. tñ ex identitate obiectoꝝ non pōt̄ cōcludi idētitas actuum. Secda at̄ p̄ batio de potētia visuā hominis 7 eq̄ nō pcedit q̄a nō opteret s̄ hō 7 eq̄ aut anima hominis 7 eq̄ distinguat̄ sp̄s q̄ potētia visuā hominis 7 eq̄ distinguat̄ sp̄s q̄a indistincta scdꝫ sp̄s p̄nt p̄tineri etiā p̄ identitatē in distinctis scdꝫ sp̄s scdꝫ Sco. j. dī. ij. q. vltima sicut patz de vnitatē q̄ p̄tinet per identitatē in homine 7 lapide. Cōfirmatio eiusdē rōis nō ē p̄ra cōclusionē q̄a pbat de actibꝫ 7 obiectis inadequatis de q̄bus nō intelligit̄ cōclusio. Tercia rō idē cōcludit q̄ prima 7 cōfirmatio pcedit de distinctiōe numerali de qua nō intelligitur cōclusio.

Determinatis de his dicamus commu.

Tractatus tercius de sensibus exterioribus habet sex capitula. In primo determinat philosophus de sensu 7 sensibili in cōi: quod dividitur in quatuor ptes. In prima pbat duabꝫ rōibꝫ sensum esse potētiā passiua[m] quas prima dñst̄ in hoc q̄a sensus sentit cū senties mouet̄ 7 patit̄ aliqd̄ ab obiecto. Itā sentire est q̄dā alteratio sensus a sensibili. Subdit etiā q̄ q̄dā dicūt sile pati a sili de quo dictū est in primo de gñatiōe. Secda rō accipit̄ ex solutiōe duarꝫ q̄stionū quas mouet̄ ph̄s i textu 7 ē hec si sensus esset principiu[m] actiū sensatiōis: ergo sensus sentiret se 7 sentiret sine sensibili exteriori: pñs est falsū. Sed pñs pbat q̄a in ip̄is sensibus sunt elemēta q̄ sunt sensibilia vel p se vel p accētia q̄ sunt i ip̄is sicut si in ligno esset principiu[m] actiū p bustiōis lignū p̄bureret se ip̄m 7 nō indigeret alio qd̄ est actus ignis. **I**n secda pte ostendit̄ qualis potētia sit sensus 7 quō reducit̄ ad actū. Et pz. mo p̄mittit̄ tres distinctiōes. Prima distinctio dupliciter dī sentire 7 sensus. s. scdꝫ potētiā 7 scdꝫ actū. Itā ille dī sentire 7 habere sensus q̄ habet potētiā sciendi s̄ nō opat̄ scdꝫ illā etiā si sit dormiēs. 7 ille q̄ iam actu opat̄. Deinde infert̄ duo corrolaria. Primū qm̄ opatio sensus fit cū senties mouet̄ 7 aliqd̄ patit̄. Ideo his vcz pati: moueri: 7 opari vt eiusdē vtmur: Est em̄ motꝫ p̄prie qdā opatio 7 actꝫ licet imperfectus: vt dictū est in ij. phis. Scdꝫ q̄a oia q̄ patiūt̄ mouet̄ ab actiōe 7 habēt actū patiūt̄ 7 mouent̄ ideo vno mō verū est dicere q̄ sile pati a sili. Alio mō q̄ p̄trariū a p̄trario: q̄a q̄z diu patiū seu transmutat̄ est p̄trariū agentis: cū vō transmutatū est 7 passus: fit sile. **S**ecda distinctio est potētiē 7 actus. 7 accipitur ex tripli acceptiōe sciēis vno em̄ mō dī sciēs q̄a ex natura sua ē talis cō-

De sensibus exterioribus

fo. viij.

conuenit scire et habere scientiam: et iste dicitur scire in potentia remota: Secundo
modo dicitur scire quia habet habitum scire ut geometria vel grammatica: et talis est
scire in potentia prima. Tercio modo dicitur aliquid scire quia iam actu considerat et so-
lus iste proprie dicitur scire in actu. Alij vero duo primum dicuntur scire scilicet potē-
tia si dixerit quia ille qui est scire in potentia primo modo ad hoc ut fiat actu scire
indiget doctrinatio: quia quicquid mutat ex habitu contrario scire. Sed ille qui est
scire in potentia secundo modo solum indiget operatio ad hoc ut fiat scire in actu.
Tercia distinctio: quedam est passio corruptiva: quedam saluativa. nam cum in
habitu scire sit speculatio actu non alteratur si potius perficitur aut ibi est alteratio
alterius generis ab illa qui est corruptiva. Ex quo sequitur triplex corollarium
Primum cum sapiens speculat non conuenienter dicitur alterari sicut neque edificator
cum edificat. Secundo transiens ex potentia secundo modo dicta ad actum qui est operatio
ita intelligere aut sapere non debet appellari accipiens scientiam si alia denotatio-
ne. Tercium qui transiit ex potentia primo modo dicta ad habitum scire ut discens cum
accipit scientiam a docente non dicitur proprie pati aut alterari nisi ponatur duo modi et e-
rationis quare quidam esset corruptiva et quidam saluativa. ¶ In tertia parte appli-
cat distinctionem potentie prius positam ad sensus et primo inquit sentiens posse
accipi tribus modis sicut dictum est de sciēte. Nam sentiens duobus modis dicitur in
potentia. Et tunc ostendit actum. Primo ut semper quod secundo natura tale est ut ex eo
nascatur aliquid sentiens per actum generatus. Secundo ut iam ostendit aliquid virtutem sensitiuam qui
si habitum scire. Tercio ut actum sentiens velut actum considerat. Secundo subiungit hanc
dixit autem inter sensus et scientiam quoniam obiectum actus causans operationem sensiti-
uam est extra animam puta visibile audibile et sic de alijs. Obiecta autem causan-
tia scientiam sunt quodammodo in anima. Non dixerit quia sentiens est simpliciter anima in qua sunt extra
animam scientia autem vniuersali quod quodammodo sunt in anima. Ex quo sequitur quod in-
telligere est in potentia intelligentis cum velit quia habet in se principia intellectus
non productiva: si non est in potentia sentiens sentiens re cum vult: quod oportet sentiens esse sen-
sibile. Et subdit quod eodem modo se habet de scientia sensibili quia sensibilia singularia
sunt et extra animam. Tercio excusatur se ab exceptione determinatione paucorum
breuiter resumit quod dicta sunt de duplici potentia et declaratur utrumque ex parte
inter dicit quod et puer et adultus etate dicitur potentia multas si ille potentia remota a se
propinqua. Ultimo presupponens sentiens esse tale in potentia quale est sensibile
in actu concludit sentiens cum patitur esse dissimile sensibili cum vero iam passus est per-
tinere effectui scire. ¶ In quarta parte determinat de sensibili in corpore et habet
quatuor propositiones. In prima proponens in intentione dicitur sensibile in per se
et per accidens. Et postea subiungit sensibile per se in proprium et commune. In secunda descri-
bit sensibile proprium dicens: sensibile per se proprium est quod non contingit sentiri ab alio
terio sensu quam ab illo a quo sentitur: et circa quod non contingit sentiri errare sicut
color est obiectum visus. Sonus auditus: et humores gustus. Sed tactus habet
multa obiecta scilicet calidum frigidum humidum siccum. Et isti sensus non decipiunt.

¶

Questiones Libri Secūdi

circa obiecta s̄ circa locū obiectoz. vel circa s̄betā obiectoz. In tertia p̄t̄
cula enumerat q̄ncq̄ sensibilia cōia q̄ sunt mot⁹: quies: numer⁹. figura: ma
gnitudo: hec enī nullius vnus sensus sunt propria sed cōia omnib⁹. In
quarta p̄t̄cula declarat sensibile p̄ acc̄s esse illud qd̄ p̄iūgit sensibili p̄ se:
ut Darij fili⁹ d̄: sensibile p̄ acc̄s q̄a p̄iūgit albo qd̄ est sensibile p̄ se. In vti
ma p̄t̄cula infert duo corrolaria. Prīmū sensus nihil patit a sensibilib⁹
p̄ acc̄s ut talia sunt. Sed⁹: sensibilia p̄ se pp̄ia: pp̄ie sentiūť 7 ad ip̄a sen
cienda organū om̄isem̄sq̄ sensus debilis temperamētis est aptatū.

Circa tertuz Queritur Utrum sensus sit

virtus passiva que nō decipit circa suū pp̄iū sensibile. Et videt q̄ sensus
nō sit virtus passiva. primo q̄a materie est pati 7 forme agere ex primo d̄
ḡnatiōe sed sensus nō est materia sed forma vñ ergo. 7c. Et p̄firmat q̄a se
queret q̄ potētia vegetatiua esset nobilior q̄ sensitiva q̄a virtus actiua no
bilior est q̄ passiva sed⁹ p̄m̄ t̄rcio hui⁹. sed potētia vegetatiua est acti
ua et om̄es p̄cedūt ergo si sensitiva nō esset actiua sed passiva se q̄t q̄ vege
latiua est nobilior q̄ sensitiva. Lōfirmat sc̄do quia si sensus esset virtus passi
ua maxie hoc esset idō quia sensibile ageret in sensus sed hoc videt esse fa
lum quia cū om̄e agēs sit p̄stancius passio se q̄t q̄ sensibile esset nobili⁹ sen
su quod est falsum. semp̄ enī aiātū 7 cognoscēs nobili⁹ est maiat⁹ 7 non
cognoscēte. C̄ Sedo sic: sentire importat q̄ verbū actiū ergo sentire
agere 7 p̄ p̄is sensus ē virtus actiua. Et p̄firmat quia p̄cedit ex ix. metha
q̄ sensatiōes 7 intellectiōes sunt actiōes immanētes ergo sensus 7 intelle
ctus sunt potentie actiue. T̄rcio sic basiliscus visu suo interficit hoīes
7 mulier mōstruosa inficit speculū sed hoc nō esset nisi potentia visiva esset
actiua. 7 p̄firmat auctoritate antiquoz dicentū v̄sionē fieri extra mittendo
Quarto arguit q̄ sensus decipit circa pp̄iū sensibile sic. Intellectus ē
virtus nobilior 7 p̄fectior q̄ sensus visus: 7 sensus visus q̄ ceteri sensus s̄
isti maxie decipiūt ergo 7c. Hīs patet primo q̄a intellectus pp̄ōib⁹ fal
sis assentit: sc̄do q̄a spēs visibilia pōt rep̄tare visu corrupta re visibili. sal
tē p̄ potētiā dei 7 tūc visus indicās illud visibile esse decipit. Patet t̄rcio
quia visus indicat solē esse p̄ue quātitatis cū tñ sit maior tota terra. Sicut
indicat eū esse rubēū 7 iridē esse aliqd̄ coloratū q̄ tñ om̄ia sunt falsa. Patet
quarto q̄a visus indicat aliqua moueri q̄ tñ nō mouēt sicut patet de existen
ti in nam q̄a indicat arbores moueri. Et p̄firmat sic de alijs sensib⁹. Pri
mo de auditu: nā vnus indicat sonū esse delectabilem quē alter indicat in
stabile 7 existens p̄pe sonū indicat eū esse intensiorem 7 extensiore q̄ ex
stans remote. Sicut infirmi aliqñ indicāt q̄ audiant tonitrua que tñ nō au
diūt. 7 etiā exis ex vna pte aque de mane audit sonū ex alia pte postq̄z ias
est corruptus. Sile ē de sono echon: De gustu pbat nā egrou indicant ali

Sensibilia 7 cetera
sunt virtus
hinc 7 illinc

apud 4. p̄t̄culā
infinitū quia

in 4. p̄t̄culā
sunt virtus
apud 4. p̄t̄culā
sunt virtus

in 4. p̄t̄culā
sunt virtus
apud 4. p̄t̄culā
sunt virtus

in 4. p̄t̄culā
sunt virtus
apud 4. p̄t̄culā
sunt virtus

in 4. p̄t̄culā
sunt virtus
apud 4. p̄t̄culā
sunt virtus

Questiones Libri Secūdi

Probat sic. nulla potentia operativa est productiva sui abieci sed sensus est
 potentia operativa et spiritus habet rationem abieci saltem quo ergo et dicitur tercio
 quod sensus respectu sensationis est potentia passiva: patet quia sensatio recipitur
 in ipsum sensum abiectione sicut actus in potentia et perfectio in perfectibile. Dicitur
 quarto quod sensus respectu sensationis etiam est virtus activa sic quod sensus cum
 obiecto vel spiritu obiecti producit sensationem. quod patet primo ex intentione Ari-
 stotelis in hoc secundo ubi probat quod agens est principium effectus in corpore animati per hoc quia ipsa est
 principium effectuum operationum eius scilicet motus localis sensationis et aliarum. ubi
 Commentator dicit quod Aristoteles declaravit animam esse causam moventem secundum o-
 mnes modos motus sive veros sive estimatos: et dicitur estimatos propter sensationes
 quas quidam opinabantur esse motus corporales. Item in x. methaphysice dicitur quod visio est actio
 immanens quod non esset verum nisi visus in quo recipitur abiectione sit etiam causa
 effectiva visionis. Dicitur quinto quod neque solum sensibile neque solum sensus est causa
 effectiva totalis sensationis sed utrumque eorum separatim est causa partialis et ambo sit
 integrant una causa totalis. ita quod sunt due cause partiales diversarum rationum concurrunt
 ad unum effectum: sensus quidem ut causa visibilis autem ut causa particularis: et hoc ex-
 pressit Aristoteles in hoc secundo libro capitulo de sensu cum dicitur sensibile autem et sensus
 unus est actus. Ad hoc etiam est expressa sententia divi Augustini nono de
 Trinitate sic dicens. Quando tenendum est quod omnis res quamcumque cognoscimus
 generat in nobis noticiam suam ab viroque scilicet a cognoscente et co-
 gnito pariter noticia et in xi. libro dicitur quod gignit enim ex re visibili visio sicut et so-
 la nisi aliter et videtur quo circa ex videre et visibili gignit visio. Similiter sententias
 posuit Boetius v. libro de personis philosophiae. **C** Sed contra arguitur primo in
 contrarietate Aristotelis in textu: probatur sensus esse virtutem passivam et operationem eius
 esse in moveri et pati et propter hoc inferimus dicitur sentire esse quiddam pati ergo se-
 sus videtur se habere propter passivam etiam respectu sensationis ut tenet contraria opi-
 nio: Secundo ratio philosophi sic: si sensus produceret actum sensationis ergo pertingeret
 ad sentire absente sensibili exteriori ut videre sine potentia visibilis quod est con-
 tra experientiam: sensus enim exterior non potest sentire nisi potentia sensibili exteriori
 patet prima quia agente naturali a proximo passo necessario fit actio ut patet
 ex primo de generatione si ergo sensus produceret actum sensationis absente sensi-
 bili aliter in se haberet virtutem activam sensationis et receptivam eiusdem: **C** Ad pro-
 mum dicitur quod licet Aristoteles probet sensum esse virtutem passivam non tamen sic passivam
 ut nullo modo sit activa quia oppositum habet ex intentione eius ut iam patuit: Licet
 autem sensus sit actus modo expositus in iij. et v. dicto: non tamen sentit in quantum actus pro-
 ducit sensationem sed in quantum eam formaliter recipit: et quia philosophus locutus est de
 potentibus sensibus in quantum eis cognoscimus. cognoscimus autem eis in quan-
 tum recipiunt sensationes ideo necessario habuit ponere potentias cognitivas
 esse passivas: Ad secundum nego primam: Ad probationem eius dico quod agente natu-
 rali totali a proximo passo sequitur necessario actio: sensus autem non est totalis

*in libro secundo
 988 pag*

*in libro secundo
 988 pag
 988 pag*

*in libro secundo
 988 pag*

*in libro secundo
 988 pag*

*in libro secundo
 988 pag
 988 pag
 988 pag*

De Anima.

fol. 115

agens respectu sensatiōis ut patet ex quinto dicto.

Secunda difficultas. Utrum necesse sit

ponere sensum agentem distinctum ex natura rei et formaliter a sensu passivo videtur quod sic: primo quia necesse est ponere intellectum agentem ab intellectu passivo ex natura rei et formaliter distinctum ergo etiam necesse est ponere sensum agentem. et tenet sententia quia quicumque ratione ponitur intellectus agens distinctus a passivo eadem potest poni sensus agens distinctus a passivo. Secundo sic de sensu agente et passivo predicatur predicata contradictoria quorum alterum est reale nec alterum potest dici de altero in primo modo dicendi per se igitur distinguitur ex natura rei et formaliter. Hinc patet quia sensus agens est productivus sensatiōis et non passivus sicut sensus passivus est receptivus sensatiōis et non agens: quod patet ex hoc quia si idem sensus nullo modo ex natura rei distinctus esset productivus et receptivus sensatiōis ergo aliquid ageret in seipsum et ita idem erit sicut agens et patiens respectu eiusdem actus et in potentia sed id quod videtur esse inconvenientia. Tercio: sensus agens est nobilior sensu patiente. omne enim agens potentius est passivo ergo sensus agens distinguitur ex natura rei a passivo. Quarto. quia si non essent distincti sequitur quod materia et efficiens coincideret quod est contra philosophiam in philosophia. In oppositum arguitur quia si sensus agens esset distinctus ex natura rei et formaliter a passivo sequitur quod non omnis sensus esset virtus passiva quod videtur esse contra Aristoteli: et Lōmē: in multis locis huiusmodi. Pro solutio. one huius difficultatis supponitur quod sensus non ponitur actus nisi respectu sensatiōis: Ita respectu obiecti et spiritus sensibilis habet se pure passive ut patet ex solutione precedentis difficultatis. Hoc supposito dico ad difficultatem quod non est necesse ponere sensum agentem distinctum ex natura rei et formaliter a sensu passivo quia sine implicatiōe contradictoriā eadem potentia nullo modo ex natura rei distincta potest esse productiva alicuius forme et receptiva formaliter eiusdem ut patet de aqua calefacta quod reducitur seipsum ad frigiditatem perducit et recipit frigiditatem. Ad rationes autem oppositum: Ad primam dicitur negando sententiam: Ad probationem eius dico quod intellectus agens duas habet actiones ordinatas ut declarat Scotus in quarto questionis: et est sententia Lōmē: et de anima. Prima est facere de potentia intelligibili actu intelligibile vel de potentia universalis actu ut. Secunda est facere de potentia intellectu actu intellectum. Prima provenit ex hoc quod virtute eius ex fantasmatibus in fantasia gignit species intelligibiles. et secunda per hoc quod virtute eius et obiecti prout in se vel in specie intelligibili gignit actualis intellectio et prima actio vix perducit spiritum magis est propria intellectui agentis quam secunda que est causare intellectionem quia hec potest competere intellectui passivo sicut et alijs potentijs. Ita quod licet potentia cognitiva huiusmodi obiectum sibi proprium potest in se ipsa causare noticiam illius obiecti partialiter sed nulla est que causet spiritum nisi intellectus agens. Cuius causa

Questiones Libri secundi

est quia ut supra dictum est nulla potentia operativa est per se contra sui obiecti ut
 cet sit activa sui actus circa obiectum. Ex quo patet quod non est necesse ponere
 intellectum agentem distinctum a possibili propter secundam actionem sed solum
 propter primam. Et propter hoc dicitur Comē. tercio de anima comēto. xviij. ad finē
 si res haberet esse abstractum eo modo quo posuit plato ideas non necesse est
 ponere intellectum agentem: quia ergo illa actio sic est propria intellectui quod
 nulli alteri potest provenire. et ideo falsum assumebatur quod quacumque ratione ponitur
 intellectus agens distinctus a passivo eadem posset poni sensus agens
 distinctus a sensu passivo quia productio spiritus non provenit sensui ut patet ex di-
 ctis et propter illam ponitur intellectus agens distinctus a possibili. Ad secundam
 dicitur negando animam. Ad probationem eius dico quod omnino eadem est potentia
 nullo modo ex natura rei distincta que est sensus productivus sensationis
 et receptivus eiusdem. et licet sit inconueniens in actione uniuoca quod alius
 quid ageret in seipsum et quod idem respectu eiusdem sit agens et paciens in a-
 ctu et in potentia: tamen non est inconueniens in actione equiuoca. Cuius ratio
 est secundum Scotum. iij. dist. primi. q. viij. quia quando est actio uniuoca tunc agens
 inducit in passum formam eiusdem rationis cum illa per quam agit: si ergo aliud
 sic ageret in se simul haberet illam formam et non haberet: in actione autem equi-
 uoca hoc non sequitur quia ibi agens non habet formaliter illam formam
 quam inducit in passum sed solum virtualiter ita quod est agens virtualiter tale in
 actu quale formaliter est in potentia passum: non est autem inconueniens
 quod idem sit virtualiter tale in actu et in potentia ad tale formaliter. Ad
 tercium dicitur quod non est inconueniens unum et idem includere in se plures rationes
 quoniam una est prestantior altera et per consequens ipsum consideratum secundum rationem
 perfectiorem esse prestantius seu nobilius seipso considerato secundum rationem im-
 perfectiorem. Vel aliter dicitur quod illa oppositio agens est nobilior passum non habet
 veritatem nisi ubi agens sit totalis causa forme quam producit in passum et quod illa
 forma sit nobilior quam passum in quod recipitur quoniam utriusque deficit in pro-
 positio. Ad quartum dicitur quod materia ex qua nunquam coincidit cum efficiente respec-
 tu eiusdem sed de materia in qua hoc non est inconueniens immo necessarium
 in actione immanente qualis est sensatio

Tercia difficultas. Utrum sensus ad actum

sensendi moueatur a specie obiecti vel immediate ab ipso obiecto hoc est utrum
 ad productionem actus sensendi concurrat cum sensu species obiecti vel
 ipsum obiectum. Pro solutione huius difficultatis supponitur quod sensus est
 duplex quidam exterior ut visus vel auditus. quidam interior ut sensus com-
 munitatis vel fantasia sicut infra dicitur. Et est differentia inter actus eorum quia

Differentia inter a-
 ctus sensus ex-
 terioris et inter-
 rioris

[Handwritten marginal notes in Latin, including:]
 ...sensu species obiecti vel ipsum obiectum...
 ...sensu comunitatis vel fantasia...
 ...differentia inter actus eorum quia...

De Anima

Sensus exterior nō habet suū actū nisi in presentia sui sensibilis: sed sensus interior habet actū tam in presentia obiecti q̄ in eius absentia. Ex quo sequitur sensus exterior solum cognoscit intuitiue sed sensus interior tā in intuitu q̄ abstractiue: quā quocūq̄ mō cognoscit sensus exterior eodē mō & alio cognoscit interior. cū sensus interior sit virtus cognitiua superior q̄ sensus exterior: sed sensus exterior cognoscit intuitiue ergo hoc mō & alio scilicet abstractiue cognoscit sensus interior. **S**upponitur scđo scđm Scoti ij. dist. primi in sol. q. quarte: & xij. dist. terci. q. iij. & in quolibeto. q. sexta. & nona. q. distinctio cognitiōis intuitiue & abstractiue nō ē ppter diuersitatem obiectorum quia utraq̄ potest esse eiusdē obiecti sed ppter diuersas rationes formales motiua. Istam in cognitiōe intuitiua per se motiua nō est res in actuali existentia & hoc in se vel in alio in quo tota entitas rei continetur eminentius q̄ in seipsa ut in essentia diuina que est ratio cognoscendi intuitiue quodlibet obiectum: sed in cognitione abstractiua per se motiua est aliquid in quo res habet esse cognoscibile quod non est aliud q̄ species vel naturalis similitudo rei. **S**upponitur terciō q̄ triplex ē species seu similitudo: vel ratio per quam res cognoscit scilicet species sensibilis: spēs fantastica q̄ vocat fantasima: & species intelligibilis: Differunt autem iste species quantum ad subiectū & esse representatiuū. Istam tam species sensibilis q̄ fantastica recipiuntur in aliquo corporeo puta in organo: dāo sunt extensibiles sicut illud organum corporeū: sed species intelligibilis in nullo corporeo recipitur: quoniam solus intellectus possibilis preesse est locus specierum intelligibilium. q̄ etiam differant quantum ad esse representatiuū patet quia species sensibilis solum representat rem i presentia obiecti & nō durat neq̄ permanet in organo nisi q̄ d. u. sensatio manet: vel obiectum est presens: vel si maneat parū post manet: sed species fantastica representat rem tam in presentia q̄ in absentia. Istam fantastia fantasiatur quāto obiectum nō sit presens. Conueniunt tamē iste due species quia utraq̄ representat rem sub condicionibus singularibus. Species autem intelligibilis representat rem tam in absentia quā in presentia & nō representat sub pdicionibus singularibus. **E**is suppositis dicitur primo sensus exterior non mouetur ad actum sciendi a specie sensibili: sed ab ipso obiecto. Probatur quia ut patet ex dictis sensus exterior non cognoscit obiectum nisi intuitiue sed in cognitiōe intuitiua res i sua existentia est motiua ergo. &c. Scđo quia si species rei sensibilis moueret sensus exteriorē ad sciendū & cōiungeret cū sensu ad pducendū sensationē scđq̄ q̄ clausis oculis ptingeret videre q̄ ē falsus. Sequē pbat q̄ clausis oculis remanet in organo visus ad aliqd̄ tempus. **L**icet breue species rei sensibilis

Polis:

Distinctio cog

Triplex spēs

Questiones Libri secundi

Deiſe ſecundo ſenſus interior ad actū ſcienēdi in cognitōe intuitiva mouet ab ipſo obiecto immediate ſicut ⁊ ſenſus exterior in cognitōe aut abstractiua mouet a ſpē fantaſtica q̄ ſupplet vicē obiecti ⁊ q̄ ſcdz phm̄ in libro 8 ſomno ⁊ vigilia ſpecies fantaſtica ſeu fantaſmata differēt ſe offerūt ſenſui interiori q̄q̄ tanq̄ ſilitudines rerū ſicut in vigilia qm̄ fantaſmata aliqnam rē abſentiē vel etiā nō exiūt: q̄q̄ tanq̄ res ille quātū ſunt ſilitudines vt in ſomnijs ⁊ ideo etiā ſenſus interior aliter mouet ad iudiciū in vigilia aliter in ſomno. Et ſi dicas ad qd̄ ergo requirit ſpēs ſenſibilis in ſenſu exteriori: vt etiā interiori qm̄ cognoscit intuitiue. R̄ ſi dicit q̄ non requirit vt rō motiua ad ſcienēdū vel vt cā ſenſatōis ſz vt effectus primus ad aliū effectū q̄ ē ſenſatōis: Illā obiectū nūq̄ caret ſenſatōe: niſi prius cauſauerit ſpēs ſenſibile ſicut ignis nō obureret niſi prius calefaceret: licet calefacto nō ſit cā p̄bū ſitōis. ⁊ hec eſt in t̄o Scoti. diſ. ſcdi in ſolutiōe q. ſede. et ſi dicit q̄

Quarta difficultas. Vtrū ſenſibilia con

monta ſint ſenſibilia p ſe: ⁊ videt q̄ nō primo q̄a iud qd̄ nec eſt primū ⁊ ſectū alicuius ſenſus nec p̄tinet ſub obiecto p̄mo nō eſt p ſe ſenſibile ſcd ſenſibilia cōia nec ſunt primū obiectū alicuius ſenſus nec p̄tinet ſub p̄io obiecto qm̄ primū obiectū ſenſus ⁊ om̄e p̄tē ſub eo eſt qualitas d̄er etiā ſpē ⁊ inductiue d̄ obiectis ſingulorū ſenſui: ſcd nec magnitudo nec figura nec aliqd̄ ſenſibile cōe eſt qualitas ergo ⁊c. Secdo Illa qd̄ eſt ſenſibile p aliud nō eſt ſenſibile p ſe q̄a p ſe ⁊ p aliud opponit ſcd ſenſibilia cōia ſunt ſenſibilia p aliud q̄a vt d̄t Alexander ſup libro de ſenſu ⁊ ſenſatōe cōia ſenſus vniuerſalisq̄ eorū eſt p p̄p̄ia ⁊ cū his ergo ⁊c. Tercio q̄a entia mathematica nō ſunt ſenſibilia p ſe ſcd ſenſibilia cōia vt magnitudo figura nūmerus ſunt entia mathematica ergo ⁊c. Albaroz patet q̄a entia mathematica ſunt abſtracta a ſenſibilibus vt d̄t ſcd ph: ⁊ vij. metha: ſcd nihil abſtrahit a ſeipſo ergo ⁊c. Al̄ in or p̄bat q̄a magnitudo ⁊ figura p̄tinet ad geometriā nūmerus aut ad arithmeticā. Et in oppoſitū ē pl̄s in principio quarte p̄tis hui⁹ capitoli ſic d̄c̄s. Dicit aut ſenſibile triſcit̄er. quorū duo dicimus p ſe ſentire vñū vero p acc̄ſis. Duorū aut aliud p̄p̄iū eſt vniuerſaliſq̄ ſenſus aliud veroc̄ de om̄ibus ⁊ infra: poſtq̄ enumerauit ſenſibilia cōm̄ia addit p ſe qd̄ ſiḡit ſunt ſenſibilia hec. Et l̄ om̄en: cōm̄e ol̄x. d̄t cū d̄claratū. Al̄ ſi d̄: duos modos ſenſibilis p ſe ſez p̄p̄ia ⁊ cōiūcipit d̄clarare terciū modū qui eſt ſenſibilis p acc̄ſis. Pro ſolutiōe hui⁹ difficultatis ſupponit q̄ ſenſibile in p̄poſito d̄res q̄apta nata eſt aliquo ſenſu ſentiri: Et e duplex ſenſibile ſez p ſe ⁊ p acc̄ſis. Senſibile p ſe ſubdiuidit in ſenſibile p̄p̄iū ⁊ cōe. Senſibile p̄p̄iū eſt qd̄ tñ ab vñō ſenſu percipi pōt vt color a vñō ⁊ tonus ab auditu. Senſibile cōe eſt quod ab om̄ibus ſenſibus exterioribus vel a pluribus percipi pōt. ⁊ ſunt quinq̄ ſez magnitudo figura

Senſibilia diſt.

et. o.

q̄ d̄t q̄a nō
nō ſunt ſenſibilia
q̄a nō ſunt ſenſibilia
q̄a nō ſunt ſenſibilia
q̄a nō ſunt ſenſibilia
q̄a nō ſunt ſenſibilia

Nihil p̄p̄iū qd̄ nō eſt ſenſibile
q̄a nō ſunt ſenſibilia
q̄a nō ſunt ſenſibilia
q̄a nō ſunt ſenſibilia
q̄a nō ſunt ſenſibilia

De Anima.

prima quatuor sententias

fol. 117.

quatuor ob
quatuor sententias
Cui

quatuor ob
quatuor sententias
Cui

color h. 117
fol. 117
Cui

quatuor ob
quatuor sententias
Cui

quatuor ob
quatuor sententias
Cui

quatuor ob
quatuor sententias
Cui

numera: motus: et des accepta non pro pura suavitatis quia illa nec per se nec cum
alio potest movere sensum sed per corpus deservit. Ex quo patet quod non dicuntur sensi-
bilia corpora quia a sensu consensum quia hoc etiam provenit sensibilibus propriis ut ex
sequenti questione patebit. **Supponit** secundo secundum Cometa. commento lxxvi. et
lxxvii. super illud Aristotelis color est per se visibilis quod ibi per se non dicitur presentate per
mihi finis sed scilicet quia iste est color esse per se visibilis et hoc est per se esse visibilem
utrumque enim est de genere propriis in qua substantia est causa percipiendi et non e contra: si-
cut igitur visibilitas per se secundo modo inest colori ita sensibilitas obiecto per se sen-
sibili. **Supponit** tertio quod aliquid inesse in secundo modo presentatis contingit du-
pliciter: uno modo per se et primo ut visibile inest homini in corpore quia ei inest per rationem pro-
pria. Alio modo per se sed non primo ut visibile inest petro quia ei inest per rationem alte-
rius scilicet hominis in corpore. **His** suppositis dicitur primo sensibilia corpora sunt sensi-
bilis a per se loquendo de presentate secundi modi. **Prima** pars probat quia quicquid igitur alicui
per causam quod ex necessitate est in ipso inest ei per se sed sensibilitas inest sic magis
indum figure et alijs sensibilibus corporibus ergo inest eis per se: maior patet ex
ratione eius quod est per se inesse. **Ad** notandum probat quia sensibilibus corporibus necessario sunt
dicta sensibilia propria. omnia enim qualitas sensibilis est in magnitudine fi-
gurata dicta motui vel quod est numerus vel unitati. **Secunda** pars probat quia passio
cuiusque inest per se inest ei per se presentate secundi modi sed sensibile est passio cum
sit naturalis aptitudo et inest sensibilibus corporibus per se. ut dictum est ergo igitur
eis per se presentate secundi modi. **Dicit** secundo sensibilia corpora aliter sunt sensibilia per
se quam propria quia sensibilia propria sunt sensibilia per se et primo quia habent rationem motu-
um sine alio. Sensibilia vero corpora per se non primo quia non habent virtutem motuam
nisi dicta sensibilibus propriis eo quod agunt in sensus mediis sensibilibus
propriis. si enim magnitudo aut figura esset sine colore et sine quocumque alio sen-
sibili proprio: non imutaret aliquem sensum ut dicitur **Ex** hoc in secundo de anima. **Quia**
ratio est secundi **Secundo**. ii. dist. ii. q. ultima quia non includit essentialiter rationem for-
male motuam sensus sine qua non est sentire. Et sanctus Thomas tenet quod
sensibilia corpora non dicuntur idiosensibilia per se quia sentiuntur per propria species ut propria
quia faciunt distinctionem circa modum mutandi sensus: aliter enim magnus sensibile im-
mutat sensum aliter potest aliter quam est in magnitudine recta aliter quam in ma-
gnitudine circulari. **et** c. q. non faciunt sensibilia per accedens quia nihil differt si-
ne visibile sit homo vel asinus. **et** c. **Ex** quibus omnibus concluditur quod sensibilia pro-
pria dicuntur per se inquantum per se oppositum ei quod est per accedens. **Dicit** tertio secundi **Cometa**: quod philosophus
dicens sensibilia corpora nullius unius sensus esse propria sed corpora esse enim non
intendit quod unumquodque illorum quod sit eodem unumquodque sensui sed quia tria eorum scilicet qui
es motus et numerus sunt corpora omnibus: figura autem et magnitudo sunt corpora
tactui et visui. **Ad** rationes autem oppositum dico quod tres proprie sunt per secundo dicto
verum enim concluditur quod sensibilia corpora non sunt per se primo sensibilia ut patet ex d.

2

monstrat

non dicitur esse sensibile
quod sit phantasma

Libri Secundi Tercius

claratiōe dicti sedī. Ad ultimā patet quid sit dicendū ex ultimo dicto.

Quinta difficultas Utrū sensus particu-

laris decipiat circa suū pprū sensibile. Arguit q sic quia virtus que indi-
cat aliqd esse alterius dispositiōis qz ipm sit decipit sed sensus particularis
indicat suū pprū sensibile esse alterius dispositiōis qz sit ut visus indicat
aliqd esse rubēū qd tñ est albū vel lucidū: sicut gustus febicitatis indicat
aliqd esse amarū qd est dulce vtz per expetiā: sicut paret de alijs sensibis
libus ergo. &c. In oppositū est Aristoteles diffiniēdo pprū sensibile sic
Dico aut pprū sensibile qd nō ptingit altero sensu sentiri & circa qd nō co-
tingit errare. Pro solutiōe huius difficultatis supponit primo q ad hoc ut
sensus sciat actū suū sensibile requirōr organū mediū & obiectū pporcio-
natū sensui. Sed ut sensus sciēdo nō decipiat circa suū pprū sensibile
tria alia requirūt. Primo debita dispositio organi defectu cuius lingua fe-
bicitatis que est amara humoribus infecta indicat omnia esse amara. Si
militer cū pteri in eodē loco plures & velociter circūvolūtū putant omnia
circūlariter moveri. sicut ebrii: qd scilicet talis motus est insensitivus eorū. Ita
hil em differt sensitiva aut sensibilia moveri ut dicit Aristoteles in li: de sen-
sibus. & exemplificat de navigantibus velociter circa ripam quibus videtur
arbores cū ripa moveri quia ipsi movent. Propter eandem causam unū
quod tangitur digitis transpositis videtur tactui duo: & oculus eversus di-
gito a situ suo naturali omnia que videt indicat gemina. Secūdo requiritur
debita dispositio mediū defectu cuius nihil videmus in tenebris & clarum
visum per nigrum apparet rubēū ut patet de flamma visa p fumū grossū
& de sole viso p caliginē obscurā. ppter hoc etiā visus quanto videt rem p
mediū grossius tanto maiore eandē indicat vtz de lapide viso in aere & in
aqua. sicut visus baculū cuius vna ps est in aqua & alia i aere indicat fractū
& multis alijs modis sensus errat scd variationē mediū. Tercio requiritur
debita distācia obiecti: defectu cuius sol qui est maior tota terra videtur
bipedalis. semp enim quātū videt a maiori distācia tanto apparet minor
Comparatio est quia visio sit p pyramidalē figurā cuius conus est in oculo
& basis in re visa: ideo quātū plus vel minus res est elongata tanto con-
pyramidis p quam videtur est magis & minus acutus. requirit etiā obie-
ctū sensui pportionatū ita q sit tante magnitudinis ut possit movere sen-
sū. Quis supponit qd sensus nūqz decipit circa suū pprū sensibi-
le in qñe neqz circa speciē eius in maiori pte. visus enim nūqz decipitur de
colore qui sit color neqz in maiori pte decipit indicando utrū sit albus vel
niger: nec auditus decipit de voce qui sit vox nec in maiori pte decipitur
indicando utrū sit gravis vel acutus: sed pōt decipi indicando quid sit colo-
ratū & ubi est aut quid sit sonans. aut ubi est & hoc ppter indispositionem
organi vel mediū vel distāciā nō pporcionatam sensibilis a sensu. &c. ijs.

Dicit scd q omibus pdictis pditionibus observatis pōt sensus decipi cu

compositū non pōt ad hunc finem qd sit ppter hanc causam
magnitudinis qd nō est o sensus qd solū videtur rubēū

q d dicitur
sensibile
q d dicitur
sensibile
q d dicitur
sensibile

albus ut clarus

parva dicitur
sensibile
q d dicitur
sensibile

q d dicitur
sensibile
q d dicitur
sensibile
q d dicitur
sensibile

ca suū ppiū sensibile indicās de eo quātū ad certū gradū: valde enī difficil
le ē iudicare d certo gradū coloris. & c. Et ppter hoc dī Lōmē. sensus er
rare apphēdendo dīstīas individūorū ppiorū sensibiliū. Dicit iij. q. Ar
storeles ex suo dicto noluit ponere dīstīā inter sensibilia ppiā & cōā: na
sicut visus nō decipit de colore qn sit color sic nec d magnitudine quin sit
magnitudo sed voluit ponere dīstīā inter sensibilia p se & p accīō qā circa
sensibilia p accīō sensus pōt decipi nō solū in paucō sed etiā in magno e
tiā appositis omnibz pdictis p dīcībna ut aliqū ppter colorē mellis in
dicamus hoc qd nō est mel.

Conclusio responsalis sensus est virtus

passiva que nō decipit circa suū ppiū sensibile. patet conclusio ex dictis. Ad
rationes aut oppositū. Ad primā dī q sicut materie que est pura potētia cō
nēnit solū pati & recipe. ita forme que est purus actus qualis est prima cā
solū puenit agere sed formis que nō sūt purus actus. ppter impfectionē
annexā nō repugnat pati & recipe aliqū pfectionē licz nō forme sicut quia
hoc soli materie puenit. Et hoc modo intellexit Lōmen. in tractatu de sba
orbis cū dixit q pati ptiū est actū: sed nihil prohibet aliqū actū pati &
recipe pfectionē accidentālē. Ad primā pfirmationē dī q virtus actiua no
bilior est virtute passiva sibi correspondente scz in quā agit sed nō oportet ut
omnis virtus actiua sit nobilior omī virtute passiva: qm̄ ergo potentia ve
getatiua sit actiua tñ sensus nō patitur ab ipā sed nutrimentū. Ad aliā pfir
mationē dī q licet actiū scdū qd est actiū sit nobilior suo passō nō tñ o
pōt q semp actiū scdū suā essentiā simpliciter sit nobilior passō licet er
go sensibile scdū qd est actiū in sensus reducēdo ipm de potentia in actū
nobilior sit qz sensus scdū qd sensus patit ab eo. simpliciter tñ sensus ē nobili
or sensibili. aliter dī sicut dictū ē scdū ad terciū scdū difficultatis. Ad
scdū dī q sentire ē qdā pati scā tñ p vbi actiū & vocat actio ppter q
dam p dīstīōes in quibus puenit in actione ppiē dicta q est in p dīcamento
actiōis que declarabūt in terciō huius in vltima difficultate q. ij. Ad pfir
mationē dī q bñ pbat sensus nō solū esse virtutē passivā respectu sensatiōis
sed etiā actiū ut dictū est in prima difficultate. Ad terciā dico q illa i
fectio nō est p visionē sed p evaporationē venenosā que erit maxime p o
culos q ceteris pibz corpis sunt porosiores. Ad pfirmatiōē dī q visio nō sit
extra mutēdo s intra inscripēdo vtz ex libro d sen. & sen. vbi improbat illa
opinio antiquorū. Ad qrtā patz qā sit dicēdū ex vltima difficultate.

Quis quidem est visus hoc est visibile.

Scdū caput nū de potētia visiva habet quatuor ptes In prima determi
nat phūs de visibili q dividit in duas ptiulas: In ptiā pbat q color scdm
se est visibilis. & primo q sit visibilis sic pbat: qā illud est visibile cuius ob
iecti est sensus visus: sed visus est coloris ut obiecti & alterius quod ppiō
nomine est inominatū sed oratiōe explicari potest ut infra patebit ergo. &c.

fol. lxxij.

agere in multis
passo nō sit
scdū ptiā & aliq.
scdū qm̄
scdū

Libri Secundi Tercius

¶ aut visibile in se colori p se intelligēdo p se nō primo mō ita qd visibile
tas sit de rōe seu quiditate coloris: s p se scdo mō pba: quia color habet in
se cām ppter quā sibi inest visibile ergo. &c. In scda pticula pbat colores
nō esse visibile sine lumine tali rōe: Color scd̄s suā naturā est motu⁹ dia
phani scd̄s actū s nō est actu diaphani sine lumine ergo. &c. Ex quo solu
dit qd primo de lumine dicēdū est qd est actus diaphani. ¶ In scda pte
describēs dyaphanū seu pspiciū dī ipm esse visibile nō scd̄s se 7 simplici
ter s p alienū colorē. hoc est p lumē aliūde acceptū vt aer aqua 7 quedā
corp⁹ solida trāsparentia q̄ h mōi corpib⁹ nō puenit luminositas scd̄s natu
rā ppriā s scd̄s aliqd cōe qd hnt cū corpibus celestib⁹. ¶ In tertia pte d
terminat de lumine q̄ diuid̄ ē in tres pticulas. In prima tāgit diffinitionē
luminis q̄ est hec. lumē est actus diaphani scd̄m qd ē actu diaphanū: pbat
q̄ illud in quo recipit lumē est dyaphanū scd̄s potētiā 7 sit actu diaphanū
p lumē in eo receptū. In scda pticula remouet duos errores circa natu
rā 7 motū luminis. Primus est democriti 7 ipm sequentiū dicētiū. lumen
esse corp⁹ desinēs a corp⁹ lucido p minutas ptes. Cōtra quē errorē. p̄io
sic arguit si lumē esset corp⁹ seq̄ret qd duo corp⁹ essent in eodē loco scz dia
phanū 7 lumē. Scdo q̄a tenebre sunt p̄uatio luminis nō aut̄ ignis aut cor
p⁹m lucētū desinēs. Scd̄s error fuit Empedoclis dicētiū. Lumē succes
siue moueri inter terrā 7 celū s illa successio mot⁹ nos latet. hoc reproba
t id esse 7 p̄tra rōes 7 p̄tra sensus q̄a licet in p̄uo spacio illa successio mot⁹
esset inceptibilia tñ in tā magno spacio quātū est ab oriente in occidens
nos latere nō posset. In tertia pticula ostendit qd quēadmodū susceptiū co
loris debet ēē sine colore: 7 susceptiū soni debet esse sine sonoro: ita diaphanū
qd est susceptiū luminis debet esse sine lumine 7 de se invisibile: 7 hoc in
telligendū est de diaphano scd̄s potētiā. 7 nō de diaphano in actu. q̄a eadē
natura diaphani q̄q̄ est lumine priuata: 7 q̄q̄ illuminata. ¶ In quarta
pte determinat de visibilibus innotatis q̄ p̄inet quatuor pticulas. In pri
ma ostendit qd nō omnia visibilia vidēt in lumine s solū color pbat qm q̄tā so
lū in tenebris vidēt vt splēdētia 7 ignea que nō sunt notata vno noie qua
lia sunt quercus putride. &c. Quare aut̄ nullius illorū pprius color videt̄ i
tenebris alio loco dicet̄. In tertia pticula colligēdo infert tria corrolaria
Primū color nō pōt videri sine lumine pbat dupliciter. p̄io rōe tali q̄a hec
ē natura coloris vt sit motu⁹ diaphani scd̄s actū. Actus aut̄ diaphani est lu
men. Scdo pbat corrolariū signo q̄a si q̄s ponat corp⁹ coloratū supra or
culū nō videret̄ p̄p hoc q̄a color nō pōt mouere organū visus nisi p̄mo
neat diaphanū qd p̄tinuat vsq̄ ad oculū. Scd̄s corrolariū nō recte demo
critus opinatus est nos acutius videre p spaciū vacuū adeo si formica ēēt
in celo 7 mediū esset vacuū possemus eā exacte videre tanq̄ plenū impe
diret visionē. hoc ipm remouet dicēs qd visio sit paciēte aliqd sensuū s nō

De sono et olfactu.

fo. lxxij.

pōt pati aliqd imēdiate a colore ergo optet esse aliqd mediū mediāte quo patit. ergo si mediū esset vacuū nihil omnino p ipm videret. Terciu corrolariū: ignis et in lumine et in tenebris videri pōt qā ipse efficit vt diaphanū sit actu perspicuum. In tertia particula probat inductiue mediū esse necessarium ad sensationē cuiuslibet sensus qā nullū sensibile tāgēs sensitivū facit sensationē. In quarta particula pbat qd p̄supposuit vtz q odor sentit et in aere vtz de animalib⁹ respirantib⁹: et in aqua vtz de piscib⁹. cuius dñe cās pmitit se infra dicturū.

Nunc aut primo de sono et olfactu de

C Terciu capitulū de audibili et auditu dividit in quatuor ptes. In pria p̄p̄s determinat de gñatiōe soni q̄ ibi dividit in tres p̄tulas. In prima p̄mittit hāc divisionē soni. Duplex est son⁹ qdā in actu qdā i potētia cui⁹ rōez addit. Aliqua em̄ sunt sine sono vt spōgia et lana. Aliqua hñt sonū in potētia vt corpa dura p̄caua et lenia: qm̄ p̄t sonare et p̄cussa faciūt sonū scdm̄ actū in medio. **C** In scda p̄tacula ereq̄t de gñatiōe soni. et primo docet eē tria p̄currētia ad gñationē soni scz p̄cutiēs p̄cussus et mediū. pbat qā son⁹ nō fit sine p̄cussione q̄ illa tria req̄rit. Ex quo infert qd vno solo exīte corpe nō fit sonus. Itē qd sine motu nō fit sonus. Scdo pbat qd p̄supposuit scz q corpa causant a sonū dñt esse dura lenia et p̄caua qā si nō fuerit talia nō faciūt sonū etiā si p̄cutiāt vt pili lana. Locaua aut ex rep̄cussione p̄gemināt i cōtus post primū qā nō facile ex ipis exit mediū p̄motū ex rep̄cussione. Tercio docet mediū in quo audit sonus esse aerē et aquā licet minus audiat in aqua. et addit qd neutru eoz sufficit ad causandū sonū nisi fiat p̄cussio duoz corpm̄ inter se in aliquo illoz prius p̄ diffundat. Ex quo infert qd si aer cito et vehemētē p̄cutiāt sonat supplēns vicē duoz scz mediū et p̄cussū.

C In tertia p̄tacula tractat de sono Echoni: et primo docet ipm gñari. Ex hoc qd aer in quo gñatus est sonus p̄motus inuenit obstaculū a quo rep̄cutit ad locū gñatiōis soni sicut pila rep̄cussa redit ad p̄iectē ipaz. Scdo ostendit qd licet semp gñet sonus Echoni nō semp tñ est manifestus: p̄ sile dī lumine qd licet semp refrangit qā aliter extra radios essent tenebre sed non semp sic manifeste refrangit sicut ab aqua aut aere aut aliquo alio corpe polito quā ppter vbi desinit lumē multiplicatū ex radijs reflexis ibi sunt tenebre. Tercio pcludit antiquos quodā mō recte dixisse vacuū esse mediū audiēdi qā aer quē putabāt esse vacuū est p̄p̄riū mediū audiendi et audire facit si vnus et stinuus fuerit vsq ad auditū platus qd fit qñ rep̄cutit a leni. **C** In scda pte tractat de sono quātū ad imitationē mediū et organi q in quatuor subdiuidit p̄tulas. In prima docet sonū hoc mō imitare a sicutū qā i organo ei⁹ a natura ist⁹ ē aer p̄natural q̄ qñ p̄m̄git aeri exteriori p̄moro a sonare recipit ab eo sonū quē audim⁹. Ex quo infert qd nō i q̄libet pte audit al. qā nō i q̄libet pte ē ille aer p̄naturalis. **C** In scda p̄tacula ostendit

De Anima.

Est aerē ppter hoc q̄a facile cedit p̄cienti p se nō esse sonabile nisi fiat aq̄
etior illiū 7 sit aliqd̄ corpus durum qd̄ phibeat aerē diffundi. 7 addit q̄ aer
pnaturalis auri ppter hoc ē imobil̄ vt diffictē p̄cipiat d̄stias sonoz q̄ cau
sā p̄ motū 7 ppter hoc etiā i aqua audim⁹ qm̄ aqua nō igredit̄ i cōnaturalē
aerē neq̄ in aerē ppter phibitionē obliq̄atū auri qm̄ antē ibi ingrederet̄
nō fit auditio sicut neq̄ qm̄ miriga claudēs in se illū aerē egrotauerit. sicut
etiā nō fit visio qm̄ pellis in pupilla egrotauerit. ¶ In tertia p̄ticia ponit
id̄ esse signū audiēdi hoc est auditus incolumis si auri manu ad mota soni
tus 7 tinnitus qd̄a aeris vt cornu sonātis audiat semp̄ em̄ aer insitus mo
tu quodā in auri agitat̄ 7 oppositū est signū nō audiēdi. i. auditus corru
pti. 7 addit q̄ ille sonitus est alienus 7 nō p̄p̄us auri p̄nato. Ex quo in
fert q̄ ppter hoc antiq̄ dicebāt auditū fieri in vacuo 7 sonāre vacuo q̄a orga
nū auditus habet in se determinatū aerē quē portabat esse vacuū. ¶ In q̄
ta p̄ticia monet dubiū Utrū vberās sonet aut verberatū: 7 r̄ndet q̄ utrūq̄
p̄ mō diuerso. nā vberās sonat i quātū volēter ipel lit aerē vberatū at̄ iquātū
retinet aerē 7 nō p̄mittit ip̄s cito diffūdi: qd̄ declarat p̄ sile q̄a sonus ē mot⁹
li⁹ qd̄ p̄t̄ moueri hoc mō quo mouēt resiliētia a lenib⁹. Ex quo ifert q̄ nō oē
verberās 7 verberatū sonat vt si obijciat acus acui sed op̄ret id̄ qd̄ verbera
tur esse planū vt aer ab ip̄o subito resiliat 7 totus moueat. ¶ In tertia p̄
te determinat de d̄stia sonoz que diuidit̄ in duas p̄ticias. In prima oñt
q̄ d̄stie sonoz nō p̄cipiūt sine sono in actu sicut nec d̄stie colorū vidē
tur sine lumine. ¶ In scda p̄ticia oñt q̄ d̄stie sonoz q̄ sunt grane 7 acutū
dicūt̄ translationē a tangibilibus q̄a sicut corpus acutū in p̄uo tpe multū mo
uet sensum 7 ecōtra grane seu ebesin multo tpe mouet paucū ita est d̄ gra
ni 7 acuto in sonis respectu auditus. Ex quo p̄cludit q̄ acutū nō est velox
sed fit ppter velocitatē motus sili grane nō est tardū sed fit ppter tardita
tē mot⁹. 7 idō velocitas accidit acuto 7 tarditas grani seu eberi. ¶ In
quarta pte determinat de voce: 7 diuidit̄ in quinq̄ p̄ticias. In prima do
cet vocē esse sonū aialis nō chinscūq̄ sed respirātis: qd̄ pbat q̄a nullū iaia
toz habet vocē licet instrumēta musicalia formēt p̄sonatias voci silez: Et
sunt pleraq̄ aialia vt exangina 7 sanguinē h̄stia vt pisces que nō eliciūt vo
cē. ppter hoc q̄a vox est sonus causatus ex motu aeris inspirati p̄ nō habē
tia sanguinē 7 pisces nō respirāt ergo nō eliciūt vocē licet pisces in achelē
flumine brancijs vel aliqua alia pte in sup̄cie fluminis p̄cutiētes aerē cas
sant sonū silez voci. ¶ In scda p̄ticia p̄cludēs vocē esse sonū aialē nō qualibz
pte factus sed in qua aer inspiratus vberat̄ ad aliud docet naturā vii aere
inspirato ad duo primo ad refrigerationē cordis q̄ necessaria ē ad esse aia
lis. Scdo ppter formationē vocis que solū est necessaria ad bñ esse. 7 hoc
declarat p̄ sile de lingua qua natura viit 7 ad gustū qui est necessarius sim
plicit̄ 7 ad locutiōz que requirit̄ ad bñ esse. ¶ In tertia p̄ticia oñt p̄p̄
um organū respirationis 7 etiā vocis esse vocalē arteriā que est ppter pul

monē q̄a aīalia pedibus gradiētia in pulmōne ppter p̄pinq̄atē cordis pl̄
hnt caloris ⁊ ideo indigēt aere attracto ad refrigerationē. ¶ In quarta p
ticula ex p̄dictis pcludit diffinitionē vocis que est. Vox est p̄cussio aeris in
spirati ab aīa q̄ est in p̄tibus respiratiōe indigētibus ad vocalē arteriā cum
imagine p̄candis hāc ultimā p̄ticulā declarat q̄a nō om̄is sonus lingua fa
ctus est vox v̄t de tussi s̄ op̄et ut sit p̄catus. cū aīa volēs aliqd p̄care ver
berat aere inspirato eū aerē q̄ est in vocali arteria ad ip̄as arteriā. Cū s̄
gnū est q̄a neq̄ inspirādo neq̄ expirādo sed solū retinendo aerē p̄tingit vo
care. ¶ In quinta p̄ticula resumit cām ppter quā pisces nō formāt vocē
quia nō respirāt.

fo. lxx.

De odore et olfactibili: minus bene ter.

Capitulū quartū de olfactu. diuidit̄ in tres ptes. In prima determinat
de odore qui est obiectū olfactus que subdividit̄ in quatuor p̄ticulas: In
prima ostendit q̄ difficilis est nobis determinare de odore q̄ de alijs sensu
bilib⁹ ppter hāc cām q̄a sensus p̄ceptū odoris peiorē habem⁹ m̄tis aīali
bus: q̄a nullū odorē hō p̄cipit sine delectatiōe vel tristitia eo q̄ nō p̄cipit ni
si excellentes odores sicut aīalia habentia duos oculos nō vidēt nisi for
tes colores. ¶ In scda p̄ticula ostendit q̄ determinādū est de speciebus o
dorū p analogiā quā hnt ad spēs saporū quas gustu cercius alijs cogno
scimus animalibus: ppter hoc q̄a gustus est q̄dā tactus s̄ tactū cerciores
habemus alijs animalibus ergo ⁊ gustū. vñ fit ut ppter certissimū tactum
hō d̄ p̄udētissimū animalū nā ex solo tactu accipimus signū p qd̄ cogno
scimus ingeniosos ⁊ nō ingeniosos. Itā molles carne mēte apti sunt duri
aut inepti. ¶ In tertia p̄ticula ex saporū spēsbus odoribus nomina impo
nit q̄a sicut extremi saporē sunt dulcis ⁊ amarus: mediū aut̄ sunt acer an
steris acutus ⁊ pinguis ita est ⁊ de odoribus: nō tñ sp̄ in eodē sitis est sa
por ⁊ odor q̄a in q̄busdas sunt p̄traria: s̄ qm̄ ut dictū ē notiores sunt nobis
species saporū q̄ odorū ideo nominib⁹ saporū odores appellam⁹. ¶ In q̄r
ta p̄ticula docet plūs q̄ sicut auditus est audibilis ⁊ nō audibilis ⁊ visus vi
sibilis ⁊ nō visibilis: ita olfactus est odorabilis ⁊ nō odorabilis Et subdit q̄
nō odorabile d̄ tripliciter. Uno mō q̄ nullū om̄ino pōt habere odorē. Se
cūdo q̄a parū habz. Tercio q̄a parū ⁊ s̄lir distinguit nō gustabile.

¶ In scda pte ostendit mediū odorandi esse aquā ⁊ aerē q̄a animalia in aq̄a
vivētia tā sanguinē hntia q̄ carentia sanguine odorāt sicut ⁊ que vivūt in
aere. qd̄ patz q̄a p magnā distantia mota ab odore alimēti accurrunt.

¶ In tertia pte determinat de organo olfactus q̄ subdividit̄ in duas p̄tico
las. In p̄ia p̄mo pponit hōc dubiū. utrū oīa p eūdē sensus p̄cipiūt odorē.
Secdo arguit p pte negativa q̄a hō solū odorat respirādo: expirādo aut̄ et
retinēdo sp̄m̄ nō odorat: etiā si odorabile ponat̄ intus in nara: ⁊ licet hoc
sit cōe om̄ibus sensibus q̄ sensibile positū supra sensus nō sentit tñ hoc est
ppriū hominib⁹ nō sentire odorē sine respiratiōe sicut patz p exp̄etiā. si er
go animalia nō habētia sanguinē hnt aliū modū odorādi ab hoīe q̄a odo: at
nō respirādo videtur etiā q̄ habēt alium sensum quo odorē percipiūt.

Libri Secundi Tractatus tercius

Tercio arguit in oppositū et p pte affirmatiua duabus rōibus prima vnus sensibilis ppter est vnus sensus si ergo nō respirantia eēdē odorē sentiūt ergo p eūdē sensum. Secda rō qā ex eisdē fortibus odoribus corrūpūt sicut hō rez ex odore sulphuris carbonū aut bitumīs ergo hnt eūdē sensus pcepitū odoris. Quarto soluit dubiū dicēs qd idē est sensus. sed organū nō est eodē mō dispositū qā in respirantibus hz opculū qd necesse est prius remoueri aīq odorē pceptiāt aīalia vero nō respirantia hnt organū nō cooptū. et hoc declarat p sile de oculis hoīm q hnt palpebras p opculis quīs necessē est remouere aīq videāt. Duros aut oculos hnti nullū hnt cooptū sed mor vidēt que eis asponūt in lucido. Et quo infert corrolarie q aīalia respirantia nō odorāt i aq ppter hoc qā nō odorāt nisi respirādo sed i aqua respirare nō pnt ergo. In scda particula pssupponēs odorē ee pass onē sicut sicut sapore hūidi docet organū olfactū tale esse i potētia qū ē odor i actu.

Gustabile autē est quoddam tangibile.

Capitulū quintū de gustu diuidit in quatuor ptes. In prima determinat de medio gustus. et hec ps subdividit in tres pticulas. in prima pbat gustabile nō ee sensibile p mediū extrinsecū sic. gustabile est quoddā tangibile ergo sicut tactus nō sentit p mediū extrinsecū ita nec gustus. Alia pbat qā gustabile est sapor qui est passio hūidi: hūidū autē est tangibile ergo et. In scda pticula infert duo corrolaria. Primū si essemus in aqua sentis remus dulce in ipa positū nō qā aqua sit gustādi primū mediū sed qā sapor hūidi pmixtus est quēadmodū liquor quē bibimus neq sile est de colore sono et odore nō em m scēt medio p qd sentiūt. Sed aliter requirit mediū gustus q sensus prius dicti qā nullū est extrinsecū mediū in gustu sicut color nō miscet diaphano p qd videt. Tercia pticula ostendit qd nihil est gustabile nisi habeat humiditātē vel actu vel potētia qd declarat de falso qd licet nō sit actu hūidū. tñ est facile liquefactibile et cū liquefactus fuerit: hūidiorē linguā efficit. In scda pte phūs determinat de obiecro gustus: et hec ps habet duas pticulas. In prima ostendit q sicut visus ē pceptus visibilis et nō visibilis: pcepti em tenebras. et corpa valde splendida. quoz vtrūq dicitur insensibile. et sicut auditus est audibilis et nō audibilis pcepti em silentiū: et valde magnos sonos quoz vtrūq dicitur nō audibilis: ita etiā gustus est pceptus gustabilis et nō gustabilis: nō gustabile autē dicitur aut qd pūū habet sapore: aut prauū et corrūptū gustus. In scda pticula ostendit. q potabile q nō potabile esse imutatiū gustus: p dñt qā nō potabile est prauē gustabile et corrūptū gustus. Potabile autē scd naturā cōuenit gustui: et subdit q potabile est cōe gustui et tactui. In tercia pte pbat dupliciter organū gustus nō esse hūidū actu sed solū potētia. Prior rōe sic qā organū gustus patit a gustabili qd est actu hūidū ergo optet ipm esse potētia hūidū vt actu hūmectari possit. Et subdit q organū gustus

esse potētia hūidū vt actu humectari possit Et subdit q organū gustūs in pceptiōe humoris sic debet humectari vt saluet ei pportio naturalis Secūdo signo quia lingua neq nīmū sicca: neq nīmū humida bñ pcepit saporem Nā si sit mīlū humida: semp primo sentit illū humorē quo infecta est: si ent si aliquis qui aī gustauerit fortē humorē postea gustet aliū et sicut ferbricitatibus vidēt omīa amara ppter hoc qā sentiūt lingua referta tali humorē amaro C In quarta pte enūmerat spēs saporū primo extremas q sunt dulce et amarū: postea medias que sunt pingue acie ansterū ponticū acmū et salus. Ultimo pcludit naturā organi gustūs et gustabilis

De tangibili aut et tactu eadem ratio.

Capitulū sextū de tactu: diuidit in tres ptes In prima disputat de vnitatē tactūs cui sunt quatuor pticulē: In prima ponit hāc suppoēs Tact⁹ et tāgibile pformiter se habēt ad vnitatē et pluralitatē In scda pticula pmo ponit duas dubitationē quaz prima ē Vtrū tact⁹ sit vnus sensus vel plures. Secda Vtrū caro in habentibus carnē et in alijs pporzionale carni: sit organū vel mediū tactus: Secdo soluit primā dubitationē pbās tactū nō esse vnū sensus tali rōe: omīs sensus vn⁹ ē vn⁹ pparietatis: s tact⁹ nō vn⁹ est pparietatis: qm calidū et frigidū: siccū et hūidū: durum et molle: plures quoq alie pparietates sentiunt tactu Tercio excludit solutionē rōis p dīte p itereptionē maioris: Posset em aliq dicere q etiā in alijs sensib⁹ sūt plures pparietates vt exmplat d voce et colore: Nāc igit excludē solutionē dī: q omīs ille pparietates vocis reducūt ad vnū obiectū audītus scz ad sonū: s sic nō ē d tactu In tercia pticula soluit scdas dubitationē scz Vtrū organū tact⁹ sit intra carnē vel ipsa caro: et prio arguit q nō sit ali qd int⁹: s ipsa caro tali signo: qā posito tāgibili supra carnē mox pcepit tactu Secdo rōdet ad illd signū q nō pcludit: carnē ē organū: qā si qd extēderet sup carnē sobrilē pellē et apposuerit tāgibile mox pcepit a tactu mediātē illa pellicula et tñ certū ē q illa pellicula nō esset organū tactus: ergo multo cit⁹ vtiq ptingit ad sensus si sit mediū pnatāle vt caro. Tercio soluit dubitationē dicēs carnē ē mediū tactus et nō organū: s videt esse organū ppter hoc: qā est mediū pūctū animal: et hoc declarat p sile qā si aer circūflans nos esset nobis pūctus videret nobis esse idē organū auditus: visus et olfactus scz ille aer nobis pūctus: licet nō ita esset: vt nūc est manifestū In tactu aut est immanifestū ppter hoc: qā mediū est organo pūctū scz caro mixta ex omib⁹ elemētis qd mediat inter organū tactus: qd ē intra carnē et res tangibiles p qd sentiūt: Ultimo pbat q ex sola vnitatē organi nō pōt pcludi vnitās tactus. Nā animal eadē pte vt lingua sentit omīa tāgibilia et saporē: Vñ si etiā alie ptes animalis pcepit saporē videret tact⁹ et gustus esse vnus sensus: licet scd⁹ veritates sint plures ppter dineritatē obiectoz sicut nūc indicāt plures: quia in aliqua pte ē tactus in qua nō

est gustus. In quarta plicula rñdēns dubitatioi que occurrīt de tactu cor-
pū pbat q̄ corpa dura nō p̄t tangi sine medio extraneo scz aqua si tact⁹
eorū fiat in aqua tale ratione. Inter quecūq̄ corpa cadit corpus medianū
illa se nō tangunt sine medio sed inter corpa dura quantūmēq̄ sibi appo-
ximata fuerūt i aqua mediat aqua ergo &c. Ad idē pbat q̄a q̄libet corpa
habet p̄funditatē que est tertia dimēssio. Ad nōrē pbat quia inter corpa
bīnūicē appoximata in aqua erit humiditas aque que nō est sine aqua er-
go etiā sibi erit aqua: & eodē mō est de illis que vident se tangere in aere s̄
magis latet in aere ppter hoc: quia in aere magis latet si humectatū tan-
git humectatū. In scda pte determinat de medio tactus p̄pando tactum
ad alios sensus: & hec pte subdividit in tres pliculas. In prima primo mo-
net dubiū: Utrū omēs sensus s̄mō interiaccēte medio extraneo pcipiant
obiecta aut aliter & aliter. Ad gustus & tact⁹ solū vidēt sentire obiecta sua
p̄ mediū intrinsecū. Alij aut p̄ mediū extrinsecū. Scdo rñdet q̄ gustus et
tactus sentiūt p̄ mediū extrinsecū sicut & alij sensus sed hoc latet de gustu
& tactu ppter hoc: quia nō sentiūt sua obiecta a longe sicut alij sensus sed
solū de ppe. Quēadmodū etiā si p pelliculā sentiremus tangibilia nō p̄-
derantes illā pelliculā. sic nūc tangentes dura in aere & aqua putam⁹ nū-
lum esse medianū. In scda plicula ostendit in gustu & tactu medianū extra
mediū aliter se habere q̄ in ceteris sensibus per hoc quia alijs sensibus senti-
timus sensibilia: quia medianū motū a sensibilibus monet nos. Sed gustabi-
lia & tangibilia sentimus: nō quia medianū motū ab illis moneret nos sed q̄a
sensibilia movent nos simul cū medio: si ut cū aliquis vulnerat p clypeū.
In tertia plicula ostendit sic necessariū esse medianū carnē ad tactū: & linguam
ad gustū. Sicut aerē ad visum auditū & odoratum: quia in nullo sensu sen-
sibile positū supra organū sensitivū sicut sensationē. Ex quo p̄cludit q̄ organū
nū tactus est intra carnē: & caro medianū. ¶ In tertia pte determinat de
obieto & organo tactus. Et subdividit in tres pliculas. In prima docet
obiectum p̄pū tactus esse qualitates tangibiles p̄ quas corpa inq̄at⁹
corpa & elementa ab invicem dñt ut sunt calidū frigidū: &c. In scda pti-
cula ostendit organū tactus esse tale in potentia quales sunt in actu qualita-
tes tangibiles quia sentire est quoddā pati: & ideo obiectū agens in sensu
nū facit ipm actū tale cum antea sit tale in potentia. quale est agens i actu
Ex quo inferi duo corollaria. Prīmū: tactus nō sentit illud quod est eque
calidū aut frigidū sicut organū eius sed solū excellentias illa: si qualita-
tem: quia sensitivū habet in se mediocritatē illius p̄varietatis que ē in sen-
sibilibus: medianū aut est discretivū extremorū. Ad cūq̄q̄ illorū comparel
semp̄ habet se ut alterū. Scd⁹ corollarīū sicut sensitivū albi & nigri necrū
est ille p̄ actū & potentia utrūq̄ ita sensitivū calidi & frigidi neq̄ est actū e-
quū neq̄ frigidū. In tertia plicula ostendit tactus sicut & alios sensus esse
oppositiorū quia pcipit tangibile & intangibile. Intangibile aere vocat
q̄d vix tactu pcipit: aut q̄d tactū corrūpit.

Circa hunc textum queritur. Utrū quili. fo. lxxv.

fol. 178.

Questiones Libri Secundi

Prima difficultas. Etrum coloꝝ sit ob

Orbis inter
locē colozē 7

und in der

me. in no be
neg. ora

certificat
altre p. 22

the long road

nota reata
 heriboga 9 herid
 de herid herid

per color & natura

945. 1. 2a 945. 1. 2a
 945. 1. 2a 945. 1. 2a
 945. 1. 2a 945. 1. 2a

1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800
 1801
 1802
 1803
 1804
 1805
 1806
 1807
 1808
 1809
 1810
 1811
 1812
 1813
 1814
 1815
 1816
 1817
 1818
 1819
 1820
 1821
 1822
 1823
 1824
 1825
 1826
 1827
 1828
 1829
 1830
 1831
 1832
 1833
 1834
 1835
 1836
 1837
 1838
 1839
 1840
 1841
 1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248

ingreso en el
Zento a 100

forte colorato

~~unter dem
 abta wats mht
 nit mehr beseit~~

rehta ad rehta.

60 feet Burmo
ferry, f

Handwritten text, likely a signature or name, possibly "H. C. B. ...".

rev. by [unclear]

Ena in omite
faciēs

1

and has been
for several

25. 11. 18

for 90 days

29 **Quod in me fa**

cit actucolozes

lectū adequatū visus: 7 vitū lumē recurat ad videndū ppter mediū vel p
 pter colores. Pro solutiōe huius difficultatis supponit prius qd lux lumē 7 co
 lor sunt quædam realiter 7 subiectiue diffiere. Itā lux h̄c ē fixū i corpore locē
 re. Et color in corpore colorato. lumē vero ē in diaphano quasi spēs vel repre
 sentatio lucis multiplicata a luce sicut spēs coloris multiplicat: p quā spēs
 lucis videt lux: sicut p spēs coloris videt color. Ex quo sequit̄ qd lumen nō
 tñ est sensibile qd sentit a visu: sed etiā est ratio sentiendi p quā sentit lux.
 Probat quia qd est tñ sensibile 7 nō ratio sentiendi positū supra sensum
 impedit sensationē 7 ita lumē positū supra oculū impediret etiā visiones
 hoc aut̄ est falsum 7 contra Lōmen: sup libū de sen. 7 sen. ubi vult: qd necesse
 est lumen priū in oculo esse ad hoc vt recipiat spēs colorū 7 videat. Se
 quit̄ ulterius qd lumē in aere nō est nisi intētiō sine accis intētionale lucis
 erit̄ in corpore locēte. Ad dīco intētionale qd est factū p actū intellectus.
 vt intētiōes scd̄: sed qd habet esse diminutū respectū lucis sicut spēs co
 lorū dī intētiō coloris. 7 ppter hoc nō habet esse fixū vel pmanēs in aere:
 nec accipēs ab ipso distinctionē nec numerationē nec motū s̄ a corpore locē
 te in quo habet esse fixū lux enim ipm lumē est intentio. Sequit̄ ulterius qd nō
 est incōueniēs idē esse spēs rei sensibilis 7 sensibile: patet in fili de spēs co
 lorū vitri que sicut radio penetrat vitrū multiplicat̄ 7 in pariete obiecto
 videt̄: patet etiā de imagine in speculo: 7 est duplex lumē scd̄ Sco. xij di
 scd̄: qd dī primariū qd immediate multiplicat a luce vel scd̄ radiū rectū
 vel fractū vel reflectū: 7 vocat̄ etiā lumē radioso: vel radiat̄ 7 est immediatū
 spēs ipius lucis. Aliud est lumē secundariū qd multiplicat a lumine pma
 rio seu radioso quale est in vmbra. In hoc em̄ distinguit vmbra a tenebris
 quia tenebre sunt privatio luminis tā primarij q̄ secundarij. s̄ vmbra ē pri
 uatio solū luminis primarij. Supponit scd̄o qd in oī sensatione sunt tria scz
 obiectū qd est motus tñ: mediū qd est motus motū 7 organū cui imprimi
 tur species ab obiecto qd est motū tñ: vt inuisiōe coloris color est obiectū
 dyaphanū mediū: organū oculus vel percussus nervox a cerebro ad oculos
 precedentū vt videt̄ sentire phīs in libro d sen. 7 sen. Et sc̄tus Thomas ibi
 dē dī expresse 7 cadē ē sentētia Sco. iij. dis. primi q. v. Dyaphanū aut̄ idē
 est qd spicū vel trāsparens. Dyaphaneitas em̄ est quedā p̄priet̄ trāsp
 arens que innest principaliter in corpib̄ celestib̄us preter astra scd̄ario
 in igne vt est in p̄xia sp̄ra ppter raritatem: terciō in aere quarto in aqua
 Quinto in quibuscūq̄ mixtis 7 terrenis corpib̄us vt in crystallo vitro. 7 cū: 7
 nō est dyaphanū actu dyaphanū nisi p lumē vt patet de aere qui non est p
 spicū nisi illuminet. Supponit terciō scd̄ Sco. x. q. q. licet nat
 ura absoluta coloris q̄ ē in gñe qualitatis maneat etiā i tenebris tñ vt sic
 nō est visibilis intelligēdo de potētia p̄pina quia qñ optet duas causas

De Anima.

percurrere ad agendum: una eaz scz scda nō est in potētia ppingna ad agē-
dū nisi alia scz prima pcurrēte: ad hoc aut q color agat in visionē requiri
alia causa pcurrēs ad agēdū scz lūmē ideo tūc solū color est visibilis in po-
tentia ppingna qū est actū illuminatū. **C**lavis suppositio dī primo co-
lor ut est qualitas distincta a luce 7 lumine nō est obiectū adequatū visio-
is. Si aut accipiat color ut se extendit ad lucez 7 ad lūmē (quō accipit a phō
in libro de sen. 7 sen. vbi ēt omnia corpa tā supiora q̄ inferiora picipare co-
lore) sic concederet esse obiectū adequatū visus. Dicit scdo lumen requiri
tur ad videndū. patet p expientā. Itā in loco omīno tenebroso nihil vide-
mus. Et si q̄s arguat q si in loco omīno tenebroso spargeret nix illa vide-
ret. Rūdeo q colorata que hnt lucē sibi incorporatā a qua pcedit lūmen
p qd vidēt in tenebris: 7 eodē mō diceret de qbusdā lapidibus pēiosis: li-
gnis putridis: squāmis pisciū oculi scattoz: 7 de multis alijs que in tene-
bris vidēt ut lucida: in lūmine autē diei vidēt ut colorata: q̄a lumen mai-
diei nō sinit videri ipoz lūmē minus. Sicut etiā patet de stellis que vidēt
nocte 7 nō die. Dicit tercio q lumen requirit 7 ppter colores 7 ppter me-
diū. Prima ps patet q̄a colores sine lumine nō sunt visibiles nisi in poten-
tia remota 7 ppter hoc dī q lumen facit quodā mō potentia colores: actū
colores: quia facit eos actū visibiles 7 patet ex tertia suppoē. Scda ps pa-
tet quia color nō est motū diaphani nisi scd: q est in actū: hoc aut est p
lumen q est actū diaphani ut patet ex scda suppoē. Dicit quarto lumen
magis requit ppter colores q̄ ppter mediū patet p expientā: q̄a si o-
culus sit in medio tenebroso poterit videre colores positos in lumine. s si o-
culus fuerit in medio illuminato 7 colores in tenebris oculus nō poterit
videre colores ergo. 7c. Dicit quinto lumen cadens supra colorē nō red-
dit ex eo colores visibiles q imprimat ei aliquaz formam inherentes p quā
moneret sensui: q̄a colori monere visui pvenit p se 7 scd: naturā ppiā q̄a
dē manet in tenebris 7 lūme. vñ scd: Sco. xliij. dist. iij. q. iij. Influentia cane-
se supiora in inferiores nō est aliqd absolutū receptū in inferiori: s est tūc
mō ordo eitis in causando ad cām supiores ipi coagentes: ut in tertia sup-
pōe declaratū est. Si tūc esset aliqd absolutū scd: q̄ cā inferior p illud re-
ceptū posset agere sine causa supiori eitis influentiā recipit quia iā habe-
ret in se totū illud ppter qd indigeret actione cause supioris. Dicit sexto
q lumen requit ad videndū ad hoc ut simul lūmen 7 color suffi ciāt ad mo-
vendū visui 7 ad imprimendū organo spēs. Ut imaginor q nullus color ha-
bet actū movendi diaphanū nisi rōe qua picipat aliquo mō naturam lucis
7 quia colores specialiter nigri valde modicū picipāt naturā lucis: ideo nō
sufficiūt p se ad causandā speciez in medio 7 organo requisitā ad visionē
sed adveniente lumine extrinseco tūc color sit cū illo lumine agens. **C**lavis
queras vltimus. Utū illuminatio mediū fiat in tpe vel in instanti. Rūdeo

Pol. lxx.

refu

Color
ut patet
de sensu
7 sensu
vbi dicitur
quod color
est visibilis
in potentia
pinguina
quod est actus
illuminatus.

Ita in loco
omnino
tenebroso
nihil videmus.

Et si quis
arguat quod
si in loco
omnino
tenebroso
spargeret
nix illa
videretur.

Quod dicitur
quod color
monere
visui pvenit
per se 7 secundum
naturam propriam
quod est
causa
motus
diaphani.

U. illuminatio
fiat in instanti

Alaceni scdo pspetione capitulo. v. Quod in tpe. Et hoc pbat in aptione
 fenestre que fit in tpe et in illa aptioe fit illuminatio. ergo sicut radia ptine
 gena ad diuersam dyaphaneitate frangitur que fractio non est nisi ppropter
 resistentia sic qd no pot ulterius pcedere. ubi aut est pcessus a resistit ia ibi
 est motus ergo illuminatio mediij est motus et ita est in tpe. ¶ Sed illud
 est ptra Aristo: qui dicit ptra Democritu qd illuminatio fit in instanti. Si
 em fieret in tpe no lateret nos in tanta distantia quanta est ab oriente in oc
 cidentem: et ptra Lomenta: iij. phis. qui dt qd illuminatio domus a candela
 fit subito et no in tpe. Et est ptra Augustinu sexto d trinitate capitulo scdo.
 qd dicit: qd splendor ignis est coeunus igni: et si ignis fuisset ab eterno splen
 dor ignis etia fuisset ab eterno qui tñ esset genit? atq diffusus ab igne. Si
 aut diffusio illa fuisset in tpe ille splendor no esset coeunus igni. Et sicut ptra
 phis in de sen. et sen. versus fine: ubi ponēs distantia inter sonationē et illumi
 nationē dt qd sonus fit cū quodā tremore et motu locali et p phis in tpe. Et
 sic no est de illuminatione. ¶ Possit ergo dici qd illuminatio fit in instati
 cū subiectū eius sit summe dispositū ad recipiendū ipm: vel saltem in tpe
 impeptibili tenēdo qd nulla alteratio possit fieri naturaliter in instati.

Secūda difficultas. Utrū sit dare mari

mā distantia p quā vel in qua visus pot videre suū obiectū. Pro solutione
 huius difficultatis Supponitur primo qd est magna distantia inter istū mo
 dū locutionis distantia in qua obiectū videt et p quā sen ultra quā videt istū
 em est idē spaciū in quo videt obiectū et p qd videt: qd spaciū p qd videtur
 obiectum est p se ptenent inter visibile obiectum et oculum: et in illo spa
 cio nō est obiectū sed ultra: ideo in illo spacio nō videt p ultra illud. ¶ Hoc
 supposito dicitur: Pro nō ē dare maximā distantia p quā possemus videre obiectū
 istū nō est dare aliquā tantā distantia qd possemus aliquod obiectum videre
 p maiorem distantiam in duplo qd maius visibile ei corripdēs videm. Lo
 quēdo aut de certo visibili puta faba qd semp maneat in eisdē dispositiōib?
 et scdīs quantitatē suā et scdīs qualitātē supposi. o etia qd aer maneat in eadē si
 militate et diaphaneitate et in omib? dispositiōib? alijs requisitis ad visionē sic
 Dī scdo nō ē dare maximā distantia p quā sine ultra quā certū visibile puta fa
 ba possit videri qd signet illa maximā distantia p aduersariū tūc p illā distantia
 faba videbit et erit visio aliqūte intensiōis et si elōget minus bñ et min? itē
 se videbit: scd? ergo qd si faba ptenne elōget non statim corripet illa visio
 ideo a maiori distantia videbitur qd prius licet remissius. ¶ Dicitur tercio
 ultra spaciū in quo faba videtur est dare minimā distantiam p quam sine
 ultra quam faba non videbitur: quia est dare spaciū in quo nō videbitur et
 in quolibet minori intra illud potest videri. ¶ Dicitur quarto nō est dabilis
 simpliciter prima distantia p quā faba nō possit videri quia si faba posita val
 de ppe oculū nō possit videri etia p medietatē illius distantie minus pote
 rit videri. ¶ Dicitur quinto nō est dare minimā distantia p quam illa faba

in modo
 pbat

libro 1o de anima
 qd 1o dicitur
 qd 2o dicitur
 qd 3o dicitur
 qd 4o dicitur
 qd 5o dicitur
 qd 6o dicitur
 qd 7o dicitur
 qd 8o dicitur
 qd 9o dicitur
 qd 10o dicitur

conclusio q. ista

h. p. d. q. d. h.
 re. illa q. n. d. h.
 alia q. p. h.
 non est n. d.

maxima distantia p quā sine ultra quā certū visibile puta faba possit videri qd signet illa maximā distantia p aduersariū tūc p illā distantia faba videbit et erit visio aliqūte intensiōis et si elōget minus bñ et min? itē se videbit: scd? ergo qd si faba ptenne elōget non statim corripet illa visio ideo a maiori distantia videbitur qd prius licet remissius. ¶ Dicitur tercio ultra spaciū in quo faba videtur est dare minimā distantiam p quam sine ultra quam faba non videbitur: quia est dare spaciū in quo nō videbitur et in quolibet minori intra illud potest videri. ¶ Dicitur quarto nō est dabilis simpliciter prima distantia p quā faba nō possit videri quia si faba posita val de ppe oculū nō possit videri etia p medietatē illius distantie minus pote rit videri. ¶ Dicitur quinto nō est dare minimā distantia p quam illa faba

videatur quia si in aliqua distantia videat ergo visio illa est alicuius intenti
onis et potest remitti et hoc si appropinquet visibile igitur. **¶** Dicit Sexto infra
spacium in quo faba videtur est dare maximam distantiam per quam non videtur quia ima
ginetur duo spacia subiecta per punctum tunc in uno non videtur propter propinquitatem
et in puncto non videtur et ultra potest videri elongando igitur. **¶** Dicit septimo
ultra spacium in quo videtur non est dare minimam distantiam in qua non videatur: quia
signato puncto distantie in qua videtur oportet quod sit terminata ad punctum ulte
riorem et tunc illa non est minima in qua non videtur quia inter illa duo puncta est
distantia dimissibilis in qua non videtur. **¶** Dicit octavo ultra spacium in quo vi
detur non est dare maximam distantiam in qua non videatur quia quocumque data adhuc
in maiori non videtur et sic in infinitum procederet. **¶** Dicit nono non est dabi
li simpliciter minima distantia in qua faba non videtur quia si poneret i me
diatē supra oculum ibi non videretur et si modicum elongaret adhuc non videretur
ergo illa non erit minima quia adhuc est dimissibilis in duas medietates et in a
lia non videbitur. **¶** Dicit Decio Infra illud spacium in quo faba videtur non est
dare maximam distantiam per quam non videtur quia dictum fuit quod est dare maximam
distantiam per quam non videtur ideo signetur illa et terminetur ad punctum
b. non oportet distantiam in qua videtur esse minorem quam illa per quam non videtur ideo op
tet eam terminari ad punctum propinquorem et tunc inter illa puncta erit distantia
dimissibilis in qua adhuc non videbitur ideo omni distantia data in qua non videtur
est dare maiorem etiam in qua non videtur ergo non est dare maximam in qua non videtur.

Tercia difficultas. Utrum sonus qui est

proprie sensibile auditus idem numero ut qui percipitur a diversis et videtur quod non sit
idem in numero quia nullus audit nisi sonum prementem ad eum sed non est idem
in numero sonus prementis ad auditum diversorum quoniam sunt separati loco et subiecto
sicut isti audientes sunt separati. Confirmatur a philosopho: nec enim est idem lumen multis
plicatum ad oculum meum et tuum ergo etiam non est idem sonus veniens ad me et ad te
¶ In oppositum est philosophus arguens sic. Idem est color qui videtur a me et a te igitur
erit idem sonus qui auditur a me et a te: **¶** Pro solutio. Supponitur primum quod ut pa
tet ex textu. Tria requiruntur ad generationem sonus. scilicet percussus et medium in quo
fit percussio: quia sonus causatur ex violenta percussione quod non fit sine motu locali et per
sonis nec sine medio. ut autem corpora bene sonent requiruntur quod sint dura lenia seu po
lita et percanas: requiruntur etiam ut violenter moveantur ita ut medium violenter perfrang
gatur antequam dissolvatur cedens percussioni. Sed vocem autem ultra predicta requiritur percussio a
eris inspirati ad vocalem arteriam quod est quedam canna seu fistula colli. Sunt enim
due vie sine meatu in gula hoc est in anteriori pre colli. Una est ampla per
quam cibum ingreditur in stomachum et vocalem a medicis meri vel isophagum. Alia
est arta per quam aer in pulmonem inspiratur et expellitur et dicitur vocalis arteria. Ex quo
sequitur primum quod philosophus dicens vocem esse percussionem aeris inspirati et sit sonum esse
motum non intelligitur formaliter sed casualiter. Sequitur etiam quod licet instrumenta
musicalia et pisces impellentes aquam brachia faciant sonos istos vocibus: non tamen
faciunt voces proprie dictas.

po. xvij.

dr. diffinitio
q. b. s. alius
est dabitur magis
et minimam ppa
aut in qo faba
videtur in quo

quod non est dabi
li simpliciter

86.

si daretur aliquid
magis no. vii
dicitur
et hoc. r. p.
adferunt

Requisita ad
generationem soni
et hoc. no. vii
p. m. b. d. b. d.
p. d. g. d. d. d.
et hoc.

Requisita ad
voci generationem

et hoc. no. vii
p. m. b. d. b. d.
p. d. g. d. d. d.
et hoc.

Questiones Libri Secundi

Supponit scdo scds Lōmen: cōmen: lxxxvij. huius libri qd vt cōter de
sensibilia habent duplex esse scz reale et intentionale. Esse intentionale dicitur
habere sensibilia ubi sunt spēs sensibiles eoz vt i medio et organo: sed esse
reale hñt in scto eni realiter inheret vt lux de habere esse reale in lucido
sed esse intentionale habet ubi est spēs eius pta lomen: sñr sonus habet
esse reale in aere velociter moto violenter fracto virtute patientis et pcos
si et ppter hoc scds diuersas figuras pccietis: pcosi et illi aeris fracti sñt
diuerse spēs sonoz: s post modū ille sonus i aere circūstāte orbiculariter ge-
nerat sine multiplicat suos species representātes ipm eo mō quo rotule i aq
multiplicāt a loco pcosi ois. Ille aut species sic multiplicat qā nō sunt so-
nus qui audit nō audir: sed sunt rōes audiendi. sicut species coloris qā nō
sunt colo: q videt nō videt sed sunt rōes videndi. **C**his suppositis de
prio. Sonus est pprū sensibile auditus patet quia in ipm primo et per se
fertur auditus. Dicit scdo q sicut idem colo: videt a pluribus p aliā et a
liā spēm sic idem sonus in numero a pluribus p aliā et aliā spēs. Quia
libet em vñm audit vñā vocē meā (que realiter fuit in aere fracto i guttore
meo) licet nō p eādē spēs sed p aliā et aliā a vobis audiat. Et p hoc patet so-
lutio rōis an oppositū. Sonus em q audit. nō opiet vt pueniat ad auditus
scds eē reale s sufficit q scds spēs: bñ igit rōlla pbat et affirmatio eiusdē q
nō eādē spēs soni puenit ad auditū pluriū sicut nō eādē spēs coloris nec i-
de lomeqd ē spēs lucis puenit ad oculos pluriū videtū vñū colorē vel vñā
lucē. Sed ptra pdicta arguit sic. Si sonus solū habeat esse reale in aere violē-
ter fracto ex veloci pcosiōe et nō diffundat in aere circūstāte nisi scds esse i-
tentionale vt dictū est: leqz q audiat sonus q nō est sine qñ nō est: pñs videt
lux esse falsus. quia auditus sicut et ceteri sensus exteriores nō agnoscit ob-
iectū suū nisi in eius pñtia et exñtia: p hoc em sensus exteriores dñt ab in-
terioribus sensibus qui pceptiūt obiecta sua in eoz absentia vt supra dictū
est. sequela pbat quia sicut sonus realis fit p motū velocē aeris fracti vio-
lenter ita species soni multiplicāt p quēdā motū aeris licet nō p talē fractū
rā vt sonus realis (nō sic intelligendo q idē aer in nūmēro moueat a loco i
quo gñat sonus realiter vsqz ad auditū. Sed sicut in aqua a loco in quē p-
uicif lap s sunt alie et alie circūlatiōes successive sic etiā sunt in aerē. Nam
aer violenter motus et fractus in gñatiōe soni impellit circūquaqz aerē si-
bi ppinquū et ille aliū et fñt inundationes successive aeris et in tali inunda-
tiōe multiplicat species soni. Cum igit ista inundatio sine motus aeris fiat
successive: prius multiplicāt species soni ad locū ppinquū qz ad remotum
et prius cessat sonus realis cū fractiōe aeris. qz pueniat ad locū remotum
hñt di inundationes: et pñs etiā prius qñ loco remoto gñat species p quā
sonus audit: et ergo audit sonus qñ nō est qd fuit ppositū. Rñdeo pceden-
do id verū esse q sensus exteriores quoz sensibilia multiplicāt suas species
cū successiōe pceptiūt sua obiecta etiā in absentia suoz sensibilia nō tñ ita

Quod etiā sen-
sus exteriores
pceptiūt sua sen-
sibilia i absentia
eoz

De Anima.

est fantasia et ceteri sensus interiores. quia non percipiunt sua obiecta nisi in pre-
sentia eorum vel modico tpe post vix quod diu potest manere species obiectorum in me-
dio vel in organo ipsorum sensuum sine presentia obiecti: fantasia autem et alij sensus
interiores longo tpe postquam obiectum desijt esse presentis vel corruptum est agno-
scunt: et species obiecti apud se perseruat. Cum ergo species soni multiplicetur cum mo-
tu locali aeris et ideo successine et in tpe perceptibilis: ideo auditus potest agno-
scere sonum etiam quando sonus non est secundum esse reale sed solum secundum species. Et sicut est de
olfactu quia species odoris etiam multiplicatur successine et manet aliquo tpe post-
quam odor desijt esse secundum esse reale. Non sic autem est de visu: quia multiplicatio
speciei coloris sicut et illuminatio fit in instanti vel in tpe non perceptibiliter dictum est

Quarta difficultas. Utrū homo ceteris

aialibus habeat peiorē odoratū. ⁊ vtrū odor qui est ppterū sensibile odoratus
 tus multiplicat p mediū tñ intentionaliter vel realiter: ⁊ pzo solutiōe sup
 ponit primo q sicut dicit hic Albert⁹ Organū odoratus situatū ē circa cere
 brū in pte anteriori ⁊ est sicut duo corpa pua ad modū papille mammillarū
 que in aialibus respirantib⁹ hñt coopcula q p respirationē aptū ē iterū ielan
 dū. ⁊ qā cerebrū qd est frigidissimū ⁊ humidissimū oim ptiū corpis i hoie
 scd⁹ qñtitate sui corpis est maius q̄ in alijs aialib⁹. ⁊ hoc ppter duo: pzo
 mo ppter distinctiōē sitū organoz sensuū interiorz in ipso cerebro quoz
 opatiōe indiget intellectus. Scd⁹ vt frigiditas cerebri tēparet calozē cor
 dis: qñ necesse est in hoie abūndare ad hoc vt sit erecte stature scd⁹ phm
 sōno ⁊ vigilia. cuius signū etiā est longitudo somni hōis. dicitur etiā ⁊ cit
 as dormit hō ceteris aialibus: cuius dicitur dormire causa videt esse
 magnitudo ⁊ frigiditas cerebri p quā multū inspissant vapores ascēdētes
 a loco digestiōis ad cerebrū vt habet videri in libro de somno ⁊ vigilia: p
 ter igit q organū odoratus ppter vicinitatē ad cerebrū ⁊ trahit frigidita
 tē ⁊ humiditatē excessiua ab ipso cerebro. ¶ Supponit scd⁹ q odor pssit
 pcipue in calido ⁊ secco cuius signū est q odores magis multiplicant in
 estate q̄ in hyeme: ⁊ ideo Aristoteles dixit. est aut odor siccus sicut sapor hu
 midus. ¶ His suppositis rīdet ad primā pte difficultatē hō habet peiorē
 odoratū ceteris aialib⁹: cuius signū ponit phm in textu. qā nō sentit nisi o
 dores fortes aut cū voluptate aut cū tristitia. Idō aut huius patet ex p
 ctis qā cū organū odoratus sit situatū iuxta cerebrū qd in hoie est mai⁹ et
 frigidius q̄ in ceteris aialibus necesse est q ipm organū odorat⁹ ⁊ trahat
 ex cerebro frigiditatē ⁊ humiditatē excessiua ⁊ cū odor pssit in calido ⁊
 secco manifestū est q organū odoratus in hoie nō est hñ dispositū ad reci
 piendū odorē sicut pupilla oculi si haberet in se opacitatē esset minus dis
 posita ad recipiendū lumē. ¶ Sed ptra hoc arguit. Videt etiā q hō ha
 beat meliorē odoratū ceteris aialibus. qā scd⁹ phm in libro de sen. ⁊ sensa
 cetera aialia ab hoie nō sentiūt nisi vnū gñs odorū hō aut duplex genus

Ozganum
odoratum

Quare in hoc
mine mai⁹ i
cerebrū q^u
i alijs anim
lib⁹.

[illegible]

Handwritten: we do p. d. f. r. e. f.
q. f. i. n. g. s. m. q. u. t.
l. u. n. d. e. r. t. h. e.
o. b. j. e. c. t. s. (a. l. o. w.)
a. p. o. s. s. i. b. i. l. i. t. y.

Quia historia
in magna
definitio est,
Lectura est
nunc et
gratia

pupilla v. dyartha
30 no oppo

7e

(602. In hoc libro q^d dicitur de hys quibus cap^to
de op^e p^resentis, tunc ad huc q^d dicitur
in hoc libro q^d p^resentis cap^to vⁱ

*D. r. morden morden.
of other others*

*The 6 letters
on gr. of other
no pite*

Quinta difficultas. Utrum tactus diffin-

Fol. 17r

quare sapor
vocat huius
Senilis tri
pliciter capi

Enõ gostat
de eſpequidã
ſe. clauſe.

Questiones Libri Secundi

Adfirmat sic hec rō phi: Impossibile est unū sensus habere sit duos actus perfectos. **MA** vnus actus perfectus adequat totā virtutē illius potētie cuius est actus igit nō spatiū secū aliū actū elicītū ab eadē virtute qā iā nō esset perfectus 7 adequatus illi virtuti. Sed tactus pōt sit habere duos actus perfectos qā sit sentit aquā esse frigidā 7 hūidā hoc aut nōn pōt esse eodē actu qā impossibile est actū sciendi esse realiter alicuius obiecti quo amoto ille actus sciendi manet sed remota frigiditate ab aqua pōt possibile veli alterius. Sicut etiā ab aqua in quātū est frigida recipit vna spēs in organo 7 alia in quātū est hūida 7 ille spēs sunt principia diuersorū actū qm a diuersis principijs nō egredit vnus actus: qā igit frigiditas 7 hūiditas aque sunt diuersa obiecta sensibilia igit necessario requirūt diuersos actus qm sciendi distincte 7 perfecte: diuersi aut actus 7 perfecti requirūt potentias diuersas qm pōtē distinguūt p actus 7 actus p obiecta. Nec valet euasio quod dā qd cū obiectū tactus esse vnū sūm gñs scilicet tēnū scy tangibile 7 vnus p trarie tatis gñalis qā omne tangibile aut est actiū aut passiū. requirit em q sit vnus gñs phisici ad cuius unitatem nō sufficit huiusmodi vnitas gñis alterni. Sed tangibile in cōi nō est vnū unitate gñis phisici licet sit vnū unitate gñis logici. **MA** scd̄ phi r. Aliter ha. solū ille forme sunt eiusdē gñis phisici q hnt adinueniē transmutationē vel que hnt idē susceptiū primū vt dī vij. Aliter ha cuiusmōi sunt p traria 7 media iporū: sū qualitates diuersarū p trarietatis cuiusmōi sunt frigidū 7 hūidū: sicut calidū 7 siccū nec habent adinueniē transmutationē nec idē susceptiū primū ergo nō sunt eiusdē gñis phisici. Dicit vltimo q tactus ē vnus sensus simpliciter 7 plures scd̄ qd vt patet exp̄dictis 7 ideo ppter pluralitatē sensus tactus nō optet ponere plures sensus exteriores q̄ quinq̄.

**Quæ sunt
vnus gñs
phisici**

**Quare magis
ex tactu
indicat boni
tas ingenij.**

MA si querat quare p bonitatē tactus magis indicat bonitas ingenij q̄ p alios sensus. Rndet q hoc est ppter duas causas. Prima est qā tactus est fundamētū oim aliorū sensū qā organū eius diffundit ad modū retis p totū corp̄ 7 repitur in organo cuiuslibet alterius sensus idō p bonitatē tactus arguimus bonitatē ptiā intellectiue qd nō sit p visus aut aliū sensus. Scd̄ cā est qā bonitas tactus p se quā bonitatē pplexiōis. **MA** organū tactus nō pōt omnino esse denudatum a quiblibz tangibilibz qā est ppositū ex elemētis 7 ideo optet q sit reductū ad quādam mediētātē tāgibilū in qua mediātē pssit bonitas pplexiōis sū ad bonitatē pplexiōis corp̄is sequit bonitas opatiōis animē ergo p bonitatē tactus arguimus bonitatē animē 7 intellectus. qā intellectus p statu isto in suis opatiōibz perigit bonā dispositionē corp̄is 7 sensus.

Sexta difficultas. Utrum corpora dura possint se tangere. Et arguit primo q sic q securis 7 lignū qd diuidit secū vi tangūt se 7 sunt corpora dura: assumptum p. prima pte patet tripliciter,

q̄ p̄fessio p̄p̄r̄at p̄
tactū in p̄p̄r̄at
q̄ d̄ p̄p̄r̄at p̄p̄r̄at

Dep. qd̄ in toto, nō p̄p̄r̄at p̄p̄r̄at
p̄p̄r̄at qd̄ in toto, nō p̄p̄r̄at p̄p̄r̄at
q̄ d̄ p̄p̄r̄at p̄p̄r̄at p̄p̄r̄at

q̄ d̄ p̄p̄r̄at
p̄p̄r̄at qd̄ in toto
p̄p̄r̄at qd̄ in toto

De Anima.

Jo. 1. 1.

Primo quia nūq̃ securis divideret lignū nisi prius trāstret totū aerē inter
mediū & sic tāgeret lignū. Secdo q̃a latera ligni tenent securi ita ut nō pos-
sit securis extrahi igit latera ligni tangūt securim. Tercio q̃a om̃is aer qui
mediat inter securim & lignū divisus est igit inter securim & lignū non est
mediū & p̃ p̃ns se tangūt. ¶ Secdo sic: q̃a si nō esset possibile duo corpa
se tangere sequeretur q̃ grane naturaliter dēsceret immediate supra aliqd̃ le-
vius se qd̃ esset debilius resistentie q̃ sit actiuitas ipsius gravis: patet p̃ns
descendat grane ad terrā vel immediate tangit terrā & sic habet ppositū
scz q̃ duo corpa se tangūt: vel nō immediate tangit terrā & sic inter terras
& ip̃m grane erit mediū scz aer: & p̃ p̃ns grane immediate dēsceret supra
aerē qui est lenior grani & minoris resistentie q̃ sit gravis actiuitas. Tercio
sic Sensu & exp̃ientia cognoscimus multa corpa se tāgere ut asseres va-
sis repleti vino: aurū & argentū in vase argēteo deaurato se tangūt. etiam
ferū calidissimū positū supra lignū tangit ip̃m eo q̃ ip̃m p̃burit: ideo tenē
dū est duo corpa se tangere: tenet p̃ns q̃a querere rōm ubi viget sensus ē
debilitas intellectus. ¶ In oppositū est autoritas phi dicētis. q̃ impossi-
bile est vnū corpa sicū tangere aliud in aqua: & eodē mō in aere nisi medi-
at aqua vel aer. Est etiā autoritas Lōmē. sic dicētis. Lū p̃cessus fuerit hoc
dicimus scz q̃ impossibile est corpa sicca se tangere in corpibus hūidis ni-
si inter ea sit aliqd̃ corpa. Et arguit rōe ip̃ox q̃a quicūq̃ duo corpa dura se
tangūt in aqua sensibilibiter videmus q̃ inter illa corpa remanet quedā hu-
miditas. Ictm̃ aut hūiditatis nō est corpa durū: alias hūiditas migraret
de sctō in sctm̃: eo q̃ prius erat in aqua: ergo illius hūiditatis sctm̃ est
aqua & sic manifestū est q̃ nō se tan zūt: tāgētia em̃ sunt inter que nō ē me-
diū. Si ṽr est in aere: licet nō p̃cipiat ppter ip̃ceptibilitatē aeris. ¶ Ad
solutiōē Sciēdiū q̃ d̃ hac difficultate sunt due p̃trarie opinioēs. Prima tenet
p̃tē affirmatiuā ppter rōes positas: ēñ oppositū. Si q̃a illa opinio ē p̃tra itē
tionē Aristo. idō ē alia opinio q̃ videt ēē phi: Ad hoc cū declaratiōē: Sup-
ponit primo q̃ corpa dura sunt illa que bñ terminat termino p̃prio & re-
sistit tangenti. Secdo supponit q̃ illa corpa dicūt se tangere que sunt rea-
liter distincta dū tñ nō sit aliqd̃ corpa inter ea. Tercio supponit hoc dictū.
Duo corpa dura possibile est se tangere: habet duplicē sensus. scz ppositū
& diuisus. Sensus ppositus est iste: hec est possibile. corpa dura se tangūt
in illo sensu intelligi q̃nto: sensus diuisus est iste hec p̃nt se tāgere demō-
strādo duo corpa dura & sic est vera: q̃a demōstrato ferro & plumbo verū
est dicere hec p̃nt se tāgere quia p̃nt liquefieri & simul poni & tūc se tāgent
Supponit quarto duplex est possibile. qd̃ā est naturaliter aliud simplici-
ter questio querit de possibili naturaliter. ¶ Ad hoc suppositis r̃idet ad dif-
ficultatē Impossibile est dura corpa se tangere patet quia si se tāgerēt: tan-
gerēt se scz sup̃ficiē diuisibilē. ideo si vnū eque cito separet ab alio scz oēs

Corpora du-
ra. Tangētia se

92 1/2 g. - 1/2 g.
1/2 g. - 1/2 g.
1/2 g. - 1/2 g.

In ipso nunc integro
... ordine unius
et nunc hanc

ma qd no agis
no chis p. r. v. v. v.
ma chis p. r. v. v. v.
et no chis p. r. v. v. v.

Cal no qlos. m. 100
 f. 100 m. 100
 f. 100 m. 100
 1000 m. 100
 1000 m. 100
 1000 m. 100

[illegible][illegible]

le prius agit in passum p p n quū qz in remotū r hoc formā qdābi natū est
causare. Sed sensibile nō est natū causare sensationē nec spēs nisi p medi-
um. Ad scdaz patet ex scda difficultate qd lūmē nō tm est sensibile sed etiā
ratio vel spēs p quā lux sentitur.

Conclusio responsalis. Quilibet sensus

exterior habet unū p p r iū sensibile qd sentit p mediū. Itā visus auditus et
olfactus sentiūt sensibile a longe r p mediū extrinsecū tactus aut r gustus
nō sentiūt sensibile nisi mediāte carne que est mediū intrinsecū: patet p clo-
sio r eius p batio ex dictis. Ad rōes aū oppositi patet qd sit dicēdū ex so-
lutiōe difficultatū pter vltimā: ad quā dī q nō dicūt ideo sensus exteriores
q sint vel habeāt organa in extremitatibus corpis s qā immutāt imedia-
te a sensibilib⁹ extrinsecis r nō mediātibus alijs viribus anime prius imo-
tatis vel sensus interiores.

Oportet autē Uniuersaliter accipere de.

Quartus r vltimus tractatus scdi l. vi in quo phīs pcludes numerū
sensuum exteriorū determinat de sensu cōi r fantasias r habet tria capitula.
In p r i o determinat numerū sensuū exteriorū qd diuidit in tres ptes. In p r i
ma ostendit modū scdaz quē sensus exteriores imutēt ab obiectis. r hec p r i n e t
q t n o r p r i c u l a s : In p r i a ostendit hoc eē cōe omī sensui ut sit susceptiu⁹ formaz
sensibilis sine materia. Itā sicut cera recipit figurā ānuli nō recipiēdo ma-
teriā ei⁹ ut aurū vel es: ita q l i b e t sensus recipit spēs sensibilis nō recipiēdo
materiā in qua sunt. In scda p r i c u l a ostendit organū sensitiuū esse illud i quo
p r i m o est potētia que est idē cū ipso organo licet rō vtriusq sit altera quia
sensus est ratio r forma organi. In tertia p r i c u l a infert duo corollaria.
P r i m o : ideo excellentie sensibilis corrūpunt sensitiua qā fortis motus q
fit ab excellentibus sensibilib⁹ dissoluit rōes sensuū cōtempamētū organoz
sensitiuoz sicut fortis percussio cordaz dissoluit symphonā. Scdm corolla-
riū. Plante licet habeant quandā animā r paciātur a tangibilib⁹ cū frī-
gescūt aut calefcūt: tñ nō sentiūt p p r i e r d u o . P r i m o qā nō hñt illā p p o r-
tionē seu p t e m p e r a m e n t ū qualitātū quā requirunt sensus. Scdo qā nō recipi-
ūt spēs sensibilis sine materia. In quarta p r i c u l a soluit hoc dubiū. U. non
hñs sensus paciāt aliquid a sensibilib⁹. Circa qd quatuor facit. P r i m o p p o n i t
dubiū. Scdo arguit p p t e falsa tribus rōib⁹. P r i m a qā cū obetm ad equa-
tū olfactus sit odor ideo nihil agit in olfactū nisi odor p p r i s nihil pōt pati
ab odore nisi olfactus qā pati ab odore r olfacere vidēt eē idē. r s i l r argue-
re de alijs sensib⁹. Scda rō qā nihil e o r q hñt sensus pōt pati a sensibilib⁹
nisi in quātū est sensitiuū. Tertia rō qā nec lūmē nec sonus nec odor aliqd
agūt p se in corpe carente sensu sed ea q b h m d sensibilia insunt Tercio re-
spōdēns dubitationi p p o n i t d e tangibilia r sapores aliqd agere in corpa
etiā sensu carentia quia si nō agerent nō posset darra quo inanimata pate-
reptur r alterarent. Si autē q r a t an etiā alia sensibilia agāt in corpa inaiata

Libri secūdi tractat⁹ quart⁹

Rīdet q nō omnia corpa pnt pati ab odore ⁊ sono sed solū ea qbe non pnt
in se terminari ⁊ sunt fluxa vt aer qui olet tanq aliqd passus ab odore ⁊ ex
his patet solutio scde ⁊ terciē rōis qā in vtrāq assumebat falsū. Quarto
p solutione prime rōis querit qd aliud sit olfacere pter id qd est pati ab o
dore mediū ⁊ rīdet qā olfacere est sentire ita q sensu aper ipm olfacere sit
fenciēs ⁊ nō sensibilis. Aer aut p hoc q passus est ab odore fit sensibilis et
nōfenciēs. ¶ In scda pte pbat tm quinq esse sensus exteriores tali rōe
tot sunt sensus exteriores quot habet pfectū al. s pfectū al habet tm qncp
ergo ⁊c. Adinorē pbat triplicititer. Primo ex pte sensibilū qā nūc habem⁹
cognitionē cuiuslibet sensibilis cuius est sensus tactus ⁊ quicunq ali⁹ sensus
Scdo ex pte orgāi qā si nobis deficeret aliqd sensus: dīceret ⁊ aliqd orga
nū s nobis nō deficit aliqd organū vt paulo post pbat sic: qā organū sen
sitivū aut ē ex aqua a domino vt papilla: aut ex aere vt tympanū audit⁹. aut
ex altero horū vt olfact⁹. Ignis em nullus est ppiū s cōe omib⁹ qā nullus
sensitivū est sine calore. terra aut aut nullus est aut maxie tactus. Tercio
pbat minorē ex pte mediū qā omīe sensibile aut sentit tangēdo sen p mediū
intrinsecū ⁊ sic sentit tactū ⁊ gustū: aut p mediū extrinsecū a lōge vt p aerē
vel aquā ⁊ sic sentit visu auditū vel odoratu. Et subdit q mediū cū organo
sensitivo hnt talē pportionē vt si sensibilia plura diversorū gūm p idē medi
um fenciāt necesse est sensitivū illoz sensibilū esse pporcionatū illi medio.
Si vero sint plura media eiusdē sensibilis vt coloris aer ⁊ aqua sensus hīs
organū pporcionatū alteri illoz medioz fenciet illud sensibile qd p plura
media sentiri pōt. In terciā pte pbat nō eē necesse ponere aliū sensus a pāi
etis quinq ppter sensibilia cōia. Et dividit in tres pticulas. In pria pbat
ppositū duab⁹ rōib⁹. Prima sensibilia cōia sentim⁹ p se vnoquoq sensum
pticulariū ergo ppter ipa nō est ponēdus alius sensus. Scda rō: nullū ob
iectū hīs sensib⁹ ppiū sentit ab alio sensu nisi p accūs ergo si sensibilia cō
mūia habeāt sensib⁹ eis ppiū nō possēt a visu gnosci aliter qz dulce qd
coincidit in idē cū albo: aut cleonis filius in quo est albedo qd est salus: qā
visus cognoscit dulce ⁊ fil iū cleonis solum p accūs sensibilia aut cōia gno
scit p se. In scda pticula declarat modū scdm quē vnus sensus gnoscat p
accūs sensibile alterius sensus: qā hoc solū est in quātū illa sensibilia diver
sa sunt in eodē sbctō vt ruberū ⁊ amarū in colera ppter qd vni eoz videtur
esse alterū ⁊ sepe decipit sensus. In terciā pticula primo inqrit quare plū
ribus sensibus sentimus cōia sensibilia. scdo rīdet q ideo vt discernamus
que sunt sensibilia ppria ⁊ que cōia. Si em solus visus sentiret sensibilia
cōia ⁊ colorē nō esset ita manifesta. dīstia coloris ab illi sicut nūc qñ senti
mus sensibilia cōia etiā alio sensu a visu.

Quoniam autē ⁊ sentimus quod videmus

¶ Capitulū scd⁹ de sensu cōi. ⁊ dividit in duas ptes. In prima ostendit nec
cessitatē ponēdi sensum cōez ex sensatione actiū sensu exteriorū. Et hec

De sensib⁹ interiorib⁹.

So. lxxv.

parte subd⁹ d⁹ in quatuor pticulas. In prima primo pponit hanc dubita-
 tionē: cōsentiamus nos videre & audire Utrū visu sentim⁹ nos videre aut
 alio sensu? sicut de alijs sensib⁹ dubitaret Utrū quisq⁹ eorū sentit suū actū
 vel alius. Secdo arguit ptra utrūq⁹ pte sit sic. Lū necesse sit sensus quo senti-
 m⁹ nos videre colorē sentire etiā ipsi colorē si igit ille sensus sit ali⁹ visu se q⁹
 q⁹ duo sensus erūt eiusdē obiecti scz coloris. vel visus reflexus sup se scia-
 et se ipm si visu sentim⁹ nos videre. Tercio spāliter pbat q⁹ nō sit ali⁹ sensus
 a visu quo sentim⁹ nos videre qā eadē rōe esset terci⁹ sensus q⁹ sentiret actū
 scdū sensus & iterū alius q⁹ sentiret actū terci⁹ & sic aut pcedit in infinitum
 aut erit aliq⁹ q⁹ sciet suū actū ergo hoc ipm de primo sensu erat dicendū
 Quarto arguit in oppositū sic si sentire visu idē est q⁹ videre videtur aut
 color vel hīs colorē: ergo si visu sentimus nos videre se q⁹ visu om⁹ orga-
 nū habebit colorē. Quinto loco Rūdet dupliciter ad hanc rōem in oppositū.
 Primo interimendo ei⁹ p⁹suppositū scz q⁹ visu sentire & videre colorē sint
 vnū qā cū nō videmus colorē sentimus visu lumē & tenebras licet nō eodē
 mō. Secdo pcedēdo organū visus quodā mō esse coloratū ppter hoc quia
 sensitivū cuiuslibet sensus susceptivū est sensibilis sine materia. Ex quo in-
 fert q⁹ a motis sensibilibus manēt spēs sensibilū in sensitivo. In scda pticū-
 la docet sensibilis & sensus vnū esse actū sed nō scdū eadē rōem: & exponens
 hoc intelligendū esse de sensibili actu & sensu actu declarat ppositū de so-
 no actu & auditu actu quoz licet sit simul actus tū vt est auditus d⁹ audie-
 tio & vt est soni d⁹ sonatio. In tercia particula rūdet tacite questioni que po-
 test sic moveri ex pcedens. Ex quo sensibilis & sensus est idem actus qua-
 & sensibile non sentit sicut sensus. Respondet quia motus & actio & passio
 sunt in patiente ideo sicut actus activi & passivi est in paciēte & nō in agē-
 te sic actus sensibilis & sensus nō est in sensibili qd est agēs sed in sensu qui
 est paciēs & p pns sicut nō est necesse monēs moveri sic neq⁹ sensibile sen-
 tire. Ex pdictis infert tria corollaria. Primū licet actus sensibilis & sensus
 tū sit idem tū quia d⁹nt rōe ideo pnt d⁹ntis noibus noīari vt actus soni
 tui ē son⁹ vel sonatio: auditui d⁹ act⁹ ē audit⁹ vel auditio: & eodē mō intel-
 ligendū est de alijs. s⁹ in quibusdā habet nomē actus tā sensibilis q⁹ sensiti-
 vi: in quibusdā vero actus sensibilis nō est noīatus. visio em̄ d⁹ visus act⁹
 coloris vero actus nō est noīatus: sicut gustatui actus est gustus: humorū
 aut est innoīatus. Scd⁹ corollarū: ppter hoc qā idē est actus sensibilis &
 sensitivi ideo sensus in actu & sensibile in actu sit corūpū & salvū. Sensi-
 bile aut & sensus dicta scd⁹ potētā nō est necesse sit corūpi. Terciū corol-
 lariū antiq⁹ opinātes nihil esse albū neq⁹ nigrū sine visu sicut saporē non esse
 sine gustu ptim recte dicebāt ptim nō recte. accipiēdo em̄ sensibilia & sensū
 scd⁹ actū recte dicebant nō aut scd⁹ potētā. In quarta pticula docet q⁹ ex-
 cellentie sensibilitū ideo corūpūnt sensus: qā omīs sensus p⁹sistit in quadā

R.

Libri secūdi tractat⁹ quart⁹

Simphōia hoc ē pportioe q̄libet aut pportio corūp̄t ab excellentia sicut vox excellenter gravis vel acuta corūp̄t auditū et excellēs gustabile corūp̄t gustū et sic de excellentijs sensibiliū alioꝝ. Et quo infert q̄ sensibilia simpli- cia redūcta ad t̄pamētū magis delectāt sensum et sicut cōmixta q̄ simplicia ppter cām p̄dictā. In scda pte ostendit necessitatē sensus cōis ex dñtia sensibilibus diuersoꝝ sensuū et hec ps in tres subdividit pticulas. In prima ppositū sic ostendit. q̄a q̄libz sensus exterior cognoscit suū p̄p̄iū sensibile et dñ- tias p̄tensas sub suo p̄p̄io sensibili. ut visus discernit albū a nigro: gustus dulce ab amaro et sic de alijs sensibus s̄ q̄ albū sit alterū a dulci et q̄cūq̄ sen- sibilia diuersoꝝ sensuū: sentimus illā dñtiā aliquo sensu vno et nullo exteri- ori ergo preter sensus exteriores ponēdus est sensus cōis q̄ illā dñtiā sen- tit. q̄a ut vnus sit sensus q̄ sentit dñtiā inter dulce et albū pbat q̄a q̄i alijs sensus sentit dulce et ali⁹ albū nō cognoscit dñtia sicut neq̄ q̄i ego sentio dulce et alijs albū ergo oportet eūdem esse sensus q̄ dñt q̄m dulce differt ab albo. In scda pticula pbat q̄ sensus dicēs dulce esse alterū ab albo in eodē tpe sentit utrūq̄. pbat p̄ s̄ile q̄a sicut ille q̄ dñt q̄m alterū est bonū et alterū malū simphōit utrūq̄ q̄a q̄i dñt alterū tūc dñt et alterū. Sicut opt⁹ q̄ sens⁹ dicēs alte- rū esse dulce et alterū albū: s̄it dicat utrūq̄. Et subdit ph̄s q̄ nō accipiēdū est ea dici simul p̄cc̄is ita q̄ illa simultas dicēdi nō referēda ē ad dicentē s̄ ad rē dictā. In tertia pticula primo instat p̄tra p̄dicta sic idē et indivisi- bile nō pōt s̄it moveri p̄trarijs motibus s̄ dulce et amarū movet sensum p̄tra- rijs motibus ad hoc ut sentiāt ergo idē sensus nō pōt simul sentire dulce et amarū et alia diuersa sensibilia. Respondet q̄ sensus iudicās diuersa sensibilia licet sit vnus et indivisibilis loco et numero tū ē diuisibilis scd̄z rōez. Scd̄o arguit p̄tra p̄dictā r̄sionē sic licet idē et indivisibile possit habere cōtraria in pōia nō tū pōt ea habere actū ut idē nō pōt s̄it recipere albū et nigrū ergo neq̄ pōt recipere sp̄s ipsoꝝ. Solut p̄ s̄ile sicut punctus q̄ est centū circuli quodā mō est vnus et quodā mō duo: ite em̄ acceptus est vn⁹: s̄ scd̄z q̄ ē ter- minus duarū linearū nō est vnus. Sicut est de sensu cōi.

Quoniam autēz duabus differentijs di-

Capitulu tertiū de imaginatiōe seu fantasia dividit in tres ptes. In p̄- ma tractat dñtiā inter sentire et intelligere seu inter sensus et intellectum et hec ps p̄tinet quatuor pticulas. In prima pponit hāc questionē cū antia qui maxime diffiniebāt alia hys duabus dñtijs. s. motu locali et cognitiōe que sit sensu et intellectu q̄d interest inter intelligere et sentire. In scda pte arguit p̄ pte falsa rōe et duplici auctoritate antiquoꝝ. rō aut ppter quā in- telligere videt eē q̄dā sentire ē q̄a utrūq̄ aia rex dñtias discernit. p̄p̄ia auctoritas ē Empedoclis cui⁹ s̄etētia exp̄sa ē his duob⁹. In nona trāslatiōe ad ph̄s hominū crescit sapiētia sp̄. Hinc varia hys semp p̄ndētia somnia mōstrat. Scd̄a auctoritas est Homeri in his versib⁹. Talcs nāq̄ insunt mē

De sensib⁹ interiorib⁹

fo. lxxv

tes mortalibus ipis: quales quotidie summi fert rector olympi. motus aut antiquorum sunt quia putabant intelligere esse corporis sicut et sentire et quia sibi posse sentiri ac intelligi suo simili ideo dicebant tamen sensus quod intellectus esse positum ex principiis omnium quod sentit et intelligit: et per primum perhas corporeas. In tertia particula ostendit antiquorum insufficienciam in hoc quia solus tradebat causas agnitionis et non deceptionis de qua tamen magis erat dicendum: quia deceptio magis propria est animalibus et anima plurimum tempore in ipsa versatur et ideo vel necesse est ipsos concedere omnium apparatus esse vera et nullam esse deceptionem vel quod dicebant: vel oportet quod deceptio fiat per contactum dissimilis a dissimili sicut cognitio similis a simili: sed hoc esse falsum manifestum est ex hoc quod dicimus deceptionem et scientiam eadem esse contrariarum. Et ideo si sibi pertinet ad scientiam etiam pertinet et dissimile. et contrario diceretur de deceptio. In quarta particula respondens ad questionem propositam probat tripliciter quod intelligere non esse idem quod sentire. Primo quia sentire pertinet omnibus animalibus: intelligere autem paucis. Secundo quia intelligere potest esse vere et non vere: sensus autem semper est verus circa proprium sensibile. Tercio quia cuiusque appetit intelligere eide inest ratio quod non oportet de sentire. ¶ In secunda parte distinguit fantasiam ab opinione: sensus et intellectu licet fantasia non sit sine sensu et sine hac non sit existimatio et pertinet sex particulis: In prima probat fantasiam non esse existimationem duobus rationibus. Prima: fantasia est in nostra potestate eo quod quoniam volumus possumus nobis fingere ydolum rei et ahi oculos ponere sicut faciunt hi qui aliquid memorie committere volunt per artem memoratam: opinio non est in potestate nostra sed oportet habere rationem gerentem opinionem veram vel falsam. Secunda ratio cum habemus opiniones de aliquo quod sit malum vel terribile aut in quo sit periculum: monemur ad fugiendum illud vel persequendum: sed cum talia fantasiamur nihil movemur sed similiter nos habemus quasi illa in picturis videremus: et quia in his rationibus per existimationem non posuit opinionem quod est species eius ideo enumerans species existimationis addidit quod opinio scientia: prudentia: et contraria horum sunt species existimationis quarum deinde tractare est alterius scientie. In secunda particula primum se ad dicendum ostendit quod fantasia si sumatur proprie (scilicet quod aliquam apparitionem in nobis fieri dicimus et non metaphorice) videtur esse aliqua harum potentiarum vel habitus quod discernimus verum a falso ut sunt sensus: scientia: opinio et intellectus. In tertia particula probat fantasiam non esse sensum quoniam rationibus. Prima quia sensus vel accipitur per potentiam sentiendi vel per actum sed quoniam fantasiamur cum nullus actus sentiendi nobis inest ut in somniis ergo fantasia non est sensus sed actus: quod etiam non sit potentia sentiendi probat quia potentia sentiendi semper inest animalibus non orbatibus aliis quo sensu fantasia vero non semper ergo. et. Secunda ratio: si fantasia esset idem quod sensus ergo perveniret omnibus animalibus sicut sensus: quod est falsum: quia formice et apes et vermi non pervenit fantasia. Comperator hic dicit quod illud aliter non fantasiamur quod non movetur ad sensibile nisi ad presentiam eius in actu ut formice aut musce apes aut formice necessario imaginantur apes quod propter artificium formice propter de-

Libri secūdi tractat⁹ quart⁹

positiōe s̄ non coratorde exemplo. Tercia rō Sensus semp sunt veri fantasie aut piores false. Quarta rō. Cū manifeste sentimus nō dicimus hoc videri nobis p̄ fantasia s̄ potius cū nō clare sentimus cū etiā ptingit sensus esse verū et falsus. Quinta rō q̄a etiā clausa oculis contingit visa fantasari. In quarta pticula pbat fantasia nō esse intellectū nec sciētiā q̄a intellectus et sciētia semp sunt verorū fantasia aut q̄i q̄q̄ vera q̄i q̄q̄ falsa. In quinta pticula pbat fantasia nō esse idē cū opinōe cū q̄a in hoc puenit q̄ utrūq̄ eo rō pōt esse verorū et falsoz duabus rōib⁹. Prima opinōi inest fides quia opinās credit hīs quoz habet opinōnē et p̄ p̄is opinio nulli puenit bestie sicut nec fides q̄bus tñ multis inest fantasia. Scda rō cuiusq̄ inest opinio eidem inest et rō: s̄ nulli bestie puenit rō et tñ multis puenit fantasia ergo. et c. Maiorē pbat q̄a om̄ez opinōnē se q̄t fides. fidei inasio: inasione vero rō In Sexta pticula pbat fantasia nō esse ppositā ex sensu et opinione sic q̄ fantasia neq̄ est opinio cū sensu vel opinio p̄ sensus neq̄ p̄dictio opinōis cum sensu. Duab⁹ rōbus. Prima si fantasia esset compositio opinōis cū sensu sequit q̄ opinio esset eiusdē obiecti cū sensu fieri etiā nō posset ex eis pponēd si essent diversorū obiectoz: scz opinio albi et sensus albi et p̄p̄is fantasari esset opinari rē q̄ sentit nō p̄ acc̄is. p̄is est falsus. Scda rō plerūq̄ ptingit opinōnē sensui discrepare et esse verā vbi indicū sensus est falsus vt sensus false indicat solē esse pedale et opinio vera ē q̄ sit maior tota terra si igitur fantasia sit ppositio opinōis cū sensu et hec nō p̄nt pponi nisi opinio cōfōrmet̄ sensui optz vti is qui habet opinōnē verā abiciat eadē remanēte eadez aut simul habeat et verā et falsas quoz utrūq̄ ē falsus: et falsitas scdū p se p̄t q̄ aut etiā primū sit falsus pbat q̄a tūc solū opinio que erat vera sit falsa q̄i res mutata est et lateat opinātē. In tertia pte docet qd sit fantasia seu imaginatio et p̄tinet tres pticulas. In prima ponit diffinitionē fantasie que est hec fantasia est motus factus a sensu scdū actū: quā sic p̄cludit ex p̄dictis q̄a moto sensu ptingit aliqd̄ aiund moveri ab ipso et ideo a sensu scdū actū ptingit esse motū simile sensui: s̄ fantasia videt̄ quidā esse motus et nō est sine sensu s̄ solū in hīs que h̄nt sensus et est de hīs quoz est sensus ergo. et c. In scda pticula ad declarationē diffinitionis ponit duas pp̄ietates fantasie. Prima h̄ntia fantasiam agūt et paciūt multa scdū ipam. Scda: fantasia pōt esse vera et falsa et hoc ei puenit ppter sensus qui pōt esse triplex. Primus est pp̄iū sensibilis. Scdus sensibilis p̄ acc̄is cui accidunt sensibilia pp̄ia Tercius est sensibilis cōmuniū q̄etiā accidunt sensibilib⁹ p̄ acc̄is: et licet p̄mus semp sit verus et valde raro falsus: tñ scdus et tercius p̄nt esse sepe falsi maxie cū p̄cul fuerit sensibilis a sensu. In tertia pticula ostendit primo fantasiam que apparitionē p̄cat nomē suū sumpsisse a lumine apud grecos sine quonō sit visus qui est p̄cipuus sensus ppter hoc q̄a est sp̄ualior et plurim⁹ p̄ceptiu⁹. Scdo ostendit q̄ q̄a impressiōes facte a sensib⁹ hoc est fantasie seu

De Anima.

Imaginationes sunt similes sensibus et manet cessantibus sensibus ab actu id est
aialia multa operant sed fantasias. Alia quidē q̄a caret rōe ut bestie: alia ve
ro ut hoies q̄a hñt rōis pedita aut ppter p̄bationē aut egritudinē aut sōniū

Circa hunc textū Quenitur. Utrū preter

sensus exteriores necessariū sit ponere sensus cōem. Arguit primo q̄ non
q̄a si poneret maxime hoc esset ppter cognitionē actū p̄prior sensibilibus
p hoc nō: q̄a sensus p̄ticularis pōt cognoscere suū p̄p̄riū actū ergo ad p̄gno
scendū illū nō requirit sensus cōis. Alia patet q̄a actus p̄p̄rius est mediū in
ter sensus et obiectū et est p̄p̄rius sensui q̄ obiectū. Si ergo sensus pōt co
gnoscere obiectū (q̄d est remotius) poterit etiā cognoscere actū. Et p̄fir
mat q̄a si nō possit cognoscere actū hoc est ex eo q̄a nō est p se sensibilis: p
ex hoc seq̄t p̄positū. Si em̄ h̄mōi actus nō est p se sensibilis ergo nec sen
su cōi nec p̄prio p̄cipi pōt: nō optet ergo ponere sensus cōes ad cognosce
dū actus sensuū p̄ticulariū. Secdo ad idē sic. Intellectus intelligit suū p̄p̄
riū actū ut patebit tercio huius ergo sicut sensus sentit suū actū. tenet p̄p̄
ria sit: Cōfirmat q̄a si sensus exteriores nō sentiāt suos p̄p̄rios actus p sen
sus cōis. aut ergo sensus cōis sentit suos p̄p̄rios actus aut aliq̄s alius sen
sus. Si primū ergo eadē rōe sensus exterior sentit suū actū quia cū sensus
cōis sit virtus organica et in magnitudine sicut sicut sensus exterior: nō vide
tur rō quare sensus cōis sentit suū actū et nō sensus exterior. Si scd̄ simi
liter querit de illo alio sensu: aut ergo optet p̄cedere q̄ aliq̄s sensus sentit
suū actū aut questio p̄cedit in infinitū. Tercia sic p̄bado q̄ nō requirit sen
sus cōis ad cognoscendū d̄nitiā p̄prior sensibilibus. Itā pōna cognoscens
d̄nitiā aliquorū p̄pat ea. D̄nitiā em̄ est quedā d̄nitiū collatio p̄ sensus
cōis nō ē collatiū ergo nō d̄i poni ppter hāc cāz Cōfirmat q̄a relatiō nō ē p
se sensibilis: d̄nitiā autē est q̄dā relatiō ergo nō p̄gnosceat a sensu cōi et p̄ p̄p̄
riū nō est ponēdus ad cognoscendū d̄nitiā sensibilibus p̄ticulariū. Quarto sic
vnius pōne debet esse vñū organū p̄ sensus cōis nō ē vñū organū ergo nō
est vñus. Alidior patet p Lōmen. dicentē q̄ sensus cōis est plures scd̄ in
strumētū. Cōfirmat q̄a vel organū eius (si esset vñū) poneret in corde vel
in cerebro p̄ nullū istorū est dicendū. Itā in cerebro q̄a Aristo. in libro d̄ d̄
et sen. ponit cor vel aliq̄d p̄portionabile cordi esse organū sensus cōis. q̄ at
nō sit in corde patz q̄a teso cerebro ledit iudiciū sensus cōis q̄d nō esset ni
si organū eius esset in cerebro. Quinto sic Vñus sensus debet esse vñū cō
trarietatis: p̄ si poneret sensus cōis esset p̄ceptivus plurimū contrarietatum
Itā p̄cipet calidū et dulce et sic de alijs ergo nō est ponēdus. Cōfirmatur
q̄a si poneret idē moveret simul et semel morib⁹ cōtrarijs p hoc est falsū
patet p̄p̄ria q̄a aliter moveret sensus cōis q̄i iudicat de dulci et q̄i iudicat
de amaro. In oppositū est autoritas p̄hi in textu. p̄ro solutiōe huius que
stionis et declaratiōe textus p̄cedentis sunt aliquę d̄ficultates solvende.

Prima difficultas. an sensus particularis

Prima difficultas. an sensus particularis

possit fil sentire contraria puta visus albu ⁊ nigrū ⁊ videt q nō. Itā possibile ē idē fil moneri diuersis motib⁹ s⁹ si sensus particularis fil sentiret contraria fil moueret motib⁹ contrarijs igit. Itē illa sunt equalis virtutis ⁊ tūc impēdī rēt se adinuicē: aut alterū est maioris virtutis ⁊ tūc vnū sentiret ⁊ nō alterū. Rñdēt breuiter ad difficultatē q sensus particularis pōt fil sentire contra- ria patz qā possibile est duo contraria sensibilia fil pñtari sensui: aut ergo sen- tiret utrūq; ⁊ sic habet ppositū. aut alterū ergo eadē rōe ⁊ aliud suppositū q sint eque ppinqua ⁊ equalis virtutis ad monendū patet hoc etiā p expri- entia expimur em q legendo in libro videm⁹ fil albu ⁊ nigrū. ¶ Et ad ra- vides añ oppositū ad primā negat minor qā motus contrarij sensibilib⁹ nō sunt contrarij sensui nec in medio. Vñ licet albu ⁊ nigrū contrarij sñ spēs sen- sibiles eorū nō contrarij. Ad scdaz dī q si illa obiecta sunt equalia tales mo- tus pñt esse equalis si sint inequalia: inequales. Et ad pbatōnē dī q duo motus reales bene se mutuo impediūt nō tñ intētionales. Aduerte tñ q qñ sensus visus simul videt albu ⁊ nigrū nō ita pfecte videt sicut si vnū sñt videret. ¶ Et si qñas utrū visus sciat albu ⁊ nigrū vna sensatiōe aut pluri- bus: nō vna: quia intellectus qui est potētia pfectior nō potest diuersa intel- ligere vnicō actū: nec pluribus quia qua ratione possent esse simul due sen- sationes ita ⁊ tres ⁊ quatuor ⁊ sic vltra vsq; in infinitū. Rñdēt q sensus vi- sus pōt pcepe albu ⁊ nigrū duabus sensatiōib⁹ simpliciter ⁊ etiā vnica. Itā pñt dñtia intē albu ⁊ nigrū ⁊ hoc p vnū actū igit. Et quo pōt inferri q sensus exteriores nō solū habent actus incōpletos sed etiā ppletos. Et per hoc soluitur prima ratio. Itā intellectus potest simul plura cognosce- re ⁊ vnicō actū ⁊ pluribus actibus. Ad scdaz dī q nō est simile de duabus ⁊ infinitis cū sensus visus sit potentia limitata. Et si queras Vtrum sensus possit habere aliquā noticiā pplexam. ⁊ ex hoc soluet alia questio. Vtrū a- nimalia irrationalia habeāt aliquā noticiā pplexā. Ad hoc rñdēt p aliquas ppositiōes. ¶ Prima sensus ⁊ aialia bruta habēt noticiā simplicem vtriusque cognoscit colorē ⁊ talis noticia est incōpleta. Scda ppositiō qñis non sit nobis plane notū naturaliter aialia bruta habere noticiā pplexam de sensu- bilibus tñ ex his que de his pcpimus possumus inferre q hñt noticiā cō- plexā. Videm⁹ em q aliqui brutū apphēdit panē ⁊ psequit eū ⁊ aliqui apphē- dit ⁊ nō mouet ad eū. Itē al appetit dulcē ⁊ qñ a pphēdit psequit qd nō fa- ceret nisi iudicaret illd ēē dulce. patet etiā de camb⁹ venaticis q possit ferā sequit si ad brūtū venerit odorāt vnā ptē ⁊ aliā nō: ⁊ vnā sequit ⁊ aliā nō: qd nō facerent nisi iudicaret al transire p illā viā ⁊ nō p alias ⁊ notū ē q omēs tales noticie seu iudicia sunt noticie pplexē. ¶ Et si quis inferat ergo in talibus animalibus erit intellectus practicus indicās hoc esse prosequen- dum ⁊ hoc esse fugiendū. Et etiā videt q talia aialia dicentur rationalia.

fol. 17v

ponendi sensum cōem. Ad quā breuiter rīdet q̄ sicut patuit ex textu illa
necessitas est duplex. Prima q̄a sensus exteriores nō cognoscūt suos act⁹

Benjamin Franklin
and Barclay and
Pittenger are
very good for
quilted and no
solid barbed

Modis quo
cognoscit se

Lat. p. 100

2nd of 1804
 1804
 1804
 1804
 1804

Questiones libri Secundi.

Et omnibus praedictis patet tres esse causas ob quas oportet ponere sensum communem. Prima propter cognitionem sensibilibus sensuum exteriorum. Secunda propter cognitionem deinde inter sensibilia diversorum sensuum. Tercia propter cognitionem sensibilibus tam proximorum quam communem in absentia eorum in loco in quo non sunt. prae due cause sunt posite ab Aristotele: tertia ab Avicenna.

Tercia difficultas. Utrum sensus con-

munis habeat vnū organū ⁊ vnū obiectū: videt q̄ non ⁊ primo de organo
q̄a in isto in libro de somno ⁊ vigilia dī organū sensus cōis esse in corde
Alicenna aut ⁊ ceteri medici in cerebro ergo sensus cōis habet duo orga
na si vtracq̄ sentētia sit vera. De obiecto patz q̄a sensus cōis p se sentit om̄ia
obiecta sensui exteriori ⁊ actus eorū dē vt patz ⁊ pcedēti diff cultate ergo
nō habet vnū obiectū. In oppositū arguit q̄a si sensus cōis nō haberet vnū
organū vel vnū obiectū nō esset sensus vnus. vtriusq̄ em̄ illorū vnitās requi
rit ad vnitatē sensus vt patet ex pcedētibz. Pro solutiōe huius diff culta

Enarchie
 sensus dī cō
 munitis & ex
 teriores pu
 blicares

[illegible]

De Anima.

q' a corde ad cerebrū pcedūt qdā nemi in qb' originaliter p'ineat organa
 alioz sensuū: si incerebro sensibilibus apparēt et a cerebro pcedūt ad orga-
 na sensuū exteriorū. Et huius signū est q' hoies ex vehemēti studio magis
 capiūt dolorē capitis in quo vires sensitiue multū laborāt et nō ita dolores
 cordis licet principiu istius laboris sit a corde. **Supponit quarto q' se**
 sus exteriores cū sensu cōi sunt pōne s'ordinatē eiusdē gnis qā et hic et illū
 pōne p'gnitue: et qā sensus cōis est pōna supior ideo qdā et quocūq' mō
 cognoscūt sensus exteriores omne illud et eodē mō p'gnoscit sensus cōis si
 nō p'nerit. Itā sensus cōis cognoscit aliqd scz actus sensuū exteriorū et dis-
 ferētia p'prior sensibilibus diuersoz sensuum quod nullus sensus exterior
 cognoscit: cognoscit etiam sensibilia nō solū in eoz p'ria s' etiā in ipoz ab-
 sentia ut supra declarātū est. Ex quo seq' primo q' obiectū adequatū sen-
 sus cōis est sensibile in cōi cōitate p'dicatiois ad omnia alia sensibilia qā cū
 sensus exteriores et sensus cōis sunt s'ordinati modo predicto optet ut ob-
 iecta illoz p'ineat s' obiecto sensus cōis sicut spēs s' gne s' nihil aliud est
 cōe s' quo p'ineantur obiecta oim sensuū exteriorū q' sensibile in cōi ergo
 et. Seq' scdo q' obiectū sensus cōis est sic vnu sicut supra dictū est de ob-
 iecto sensus tactus qd solet dici tangibile in cōi. Seq' tertio q' male assis-
 gnat a qbusdā obiectū p'priu sensus cōis sensibile cōe. de quo s' dictū est tū
 qā sensus cōis nō solū p se percipit sensibilia cōia s' etiā p'p'ia et multa alia ut
 pater ex dictis tū qā si sensibilia cōia essent p'p'ia sensibilia sensus cōis: ergo
 p actū percipent ab alijs sensibilibus qd est p'ra p'p'ia q' possunt sensibilia cōia i-
 ter sensibilia p se ut in p'cedēti q'stione dictū est. Ex his patet qd sit dicēdum
 ad difficultatē p'positā et ad rōes in oppositū.

Quarta difficultas. Utrūq' preter sensus

cōem ponēdi sint alij sensus interiores Ad quā difficultatē est triplex ratio
 Prima ē Aliberti et Avicēne ponēt ū qnq'se sus interiores q' sūt s'us cōis: ima-
 ginatiua: estimatiua: fantasia: et memoratiua: quoz distinctionē p'bat ex di-
 stinctione opationū ipoz et organoz. Ex distinctione opationū sic. Exp'muri
 nobis q' p'gnosimus diuersitatē sensibilibus et ad hoc deseruit sensus cōi ut
 in scda difficultate declarātū est. Deinde q' in absentia sensibilibus itaz p'p'oz
 q' cōiū retinemus spēs eoz et hoc est p'uitū imaginatiua qdā ob hoc qdā
 vocauerūt thesaurū formaz sensibilibus. et hāc necesse est distinctā esse a sen-
 su cōi qā nō est eiusdē virtutis bñ recipe et bñ retinere qā ad hoc ut sit virtus
 bñ receptiua requirit dominū humiditatis sup' sicū i p'plexiōe sui organi. In
 mudi enī est bñ recipe impossibiles ut patet in aere et aqua: s' ad bonā retentio-
 nē requirit magnū dominū siccitatis. Sicū enī q'ois nō facile recipit im-
 p'p'ionē tū receptam bñ retinet et p'seruat ut patet i lapidib' et metallis. Itē
 exp'mur q' bruta p'gnoscut intētiōes nō sentatas puta amicitia et in m'ci-
 cia et h'mōi: hoc aut sit p' estimatiua que in hoib' dz cogitativa: vel nō p'ice-

fol. lxxv

De obiecto
sensus cōis

Distinctio
quorū sensuū
interiorū p
actus.

Carmina ———— nunc de 7 p[er]p[et]ua
2i Secundi *imp[er]atoris*

te pme
pte

porgana.
 qd mudi hz p
 puz opora p
 puz alghz abh
 puz puz xav
 anid

and it

phila
adventu
phila
Tercia rñtio est quozdā modernoz qd tñ est vnus sensus interior scz sen-
 sus cōis qui vocat fantasia: estimatiua: 7 imaginatiua. **Ad** expimur em tā
 tā diuersitate actū quin ad eā nō sufficeret sensus cōis cū sensibus exteri- **So. d. r. v. l. i.**
 oribus. Omnes em illi actus q attribuit sensibus interioribz pnt esse abona
 posia igit nō est ponenda pluralitas sine necessitate. **¶ Et si qd dicat. non**
 ne saltē optet ponere memoratiuā distinctā a cogitatiua que reseruet spēs
Rñdet qd necessario ē ponēdū aliqd reseruatū spēs si illud nō ē nisi orga-
 nū sensus cōis in quo pseruāt spēs seu fantasmata. nec phūs in libro d me-
 moria 7 remiscētia accipit memoriā p posia memoratiua aut p organo
 reseruatū speciez si p retentiōe noticie habitualis vtz intūcta diffinitionē
 quā ibi diffinit memoriā: Et si dicas phūs hic etiā ponit 7 diffinit fantasias
 ergo saltē hēc erit posia sensitīua interior distincta a sensu cōis. **Rñdetur qd**
 phūs hic nō accipit fantasīā p aliqua posia anime si p apparitiōe fantasma-
 tū in sensu interiori vt patet ex diffinitōe eius cū dicitur fantasia est motus fa-
 ctus a sensu scdō actū: patet etiā ex nominis interpretatiōe inā fantasia grece
 interpretatur apparitio vel visio.

Quinta difficultas. Vtrū excellens sensi-

bile corūpat sensus 7 videt q nō: **¶ Primo** qā sicut se habet intellectus ad
 intelligibile sic sensus ad sensibile si excellēs intelligibile nō corūpit intel-
 lectū ymo intellectus post intellectuonē excellētis intelligibilis magis itel-
 ligit infima intelligibilia vt patebit ex iij. huius. **Secdo** qd agit spūaliter i ali-
 qd nō corūpit illud: **¶ Ita** corūptio est effectus realis 7 nō spūalis. si sensibi-
 le agit spūaliter in sensu vtz expdētis. **¶ Oppositū** dicit phūs in textu. Ad dif-
 ficultatē breuiter rñdet q sic. **¶ Lū** rō scdō phūs est hēc. Omnis virtus pñstēs
 in pportōe determinata corūpit ab illo qd dissoluit illā pportionez sicut
 sanitas q pñstet in determinata pportōe caliditatis frigiditatis humiditatis 7 sic
 corūpit ab illo qd dissoluit huiusmodi pportionez: 7 ppter hoc dicit phūs i tex-
 tu q symphonia corūpit pñstēs fortiter cordia: qm p fortē pñstōne cor-
 daz dissoluit pportio cordaz q pñstet simphonia seu pñstia: si sensus req-
 rit i suo organo determinatā pportione dispositiōis qd tatiue i q pñstet vt
 tactus pñstet i determinatā pportōe qd tatiue tagibilium 7 sicut existimādū ē d a-
 lijs sensibilibz pportiones in qbz alij sensus pñstet nō sunt noiāte nec multū
 notet: 7 ideo dicit phūs q sensus ē rō in rōe. dicit in pportōe fūdāta. **¶ Lū** signū
 ē q sensus dicitur i sensibili pportōato. **¶ Excellēs** aut sensibile corūpit al-
 lā pportione vt ē manifestū in excellētis tagibilium: excellēs em caliditas
 agēs in organū tactus pñstet in eo maiore caliditate quā pñstet dicitur ta-
 ctus: 7 sicut ē d excellētis sensus hūalior sensus. **¶ In hoc tñ dicitur tagibilia**
ab alijs sensibilibz qā excellētia tagibilia nō solū corūpit tactus si etiā al-
 de Aristotele in iij. huius: 7 in iij. d. sen. 7 sen. cū rō ē al nō pōt esse sine tactu. **¶ Ali-**
quid sensibilia nō semp suos sensus corūpendo corūpunt animal: quia a-
nimā potest esse sine alijs sensibus vt circa faciem huius rēci dicitur.

Tractat⁹ primus libri tercij

Ad primā rationē aū oppositū dico q^d nō est sile de intellectu et sensu q^{ia} intellectus nō est virtus organica vt sensus. Ad aliā dico ad maiore q^d verū est si agit solū spūaliter. Excellēs autē sensibile nō solū spūaliter s^{ed} etiā realiter agit i sensu seu organū. alie difficultates q^{ue} poss^{unt} int^{er} moneri de potentis sensitivis hñt tractari in libris p^{ri}orū naturalū.

Conclusio responsalis preter sensus exte-

riores necesse est ponere sensus cōez. pater p^{er} conclusio ex dictis. Ad rōes ante oppositū.

Ad primā negat^{ur} minor: et ad p^{ro}bationē dicēdū q^d nō q^{ui}cūq^{ue} p^{ro}p^{ri}as q^{ui}as sufficit q^d obiectū sentiat^{ur} s^{ed} p^{ro}porcionata ita q^d nec sit nimis p^{ro}p^{ri}inquū nec nimis remotū. Ad p^{ro}b^{ro} nationem d^{icitur} q^d actus sentie^{ndi} est p^{er} se sensibilis a sensu cōi: et nō a sensu p^{ro}p^{ri}o p^{ro}pter cām p^{ri}us dictā. Ad sc^{ilicet} d^{icitur} q^d nō est sile q^{ia} intellectus est virtus imaterialis et inorganica et ideo pōt reflecti supra se et supra suū actū. Ad p^{ro}b^{ro} nationē d^{icitur} negādo p^{ro}cessū in infinitū q^{ia} intellectus est cognitivus oim inferiorū virtutū et opationū earū et etiā suarū.

Ad terciā d^{icitur} negādo q^d sensus cōis nō sit collativus. Eōfert emōnū sensibile alteri licet nō ita. Alie ponit q^{ue} p^{ro}p^{ri}e sunt collative: q^{ia} nō p^{ro}fert adinūcē nisi illa q^{ue} sit sine medio agnoscat. Ad p^{ro}b^{ro} nationē d^{icitur} q^d licet p^{er} se nō agnoscat relatio a sensu. cognoscat tñ p^{er} accūs gratia fun^{ctio} tamētoz.

Ad quartā d^{icitur} negādo minore. Ad p^{ro}b^{ro} nationē eius p^{ro} auctoritatē Cōmē. dico q^d loq^{uitur} de organo sensu exteriorū q^{ue} etiā quodā mō sunt instrumenta sensus cōis q^{ia} p^{ro}tinuat ad ipm et p^{er} illa spēs sensibilis recipit. Ad p^{ro}b^{ro} nationē p^{ro}ter ex terciā difficultate.

Ad quintā dico q^d maior est vera de sensib^{il} p^{ro} ticularib^{us} s^{ed} nō de sensu cōi: Ad p^{ro}b^{ro} nationē pat^{et} solū ex p^{ri}ia diff^{ic}ultate.



De parte autem anime qua ani-

ma cognoscit et sapit. Tercius liber de anima in

quo determinat Aristoteles de potia intellectiva et motiva sedē locū habet duos tractatus. In primo determinat de potia intellectiva et actibus eius. et obiecto. Quis sunt

quinque capitula. In primo ostendit distictā intellect^{us} a sensu q^{ui}d dividit i tres p^{ar}tes. In prima p^{ro}ponēs dicēda in primo tractatu tangit octo p^{ro}p^{ri}ietates intellectus quaz prima est hec. Si intelligere sit sicut sent re. erit quoddā pati aut sile ipi.

Secda p^{ro}p^{ri}ietas optet intellectū esse impassibilem passiōe corruptiva: et receptivū spēs intelligibilis ita q^d sit in potia ad spēs et nullas habeat ex se in actu: sicut se habet sensus ad sensib^{il} a sic intellectus ad intelligibilia. Tercia p^{ro}p^{ri}ietas necesse est intellectū esse imixtū. vt intelligat omnia: q^{ia} intelligere sit aliqd intus suscipiēdo: s^{ed} si esset mixtus ea ex q^{ui}b^{us} eēt mixtus p^{ro}beret receptionē obiectoz ex traneoz. Intus em̄ ext^{er}is p^{ro}hibet extraneū. Ex quo infer^{re} q^d intellect^{us} nō h^{ab}et aliquā naturā nisi hāc q^{ue} ē poss^{ibil}is potēs recipere q^{ui}libet intelligibile. Quarta p^{ro}p^{ri}ietas. Intellectus iste quo

Octo p^{ro}p^{ri}etates
re intellect^{us}

Handwritten marginal notes in Latin script, including phrases like 'ad primam rationem' and 'ad secundam rationem'.

de potentia intellectiva

aia rōcinat & speculat nō est aliqd entū seu intelligibilū aīq̃ ipm̃ intelligat **fol. lxx.**
 Quinta p̃p̃etas Rōnabile est intellectu nō misceri corpi. i. nō esse poīaz
 corporē q̃a si sic opteret ipm̃ habere aliq̃z quantitatē corpālē & organū si
 ent sensus: quoz nullū habz. Sexta p̃p̃etas. Bī antiq̃ dixerūt aīaz eē locū
 sp̃e & nō totā s̃ solū scd̃z partē intellectuā: & q̃ nō habet actu aliq̃z sp̃es s̃ est
 in poīa ad illas. Septima p̃p̃etas passibilitas intellectus nō est si sit s̃ pas
 sibilitati sensus. Probat: q̃a sensus postq̃ sensit excellēs sensib. le nō pōt sē
 tire minūs: s̃ intellectus cū intellexerit magna intelligibilia nō min⁹ ymo
 magis intelligit parua intelligibilia: & rō huius est: q̃a sensus nō ē sine cor
 pe qd̃ est eius organū: intellectus aut̃ sepatus est. Octava cur̃ Intellectus
 informatus fuerit sp̃e singuloz intelligibilū & factus velut sciēs in actu p̃o
 mo: sic q̃ p se ipm̃ possit opari qñ voluerit licet & tūc adhuc sit in poīa ad
 actu scd̃z nō tñ situr sicut aīq̃ didicisset al̃ iuenisset scīaz tūc etiā pōt seips̃
 intelligere. ¶ In scda p̃e distinguit intellectū a sensu p̃obietū: & primo
 p̃mitit hanc sup̃p̃oz. Qm̃ aliud est indm̃: dñū aliud q̃ditas & individui: ut a
 aliud est magnitudo & aliud magnitudinis esse: aqua & aque esse & sicut ē de
 alijs q̃ae hñt q̃ditatē in materia licet in illis qu: sunt sine materia idēz sint
 q̃ditas & sup̃positū eius. Ideo seq̃t q̃ aia p̃ aliā & aliā poīaz aut p̃ eādē ali
 ter se hñtes discernit indm̃ dñū & q̃ditatē distinctā ab individuo ut carnē &
 q̃ditatē carnis. Caro etiā cū sit in materia sensibili sicut & simm̃ habet q̃di
 tatē distinctā ab individuo. ¶ Premissa sup̃p̃oe infert ex illa q̃ aia p̃ sen
 sū cognoscit calidū frigidū & alia individua quoz q̃ditas sic habet esse in
 materia sensibili ut caro: p̃ aliā aut̃ poīaz scz intellectuā q̃ ē sepata a sensu
 q̃ditatē carnis discernit: aut̃ vtrūq̃ eadē poīa que sic se habz qñ cognoscit
 singulare ad seips̃az cognoscētē q̃ditatē sicut linea reflexa ad extensā. Et s̃
 dit q̃ eodē mō est de mathematicis q̃ licz abstrahūt a materia sensibili tñ
 hñt materiā imaginabilē ut patet de recto qd̃ est in magnitudine sicut & s̃
 m̃a in materia sensibili: & ideo si recti q̃ditas al̃ nā sit ab individuo: cognos
 scūt ab aia aut̃ p̃ aliā & aliā poīaz aut p̃ eādē aliter se habēt. ¶ Ultimo
 p̃cludit q̃ sicut res sunt sepabiles a materia sic eas intellectus cognoscit.
 Et ideo si sint oīno septe a materia etiā materiā a sua p̃tēplatiōe reijciūt si
 nō re ipsa s̃ solū rōe & cogitatiōe etiā sic cognoscūt ab intellectu. ¶ In ter
 cia p̃e primo p̃ponit duas dubitatiōes. Prima ex quo intellectus ē sim
 plex & impassibilis & nihil habeat cōe cū aliquo intelligibili sicut Anaxago
 ras asserit: quō pōt intelligere cū intelligere sit quoddā pati & opter agēs
 & paciēs habere aliqd cōe. Scda dubitatio vtrū ip̃e intellectus etiā sit inel
 ligibilis & arguit q̃ nō q̃a aut p se aut p aliud est intelligibilis: s̃ neutū pō
 test dici. Itā si p se & nō scd̃z aliud est intelligibilis. ita q̃ idē sit itcl̃ gēs &
 q̃ intelligit: videt q̃ etiā ceteris rebus inest intellectus quo se intelligit
 Si aut̃ scd̃z aliud & nō p se est intelligibilis habebit aliqd admixtū rōe cui⁹
 solū erit intelligibilis & nō intelligens ut cetera intelligibilia. Scdo rōdet

ad illas dubitationes. et primo ad primam dicendum dupliciter esse passionem. una communis
primam in qua sola agens et patiens operetur habere aliquid esse et aliam saluam in qua so
lū hac secunda patiens intellectus quā intellectus est in posita ad omnia intelligibilia
licet nullū eorum sit actus autem intelligat: unde intellectus autem intelligit ha
bet se sicut tabula in qua nihil descriptū est. deinde respondet ad secundam dubita
tionem dicens quod intellectus est etiam intelligibilis sicut alia intelligibilia quia in
his que sunt sine materia idem est intelligens et quod intelligitur. Quia autem quare non
semper. id non omne intelligibile intelligitur est: quia huiusmodi materiae sunt intelli
gibilia secundum posita et ideo non inest eis intellectus quod posita sine materia: ipse
autem intellectus quia est sine materia non solum est intelligens sed etiam intelligibile.

Circa hunc textum queritur An quiditas

seu universale sit obiectum intellectus nostri. **Arguitur** quod non: primo quia quod
non est sensibile non est intelligibile et per consequens non est obiectum intellectus sed quoditas non
est sensibilis ergo etc. Maior patet quia intellectus noster nihil intelligit sine
fantasmate ut dicit Aristoteles in isto secundo. fantasma autem rei sensibilis singularis
est ut patet ex secundo huius. Et minor patet quia secundum Comem. in secundo huius: sensus
non apprehendit quantitates rerum ergo etc. **Secundo** sic. si quiditas esset obie
ctum intellectus ergo individuum quiditatis siue singulare non possit intelligi cum
ipsum individuum quiditatis differat a quiditate ut patet ex isto tercio. Et dicitur
sorum differre dicitur esse virtutes cognitive quoniam ponit distinguunt per obiecta. falsi
tas patens probat quia intellectus enunciat aliquid de singulari seu individuo quidi
tatis ut dicens sortes est homo et distinguit ipsum ab aliis ergo intelligit singula
re. **Tercio** si quiditas esset obiectum intellectus ergo prima quiditas primo
intelligeret per consequens est falsum: quia prima quiditas est quiditas sive ut patet ex vii. me
tha. et in accis prius intelligitur per se ut patet in primo libro et hic probat
breuiter quia intellectus intelligendo dependet ex sensu ut patet ex textu in
pluribus locis sed accis magis sensibile est quam seba ergo etc. **Quarto** si
sic vel quiditas materialis vel quiditas immaterialis vel aliquid esse uniuocum
utriusque: sed non quiditas immaterialis quia illa non est fantasmabilis: nec quiditas mate
rialis: quia materialitas obiecti impedit intelligibilitatem: propter hoc enim pos
nit intellectus agens ut abstrahat obiectum a materialitate. Nec aliquid esse uni
uocum utriusque quia nullo modo videtur poni. **Quinto** per primum in hoc tercio sicut se
habet sensibile ad sensum ita fantasma ad intellectum sed sensibile est primum seu
adequatum obiectum sensus ergo fantasma est primum obiectum nostri intellec
tus fantasma autem non est quiditas. **Sexto** Entia diuisa et non entia prout intelli
guntur ab intellectu nostro et tunc non proueniunt seba quiditate ergo quiditas non est adequatum
obiectum intellectus. **Oppositum** videtur haberi ex primo in hoc tercio ibi sen
situum ergo calidum et frigidum indicat alio autem seba aut sicut circumfusa se
habet ad se ipsas cum extensa sit carnis esse discernitur et per expositionem Comem. qui
commento decimo ait. si per idem principium abstractum et separatim sicut est intellectus
cognoscit carnis. individuum carnis et carnis esse. id quiditas carnis autem princi
piū in cognoscendo carnis esse et ipsas carnis seba ut linea extensa ad se ipsas ut
circumfusa. Intendit igitur philosophus quiditatem directe intelligi ab intellectu et non in
diuiduum eius. Pro solutiōe huius questionis et declaratione textus precedenti
soluende sunt aliquae difficultates.

et
si quiditas
seba
accis
magis
sensibile
est
quam
seba
ergo
etc.

Si autem
seba
cognoscit
indivisa
seba

Prima difficultas. Utrum aliquid specia-

li⁹ ēre si: obiectū adeq̄tū nri intellect⁹. **C** Rndet q̄a q̄ sic r dicūt hoc ēē q̄di-
tate rei māl qd p̄bant. **P**rio sic obiectū p̄portioat pōne s̄ obiectū pōne im-
terialis puta intellectus digni est q̄ditas immaterialis ergo obiectū intel-
lectus nōstri q̄ ē p̄iūct⁹ materie erit q̄ditas materialis. **S**ecdo sic infim⁹
intellectus habet infimū intelligibile pro obiecto: s̄ intellect⁹ nri ē infim⁹
in ḡne intellectū scd⁹ Lōmē. iij. d̄ aia ergo h̄ infimū intelligibile p̄ obiecto:
s̄ illud ē q̄ditas rei material⁹ er. o. 7c. **T**ercio illud ē obiectū p̄mū intellect⁹
circa qd intellect⁹ h̄ p̄pā opationē s̄ illud ē fantasma q̄a nihil agit intellect⁹
sine fantasmatē: fantasma autē ē s̄ilitudo rei material⁹. **Q**uarto ad illa a-
ctu intelligibilia extēdit se intellect⁹ possibilis ad q̄ faciēda extēdit se in el-
lectus agēs s̄ illa s̄ont q̄ditates rez materialū: q̄a intellectus agēs tū pōt
facere illa itelligibilia actu q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹. **Q**uinto. actio cuiuslib⁹ a-
gētis ē scd⁹ formā q̄ ē p̄ncipiū illi actōis s̄ spēs itelligibil⁹ q̄ ē forma itellect⁹
nri r p̄ncipiū sue actōis ē p̄ se h̄ilitudo rei material⁹ ergo intellect⁹ p̄ se r di-
recte itelligit h̄mōi q̄ditatē. **S**exto p̄bat q̄a spēs abstrahit a fantasmatē qd ē
s̄ilitudo rei material⁹ ergo. 7c. **E**t si illi loquūt⁹ d̄ obiectū nri intellect⁹ nō ex
natura pōne s̄ p̄ stato illō posset opinio eoz sustineri ut infra patebit: s̄ q̄a
rōes eoz p̄me due vidēt p̄cedere dē obiecto intellect⁹ naturali seu ex natura
pōne. idō p̄tra eoz opinionē arguit sic. **I**mpossibile est q̄ pōna manēs ea-
dē pōna s̄m spēs haberet actū circa aliqd qd nō atinet s̄b ex p̄mo obiecto s̄i
tellect⁹ nri sepat⁹ a corpore manēs eadē pōna habebit actū circa idas immate-
riales ergo q̄ditas material⁹ nō ē. **V**erū obiectū intellect⁹ nri. nec valet dicere
q̄ eleuabit s̄ lūme glie: nullus em̄ habet⁹ eleuās pōnas pōt habere obiectū
qd trāscēdat obiectū p̄mū pōne: q̄a tūc ille habet⁹ nō eēt illi pōne vel eēt ille
pōna v̄l faceret pōnas eē aliā ab ista. **P**reterea p̄mū s̄bctm̄ habet⁹ nō ex-
cedit p̄mū obiectū pōne cui⁹ ē iste habet⁹ s̄ metaphisica ē habet⁹ i⁹tellect⁹ ergo
p̄mū s̄bctm̄ metaphisice nō excedit p̄mū obiectū itellect⁹ s̄ s̄bctm̄ metaphi-
sice ē ēs inq̄atū ēs ex iij. r vi. metaphi. ergo cū q̄ditas material⁹ sit i⁹ferior
ad ēs nō erit p̄mū obiectū itellect⁹ nri. **P**reterea pōna q̄ abstrahit a fantasma-
te h̄ obiectū latū fantasmatē s̄ itellect⁹ abstrahit a fantasmatē ergo h̄ obiectū
latū fantasmatē r p̄ p̄ns fantasma siue q̄ditas material⁹ ut ip̄i accipiūt nō ē
p̄mū obiectū intellect⁹ nri. **P**reterea sicut intellect⁹ immaterialis se h̄y
ad q̄ditates imateriales ita intellect⁹ materialis ad q̄ditates materiales: s̄
p̄mū obiectū intellect⁹ imaterial⁹ puta itellect⁹ angeli quē ip̄i ponūt imate-
rialē nō h̄y p̄se p̄ obiecto q̄ditatē imaterialē cū etiā itelligat q̄ditates mate-
riales ergo r itellect⁹ nri p̄iūct⁹ mae nō h̄y p̄se p̄ obiecto q̄ditatē māles. **A**d
rōes h̄mōi opiniois: **A**d prias dico q̄ nō op̄t ut pōna r obiectū p̄pōz onet⁹
mō eēndi: h̄mōi em̄ se ut motū r mobile q̄p̄pōz magis ē diss̄ilitudinis q̄
s̄ilitudinis r idō ex mō eēndi i pōna nō pōt p̄cludi modō eēndi in obiecto. **A**d
scd⁹as d̄ negādo maiorē si itelligat⁹ obiecto p̄rio p̄mitate adeq̄tōis sicut hic
q̄nt⁹: nā pōna nō p̄par ad obiectū p̄neas i⁹nitatē s̄ p̄neas latitudinē ita q̄ quā
ge latitudinis fuerit pōna i app̄hedēdo tātē sit obiectū i p̄dicādo r p̄iūctō

Opinto Tho
mistaz d̄ ob
iecto nōstri
intellectus

q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹

q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹

q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹

q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹

q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹

q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹

q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹
q̄ritat⁹ a fantasmatib⁹

Questiones Libri Tercij.

Henricus
gadicus

Ad alias tres dico qd bñ arguit de obiecto intellectus nostri pstatu isto
 s nō de primo obiecto intellectus ex natura ponē qā intellectus ex natura po
 tēne pōt habere actū circūscripto omī fantasmate sicut patet infra de a
 nima sepata. Alij dicūt primū obiectū intellectus nostri esse deū qd p
 bāt primo sic: primū et pfectissimū in vno quoq; gñe est causa alijs vt sint a
 lia ex scdo metha s dens est pfectissimū cognitū ergo ē cā alijs vt sint co
 gnita s illud puenit primo obiecto ergo deus est primū obiectū intellectus
 nostri. Scdo sic Unūq; sicut se habz ad esse ita ad cognosci ex scdo
 metha s nihil est ens p picipationē nisi ab entitate impicipata ergo nihil
 cognoscit nisi p rōem entis impicipati. i. dei s hoc est de rōe primi obiecti
 ponē ergo deus est primū obiectū intellectus. Si ista opinio intendit
 dicere qd deus sit obiectū pīmū intellectus pmitate pfectionis simpliciter il
 lud est bñ dictū: s de hoc nō qñr hic. Si autē intēdit dicere qd deus sit pīmū
 obiectū intellectus pmitate adequatiōis sicut sonāt sue rōnes: hoc non pōt
 stare. Prio qā obiectū adequatū hz naturalē ordinē ad ponas s rōe ppa: s
 de nō hz naturalē ordinē ad intellectū nř s rōe ppa qā nō itell gñt a nobis
 nisi s gñali rōe scs s rōe etis: pculare autē qd nō intelligit nisi i aliquo cōi
 nō ē pīmū obiectū intellectus s magis eōe ergo. Scdo sic: certū ē qd de
 nō hz pmitatē adequatiōis ppter cōitatē ad alia intelligibilia qā nō pdicat i
 qd de omī intelligibili a nobis ergo si hz aliquā pmitatē adequatiōis hoc
 erit ppter virtualitatē qā scz pmet virtualiter in se omīa alia intelligibilia
 ppter qd pōt mouere quēlibet intellectū ad intellectiōē cuiuscūq; intel
 ligibilis tñ ppter hoc nō erit pīmū obiectū intellectus nostri qā alia entia mo
 dent intellectū nostrū ppa virtute: ppter eandē rōez: sba in cōi nō pōt po
 ni pīmū obiectū intellectus nostri ppter attributionē oīz alioz ad ipas qñia
 accēdunt ppa virtutē motiua intellectus nostri. Tercio obiectū nat
 turale et pīmū ponē est naturaliter motiui ponē s deus non ē naturale mo
 tiui intellectus nostri qā ē obiectū volūtariū qā qdā agit ad extra agit libere
 et pingeret ergo. 7c. Ad primū opiniōis dico nō sp pfectissimū est cau
 sa impfectioz ppaō impfecta ad terciū sicut pfectū albū nō est causa vi
 sibilitatis omībus visibilibus: vel si est causa nō tñ pēsa et adequata: eodē
 mō deus nō est causa intelligibilitatis pēsa et adequata omī intelligibilibus
 qā etiā nata sunt itelligi p suas ppas rōes: pīmū autē obiectū de quo hic loq
 mur dē esse causa pēsa et adequata. Ad scdo dico qd p eā tñ pcludit qd
 sicut ens impicipatū est cā entis picipati quo ad esse ita quo ad cognos
 sci: et defacto ita est qd omīa cognoscūt p rōez seu essentia entis impicipati
 ti ab ipō ente impicipato hoc est deo et a beatis etiā eminentius qd p ppa
 as rōez rōes qñ eminentius pñet in ipō deo qd in seipis s nō ē causa ade
 quata et pēsa cognoscibilitatis alioz vt dictū est. Alij dicūt obiectū in
 te lectus esse ens sū rōe veri qd pbat pmo sic distincte ponē hnt distincta

Egidius Ro
manus

De Anima

obiecta formalia s̄ intellectus et voluntas sunt distincte ponē: et p̄mū obiectū **sol. lxxij.**
volūtatis est ens s̄ rōne boni ergo primum obiectum intellectus est ens
sub ratione veri. **C**Secundo sic obiectum proprium cuiuslibet poten-
tie debet ei appropiari p̄ aliquam rōem p̄pā s̄ ens de se est cōe ad sensibile et
intelligibile ergo ad hoc ut ens sit p̄prium obiectū intellectus optet q̄ p̄tra
hāz et appropiet ad ens intelligibile p̄ aliq̄ p̄ qd̄ excludat ens sensibile: s̄
tale videt̄ esse verū qd̄ d̄ de se rōez manifestatini vel intelligibilis ut patz ex
illo dicto phi ij. metha. sicut res se h̄z ad eē sic ad veritatē: ubi p̄veritatē intelligi
agnoscibilitas est intelligibilitas. **T**ercio sic s̄ illa rōe aliq̄d ē obiectū po-
nē s̄ q̄monet pōnēz s̄ ē s̄ rōe veri monet intellectū q̄ veritas ē rectitudo so-
la mente pceptibilis. **C**Quarta ista opinione arguit̄ primo sic: primum obe-
ctū ponē d̄z adequari ponē sedz cōitate vel sedz virtutē: vel sedz ista dupli-
cē pmitatē p̄currentē: s̄ verū nullo istoz modoz adequat̄ intellectui ergo.
et. **P**robatio p̄me p̄is minoris q̄a nō d̄z in qd̄ de ente cū sit eius passio et
p̄ p̄is nec de aliquo p̄ se inferiori ad ens. **S**edā p̄ minoris cū tertia p̄ba-
tur q̄a licet inferiora ad verū includunt ipm̄ eēncialiter nō tñ includūt oia
alia intelligibilia virtualiter vel essencialiter q̄a hoc vez qd̄ est in lapide nō
p̄tinet virtualiter lapidē s̄ potius eēncialiter lapis p̄tinet vez: Et sicut est d̄ q̄
h̄scūq̄ alijs entibus et eoz veritatibz. **S**ecdo sic verū est passio entis et
cūlibet inferioris ad ens ergo intelligēdo ens et qd̄cūq̄ eius inferius p̄-
cise s̄ rōe veri nō intelligit sedz rōez q̄ditatā s̄ accūlez s̄ cognitio cuius-
cūq̄ sedz rōez eius q̄ditatā est p̄ma et p̄fectissima cognitio de eo ex vij. me-
taphi. ergo cognitio de aliquo s̄ rōe veri nō ē p̄ma cognitio obiecti et p̄ cō-
sequens nō est prima rō obiecti intellectus. **T**ercio sic p̄mū s̄betū h̄a-
bitus nō p̄cedit obiectū p̄mū ponē cuius est iste habitus sed ens est obiectū
metaphisice q̄ est habitus nostri intellectus ergo verū nō est p̄mū obiectū
intellectus q̄a aliter obiectū h̄bit p̄cederet obiectū ponē. **A**d rōes opinio-
nis. **A**d p̄mam d̄z q̄ est ad oppositū q̄a sicut voluntas nō pōt habere actū cir-
ca ignotū ita nō pōt appetere aliq̄d s̄ rōe aliqua q̄ sit p̄mita ignota ergo
bonū nō est p̄sum obiectū volūtatis cū aspiciatur p̄ se ab intellectu. **E**t sicut
verū nō est p̄sum obiectū intellectus q̄a excedit ab intellectu. **L**u aut̄ d̄z
q̄ distincte ponē h̄nt distincta obiecta: verū est de potencijs dispatis et nō s̄
ordinatis ut in ij. libro declarātū est. **I**ntellectus aut̄ et voluntas sunt ponē
subordinate. **S**edā rō etiā est ad oppositū q̄a obiectū p̄portionatū ponē
superiori est cōe ad obiectū p̄portionatū ponē inferiori ut patet ex his q̄ dicta
sunt in secdo: et ita ens sedz qd̄ abstrahit a sensibili et insensibili est p̄prium ob-
iectū intellectus: q̄a intellectus tāq̄ pōnē superior pōt habere actū tā circa sen-
sibile q̄ insensibile. vñ ista abstractio q̄ videt̄ esse non appropriatio est suffi-
ciēter appropriatio respectu ponē superioris: et p̄ hoc patet solutio rōis quia
cōtas entis ad sensibile et insensibile est rō appropriati ipi ponē intellecti
ne opat̄ circa utrūq̄. **A**d tertiā d̄z qd̄ etiā ē ad oppositū q̄a rō obiecti est

Questiones Libri terci

Ratio obie
cti nō pōt eē
respectus ad
potentiā

Opinio scoti

illa forma scd̄s quā obiectū est motuū pōne circa qd̄cūq; obiectū p se ensidē
pōne: sicut rō actiui vel agēdi d̄r esse illa forma scd̄s quā agēs agit et alia at
rō obiecti nō pōt esse respectus ad pōnāz qā sic obiectū p̄mū visus esset vi
sibile qā ip̄a visibilitas esset rō formalis obiecti: et hoc mō facile est assigna
re p̄ma obiecta cuiuslibet pōne qā obiectū p̄mū cuiuscūq; pōne esset corre
latiū ad talē pōnāz puta visus visibile auditus audibile: p̄h̄s aut nō assigna
uit sic p̄ma obiecta pōnāz s̄ aliqua absoluta puta visus colorē auditus so
nū. et c. Un̄ dato q; verū dicat formaliter respectum obiecti intellectus ad
ip̄m̄ intellectū leḡt oppositū p̄positū ex hoc em̄ seq̄t q; illa rō nō sit rō for
malis obiecti s̄ aliqua alia ab ea. ¶ Pater igit ex dictis q; nō pōt poni cō
nētiēter p̄mū obiectū intellectus nostri aliqd̄ v̄tūaliter p̄mū puta deus vel
s̄ba. qā sola p̄mētia virtualis ad hoc nō sufficit v̄z ex im̄ p̄batiōe scd̄e opinio
nis: neq; aliqd̄ transcendēs aliqd̄ ab ente qā de quolibet alio trāscēdere p
baret p̄ eadē mediā p̄ que p̄batū est de vero: optet igit q; illud sit vel q̄d̄is
tas entis in cōi: vel q̄d̄itas rei sensibilis seu materialis vel utrūq; scd̄s alias
et aliā acceptionē intellectus ut tenet Scotus: iij. q. q. scd̄s cuius opinione
¶ Cōf̄ p̄mo q; obiectū intellectus nostri p̄ statu isto est q̄d̄itas rei material
vel forte adhuc specialius q̄d̄itas rei sensibilis intelligi d̄o nō de sensibili p
p̄rie solū s̄ etiā de incluso essentialiter vel virtualiter in sensibili: pater hoc
dictū p̄ tres v̄ltimas rōes positās p̄ p̄ma opinioe. ¶ Cōf̄ scd̄o q; obiectū
intellectus nostri naturale ad qd̄ pōnā naturaliter inclinā est ens scd̄s suā
totā cōitatē p̄t v̄z se extendit ad om̄e positū qd̄ nō ē nihil siue sit ens re
ale siue ens rōis siue habeat v̄nitatē v̄niocatiōis siue analogie qā om̄e ta
le est intelligibile ab intellectu nostro: ut pater p̄ illud phi in ter: vbi d̄r op
tere intellectū esse i mixtū ut intelligat om̄ia. ¶ Cōf̄ tercio q; obiectū p̄mū
naturale ad qd̄ pōnā pōt naturaliter attingere ē p̄se ens limitatū seu fini
tū: et nō ens in sua cōitate ut se extendit ad ens finitū et infinitū. ¶ Idē p̄ p
bat qā intellectus n̄r sepat̄a corpe sicut et intellectus angelicus pōt natura
liter cognoscere om̄e ens limitatū: et p̄pter hoc d̄r Scotus vbi ā. qd̄ p̄mū ob
iectū intellectus nostri ex natura pōne nō est al̄ qā specialius obiecto intel
lectus angelici qā q̄cqd̄ pōt intelligi naturaliter ab vno et ab alio. Scd̄a p̄
pbat qā nullus intellectus creatus pōt naturaliter hoc ē p̄currētibus oib̄us
causis naturalibus faciētibus ad intellectionē cognoscere deū s̄ p̄pā rōne
deitatis. et idō ens scd̄s totā suā cōitatē nō ē obiectū ab intellectu creato na
turaliter attingibile qā tūc om̄e ens posset naturaliter cognosci: cū ois pō
tētia h̄ns aliqd̄ p̄ obiecto adequato possit i qd̄libet p̄tentū s̄ illo: obiectū em̄
et pōnā d̄nt adequari. Ex quo patz q; licet intellectus ex natura sua inclinē
ad recipiēdū intellectionē cuiuscūq; obiecti siue creati siue increati tāq; ad
suā p̄fectionē qā respectu cuiuscūq; intellectūis nō d̄r violētari: tñ nō pōt
naturaliter attingere et effectiue causare cognitionē nisi entis finiti absolu

de Anima

ti vel etiā respectu cuius terminus nō est deus q̄a obiectū infignitū nō ē n^o
toraxter motuū nisi intellectus q̄ est ei p̄portionatus. Intellectus autē cre
atū nō mouet nisi p̄tingenter. vñ q̄nūcūq̄ sit ei p̄ns nō necessario s̄ p̄tingē
ter in eo causat sui intellectiōē: q̄a q̄cqd deus causat ad extra libere 7 p̄m
genter causat. ¶ Cōtra quarto q̄ in ente p̄currit duplex p̄mitas scz p̄mitas
cōtatis in q̄d ad oēs p̄cept? nō simpliciter simplices 7 p̄mitas v̄tualitatis
i se v̄t in suis inferiorib? ad oēs p̄cept? simpliciter simplices: 7 ista duplex p̄
mitas p̄curres sufficit ad hoc q̄ ipm sit p̄mū obiectū intellectus: Licet nen
trā p̄cise habeat ad omnia intelligibilia. Declarat hoc p̄ exm q̄a si visus eēt
cognitū? omnis coloris 7 om̄i passioū? 7 d̄m̄taz coloris in cōi 7 om̄i sp̄e
ciez 7 indiuiduoz 7 tñ color nō includeret q̄ntitate in d̄m̄taz 7 passioib?
coloris: adhuc visus eēt obiectū adequatū: tñ nō includeret q̄ntarie
p̄mū obiectū i oib? p̄ se visibilib? q̄d libet includeret ip̄s eēcialiter v̄tclude
ret i aliq̄ eēcialiter v̄t v̄tualiter includere ip̄s 7 ita ip̄o p̄currit duplex p̄mi
tas scz cōtatis ex pte sui 7 p̄mitas v̄tutis i se v̄t i suis inferiorib? 7 ista duplex
p̄mitas sufficeret. ¶ Cōtra p̄dicta arguit p̄mo q̄ q̄ditas rei materialis nō sit
obiectū adequatū intellectū? n̄i p̄statu isto p̄ scdaz 7 terciā rōe factas p̄tra p̄
mā opinionē nā p̄cedūt de obiecto p̄ statu isto. Sed sic ad idē. Iba 7 eius in
feriora intelligūt a nobis p̄ statu isto 7 tñ nō sunt q̄ditates sensibiles nec i
cludūt essēcialiter in quiditate sensibili quia essētie p̄dicamentoz sunt in
p̄mitate aut v̄tualiter quia est p̄tra rationē prioris 7 p̄fectioris includi v̄
tualiter in posteriori sed om̄is substantia est prior 7 p̄fectior quiditate sen
sibili que est accidens ergo. 7c. ¶ Tercio arguitur q̄ ens v̄t est commune
ad ens reale 7 rationis non est obiectum intellectus ex natura potentie: q̄a
vnus pōte est vnū obiectū sub vna ratione vt paret de obiecto visus: sed
ens nō habet aliq̄ vnā rationem ad ens reale 7 rationis. ¶ Quarto cō
tra terciū dictū cōtribet p̄tēntie passiue naturali correspondet aliquod ac
tūū naturale alioquin videret potentia passiva esse frustra in natura si per
nihil in natura possit reduci ad actum s̄ intellectus possibilis: potentia pas
siua 7 naturalis respectu quozūcūq̄ intelligibiliū quia vt dictū est natura
liter appetit cognitionē cuiuscūq̄ cognoscibilis: naturaliter etiā p̄ficitor p̄
quācūq̄ cognitionē 7 p̄ p̄sequens est naturaliter receptiū? cuiuscūq̄ intel
lectionis ergo intellectū? possibili correspondet aliqua potentia naturalis
virtute cui? pōt in ip̄o p̄duci intellectio cuiuscūq̄ intelligibilis etiā infiniti
ti. 7 p̄firmat q̄a scdaz p̄m̄ in textu sequētū sicut intellectus possibilis est oia
fieri ita intellectus agentis est om̄ia facere s̄ intellectus possibilis sit om̄ia
p̄scientia ergo etiā intellectus agēs p̄ducēdo illā sciētiā d̄z facere om̄ia.
Alidinoz est phi dicentis animā quodāmodo esse om̄ia. Nam p̄ sensum sit
ensibilia p̄scientiam intelligibilia recipiendo videlicet eorum scientiam.

Questiones Libri tercij

¶ Rñdeo ad pmas duas rões q nō sic sunt ptra pñū dictū opiniōis sco-
ti: sicut ptra pñā opiniōes qā qditas rei materialis vel sensibilis ponit ob-
iectū intellectus p statu isto intelligendo scd; expositiōes Scoti nō tñ d
sensibili pñio s de inclusio essentialiter vel virtualiter in sensibilibus. Ena
aut inquātū ens qd ponit sicut metaphi: et alia supiora essentialiter ad q
ditates sensibiles (q intellectus abstrahit a fantasmate siue qditate sensibili)
includit essentialiter in reb; sensibilib; et ideo nō excedūt obiectū p statu isto

¶ Ad scdm dico q qditas sbe et inferior eius nō cognoscit a nobis p sta-
tu isto pceptu simplici qditatione et pñio s solū aggregādo plures pceptū
abstractos a qualitatib; sensibilib; sicut declarātū est in primo libro. **¶** Ad
terciū dico q nō est idē indicū de intellectu et alijs potentijs inferioribus
puta visu et auditu qā intellectus ppter sui pfectiones ad totū se extendit q
nullū obiectū adequatū pōt habere vnius rōis ut dicit Scot. ij. dis. ij. Vel pōt
dici ad minores: q licet ens nō sit aliq; vnā rōis ad ena reale et ens rōis v-
nitate vniocatiōis tñ bñ vnitāte analogie.

¶ Ad quartū dicit q maior est
falsa in quibusdā qñ scz natura ppter sui excellentiā ordinat naturaliter ad
recipiendū pfectiones ita eminentes q nō possit sbe esse causalitati agentis
naturalis sicut est in pposito: nec tñ pōna passiva est frustra in natura qā li-
cet p agens naturale nō possit principaliter reduci ad actū tñ pōt p tale a-
gens dispositio ad ipm induci et pōt p aliquod agens in natura id est in tota
coordinatiōe entū puta p agens sup naturale pplete reduci ad actū: et il-
lud nō vilitat s maxie dignificat naturā intellectus q in eo est capacitas ma-
ioris pfectionis q eius causalitas activa se extendat ut declarat Scot. i. q. p
logi. cuius simile est in corpore humano in quo est capacitas anime intelle-
ctive et nō actiuitas nisi dispositiue. Ad affirmatiōes patebit qd sit dicen-
dū ex scda et terciā difficultate sequentis questiōis.

Secunda difficultas. Vtrū singulare sit
ab intellectu nostro p se et directe intelligibile. **¶** Pro solutiōe supponit
primo q difficultas pñs nō qrit de intelligibilitate singularis loquēdo me-
taphisice scz si sit de se intelligibile: certū em est q sic quia intelligibilis ab-
solute se qrit entitates iuxta illud scd; metaphisice sicut se bz repad esse ita ad
cognosci: singulare aut includit totā entitates qditationē supior et vltra hoc
dñitiā indiuiduales vel existentiā vel aliqd accñs quoz nullū diminuit sed
addit ad entitates ergo et intelligibilitates. Scd difficultas qrit de intelli-
gibilitate singularis aīasice vey si sit intelligibile ab intellectu nostro qā hoc
pñet ad pñtes scientiā. **¶** Supponit scdo qd singulare est duplex: qdā
est singulare vagū qd nihil aliud est q natura determinata p pñtate indi-
duali vaga seu indeterminata ut qñ pñit natura in al. quo indiuiduo inde-
terminate accepto: qdā est singulare signatū et est natura determinata p
pñtate indiuiduali signata scz sortēitate vel aliqua alia. Et vtrumq; eoz pōt

Quoniamlib;
ponēpassive
naturali cor-
respondet a-
ctiua.

qz l. cor. al. qd
qrit de se
dicitur aīas
bz abso. nate
q dñit ad
in corpore
qrit a dñi
qrit a dñi
qrit a dñi
qrit a dñi

Singularis
acceptiōes.

the corpse is buried in the earth. no life was known

quod melius in sua Regia

[illegible]

Right name or dra
L. J. D. L.

Primo in-
telligi.

18 integras heras
 integras et alia
 et alia et alia
 et alia et alia

Der seintel
ligi.

Directeintel
ligi.

Noticia de
plex.

Et ubi de de pte
pro redemptio Et no
lati an pte

by all the S. S.
in the

~~at the ...~~

Handwritten: ~~Handwritten text, possibly "Handwritten text" or similar, crossed out.~~

2. *Consp. spectabilis* *gms. - argens, f. de f. g. alb. f. g. 2*
et no. no. g. g.

[illegible]

Ordo origi
nis in cogni
tiōe nostra.

scd3 gradū singularitatis. Singularitas em̄ se habet solū vt ratio finē quā
nō nō aut vt ratio mouendi seu agendi qd̄ apparet p̄ hoc qā illud est ratio
agendi quod est principii assimulandi passum. singularitas aut nō ē prin-
cipii assimulandi s̄ d̄ distinguēdi ergo nō est ratio agendi. Cū singularitas pos-
nit p̄ditio determinatiua agētis 7 ita principii limitatiuū 7 determinatiuū
actiui 7 nō principii agendi. Et quibus patet q̄ licet singulare intelligat a
nobis p̄sūse 7 quo ad quid nois nō tñ distincte. Dicitur tercio. Intellectus
noster p̄ statu isto intelligit singulare vagū directe: singulare aut signatū
intelligit reflexe scz reflectēdo se ad fantasmata scd3 textū phi 7 v3 expositio
nē Lōmēto: posita in principio huius q̄stid̄is in oppositū. Probatur sic: quia
sicut est in naturasita est in intellectu vt quod sicut natura in agendo nō p̄ se i-
tendit vlc. qā tūc gñato corpe qd̄ est vltus s̄ at vel hō nō pcederet ad gñā-
tionē alis vel hominis. nec intendit primo indiuiduū signatū. qā tūc gñā-
to vno tali singulari puta sorte cessaret actio nature. qd̄ est falsum: s̄ inten-
dit primo p̄ducere naturā in aliquo supposito 7 hoc est indiuiduū vagū et
vltimo p̄ducit indiuiduū signatū. Sic r̄m p̄posito spēs in fantasia ad quā
se p̄uertit intellectus p̄mo rep̄stat singulare vagū in qd̄ fert primo cogni-
tio intellectus: q̄ patet ex hoc: qā qñq̄ intelligimus aliqd̄ singulare igno-
rando in qua sp̄s sit 7 in hoc primo signo in fantasia tñtat natura cū multis
accētibus naturā ipaz strahentibus 7 semivice motuo scdo ritat ipaz natu-
rā in se qñ scz intellectus abstrahit vlc 7 fert in naturā p̄cise nō p̄siderando
eius singularitatē: qñ intellectus pōt abstrahere omē obiectū inclusum in
primo obiecto 7 sic pōt oēs rōes intelligibile separare ab alia rōe intelligibili:
tercio ritat naturā ipam determinatā multis circūstancijs signatis relucē-
tibus infantalitate: 7 vt intellectus intelligat naturā cū istis circūstancijs si-
gnatis. optet intellectū reflecti ad tales circūstantias in fantasmate relucē-
tes: 7 tūc intelligit distincte singulare signatū eo mō quo pōt cognosci: nā
nō cognoscimus singulare signatū distinctius q̄ ex cognitiōe istaz circū-
stantiaz gñitanti in fantasmate: s̄ r̄ quo patet q̄ p̄mū cognitū a nostro in-
tellectu p̄mitate originis est singulare vagū. scd3 cognitū est ipa natura et
gñitas in se. terciū cognitū est singulare signatū qd̄ sic intelligitur reflexe:
patet etiā q̄ licet singulare signatū nō sit a nobis intelligibile p̄ se sub p̄pa-
rōe singularitatis nec directe nec p̄mo p̄mitate originis. s̄m ipm̄ est intelli-
gibile p̄mo p̄mitate adequatiōis ad actū intelligendi qā pōt intelligi ab in-
tellectu nō vt p̄a alterius neq̄ vt aliqd̄ essencialiter inclusus in alio. patz e-
tiā q̄ in hoc p̄uenit intellectus 7 sensus q̄ neuter app̄hendit singularitates
seorsum a natura seu ab alia singularitate nec ipa singularitate in se: loque-
do de singularitate que est p̄p̄ietas indiuidualis p̄sūtēs p̄ se vnū cū ipa

De Anima

[illegible][illegible]

Questiones Libri terciij

Que primo
intelligimus
Cōnexio itel
lectus cū fā
tasia.

**Conuersio in
Intellectus ad
fantasmata.**

Quō intelli
gim⁹ nostrū
intellectū.

Supponit scdo. q. naturaliter illa primo intelligimus q. primo oculo
 rūt ex fantasmatibus. Quia cā est: qā tāta est pñexio intelligētiā nī ad fā
 tāsiā p statū istū q. nihil intelligimus in vniuersali nisi cuius singulare fan
 tasīā 7 ppter hoc dī pñs in hoc libro optet quēlibz intelligentē fantasma
 ea speculari: 7 in libro de memoria 7 reminiscētia: nō est inq̄t intelligere
 sine fantasmate. Itā sic se habet fantasma ad intellectū sicut sensibile ad in
 tellectū: 7 ppter hoc nō pōt hō aliqd addiscere. i. de nouo sciētiā acq̄re
 re. nec pōt intelligere. i. vti sciētiā habita sine sensu: s̄ optet cū aliqd specu
 lar actū vt forme sibi aliqd illius fantasma. cuius etiā signū est q. leso ozo
 gano fantasie impedit intellectus noster in sua opatiōe: 7 in hoc etiā pñs
 pñexio intellectus ad fantasmata: qā intelligens vlt fantasīā cuius singula
 re. Ex q̄b omibz sc̄q̄ primo q. nihil possum⁹ poñā p̄pina intelligere añ
 intelligentiē alicuius imaginabilis quia hoc est p̄mo a nobis intelligibile.
Scdo sc̄q̄ q. nō possumus intelligere intellectū añ intelligentiē alicuius
 imaginabilis cū spe intellect⁹ nō sit fantasīabilis: 7 ppter hoc dī pñs in ter
 intellectū nihil esse eoz q. sunt añ intelligere: nō q. nihil sit añq̄ intelligat:
 s̄ qā non est aliqd qd possit poñā propinqua intelligi a nobis añ intelligere
 alterius. Ex quo sc̄q̄ q. fantasma nō solū est necessariū ad causandū spēm
 intelligibilē in intellectu possibili s̄ etiā ad intelligendū p illā spē intelligi
 bilē qā etiā habita spē nō possumus ea vti sine fantasmate: 7 hoc est verum
 quātū ad primā motionē intellectus 7 nō quātū ad oēs actū sequētē motū
 nē primā vt exponit Scotus. dif. j. iudendo ad p̄mū p̄ncipale q̄stionis pōt
 em̄ intellectus abstrahere obiectū inclusū in aliquo p̄mo thōnēte. 7 p̄side
 rare illud abstractū nō p̄siderādo illud a quo abstrahit. alias nullo mō pos
 semus intelligere ea quoz nō sunt fantasmata. **S**upponit tertio q. in
 telligimus nostrū intellectū nō solū quo ad acceptū cōs sc̄s entis 7 veri: s̄
 etiā sc̄s acceptū vel rōē. ppā qā alias nō possemus ei nomē imponere nec
 ipm a sensu distinguere nec de eo aliqd scire: 7 hoc pōt sic declarari confor
 miter ad ea q̄dicta sunt in primo libro de cognitiōe aīe 7 aliaz rez nō sens
 sibiliū: expimur em̄ in nobis quosdā actus cognoscēdi 7 tūc si logisando ar
 guimus q. tales actus nō pōt esse corpis nec vniū extēse. qā illis nō dūe
 nit reflexio. idō p̄cludim⁹ q. poñā qua sic apprehendimus nō est corporea nec
 extēsa 7 sic de alijs p̄dictiōibz p quas habemus noticiā ppā intellect⁹? for
 mādō ex eis vnā descriptionē q. tota nulli alteri p̄uenit. Ex quo sc̄q̄ q. intel
 lectus nō intelligit se p̄mo. i. sine discursu s̄ p discursū vel argutivē 7 re
 flexiue p actus suos intelligendo sc̄s se intelligere: dū em̄ p̄cipiū nos in
 telligere cognoscimus nos habere intellectū 7 aliaz intellectiā. **S**up
 ponit quarto q. licet spēs intelligibilis 7 s̄ abstracta intelligendi sit rō intelli
 gendi vel mediū quo seu p qd intelligibile intelligit: neutriū tñ ē obiectū qd
 intelligit. Quā rō ē qā neutriū eoz in cognitiōe est mediū cogniti sic q. p ip̄
 cognoscat aliud sicut p p̄ncipiū cognoscit p̄clusio s̄ tale mediū qd tñ est rō

de Anima

edgnoscedi sicut spēs in sensu est rō sciendi sicut igit spēs in sensu nō est Jo. xxv
 qd sentit s̄ quo sensus sentit. s̄ r spēs intelligibilis 7 actus intelligendi in
 intellectu licet sit illud quo intellectus intelligit nō est tñ id qd intelligitur
 nisi inquantū intellectus supra seipm reflectit. Itā intellectus intelligendo
 se intelligere: intelligit 7 se intelligere 7 suū intelligere 7 spēs p quā intelli-
 git: 7 sic spēs intelligibilis 7 actus intelligendi est illud qd sedatio 7 reflex-
 iue intelligit: s̄ illud qd pmo intelligit est res cui spēs est similitudo. **C**his
 suppositio rñder ad d ff cultatē qd optet intellectu esse deudatū ab omī co
 qd pmo 7 directe intelligit. 7 p hoc soluit sedā rō an oppositū. Ad pma āe
 dictū est in sedo quō sensibile positū supra sensus nō facit sensationē.

Quarta difficultas. Utrū anima separa

ta possit recordari p̄teritoz aut intelligere ea que ipa nouit diuincta. Uide-
 tur q nō p p̄m in rex. ubi ponēs intellectu sepatū mortale 7 ppetuū sta-
 tim addit nō reminiscimur aut: qā licet intellectus sit impassibilis 7 incor-
 ruptibilis tñ fantasia est corruptibilis sine qua intellectus nihil intelligit.
 Et s̄ sic: serētiā posuit in p̄io dicēs. Intellectū corūpi quodā interius cor-
 rupto. i. fantasia 7 caput ibi intellectu p opatiōe intellectus. **O**ppositū
 habet ex eo qd dr aia est locus spēs nō tota sed intellectus: loci em̄ est sal-
 uare locatū ergo intellectus saluat species. **C**ōfirmat sic rōe receptū em̄ re-
 cipientē p modū recipientis ut dr in 2. om. decime. p̄p̄is de causis: 7 idem
 habet Boetius v. de solat: p̄la v. s̄ intellectus recipientes spēs est incorrupti-
 bilis 7 immutabilis a passioib⁹ corporalib⁹ ut in sedo libro pbatū est ergo re-
 cipit eas incorruptibiliter 7 indelebiter per hoc em̄ Aristotle. tñ assignat
 debilitatē sp̄i in memoria sensitua qā organū sic vel sic patit vel mutat
 Ad hoc etiā est intentio p̄i p no de aia vcs si nō pōt habere opationē sepa-
 tā: nec esse. 7 Amicē. vj. naturalū pte. i. ca. vj. dr aiaz sepatā: clarius videre
 veritatē qz videat p̄iuncta. cui psonat illud diui Hieronimi. discam⁹ i ter-
 ris quoz nobis maneat scia in celis. valde etiā indignū esset tñ laborem.
 sūcipe querēdo scias si desinerēt esse in morte. **C**Pro solutiōe supponi-
 tur pmo scd⁹ Sed⁹ di. xlv. iij. q. iij. q recordatio est cognitio seu cognitatio
 actus alicuius p̄i ipius recordantis 7 hoc inquantū p̄i. Ex qua rōe nō
 sequit octo p̄ditiōes p̄t nētes ad recordari. Ex hoc em̄ qd est p̄i sequunt
 quatuor certā quoz p̄mū est qd pōna recordatiua habet actū post tpus: ac-
 loquin nō esset p̄i ut p̄i 7 ideo illud dictū p̄i in libro d memoria 7 remi-
 niscētia qd post tpus memoria om̄is sit debet intelligi p se p̄a qd actus re-
 cordatiū p se succedit recordato. Sed⁹ qd p̄i p̄i tpus inter illū m̄stā
 vel tpus in quo fuit illud qd est obiectū recordatiōis 7 m̄stā p̄i tpus.
 Tercū qd obiectū recordatiōis qd obiectū recordatiōis nō est in se p̄i alia
 em̄ nō esset recordatio ei⁹ p̄i. Quartū em̄ optet obiectū aliquo mō esse
 p̄i ad actū 7 nō pōt esse in se p̄i optet qd sit p̄i p spēs: 7 sic pōna recor-

Recordatō

nis descrip-

tiō. 7

Octo p̄ditiō

re recordatō

nis

7

7

7

2

Questiones Libri tercij.

Latina erit *observatio* spēs et hoc loquendo de totali potētia requisa ad recordationē: siue em̄ sint due quaz una *observet* spēm alia recorder. siue sit una hīs utrūq; actū nō cūro saltē ad recordationē requir̄ *observatio* spēs obiecti recordabilis. Ex recordationē aut̄ illius obiecti spēs alius scz actus ip̄s recordantis sequit̄ etiā quatuor certa. Primum est q̄ recordatio est duplicis obiecti unus remoti vel ultimi scz alicuius circa qd̄ recordās q̄q; habuit actū humanū et alterius primi scz actus humani et p̄tendētis in obiectū illud. Scd̄ q̄ cū opteat potētia recordatiua h̄re spēs et hoc loquendo de tota et integra potētia requisita ad recordationē et nō pōt ista spēs im̄p̄m̄i ab obiecto qm̄ nō est: vel qm̄ nō est actū p̄m̄i illud aut̄ obiectū primum est actū hūanū p̄teritū ergo dū ille fuit im̄p̄mebat spēs necessario. Tercū q̄ nō illius pōt habere recordationē nisi de actu p̄prio et hoc hūano q̄a p̄ solū illū cognitū ut obiectū primum cognoscit obiectū eius ut obiectū remotū per dñs nō pōt recordari nisi actus qui infuit ip̄i supposito recordati et q̄ fuit ip̄o actus humanus: et p̄ hoc excludunt actū vegetatiuū et casuales siue generaliter im̄p̄ceptibiles nō em̄ recordor eius qd̄ est te sedisse nisi q̄a recordor me vidisse vel nosse te sedisse: vñ licet cognoscā me natū sub rōe p̄ti: vel mūtū creatū nō tñ recordor istius vel illius q̄a nō novi aliquē actū meū in p̄tō transeūtē sup hoc vel illud. Quartū cū nō possit im̄primi spēs actū humani p̄tī in alia potētia nisi cuius ille actus est obiectū scd̄ q̄ oportet actū cognoscendi p̄tī esse obiectū potētie recordatiue. Supponit scd̄o q̄ in nob̄ seu in aia rōnali p̄ter memoriā sensitīuā de qua in scd̄o libro facta est mentio inter sensus interiores) ponēda est memoria intellectiva licet q̄tā eam negauerūt s̄ Aristote: in libro de memoria et reminiscētia d̄i quedā ex quibus ip̄a cludit̄ d̄i em̄ quorūdā intelligibīlū memoramur ut q̄ triangulū habet tres equales duobus rectis. et hic qd̄ q̄a didicit et fuit speculatus. Preterea Aristote: accedit ibi q̄ reminiscētia soli homini mess̄ et ex hoc arguit dupliciter. Primo q̄a cognitio p̄pria ip̄i homini videt̄ esse intellectiva. Scd̄o quia cognitio p̄ discursum silogisticū p̄tinet ad solum intellectum qm̄ talis collatio nō pōt aperere sensui: sed h̄mō est cognitio reminiscētie: nam reminiscēs discurret a quibūsdā notis ad illud quod aliquis tuer decidit cuius vult recuperare recordationē p̄cedit em̄ ibi a cōtrariis vel a similibus vel a quibuscūq; habentibus ordinē aliquem in cognoscendo ad illud quod querimus: eidē aut̄ d̄r̄ti p̄p̄t̄ discursus et cognitio terminās discursum: recordari aut̄ terminat illūq; discursum ergo. et. Probat etiā aliunde q̄ in intellectu est memoria et actus recordandi p̄p̄rie dictus: supposito em̄ q̄ intellectus nō tñ cognoscit vñ s̄ etiā intuitiue cognoscit illa que sensus cognoscit q̄a p̄fectior et sp̄rior cognitua in eodē cognoscit illud qd̄ inferior et etiā virūq; p̄bat p̄ hoc q̄ cognoscit p̄positio nes p̄tingenter veras et ex eis silogizat. formare aut̄ p̄positiones et silogizae.

q̄ p̄ter me,
moria sensu
tūa ponēda
ē memoria
intellectiva.

q̄ intellectus
cognoscat
etiā intuitiue.

de Anima

re propriū est intellectui illarū autē veritas est de obiectis ut intuitiue cognitis sub ratione scilicet existentie sub qua cognoscuntur a sensu sequitur quod in intellectu possint inueniri omnes cognitiones prius dicte ptenentes ad recordari proprias etiam potest tempus habere actum post tempus et sic de ceteris. Et potest breuiter recordari cuiuscunque obiecti cuius potest memoria sensitiua recordari quia potest illam actum qui est primū obiectū intuitiue cognoscere quā est et ita recordari: postquam fuit potest etiā recordari multorum obiectorum primorum quorum non potest sensitiua recordari ut pote omnis intellectiōis et volitiōis preterite: quā autē talis recordetur homo probat quia alias non posset penitere de malis volitionibus nec preteritas intellectiōē ut patet perferre ad futurā: nec persequens ex eo quod ista speculatus est ordinare se ad spectandū alia sequentia ex istis. et breuiter destruantur omnes policie sunt intellectiōnū et volitiōnū patet non recordaremur: istarū autē non potest aliquis sensus recordari quia non cadunt sub obiecto alicuius sensus. Sensatio etiam suprema potētie sensitiue non potest esse obiectum sensus ergo illa recordatio est propria intellectui et hoc ratione obiecti primi. Est etiā alia propria non solum ratione obiecti primi sed remotiue recordatio quā redit in necessariū ut necessariū tāquam in obiectū remotū cuiusmodi est recordatio habens per obiectū remotū triagulum habere tres. Illa obiectū primū recordationis scilicet actus tendens in tale obiectum non potest esse nisi a ctus partis intellectiue. Est ergo omnis intellectiua recordatio et memoria cuius recordatio est actus. Illa autē memoria nihil aliud est quam intellectus possibilis habens speciem intelligibilem naturaliter priorem actu intelligendi quoniam intellectus possibilis est locus specierum. Contra hanc suppositionem arguitur quia Aristoteles in libro de memoria et reminiscētia videtur ponere memoriam pertinere ad virtutē fantasie tam dicitur enim Locus scilicet partem anime memoria sit manifestum est quā cuius fantasie est illius etiam est memoria et paulo post. Locus scilicet fantasie habet cum dicimus memoria. Et Damascenus libro secundo capitulo vigesimo. Memoria inquit est imaginatio derelicta a sensu secundum actum. Et ratione sic: obiectum intellectus est vniuersale ut habetur a philosopho secundo huius et primo philosophorum: si vniuersale abstrahit ab hic et nunc fuisse et fore et huiusmodi additionibus respectibus existentiam memoria autem respicit additionem determinatam pertinentē ad existentiam videlicet preteritionem ergo memoria repugnat parti intellectiue. Pro solutione predictorum notande sunt due differentie inter memoriam sensitiuam et intellectiua. Prima quia memoria sensitiua necessario requirit preteritionem tam in obiecto suo proximo quam in remoto sed memoria intellectiua non requirit preteritionem nisi in obiecto proximo sensitiua et in primo sensus enim quānon cognoscit obiectum suū nisi secundum aliquam intellectiua.

fol. xxv

Quid est memoria intellectiua.

due differentie

Questiones Libri tercij.

dispositionē quā habet dū sentit iuxta illud septimi metaph. abentib⁹ sensibilib⁹ a sensu nō est palā utrū sint an nō: ideo nō pōt habere recordationē actus sui ut pī qui etiā habeat obiecti sensati ut pī qā ut tūmō sic se habentis sicut senci: bat dū māt actus sciendi: intellectus autē nō requirit pteritionē in utroq; obiecto s tū in primo qā em actus eius pōt esse alicuius ut est necessariū sicut speculādi triangu⁹ habere tres ideo actus recordandi illū actū speculandi pōt habere obiectū remotū nō ut pī s ut semper uniformiter se hīs: quātū ergo ad istā pditionē scz respicere obiectū pī ut pī tū tā remotū qz pīquū utaq; utiq; cognoscat pī se et necessario ut pī memoria est necessario pīs sentitine nō autē necessario intellective licet sic posset esse eius ut dictū est. Scda dīstia qā memoria in pte sensitiva ē sūficiens ad opandū sine intellectiva ut patz in brutis s ē cōverso memoria in intellectu nō sufficit ad opandū sine memoria sensitiva sicut nec possum sine fantasmate intelligere ideo nō diceret Aristo. hoies bī vel male memoratū qā intellectus eius bī vel male pseruet spēs alicuius pī intellecti sed quā memoria eius sensitiva que acurrit cū intellectu etiā ad recordatōnē intellectuā est bī vel male retentiva. Ad illud ergo pī ex libro de memoria: et remidicēdū q ex illo nō habet memoriā pīnere ad virtutē fantasti cā nisi de memoria sensitiva: qd autē pter illā sit alia intellectuā patet ex his eius supra adductis et hīs que ibidē dī: scientiā autē sensus cuius habetū dicimus esse memoriā: scientiā posuit p intellectu: sensus p fantasia cuius prius dixit memoriā esse habitū. Ad damascenū dī: q verū dī inqātū memoria est obiectoz pteritoz qā sic nō est recordatio corz q requirit duplicē pteritionē. Ad rōez sumptā ex abstractione obiecti intellectus a pditiōib⁹ respiciētibus existentia: dico q verū est de intellectu ut habet intellectionē scientificā qualis est sola scientia abstracta: et tū sic nō est pīsa ex natura intellectus qā in illa intellectuē abstractiva pōt intelligi singulare. Licz nō a nobis p statu istū ut in scda difficultate dictū est. ¶ Si ultra obicias potētia nō cognoscēs singulare ut singulare est nō recordat qā recordās cognoscit aliquid ut hic et nūc qd est p pū singulare: s intellectus nō cognoscit singulare ut singulare ergo intellectus nō recordat. Rūdo q ex ista actio alia pīmo pvenit nature: vñ hec natura nō ē exis formaliter qā hec s p naturā: illa autē naturā cognoscit intuitu intellectus: et ita cognitio exisētis ut exisētis sufficit ad hoc q eius possit esse recordatio: cū ergo dicis q potentia recordativa cognoscit hoc ut hoc: nego. ita pīas qā cognoscit hic et nūc: si intelligas p nūc exis: et p hic in se pīs pcedo q cognoscit aliqd ut i se pīencialiter exisēs: et si dicis ultra hic et nūc sunt pīa singularis ita q nō pnt esse nature nisi ut singularis. Dico q licet nō sint alicuius nisi qd ē sine pīale singularitate intrinseca vel adinera. tū nō includūt formaliter nec p se pīsuppositivē singularitatē tanq; precisam rōez scdōz quā illa insunt.

*q in pā ante loge
de mēoria pīnere
ut nō in alia autē
de pīe utiq; mēoria
no sōg pīe dīstia*

**Existia pīmo
pvenit natu
re: et nō singo
laritati.**

*Non tūq; illū qd
re pīe pīe pīe
pīe pīe pīe pīe*

*q dīstia
dīstia pīe
pīe pīe pīe*

*ad pīe
ad pīe
ad pīe
ad pīe
ad pīe*

de anima

¶ Cum ex predictis concluditur quod nulla recordatio pertinet ad intellectum inquantum
per se abstractivum intelligens nulla etiam ex hoc quod requirit duplicem perceptionem scilicet
in utroque obiecto: nulla etiam pertinet ad intellectum tanquam primarie et radicali-
ter sufficientem ad recordandum. Et propter has tres conclusiones vel aliquam eorum in-
telligende sunt vel exponende omnes auctoritates Aristotelis et aliorum negantium
in preintellectiva memoria. ¶ His suppositis respondet ad difficultatem quod anima
separata potest recordari omnium priorum quod ipsa novit coniuncta quod usque ad separationem in
ea manserunt si non omni recordatione potest recordari separata qua potuit coniuncta
¶ Prima pars probatur quia cum in anima coniuncta sit memoria intellectiva illa rema-
net inseparata et per omnia noticia habitualis omnium illorum que usque ad separationem
in ea manserunt si anima separata potest vniuersis remanentibus ad actum memoria-
di sicut posset vniuersa quod est formaliter intellectuales et operationes consequentes
que poterant haberi a coniuncta poterint haberi a separata: quoru[m]que etiam fuit
memoria sensitiva eorum fuit intellectiva propter cognoscere intuitivam accom-
tantem omnem perfectam sensitivam. ¶ Respondeo quia anima separata non potest recordari per
memoriam sensitivam quoniam hec memoria loquendo de totali portione non manet in
anima separata sicut nec aliqua portio sensitiva: ut in secundo libro dictum est. dicitur
autem totali quia et si anima sit illud quod est formale in portione sensitiva tamen portio sensitiva for-
maliter includit formam quandam totius proportionem ex corpore sic mixto et anima per se
proportionaliter ad actum correspondentem tali toti et per omnia cum recordatur vni sen-
sitivum sit totius illud non potest competere anime separate. Et si obicitur quod sola species
in memoria intellectiva non sufficiebat in anima coniuncta ad recordandum sine
alia in memoria sensitiva ut dictum est ergo nec modo sufficit quia modo non est per-
fectior quod sit. ¶ Rursus negando prius ut patet in libro de anima nec modo possumus ut
speciem intelligibilem sine fantasmate tunc autem poterimus non propter novam perfectionem
nec si quia non est ibi ille ordo illarum per omnia in operando qui nunc est.

Quinta difficultas Utrum anima separata

possit acquirere cognitionem alicuius prius ignoti. Ad quam breviter respondet quod
anima extra in debita distantia alicuius obiecti potest acquirere cognitionem obiecti
prius ignoti vnde probatur et hoc tam intuitivam quam abstractivam: quod probatur primo sic a-
ctivo sufficienti et passivo sufficienti debite approximatione potest se habere effectus et si
agens sit naturaliter agens se habet effectus de facto: si in anima separata habente obie-
ctum proportionabiliter sibi prius accurrunt hec omnia: agens sufficienti et passivo
sufficienti respectu cognitionis abstractivae siue speciei intelligibilis talis obiecti per
quam habet cognitio abstractiva. Ad idem probatur quia intellectus agens cum obiecto
est sufficienti et activa speciei intelligibilis nec minus cum obiecto extra quod cum fa-
ntasmate quia nihil est in fantasmate propter quod sufficiat ad causandam speciem intel-
ligibilem qui eminenter sit in re cuius est fantasma. Intellectus autem possibilis
est sufficienter receptivus per istam rationem probatur secundum se de cognitione intuitiva. Ita
cause illius sufficientes sunt obiectum in actuali existentia prius et intellectus ac-

fo. rrrv.

Tres aditō
nea scdm q̄s
remonet n e
mozia abino
tellectio.

ad illa. Equia
no p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t

ad illa. Equia
no p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t

ad illa. Equia
no p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t

ad illa. Equia
no p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t
p̄t p̄t p̄t

Questiones Libri tercij

gens & possibilis: hec omnia possunt concurrere in intellectu anime sepe.
ergo. Et quo sequit q in aia sepe obiectum causabit immediate duos esse
ctus scz specie intelligibilem & intellectione quia tunc nihil erit opus fantas
mate. **Secundo** sic Natura non est sine propria operatione specifica quia ut ha
betur ex secundo celi. Omnis res est propter suam operationem & propter hoc qui tol
lit proprias operationes a rebus tollit & eam essentiam ut dicit Commentator nono
metaphysice. Anima autem humana est forma perfectissima & eius propria ope
ratio secundum intellectum possibilem est intelligere: secundum agentes abstrahere &
secundum voluntatem velle ergo nullus modus essendi potest provenire anime
secundum naturam suam in quo non possit in istas operationes secundum autem naturam suam
talis est quod potest habere esse separatim ut in secundo libro dictum est & hoc est
ex perfectione nature sue (hoc enim non provenit alijs formis imperfectis) ergo
in illo esse existens potest in istas operationes si possibile est eam non acquisitionis
se prius spiritus obiectorum sicut patet de anima parvuli defuncti ergo poterit
tunc acquirere. **Contra** hanc rationem arguunt quidam tenentes prem nega
tivam sic non potest esse transitus ab extremo in extremum nisi per medium sed res
extra est materialiter in intellectu autem est omnino immaterialiter: in sensu autem
est quodammodo materialiter quia secundum conditiones individuales & quodam
modo immaterialiter quia secundum primam secundum huius sensus est receptivus spe
cies sine materia: materia inquam tali qualem requirit forma realiter existens
extra. **Confirmat** ratio quia oportet esse quendam convenientiam inter recipiens & il
lud a quo recipit si res extra non habet convenientiam cum intellectu spiritus autem in
sensibus existentes habent convenientiam cum intellectu inquantum sunt sine materia:
& cum rebus materialibus inquantum sunt cum conditionibus materialibus: & ideo
convenienter sensus recipit a rebus materialibus & intellectus a sensu & non
immediate a rebus materialibus quia non est ibi talis convenientia: & ideo post sepa
rationem a corpore non potest naturaliter acquirere cognitionem alicuius prius igno
ti si cognitionem suam accipiet a substantiis superioribus deo vel angelis per
spiritus influxus. **Hec opinio** non placet Scoti. primo quia ponit pluralita
tem sine necessitate. Natura enim illa sufficienter habet in se unde possit attingere
re ad propria perfectione sine talibus spiritibus influxus. **Secundo** videtur vilificare
naturam anime intellectus sicut enim simpliciter vilior est natura que in nobi
li operatione vel non nisi in viliori potestatem proportionaliter est illa vilior que in
operatione sibi conveniens non potestatem que potestatem secundum hanc opinionem anima sepe
in transcendentibus sibi etiam cum obiectis intrinsicis concurrentibus non potest in illa ope
ratione sibi convenientem nisi deus vel angeli dent sibi tales spiritus: lapis autem ex itri
scis sibi sine influxu tali mendicatio potest in operatione sibi proportionata quia
descendere in centrum & ibi quiescere ergo magis vilificat anima secundum proportio
nem ad suam nobilitatem ex illa opinione quam natura lapidis. **Tercio** quia sic o
piniones tenet quod duo accidentia eiusdem spiritus non possunt simul esse illa quies spiritus lapidis

Tomiste.

quod dicitur de
propter hoc
fieri oportet
propter naturam

Contra spiritus

in fluxu

qualis dicitur
in fluxu
propter hoc
fieri oportet
propter naturam

de anima.

fol. 80. v. m. iij

ut obiecti influxa est eiusdem spei cum spei intelligibili acquisita ab anima hic i cor
pe ergo vel illa influxa non poterit inesse vel optet ista hic acquisita non ma
nere sed est falsum ut patet ex precedenti difficultate: et probat hoc breviter
quia cum proprium subiectum spei illius sit incorruptibile et ipsa species ex se possit in
corruptibiliter manere sequitur quod ipsa manebit. Quarto quia per solas spe
cies influxas a deo vel angelis non est possibilis intellectui separato intellectus
intuitiva. Nam species risat indistincte rem existentem vel non existentem prout et non
prout ergo per ipsam non potest haberi cognitio de re existente et in propria existentia per
sempiterna qualis est intuitio sine intellectu intuitiva. Cum ergo hec intellectio
sit possibilis quia et nunc est possibilis alioquin enim intellectus non esset certus
de aliqua existentia alicuius obiecti sequitur quod erit de re in se non per tale influxus.
Ideo ad rationem contra dicitur quod aliquid est medium unum virtutis quod non est medium
alteri loquendo de medio necessario: sicut i transferendo corpus de loco ad lo
cum ubi aliquid est medium necessarium virtuti naturali motus ita quod virtus natu
ralis non potest transferre de ubi remoto ad aliud ubi nisi per ubi medium: et tamen
illud non est medium virtuti divine que potest subito transferre de quocumque ubi ad
quocumque ubi: sic in proposito imperfecte virtuti abstractivae necessarium medium
est inter sensibile extra et singulare intelligibile scilicet esse imaginabile. sed vir
tuti perfectiori abstractivae non est illud medium necessarium. Tunc argumentum pos
set duci in oppositum sic virtus intellectus separati est perfecta or quod coniuncti ergo
potest sine tali medio transferre obiectum ab extrinseco in extrinsecum. Alio modo potest
dici quod si altero extremo cadit esse imaginabile: quia illud extremum habet si
se diversa media et in diversis gradibus quia aliquo modo in gradu sensibili re
motiori ab intelligibili est sensibile extra quod sensibile vel est in imaginabili
nunc autem ab gradu aliquo in extremo potest aliqua virtus agere et alia minor
non potest agere sed ab alio gradu propinquiori ita hic licet virtus abstractiva i re
lectus nostri subiecti non possit agere a sensibili abstractivo intelligibile nisi ab
hoc gradu propinquo vel a sensibili imaginabili tamen alia virtus superior vel est ca
rior potest abstrahere a gradu magis distante puta a sensibili extra. Ad confir
mationem dico quod inter recipientes et illud a quo recipitur magis proprie diceretur pro
portio quod convenientia quia recipientes habent rationes passivas et illud a quo recipitur rationes ac
gentis. Agens autem et passivus sunt proportionalia et non proprie convenientia nisi ex
cedat convenientia ad proportionem immo proportio eorum requirit disconvenientiam quia requi
rit quod unum sit actu tale et aliud in potentia tale. Si ergo in maiori convenientia exte
rior ad proportionem maior procedit sed minor scilicet quod res extra non habet convenientiam
tamen illo modo cum intellectu falsa est: est enim actu saltem virtuali tale quale forma
liter intellectus est in potentia. Et hoc confirmat quia procedit fantasma habere con
venientiam ad intellectum et tamen fantasma est oppositum conditionis ad illud quod recipit
in intellectu et hoc quod non risat nisi obiectum vel hic et nunc. sed quod intelligitur sibi de
universaliter est abstractum ab istis conditionibus. nec illa alia convenientia scilicet
quod fantasma est sine materia extrinseca facit hoc quod fantasma est actum

impugnatio ad idem si vult
impugnatio ad idem est eadem neq. finis
Questiones Libri tercij

Philosophia
est enervare in materia hoc est in organo extenso: et tunc impediret actionem in intellectu immateriali existere in hac materia extensa quantum existere in illa materia extensa: si tunc modo per hoc agit fantasma in intellectu quia est imitatio obiecti ergo hoc est per ipsam rem in se que eque est imitatio sui.

Sexta difficultas. Utrum illud quod est

obiectum adequatum intellectus sit obiectum adequatum voluntatis et sub eadem ratione per solutionem supponit sicut in secundo visum est quod posset cognitione et appetitione est idem obiectum sub eadem ratione formali unde sicut voluntas non potest habere actum suum circa ignotum ita non potest habere actum suum circa obiectum sub aliqua ratione formali obiecti que ratio est penitus ignota. Hoc supposito respondeo secundum Scotum: dist. iij. primi quod. iij. quod si voluntas ponatur habere actum circa omne intelligibile ponetur idem esse obiectum tam voluntatis quam intellectus et sub eadem ratione formali si non: si voluntas tamen habeat actum circa intelligibilia que sunt finis vel entia ad finem et non circa mere speculabilia: tunc ponetur obiectum voluntatis aliquod particulare respectu obiecti intellectus. Ex quo sequitur quod nihil potest esse obiectum voluntatis sub aliqua ratione sed quia intellectus illud non posset intelligere. Et si arguitur voluntas potest in aliquid in quod non potest intellectus. nam potest habere actum suum circa impossibile ut de philosophia iij. ethicorum et ut dicunt Theologi de voluntate primi angelus qui vult impossibile puta equalitatem dei sibi inesse. Respondet secundum Scotum: in secundo dist. vi. ad secundum argumentum quod sicut duplex est intellectio scilicet absoluta et partialis ita duplex est volitio scilicet absoluta et partialis. unde intellectio absoluta est aliquid obiecti simplicis et non potest esse nisi obiecti simplicis contenti sub obiecto intellectus. Sed intellectio partialis sine collatione potest esse ad quodcumque complexum sine talis complexio sit possibilis sine impossibilis: intellectus enim non solum proponit propositiones possibles sed etiam impossibiles: licet volitio absoluta est obiecti simplicis presentis sub obiecto voluntatis: sed volitio partialis potest apparere quodcumque volibile simplex ad quodcumque aliud sine in tali partialis ratione includatur: prout etiam sine non: sic impossibile est volibile volitio partialis quod utrumque extremum est per se volibile: unde licet impossibile de se non sit intelligibile neque volibile cum non habeat rationem obiecti tamen impossibile est simpliciter intelligibiliter volibile quia extrema sunt simpliciter intelligibilia et volibilia et ratione extremorum est simpliciter volibile vel intelligibile.

Conclusio responsalis: Quiditas seu uni-

versale est obiectum intellectus proprium sed non proprium etiam adequatum. Prima pars patet quia nulla alia posita ab intellectu cognoscitur esse et quantitate et perscindit a singulari. Secunda pars patet quia intellectus cognoscit etiam singulare et ut visum est in solutione de difficultate. Ad rationes autem oppositas ad primam de primo quod sufficit quod singulare in quo includitur quantitas sententiarum. De secundo quod licet quantitas non sententiarum ut quod bene tamen ut quo quia ipsa est ratio sententiarum. Ad secundam de quo non sequitur illud quia quantitas seu esse vel perscindit ab individuo non est adequatum obiectum intellectus

de Anima

lectus sed excedit ab ipso. **C**Ad terciā dicitur quod ipsa primo intelligit primitate **fo. lxxx.**
perfectiōis sed non primitate originis. **C**Ad quartā dicitur quod per statum istum quiditas
sensibilis seu materialis est obiectum intellectus nostri. sed ex natura potest
quiditas cōis ad materialē et immaterialē et utriusque ens est innocuum ut nunc pre
supponit nec materia ut materia impedit cognitionē secundum materia individuat
que est principium individuationis et conditiones eius a quibus abstrahit quidi
tatem intellectus agens. **C**Ad quintā dicitur quod similitudo est in hoc quia sicut sen
sus non sentit sine sensibili ita intellectus pro statu isto non intelligit sine
fantasmate sed est differentia quia sensibile est principium productivum actus sen
ciendi: fantasma autem non est aliud principium actus intelligendi sed precise req
uit ut principium operationis fantasice et illa operatio requirit ad intellectionem
propter connectionem intellectus ad fantasias. **C**Ad ultimā dicitur quod entia rationis et
non entia intelliguntur a nobis non ut obiecta motiva intellectus sed solum ut ter
minantia actum eius.

Quoniam autem sicut in omni natura.

CCapitulum secundum in quo Aristoteles declarat naturam intellectus agentis et possi
bilis dividit in duas partes. In prima concludit necessario esse ponendum in anima
intellectum agentem et possibilem tali ratione quod utique naturaliter sunt: eorum est aliquid quod
est in potentia ad recipiendum omnia que sunt in illo genere: et aliquid effectivum quod se ha
bet sic ad passivum sicut ars ad materiam ergo et in anima necesse est esse duarum
activi et passivi: ita quod in anima est intellectus possibilis cuius est omnia fieri: et
intellectus agens cuius est omnia facere: quod habet se sicut perfectio et lumen. Ita
sicut lumen colores qui sunt potentia visibiles facit actu visibiles ita intellectus
agens facit potentia intelligibilia actu intelligibilia. **C**In secunda parte philosophus de
clarat naturam intellectus agentis que in quatuor subdividit particulas. In pri
ma primo ponit quinque proprietates intellectus agentis: et per primas tres con
venit cum intellectu possibili: per ultimas vero duas differt ab illo. Prima quod est
separabilis a corpore. Secunda quod est impassibilis. Tercia quod non est mixtus. Quar
ta quod est actus secundum suam substantiam quia in eo non est potentia ad recipiendum aliquid ut ad
dit Thomas. Quinta quod est honorabilior intellectu possibili cuius tangit du
as causas: prima quia agens semper est honorabilior patiente: secunda quia princi
pium productivum forme honorabilior est materia recipere illam formam sed intel
lectus possibilis habet se ut patientem et velut materia recipiens formas produ
ctas ab intellectu agente ergo. et cetera. **C**In secunda particula ponit tres propieta
tes intellectus possibiles: prima scientia intellectus secundum actum est idem cum re sci
ta et caput hic scientia non per habitum generatum ex actibus frequenter reiteratis et
inclinatē ad fines actus sed per illos quod obiectum est prius ut actu intelligibile si
ne sit species intelligibilis sine aliquid aliud ut dicit Secundo. xv. q. q. identitas autem
caput per similitudinem. Secunda scientia secundum potentiam potest esse tunc scientia secundum actum
in eodem: licet non sit absolute prior. Tercia Intellectus secundum actum aliqui

Questiones Libri tercij.

quidē intelligit et aliqñ nō quia iā nō esset in actu licet hanc terciā p̄ditio-
nez aliq̄ exponūt de intellectu divino. In terciā p̄tula ponit tres p̄ditio-
cōes intellectui agenti et possibili. Prima intellectus est sepatus qđ pōt in-
telligi: dupliciter Uno mō qđ est sine organo. Alio mō qđ est sepabil post
mortē: cū expositioni p̄so iansequētes. Secda qđ vere est Tercia qđ est in
mortat et ppetuus. In quarta p̄tula docet qđ ideo intellectus post mortē
nō reminiscit eomō scz quo nūc quia intellectus passus hoc est fantasia cor-
ruptibilis est sine q̄ra intellectus nō intelligit.

Indivisibiliū quidē igitur intelligentia:

Capitulū terciū de opat. oibus intellectus possibit dividi in quatuor p̄-
tulas. In prima narrat duas esse opatiōes intellectus. Quar p̄ia qđ est i
divisibiliū intelligētia est i his i qđ nō est falsus. Secda qđ est ppositio et est in
his in quibus est verū et falsus: quas declarat sic. Itā sicut in rebus scdm o-
pinionē Empedocle primo orta sunt capita sine cervicibus que postea sunt
pposita p amiciā sic illa que in intellectu primo fuerūt sepata postea sunt
pposita ut incōmēsurabile cū diametro. Et sicut qđ nō solū sit ppositio in
intellectus scd et tps p̄ia s̄ etiā scd et p̄m et futurū ut pponendo albū cū nō al-
bo aut ecōtra. Addit etiā qđ oīa p̄dicta pnt dividi negatione ab invicē p
intellectū. In secda p̄tula declarat modū intelligendi triplicem in divi-
sibili: primo indivisibilis in actu scdm quantitatem. Secdo indivisibil scd
species. Tercio indivisibil simpliciter. de primo dicit qđ intellectus intelligens
longitudines qđ est actu indivisibil pōt eā intelligere pceptū indivisibili et i
tpe indivisibili: pbat qđ tps et lōgitudō sūt se hñt ad divisibile et indivisibile
et ideo in medio tps in quo tota magnitudo itelligit nō pōt itelligi aliqđ ma-
gnitudinis nisi utrūq̄ sūt dividat scd actum. Deinde docet indivisibile se-
cūdu species ut formā etiā intelligi in tpe indivisibili et actu aut indivisibili
et hoc ei pvenit in quātū scd accēs etiā est in ipso indivisibile scd quantita-
tes et scdm tps: quia indivisibilia scd formā eodem mō sunt vñm actu et
plura pōia sicut lōgitudō et tps et qđlibet p̄tinuū. licz nō possint dividi i p-
tes diversarū formarū. Tercio ostendit qđ indivisibile simpliciter ut p̄nctus
et oīa indivisio intelligitur p p̄viationes divisiōis: sicut etiā multa alia in-
telligunt p p̄viationem sui p̄trariū ut patet de malo aut nigro que quando
cognoscunt etiam p̄traria eorū aliquomodo cognoscuntur. Ex quo conclu-
dit qđ cognoscens vñm p̄trariū p p̄viationem alterius est in potentia ad
illa contraria. Si autem alicui cognoscenti nō inest potentia ad p̄trarium
tale cognosci seipm et est actus et sepabile. In terciā particula ponit
differentiam inter predictas operationes intellectus per hoc qđ oīa con-
positio alicuius cū aliquo sicut affirmatio aut est vera aut falsa. s̄ nō oīis
intellectus simplicium quia intellectus ipsius quiditatis simplex qui nō dicit

de Anima.

aliquid de aliquo semp est verus. Nam sicut sensus circa suum propriū sensibile nō errat. licet potest errare circa sensibile p accidens: sic intellectus nō errat cū quid simpliciter intelligit vt formas sine materia. ¶ In quarta particula docet quod etiā supradictum est scientiā scdm actum esse eandē id est pformem rei scite et scientiā scdm potentiā esse priorem in eodem q̄ scientiā scdm actū licet hoc nō sit verū simpliciter q̄a omnia que sūt p̄supponūt ens in actū ex quo fiunt.

Videtur autem ex potentia.

¶ Capitulum quartū in quo docet modū quo intellectus noster intelligit assignās de cez intellectus et sensus puenientias. Quarū prima est hec sicut sensibile deducit sensus ex potia sciendi in actū ita intelligibile intellectū. et c. Secda sicut sensus sciens nō patit neq̄ alterat p̄prie sic neq̄ intellectus intelligens qm̄ motus quo aliquid p̄prie patitur vel alteratur est actus impectu tendēis ad formā scd̄s quā est motus sentire autē est actus rei perfecte et habentis formā rei sensibilis. Tercia q̄dā sentire est sile ipi dicere ac intelligere qm̄ etiā sensus aliqui apphendit simplex vt albū aliqui ipm cum alio vt dicēs hoc esse albū sicut et intellectus. ¶ Quarta sicut sensus cum discernit aliquid esse delectabile aut molestū quasi affirmādo aut negādo psequit illud aut fugit eodē modo intellectus cū apprehendit aliqd esse bonū aut malū. Et quia fecit mentionē de ipso delectari et dolore ideo ea difiniēs dicit delectari aut dolere est opari virtute sensitiva ad bonū aut ad malū vt talia sunt et hoc opari est fuga et psecutio. ¶ Quinta puenientia si est in sensu appetitiuū et fugitiuū a sensitiuo et a sensu nō dicit nisi ratiōe sic etiā intellectus se hnt cū ipso intellectu et inter se. ¶ Sexta sicut sensibilia obiciūt sensui ita fantasmata intellectui que quoties cū bonitate aut malicia affirmādo pponit tocies aut psequitur aut refugit. Ex quo infert q̄ intellectus sine fantasmate nihil intelligit. ¶ Septima sicut motus plures a diuersis sensibilibus termināt ad vnum sensum interiozem sic plures motus a diuersis fantasmatibus terminant ad vnum intellectū. primā p̄tem probat. Nam aer motus a visibili mouet pupillam et pupilla interiozem sensum. et sicut auditus motus ab aere moto a sono mouet eundē sensum interiozem q̄ s̄ctō vnus est et in medio sensu exteriorū p̄sistit vt cēp̄ et plures habet rōes scd̄s q̄ ad ipm termināt motus a diuersis sensibilibus. Et addit q̄ iste sensus est ille q̄ vt in scdo libro dictū ē sentit distictiā inter dulce et albū. q̄ at motus diuersorū fantasmatū ad vnu intellectū termināt sicut motus diuersorū sensibilibus ad vnu sensum interiozem pbat exēplo et q̄a nihil refert si dicam⁹ vnā potiaz discernere sensibilia diuersiorū qm̄ vt albū et dulce vt p̄traria vt albū et nigru idō p̄mū ppositū ostendit q̄ albo et nigro supponēdo q̄a sit albū. b nigru fantasma albi. d fantasma nigri: et arguit sic sicut se hnt a ad g: ita b ad d ergo mutatio p̄portionē sicut se hnt sensibilia a et b ad vnu scilicet ita eorū fantasmata g et d ad vnu intellectū p̄ se sua sensibilia a et b ē vn⁹ s̄ctō licet et plures

Questiones Libri tercij.

plures sedz rōez ergo etiā intel'ectus fantasmātū g'z d' s'it se habz. Deinde
ostendit omnino esse eādē rōez si accipiāt sensibilia diversoz g'nz ita q' a sit d'it
ce & b albū. Ex predictis p'cludit q' intellectus formas intelligibiles intel
ligit in fantasmatibus. **O**ctava sicut sensus interior nō solū p'ntibz sen
sibilibus sed etiā absentibus ex fantasmatibus apd se retentis app'heh'it
id qd est fugiendū aut p'sequendū sic & intellectus & sepe ex p'teritis aut pre
sentibus futura p'cedat deliberat: sciens em̄ signū esse ignē datū facē vi
dens q' ipm cognoscit hostē adesse. **N**ona Sicut cū sensus dixerit rē
esse que volup'tatem aut dolores affert tū fugit aut p'sequit' & omnino aliqd
agit al' sic & hō cū hec ip'a dixerit intellectus. Et q'a iste intellectus qui iudi
cat aliquid esse p'sequendū aut fugiendū practicus est id eo addit p'uenien
tiā eius cū speculativo in hoc quia verx & falsus que sunt sine actione & p'ti
nent ad intellectū speculativū in eo les g'ne sunt i quo bonū & malū que p'ti
nent ad intellectū practicū: s' drnt in eo qd simpliciter & in quodā q'a intel
lectus speculativus s'it in ip'a cognitiōe veri aut falsi practicus vero suaz
cognitiōē extendit ad opus. Addit etiā q' intellectus res mathematicas
que ob abstractionē a materia vocāt abstracte intelligit abstracte & sine
materia: phisicas vero cū materia v' simū inquantū simū intelligit cum
carne que est s'ctm: simū autē nō inquantū simū sed inquantū curvū intel
ligit sine materia. **D**ecima intellectus q' actu itelligit est ip'e res quas
intelligit sicut sensus actu sciens est res quas sentit p'pter p'formitatem
ut sup'ius est dictū. Utrū autē intellectus q' nō omnino sep'atas est a magni
tudine itelligat res oīno sep'atas a magnitudine ali' & al' o loco futur' ē p'mo

Nunc autē de anima dictare capitulando

Capitulū quintū in quo phisica pauca recolligit dicta de natura aie: Et di
vidit in tres p'tes. In prima pbat aiaz esse quodāmodo oīa tali rōne. oīa
que sunt aut sunt sensibilia aut intelligibilia s' aia p' sensus est sensibilia & p
sciētiā intelligibilia ergo &c. pbat minozē q'a scia est quodāmodo scibilia & se
sus sensibilia. & hoc declarat q'a scia & sensus s'it dividū sicut res scibiles
& sensibiles & ideo scia in actu est scibilis in actu & scia sedz poīaz est scibilis
sedz poīaz: & s'it est de sensu & sensibili. **I**do aia p' poīaz sensitivā recipien
tē sensus est quodāmodo sensibilia & p' intellectū recipientē sciaz est intelligi
bilia: & nota q' Scotus ij. dis. j. q. iij. dr phm hic accipe sciaz p' spē intelligi
bili p' quā obiectū est p'ns ponē: & illa spēs dr scia nō tm virtualiter q'a totā
p'inet s' etiā formaliter q'a est quālitās māsina formaliter disponēs intelle
ctū ad actū. Ex predictis concludit dno corrolaria. **P**rimū: necesse est
in aia esse aut res aut spēs rez s' in aia nō sunt res ergo sunt ibi spēs reruz.
Scdz. Aia est sicut manus q'a sicut manus est organū organoz q'a p' eam
p'servat oīa organa ita intellectus est forma p'p'as formas intelligibiles
& sensus sensibilū. **I**n scda pte ex hoc quia nulla res que est motiva nō
s'it intellectus est sep'ata a magnitudine p'cludit oīa intelligibilia siue sint

De Anima.

fol. 111.

abstracta a passionibus ut mathematica sine sint sub sensibilibus passionibus sicut sunt sensibilia eē intelligibilia ut hnt eē in spēs sensibilib⁹ seu fantasmati b⁹ Et ex hoc isert duplex corollarū: primū nihil scēis nihī addiscet neq̄i telliget. Scd⁹ necesse est quēlibet intelligentē fantasmata speculari: fantas mata autē hnt se sicut ⁊ sensibilia pter hoc q̄ fantasmata sunt sine materia sensibilia vero cū materia. ¶ In tertia pte sepat fantasā ab intellectu. Et primo ab intellectu pponēte p hoc q̄a intellectus pponēs dī verū vel falsū ⁊ nō fantasia. Scd⁹ a simplici q̄a intellectus simplex licet nō sit sine fanta sia tñ nō est fantasia.

Circa hunc textū queritur Utrum intelle

ctus possibilis sit virtus pure passiva ab intellectu agente distincta. ¶ Ar guit primo q̄ sic. q̄a scd⁹ Aristoteli in textu sicut se h⁹ sensus ad sensibilia ita i ntellectus ad intelligibilia s⁹ sensus est virtus passiva ergo ⁊ intellectus. Cō firmat. Itā si intellectus esset potia activa ⁊ cū scd⁹ phm in textu etiam sit potia passiva q̄ sequeret eadē potia sit esset passiva ⁊ activa ⁊ p pns posset intelligere sine obiecto. Actiū em ⁊ passivū sufficiūt ad actū sine aliquo ex trinseco. ¶ Scd⁹ sic. Si intellectus possibilis esset causa activa intel lectiōis sequeret q̄ omēs intellectiōes essent eiusdē spēs: pns est falsus ergo falsitas pntis patet q̄a alia est albi ⁊ nigrī. pntia patet q̄a manēte eodē ac tiuo ⁊ passivo manet idē effectus si ergo intellectus sit potia activa ⁊ pas siva cūscūq̄ intellectiōis idē erit principiū actiōis ⁊ passivū oim intellectō nū ⁊ p pns omēs intellectiōes erūt eiusdē spēs. Cōfirmat q̄a cognitio sit p assimilationē potie cognitive ad obiectū s⁹ illa assimilatio sit tñ p impssiones silitudinis obiecti in potia que impressio causata est ab obiecto ⁊ recepta in potia ergo tales potie sunt receptivē. ¶ Tercio sic. Impossibile est idem esse nobilius ⁊ ignobilius. intellectus agēs est nobilior ⁊ pstantior intelle ctu possibili ergo distinguit realiter ab eo. Cōfirmat q̄a intellectus agens est incorruptibilis. Intellectus aut possibilis ē corruptibilis ergo realiter distinguit. Itā patet p Aristoteli dicētē hic qdē impassibilis est. ¶ Quarto sic. Intellectus corruptibilis ⁊ sine hoc nihil intelligit. ¶ Quarto sic. Intelli gere est pati ergo quicūq̄ intellectus intelligit patit ⁊ p pns est virtus pas siva. Cōfirmat. Itā est ponēda pluralitas sine necessitate s⁹ nulla est neces sitas ponere intellectū agentē aliū ab intellectu passivo ergo. ¶ In oppo sitū arguit p pma pte. Itā sicut supius pbatū est: sensus est aliquo virtus activa ergo ⁊ intellectus. Quātū ad scd⁹ pte pbat auctoritate Aristoteli: q̄ ponit dīstīā inter intellectū agentē ⁊ possibile. ¶ Pro solutiōe huius questio nis ⁊ declaratiōe textus precedētis solvēde sunt quedā difficultates.

Prima difficultas. Utrū principiū acti vū ad intellectionē sit intellectus vel obiectū vel utrunq̄ eorū. ¶ Pro so lutiōe Supponit q̄ opatiōes vitales nō pnt fieri effectivē nisi a principio in

Questiones Libri tertiij

Inseco vitali sed actus intelligendi sunt opatiões vitales ergo necessario
 sunt a principio intrinseco vitali et per hanc necesse est in anima esse aliquod principium
 actuum intellectiōis. Et hoc affirmatur: quia si principium actuum intellectiōis
 non esset aliquod in nobis. sequitur quod non esset in parte nostra intelligere quod volu-
 mus quod est contra philosophum secundo huius. Et illud principium nec est voluntas (quia
 prima intellectio precedit omnes actus voluntatis) nec sensus (quia sensus est vir-
 tus materialis et organica que non potest esse principium operationis immaterialis
 qualis est intellectio ut in secundo libro ostensum est) ergo illud erit intellectus
 vel aliquid quod est in intellectu puta species in qua relucet obiectum cuius vice im-
 plet vel utrumque. Et per intellectum est illud id. Metaphysica. Speculatio est actio im-
 manens: si enim intellectus non esset principium actuum intellectiōis sed tamen ob-
 iectum ipsa non esset actio immanens sed transiens: per actiuitatem obiecti relucen-
 tis in speciem intelligibili est illud secundum de anima ubi quodammodo sunt in ani-
 ma. Unde intelligere est in ipsa cum voluntate: ac si diceret quia obiecta intelli-
 gibilis sunt presentia anime ideo ipsa est in potentia accidentali ad intelligenda
 dum cum velit. ut exponit Scotus xv. q. quoli. Et affirmatur hoc ratio sic
 Illud videtur esse principium actuum intellectiōis per quod intellectus re-
 ducitur de potentia essentiali ad accidentalem. hoc autem est aliquid ex parte
 obiecti: quia illud per quod obiectum est primum sub ratione actu intelligibilis
 est species causata ab obiecto et supplens vicem obiecti. Ex his sequitur
 quod ad causandum effectum actum intelligendi occurrit intellectus et obiectum
 vel aliquid supplens vicem eius. capit enim hic obiectum non solum per obiectum
 quod sed etiam per obiectum quod. Unde Augustinus non minus philosophus quam theologus
 liquido inquit tenendum est quod omnis res quamcumque cognoscimus per general-
 itatem nobis noticiam sui: ab utroque enim pariter noticia scilicet a cognoscere et cogni-
 to. Et hoc probatur ratione sic quoniam obiectum intelligibile est actu presens intelle-
 ctui potest haberi intellectio actualis illius obiecti: sed non potest haberi si-
 ne principio perfecte actus igitur vel alterum illorum est perfecte principium actuum
 vel ambo integrant unum principium actuum: ita quod utrumque sit primum actuum.
 Quod autem neutrum sit perfecte principium actuum. probatur primo de obiecto quia
 quod non solum obiectum aliquod obiectum non est nobilis intellectiōe sicut actus sensibile sed primum
 actuum perfecte actum quoniam est equivoce necessario est perfecte forma causata.
 Secundo probatur idem sic Obiecto ex parte presente eque intellectui si maior est co-
 gnatus et maior intentio ad intelligendum perfectior potest haberi intellectiōis: et
 hoc patet quia perfectior vestigium relinquitur igitur maior intentio poten-
 tie causat aliquomodo perfectior intellectiōis: quod non videretur probabile si ob-
 iectum solum esset causa actus eius: quia illud semper agit sed voluntas poten-
 tia cum sit a genere naturale non liberum nec per essentiam nec per participationem
 cum non sit in eadem natura cum voluntate. Tercio ostenditur idem sic. Operatio il-
 la non est per se perfectio agentis quam primum elicit precise mediante aliquo suo ac

quod intellectus
 sit causa ac-
 tiva intel-
 lectiōis ob-
 iecti.

quod non solum ob-
 iectum est causa
 effectiva intel-
 lectiōis.

There are spots & marks of water for days or even weeks around & in folds

eidente per accidens. exemplū calefacere: vel etiā calere nō est p se pfectū
ligni calidi quia nō competit ei nisi per calorem qui est accidens eius p ac-
cidens: sed illud quo obiectū aliud ab anima est presens intellectui est eis
accidens p accidens quia quicquid quicquid nō igitur si solū illud est principū
actiū respectu intellectūis: intellectio nō esset ppria pfectio intellectus? vel
hominis. Deinde pbat q nec totalis actiuitas pueniat intellectui quia ac-
tio videtur esse ppria similitudo obiecti et formatur speciem ab obiecto li-
cet nō sicut a principio formali intrinseco tamē sicut a pte principio extrin-
seco: videtur etiā essentialiter dependere ab obiecto: ppter hoc etiā referri
ad ipm tercio modo relatiūor sed hoc nō videtur esse verū si obiectū esset
etiā causa p accidens vel causa sine qua nō ipsius ymo si argumentū phi ij
huius per quod pbat sensum nō esse actiū scilicet quia tunc sentiret sine
sensibili habeat eidentiam de totali actiū: verū igitur est q vtrūq hoc est tam in-
tellectus q obiectum sit aliquo modo actiū ad intellectiōem: sed actiū
vū partiale ambo autē integrant vnum actiū totale: et p hoc patet respon-
sio ad difficultatem. ¶ Sed hic est dubium quomodo ista constituit vnu pfectū
principiū: dico q cause concurrentes quicquid sunt euidē ratiōis et ordi-
nis vt flores trahentes navem: quicquid alterius ratiōis et ordinis: et hoc dupli-
citer quicquid etiā posterior habet virtutē suā a priore vt pater a sole in creatio-
ne hominis quicquid posterior nō habet virtutē suā a priore nec dependet
in habendo suā virtutē ab ea sed tū dependet ab ea in agendo scdm suā
virtutē: ita q superior principalis agit et inferior minus principaliter ā-
git. etiā de patre et matre in generatiōe plis supposito q mater aliquō se
habet active (quod videt haberi ex primo de generatiōe an malū ad fines
et est rationale cū formā eiusdē speciei psequatur virtus eiusdē speciei
Mas autē et femina nō differūt specificē scdm phm x. Adetaphi. Mas autē
virtutē suā actiū nō habet a patre nec in habendo ipā ab illo depen-
det sed dependet ab ipso in agendo sed ipsam virtutē et agit minus princi-
paliter. Ad ppositū intellectus et obiectū nō concurrūt primū mō qā illi con-
cursus nō est necessarius ex ratiōe concurrentiū sed tū ex defectu virtutis p
vno qā si duplicaretur virtus vnius ipm solū sufficeret: nō sic est hic qā quātū
cūq obiectū sit pfectū vel intellectus pfectus nentū causaret actū sine alio
¶ Nec concurrūt scdm mō qā intellectus nō habet virtutē suā actiū ab obiecto:
nec eoduerter tercio igit mō pnt dici concurrere. ¶ Et si vterius querās qd
illoz est principalis actiū ad intellectiōem? De eo q intellectus qā vbiū p causā
sa vior et min⁹ vtrū concurrūt ad vnu effectū cā vior est principalior: sed in p-
ductiōe intellectūis intellectus est causa vior et principalior. Admō
pbat p hoc qā intellectus est illimitatus ad omēs actus oim speciei et oim
intelligibilū nō aut obiectū qā est determinatū ad vnā spēs et vnā noticiam

Lausaz deor
reniū aduū
effectū distin
ctio. *do a oble*

q̄ intellectus
principalior
est causa intel
lectionis q̄
objectū.

Questiones Libri tercij

Quare ob-
iectum non dicitur in-
telligere cum
producat intel-
lectionem.

Et si iterum queras si obiectum est causa actus intellectus quod admodum in-
tellectus quare obiectum non dicitur intelligere sed solus intellectus. Respondet Scotus
loco pallegaro quod ideo quia intellectus dicitur intelligere non ea ratione qua causat acti-
onem intellectionis sed qua ipse recipit cum intelligere sit quoddam pati. Unde si deus cau-
saret in intellectu humano intellectionem non diceretur deus intelligere illa in-
tellectionem sed intellectus humanus intelligere non est nisi ipsum recipere in-
tellectionem. Cum ergo obiectum non recipit intellectionem ideo non dicitur intelligere
intellectionem licet sit causa eius actus.

Secunda difficultas. Utrum intellectus

agens vel possibilis sit causa actus intellectus. Et arguitur primo quod agens
et non possibile: quia intellectus possibilis recipit intellectionem si igitur cum hoc
sit ipse actus eiusdem ergo idem respectu eiusdem erit agens et patiens. Secundo si
intellectus possibilis sit actus respectu intellectus: pari ratione posset dici
quod respectu spiritus intelligibilis quia recipit esset actus: et ita non regrederetur in-
tellectus agens ad aliquem actum intellectus. Confirmat illud: quia actum et pas-
sivum distinguuntur per se in anima. Tercio ad idem sic philosophus iii. de anima distinguens
intellectum agentem a possibili sic ait. Est enim intellectus hic quidem talis in quo
omnia fieri. Et de agente. Ille autem quo est omnia facere. Et hoc videtur sequi quod
intellectus agens adequatus possibili in ratione actus et passivi. Est igitur actus
ad omne illud cuius possibilis est receptivus et per se ad intellectionem. Quar-
to semper agens est nobilior passivo et principium materiae ut dicit philosophus in text. igitur
si intellectus est principium actus intellectionis et receptivus eiusdem: ipse erit
nobilior seipso. Sed per aliam partem scilicet quod intellectus possibilis sit productus in
tellectionem et non intellectus agens. Arguitur primo per philosophum in text. dicentem intelle-
ctum agere esse sicut lumen et ibi Lumen. com. xix. vult quod sicut lumen facit quo-
dammodo per se colore actus colore sit intellectus agens de per se intelligibili fa-
cit actum intelligibile igitur actus eius terminatur ad obiectum actum intelligibile
sed hoc procedit actualiter intellectionem. Confirmat per illud Lumen. iiij. de anima Lumen.
xviij. ubi vult quod si res haberet esse eo modo quo posuit Plato ideas non opte-
ret ponere intellectum agentem igitur non ponit nisi ut per ipsum fiat obiectum actus ve-
nientisale sed hoc procedit actualiter intellectionem. Secundo secundum Lumen. ibidem intel-
lectus agens ponit ut per ipsum transferat obiectum de ordine sensibilium ad ordinem
intelligibilium et per se de ordine corporali ad ordinem spirituum: quod de actu in-
telligibili sit actus intellectus: hoc est quod producit intellectio per quam obiectum
intelligitur non transferretur de ordine in ordinem igitur non requiritur ibi intellectus
agens. Confirmat quoniam ad hoc quod obiectum intellectus fiat actus volutus non ponit ta-
lis translatio ab ordine in ordinem et hoc quia obiectum actus intellectus est sufficien-
ter proportionatum voluntati. Cum igitur actus intelligibilis huius esse in memoria in-
tellectus sit eque sufficienter proportionatum obiectum intellectui ut scilicet sit actus
intellectus sequitur quod ibi non requiritur virtus transferens obiectum de ordine in ordinem

De Anima.

nē. Tercio si intellectus agens esset p se actus ad intellectiōē actualē pa
ri rōe vbiq; ponit pōia actiua ad ppiā opationē & cū hoc pōia receptiua
illius opatiōis ibi eēt distinguere pōias agēre & possibīlē vt puta volūtātē a
gētē & volūtātē possibīlē sed cōz opionē q̄ pōit volūtātē actiua & etiā rece
ptiua volūtiōis. Sicut si sensus ponat actus vt pbatū ē in ij. opteret distingue
re sensum agentē & sensum possibīlē cū igit phis istā distinctiōē de agēre
& possibīlē nūq; ponat nisi in intellectu sequit q̄ ista distinctiō nō est ppter il
la que cōiter inueniūt in alijs potētijs & ita nō ppter agere & recipe actiōes
Quarto vt supradictū est a cognoscēte & cognito parit noticiā. intellectus
aut agēs nō est cognoscēs sed solū possibīl igit ab ipso parit & p dñs ipse est
causa actiua intellectiōis. ¶ Pro solutione supponitur primo quod in
tellectus agens dicit actus & pductiū sed nō respectu eiusdem īstanc
dicitur actus p quanto respicit passus qd est intellectus possibīlis. Sec
ductiū pro quanto respicit formā quā pducit in intellectu possibīli p
ta speciē intelligibilem vel actū intelligēdi. ¶ Supponit sedo qd intellec
tus possibīlis dicit tripliciter scz passivus receptivus & operativus Sed di
citur passivus in ordine ad intellectū agētem qui in ipm est actus Sed
receptivus dicit in ordine ad formā quā recipit puta speciē vel actū intel
ligēdi Operativus autē dicit pro quāto formaliter intelligit cōpenit dividit dis
currit īstam intellectū opari formaliter est ipm intelligere Unde formal
ter opari in ipso est sibi ppiū intelligere Et pme due rationes in intellectu
possibīli scz rō passivus & rō receptivus dicunt imperfectionē sed tertiā rō q̄ est
esse opativū seu formaliter opari ponit in ipso pfectionē & propter hoc in di
vina ponitur intellectus sub rōe opariū & nō sub rōne passivi vel recepti
vi sicut quātū ad rōnes cōpetētes intellectui agentī in divinis ponit itelle
ctus sub rōe pductivi & nō sub rōe activi ad intra: qz actiū respicit passivū
qd dicit imperfectionē vt dictū est. & etiā qz actiū & passivū distinguūt essen
tialiter que distinctiō nō est in divinis. ¶ His suppositis respōdetur ad
difficultatē sedm in tentiōē Seco. in. iij. dis. pmi. q. vij in quolibet. q. xv. qd
intellectus qui causat actiōē intellectiōē cū obiecto vel speciē obiecti po
test esse agēs vel possibīlis Et si teneatur qd intellectus agēs optet cōsequē
ter dicere q̄ agēs habet duas actiones ordinatas ¶ Prima est facere de po
tētia intelligibili actu intelligibili vel d pōia universalī actu universalē Secda
est facere de pōia intellectu actu intellectu unde illud obiectū dicit esse po
tētia intelligibile qd reprēsentat pfantasma quā fantasia cū sit materiale & ex
tensivus ē impportionatū movēs respectu intellectus possibīlis q̄ ē imaterial
& inextensivus & idō obiectū relucēs in fantasmate qz nō potest movere intel
lectū pōia ppinqua sed solū pōia remota dicit pōia intelligibile obiectū
sūt reprēsentatū p spēs intelligibile dicit esse actu intelligibile qz species res
prēsentans ipm est pportionatū movēs respectu intellectus possibīlis. ¶ Pri

q nō eadem
tō intellectus
agēs dicit
& pductivus

q intellectus
possibīlis nō ca
dē rōe dicitur
sūt receptivus
us & opativus

Due actiōes
intellectus a
gentis.
Pōia intel
ligibile.

Questiones Libri tercij.

ma opatio puenit ei ex hoc qd virtute intellectus agentis de fantasmate gignit in intellectu aliqua rō in qua relucet actu intelligibile qd bñter loqñ do dicat spēs intelligibilis: et ista gignitiōe realē representatiōe de representatiōe pcomitat quedā gignitiō methaphorica obiecti de obiecto scz intelligibilis de imaginabili: qd ideo rationabiliter dicitur: quia tale esse obiectiūne habet obiectū in rñtatiōe quale habet rñtatiūne corrñdēs: et ideo translatiōne reali facta in rñtatiōe qñ de corpali gignit spñale scz de representatiōe singulari rñtatiūne vniuersale: pñmiliis dicitur vel intelligit translatiō in obiectis de corpali ad spñale vel de singulari ad vniuersale. Secda actiō poneretur p quā de positiōe intellectū fieret actu intellectu: pñmiliis intelligit factiō methaphorica expte obiecto corrñs factiōi reali ex pte eorū quibz rñtatiōe in obiecta. Cōsimiliter posset poni duplex passio ordinata i intellectu possibili corrñs isti duplici actiōi intellectus agentis: quaz pñma esset receptiō speciei intelligibilis a fantasmate p pñmā actiōne intellectus agentis et secda esset receptiō intellectiōis a spē intelligibili p scdam actiōne intellectus agentis et scdm hoc diceret qd ad memoriā intellectiūne pñmet intellectus agens et possibilis. Agēs qdē nō quātū ad pñmā actiōne que est facere de positiōe intelligibili actu intelligibile yñno illius actiōis terminus ē memoria in actu: qñ p illā actiōne est intellectus hñs obiectū actu intelligibile sibi pñs et hoc ē memoria: sed quātū ad scdaz actiōne qñ cū memorie sit ex pñmāre actualē noticiā vel intellectiōne: et intellectus agēs scda actiō sit agere ad ipsā intellectiōne intellectus agēs quātū ad scdaz ei actiōne includere in memoria. Intellectus aut possibilis quātū ad pñmā ei receptiōne qua scz recipit actu intelligibile sibi pñs dicitur memoria et quātū ad scdam receptiōne scz actualis intellectiōis dicitur intelligentia. Et scdaz hoc rñde ri posset ad illa que sunt adducta in pñmā p hoc qd actiō abstracti qñ ē pñma actiō intellectus agentis est magis ppria sibi qñ scda que est causa re intellectiōne quia illa pōt ppetere alijs potencijs. nulla aut alia trāsfert obiectū suū de ordine ad ordinē sic intelligendo de ordine corpali ad ordinē spñaliū. yñno voluntas licet causando actū suū scdaz aliquos p hoc methaphorice transferat obiectū suū de ordine intelligibili ad ordinē appetibiliū tñ ista translatiō nō requirit voluntatem agētem sic intelligēdo hoc est preparantē obiectū suū vt sit actu volibile sicut intellectus agens preparat obiectū suū vt sit actu intelligibile quia quando obiectū est actu intellectū est actu volibile nō em̄ requiritur aliqua actiō pparans obiectū volitatu: Ille igitur auctoritates affirmātes qd verū ē de pñmo actu intellectus agentis. Et si quādoq; dicat qd ppter illum solū ponitur in intellectu agēs verum est vt talis virtus est propria intellectui quia est ibi tñ potencia pparans obiectum. ppter scdm em̄ actū nō est pprie in intellectu talia virtus agens. Istā alie potēcie possunt agere ad opationē pñsupposito ob

Duplex passio i intellectu possibili.

Quō ad memoriā pñmet intellectus agens et quō possibilis.

*Compositum
actū et
receptiōne
scdm actū*

De Anima.

fecto. **C**Si tenēretur alia via scz q̄ illud quod est actiū ad intellectiōē
est intel lectus possibilis et q̄ agē s̄ habet tū actionē abstrahendi obiectum
tunc esset dicendum q̄ agens nō p̄tinet ad memoriā sed actio eius ter
minatur ad memoriā et hoc respectu sensibilium quia terminatur ad il
lam formā p̄ quā obiectum actu intelligibile relucet intellectui et illa ē for
ma p̄stiuens p̄fectam memoriā. respectu autē mere intelligibiliū puta spī
ritualiū nōllā actionem omīno haberet: et hoc si talia intelligant nō p̄ spe
ciem. Vel si per speciem tūc p̄tēt eā causare virtute propria intellectus autē
possibilis scdm hoc poneretur pertinere ad memoriā nō tātom vt retinēs
esse representatiū obiecti actu intelligibilis: sed etiam vt exprimens acti
vū noticiā actuāle. **E**t tunc ad illa que sunt adducta contra hoc pos
set rīderi. Ad primū dictū est in scdo q̄ nō est inconueniēs idem esse agēs
et p̄ciens in actione equiuoca. Ad scdm dicendum q̄ potēcia opatiua nō
est actiua sui obiecti licet sit actiua sui actus circa obiectum et ideo nō par
ri ratione potēst intellectus possibilis causare speciem intell gibilem sicut
potēst causare intellectiōē illam. Ad confirmationem illam diceretur q̄
loquendo de p̄p̄a vt dicit respectū bene d̄stinguit in actiū et passiū sed lo
quendo de illo quod sub est respectui quod communiter intelligimus duz
dicimus potētia quemadmodū dicimus q̄ calor est potētia calefactia
sic nō oportet q̄ actiū et passiū d̄stinguit ipsam quia tunc voluntas
esset due potētie. Ad aliud cum arguitur scdm Aristotelem q̄ agens est
quo est omīa facere intelligendum est sic facere scz omīa actu intelligibi
lia. et hoc habetur ex eo quod sequitur q̄ lūmē facit quodāmodō p̄p̄a colores
actu colores quia facit eos actu visibiles sic itelligēdo quia licet natura ab
soluta coloris que est in genere qualitatis maneat eadem in tenebris tamē
vt sic nō est visibilis itell gendo de potētia p̄p̄ina: quia quando op̄ret
duas causas concurrere ad agendum vna eaz scz scda nō est in po: entia p̄
pinqua nisi alia scilicet prima concurrente. Ad hoc autē q̄ calor agit i vi
sum requiritur alia causa concurrēns ad agendū scilicet lumen ideo tunc
solum est calor visibilis in potētia propinqua quando est actu illuminā
hoc modofantasma nō potēst gignere speciem intelligibilem nisi concurs
rente actione intellectus agentis. Ille igitur intellectus facit omīa actu in
telligibilia et hoc in potētia propinqua quia relucet in speciebus intel
ligibilibus que prius inveniunt intelligibilia in potētia remota quia tantus
relucētia in representatiuo materiali et representante ea sub ratione singu
laris non autem dicit q̄ agens est quod est omīa facere actu intellecta.

24

quod dicitur in
hunc modum
scilicet in hunc
modum

Quare intel
lectus possi
bilis potēst p̄du
cere intelle
ctiōē et non
speciem

Quod intelle
ctus agēns ē
facere omīa

Quod lumen
facit colores
actu visibiles

Questiones Libri tercij.

Cū igitur cōcludit̃ adequatio intellectus agentis in agendo ad possibilem in recipiēdo debet inferri vniformiter de actiōe ⁊ receptiōe actus intelligibiliis nō de actione ⁊ receptiōe actus intellectus. Ad quartū dicit̃ q̃ illa ppositio agens est nobiliora patiente est mediata ⁊ dependet ex duabus alijs quā rū pma est q̃ agēs sit totalis causa forme quā pducit ⁊ q̃ illa forma sit nobilior q̃ passū in quo illa forma recipitur. ⁊ si vna illarū sit falsa neganda est illa ppositio vt est in pposito. Itā intellectus nō est causa totalis intellectuū vt ex solutiōe precedentis difficultatis verū tñ est q̃ intellectus agens est nobilior possibilis precise vt respicit obiecta sensibilia. qz precise respectu illorū est cāsa agēs in intellectuū possi b lē vt patebit clari⁹ ex sequēti difficultate.

Tercia difficultas. Intellectus agens et in

tellectus possibilis sint potentiē inter se distincte. Et videt̃ qd̃ sic qz scdm philosophū vt dictum est intellectus agens est nobilior intellectuū possibilis qd̃ nō esset verum si essent idem. cum nihil sit nobilior seipso. In oppositum arguit̃. Itā est ponēda pluralitas sine necessitate ex pmo. ph. sed non est necessitas ponēdi illas potēas distinctas cū idē possit esse principiū pducitiuū ⁊ receptiuū respectu eiusdē vt dictū est. Pro solutiōe supponit̃ pmo q̃ intellectus agens potest capi duobus modis sicut p̃t ex solutione difficultatis precedentis. Vno p̃ intellectu cuius est abstrahere spēs intelligibile. Alio pro illo cuius est effectiue causare intellectionē. Primo mō cap̃t in pposito: quia si teneatur q̃ intellectus possibilis concurret actiue ad intellectionē vt sustentariū est in difficultate precedentē: intellectus agens scdo mō dictus ⁊ possibilis idē sunt ex natura rei. Supponit̃ scdo q̃ potēa pot̃ cap̃t dupliciter Vno p̃ respectu potēalitatis ⁊ sic nō cap̃t i pposito qz certū est q̃ alius est respectus potēalitatis actiue ⁊ alius respectus potēalitatis passiue: cū sint adinuicem oppositi Alio mō p̃ fundamento illius respectus qd̃ in pposito est qd̃em formalitas contenta per identitatem in essentia aie vt ex his q̃ i scdo libro dicta sunt de potētis aie in gñali Supponit̃ tertio q̃ sicut facies presentata speculo in tenebris non potest causa re suam speciem in speculo quā presente lumine eidez imp̃mit Et sicut color existens in tenebris non potest gignere suam speciem nec in medio nec i organo visus: illuminat⁹ aut̃ in vtroqz eā causat sic quiditas rei materialis existens in virtute fantastica obumbrata fantasmatis. bus ⁊ cōditionibus idē tūctiūbus nō potest gignere suam speciem in intellectu possibili sed presente lumine intellectus agentis radiantis sup̃ fantasmata ⁊ qd̃itatem in ipsis inuolutā illustrātiā statim ipsa qd̃itas gignit suā speciem in intellectu possi b lē ex hoc sequitur q̃ intellectus agens habet oīa facere. h̃ illustrare omēs qd̃itates sensibiles vt possint gignere suā spēm in intellectu possi b lē. sed in tellectus possibilis habet oīa fieri. habet recipe species omnium intelligibilium vt in precedenti difficultate vñ est. Supponit̃ quarto q̃

Quā agēs no
bilior ē paci
ente.

Quā intelle
ctus agens no
bilior est pas
sibili.

Intellectus
agens cap̃t
dupliciter.

Potēa cap̃t
dupliciter

Quāre intel
lectus agens
p̃t lūminē

De anima

Intellectus agens et possibilis possunt comparari ad invicem dupliciter. Uno modo in rationibus formalibus agentis et patientis et sic intellectus agens est nobilior et perfectior intellectu possibili quia ratio agentis est nobilior et perfectior quam ratio patientis. Alio modo possunt considerari secundum suos actus et secundum suos fines et sic intellectus possibilis est nobilior intellectu agente quod in intellectu possibili potest habere unum actum perfectiorem omni actu intellectus agentis quod cognitio luminis intelligibilis est actus intellectus possibilis et ille est perfectior quocumque actu intellectus agentis. Etiam intellectus possibilis potest attingere obiectum perfectissimum et hoc non potest facere intellectus agens ut ex his quod in prima difficultate prime questionis dicta sunt. Tertio potius beatificabilis est honorabilior non beatificabili sic est de intellectu possibili respectu intellectus agentis igitur intellectus possibilis est nobilior intellectu agente. **C**his suppositis dicitur primo intellectus agens et possibilis non sunt due potencie realiter distincte sed solus ex natura rei et formaliter. Primum probatur quod non possunt ab invicem separari nec apparet aliqua alia via per quam posset concludi distinctio realis inter ipsa. Secundum patet quia de ipsis verificantur contradictoria quorum alterum est reale. Tercium intellectus agens actus producit speciem intelligibilem et intellectus possibilis non. Et intellectus possibilis recipit species et intellectionem per quam intelligit quod non pervenit intellectui agenti. Tercium probatur quia intellectus agens et possibilis sunt due formalitates quorum neutra est de essentia alterius ergo distinguuntur formaliter et per hoc solus ratio autem oppositum. Intellectus enim agens nobilior est intellectu possibili secundum quod et non simpliciter hoc est accidentaliter et non essentialiter idem autem reati et distincti formaliter potest esse sic nobilior seipso.

Quarta difficultas. Utrum ad habendam

noticiam actualem sit ponenda species intelligibilis. Et arguitur primo quod non quia quilibet species intelligibilis si esset esset in intellectu ut forma naturalis agens ad intellectionem sed multe potest esse tales species in intellectu ergo omnes ille ageret ad intellectiones sibi correspondentes et per primum si essent plures intellectiones si enim aliqua ageret et tamen secundum ea non esset intellectio sequeretur quod nunquam secundum ea posset esse intellectio quia causa naturalis agens quando agit agit secundum ultimum sue potencie ergo si tunc non posset habere effectum suum neque post. Secundo potentia obiecti est causa potentie species non converso non enim quia species albi est in oculo ideo albus est primum si converso igitur suppone ponitur species propter potentiam obiecti. Tercio omnis species impressa ab obiecto remanet illud sub illa ratione qua impressum ab eo est impressum ut singularis est quia actio est singularis ergo species impressa a quocumque non potest remanere. **I**n oppositum arguitur quia stat intellectus esse in potentia accidentali et per primum qua ad aliquid intelligendum quod tamen primum erat in potentia essentiali et remota ad illud intelligendum ergo hoc est per aliquam mutationem et non obiecti quia in obiecto est tamen relatio rationis ergo ipsius intellectus. Si talis mutatio non videtur esse nisi ad aliam formam in intellectu que est prior illa actuali intellectione et illud non est nisi

Quod intellectus possibilis nobilior est intellectu agente

passus est pro diffinitione q. ubi ait d. Conradus q. 2. 1. 1. 2.

1821 na opio
mio.

Das ist so viel
 wie ein Jahr
 zu sein

1. *alto* *forte*
 2. *forte*
 3. *forte*
 4. *forte*
 5. *forte*
 6. *forte*
 7. *forte*
 8. *forte*
 9. *forte*
 10. *forte*
 11. *forte*
 12. *forte*
 13. *forte*
 14. *forte*
 15. *forte*
 16. *forte*
 17. *forte*
 18. *forte*
 19. *forte*
 20. *forte*
 21. *forte*
 22. *forte*
 23. *forte*
 24. *forte*
 25. *forte*
 26. *forte*
 27. *forte*
 28. *forte*
 29. *forte*
 30. *forte*
 31. *forte*
 32. *forte*
 33. *forte*
 34. *forte*
 35. *forte*
 36. *forte*
 37. *forte*
 38. *forte*
 39. *forte*
 40. *forte*
 41. *forte*
 42. *forte*
 43. *forte*
 44. *forte*
 45. *forte*
 46. *forte*
 47. *forte*
 48. *forte*
 49. *forte*
 50. *forte*
 51. *forte*
 52. *forte*
 53. *forte*
 54. *forte*
 55. *forte*
 56. *forte*
 57. *forte*
 58. *forte*
 59. *forte*
 60. *forte*
 61. *forte*
 62. *forte*
 63. *forte*
 64. *forte*
 65. *forte*
 66. *forte*
 67. *forte*
 68. *forte*
 69. *forte*
 70. *forte*
 71. *forte*
 72. *forte*
 73. *forte*
 74. *forte*
 75. *forte*
 76. *forte*
 77. *forte*
 78. *forte*
 79. *forte*
 80. *forte*
 81. *forte*
 82. *forte*
 83. *forte*
 84. *forte*
 85. *forte*
 86. *forte*
 87. *forte*
 88. *forte*
 89. *forte*
 90. *forte*
 91. *forte*
 92. *forte*
 93. *forte*
 94. *forte*
 95. *forte*
 96. *forte*
 97. *forte*
 98. *forte*
 99. *forte*
 100. *forte*

[Faint handwritten notes, possibly bleed-through from the reverse side.]

De anima

nihil sit in rebus ut in primo libro ostensus est sed tamen in aliquo representare ipsum
 sub tali ratione. sed ista verba nullum intellectum haberent nisi intellectus agens face-
 ret aliquid representationis utis scilicet specie intelligibile de eo quod fuit rationis
 singularis scilicet de fantasmate. Item intellectus agens sub ratione actus non excelsis
 possibile in ratione passivi quia sicut intellectus agens est quo est omnia facere sic
 intellectus possibilis est quo est omnia fieri igitur quicquid causatur in intellectu a
 gente recipitur in possibili et ita cum prima actio intellectus agentis sit ad use-
 in actu ut in secunda difficultate dictum est. Illud quo ipsum habet esse tale recipi-
 tur in intellectu possibili scilicet species intelligibilis. Ex principiis obiecti probatur illas
 ma prima sic. Illae potest cognoscere habent obiectum primum eis non solum particularita-
 te secundaria scilicet quia illa sunt principia alijs potencijs inferioribus sed propria pre-
 sentialitate sicut sensus communis habet colorem sibi presentem non tamen inquantum est primum
 visui sed quia habet species eius presentem in organo sensus communis. ergo cum hoc sit
 perfectionis in potentia cognitiva scilicet posse habere obiectum sibi presens
 sub ratione qua est obiectum talis potencie sequitur quod intellectus non tan-
 tum potest habere obiectum sibi primum quia primum est virtuti fantastice sed propria pre-
 sentialitate inquantum scilicet relucet intellectui per aliquid quod est in intellectu: hoc autem
 non potest esse per actum intelligendi tamen quia illud naturaliter primum est in in-
 tellectu quod actus et manet in intellectu cessante actu intelligendi: nec per ha-
 bitum quia habitus qui generatur ex frequenti reiteratione actus posterior
 est illis actibus et per primum et illo repetitione obiecti nec rationat obiectum sed incli-
 nat potentiam ad actus sibi illis ex quibus generatus est: nec est similitudo obiecti
 naturalis ut species. Item potentia non potest habere actum nisi circa obiectum sibi pre-
 sens si non potest habere illud primum nisi per aliquam aliam potentiam cui prius est contingen-
 ter dependet in operatione sua a tali potentia sibi contingenter coniuncta et ita est imper-
 fecta. Intellectus certum est quod non potest habere operationes nisi circa obiectum sibi pre-
 sens et per te non potest habere obiectum primum sibi nisi in virtute fantastica virtus autem
 fantastica contingenter prius intellectui inquantum potentia igitur intellectus in opera-
 tione sua dependet ab illa potentia cui contingenter prius et quia hoc arguit imper-
 fectionem potest cognoscere nulla autem imperfectio est ponenda in aliqua natura nisi
 necessitas appareat in tali natura ergo imperfectio talis non est ponenda in intel-
 lectu. Item sequitur quod anima separata non posset recordari eorum que novit quod fuit
 unita corpori cum illorum nullum apud se habeat representationem primum est falsum et con-
 tra ea que dicta sunt in quarta difficultate questionis precedentis. Ad
 difficultatem igitur respondeo quod necesse est ponere in intellectu possibili specie in-
 telligibilem priorem naturaliter actu intelligendi propter rationes iam posi-
 tas ex parte obiecti inquantum universale et inquantum primum intellectui quo due con-
 ditiones scilicet utilitas et presentia preedunt naturaliter intentionem: et ex perfectione potest quod
 requirit principia obiecti quod non potest esse nisi per species: hec etiam videtur esse intentio Aristoteli
 in textu. quod volens ostendere quod anima sit quo tamen omnia que probando exponit se quod est

quia in rebus
 non habetur

in rebus
 non habetur

in rebus
 non habetur

in rebus
 non habetur

in rebus
 non habetur

in rebus
 non habetur

in rebus
 non habetur

Alia opinio

in rebus
 non habetur

Sic ut si quis dicitur
scire quod quidam omnia sunt vera
et non sunt

Questiones Libri tercij

p[er] sensus sensibilia et p[er] intellectum vel scientiam scribilia: licet tenentes p[er] se negati-
ua exponit q[uod] n[on] loq[ui]t[ur] vniformiter de sensu et intellectu q[uia] de sensu loquitur
quatu[m] ad species impressas de intellectu aut[em] quatu[m] ad habitum scie[n]tie. s[ed] hec ex-
ponit o[mn]ia n[on] videt ad intentiones phi[losophi] q[uia] sicut antiq[ui] posuerunt aiaz esse omnia re-
aliter vt omnia cognosceret: sic phi[losophus] ponit ea omnia n[on] realiter s[ed] p[er] quadam
similitudines et ideo optet q[uod] scias accipiat n[on] vt est habitus distinguens a specie
q[uia] scia sic accepta n[on] est similitudo intelligibilis circumscrip[ta] omni alia specie ob-
iectu[m] r[ati]one s[ed] scias accipit p[er] p[ri]ma[m] habituali obiecti in memoria intellectus
ua q[uod] p[ri]ma habitus est virtualis scia q[uia] in obiecto sic p[ri]ma p[er]cipit virtualiter
tota scia de tali obiecto et hec species est illa scia que redp[er]it intellectum de
posna essenciali ad acc[us]ales sed p[ri]ma in secundo huius et vii. phi[losophus] n[on] aut[em] illa q[uod]

**Quare spes
intelligibilis
vocat scientia**

**Scientia dicitur
p[er] accepto**

**Quare solus
intellectus dicitur
locus speciei**

Ad r[ati]ones p[er] tunc sic ab intellectu p[er] indispositionem in receptivo.

**Obiectum dicitur
pliciter potest
esse p[ri]ma posse**

Quo p[ri]ncipia

Quare spes

intelligibilis

genita a sin-

gulari n[on] in

pprie d[icitur] scia que est abilitas quedam derelicta ab actibus inclinans intell[ectus]
ctu[m] ad tales actus illis ex quibus derelicta est. Ita aut[em] istam ad p[ri]mu[m] actus
considerandi requirit q[uod] sit ia reductus intellectus de posna essenciali ad acc[us]
dentalis alioq[ua]m n[on] oparet[ur] tunc magis q[uam] p[ri]ma. It[em] cu[m] d[icitur] lapis n[on] est in aia:
sed spes lapidis. It[em] cu[m] d[icitur] intellectus esse locu[m] speciei s[ed] q[uia] h[uius] spes p[er]seruare
sicut locus p[er]seruat locatu[m]. Alie aut[em] posne n[on] sunt ita loca quia n[on] ita saluat
spes receptas in eis. Ita spes sensibilis potest corrumpi p[er] lesionem vel idis-
tione[m] organi sicut d[icitur] Aristo. i. h. de memo. et remi. de p[re]s[ent]is et senib[us] qui
male reminiscuntur p[ro]pter abundantia[m] humoru[m]: spes aut[em] intelligibilis n[on] dele-
t[ur] r[ati]ones p[er] tunc sic ab intellectu p[er] indispositionem in receptivo. Ad r[ati]ones aut[em] oppositu[m]
ma opinio[n]e. Ad p[ri]ma[m] r[ati]onem negando p[ri]ma[m] vnde cuiuscunq[ue] spei singulare forcus mo-
uet sensus eius fantasma efficitur imprimi et forcus mouet intellectum et
quo ad istu[m] p[ri]mu[m] actu[m] n[on] est in p[ar]te nostra q[uam] intelligamus: t[ame]n d[icitur] vlt[er]ius
vel ip[s]a potest mouere ad intellectionem vel n[on]. Dico q[uod] potest: sed h[uius] alia spes for-
c[us] moueat ista impedit: potest t[ame]n postea p[er] imperiu[m] voluntatis impantis mo-
ueri ad cognitionem istius. Ad secundu[m] de p[ri]ncipia dico q[uod] obiectu[m] respectu posne
p[ri]mo habet p[ri]ma[m] reale[m] vez approximatione[m] tale[m] vt possit gignere sp[eci]em.
Secundo p[er] ista[m] sp[eci]em genita[m] que est imago gignetis est obiectu[m] p[ri]ma[m] s[ed] r[ati]one co-
gnoscebilit. An igit[ur] d[icitur] q[uod] p[ri]ncipia obiecti est causa p[ri]ncipie spei. Veru[m] est de p[ri]ncipio
cia reali qua agens est p[ri]ma passio. Et intelligo q[uod] in p[ri]mo signo nature est
obiecti est ca[usa] obiectu[m] in se vel in fantasmate p[ri]ma[m] intellectui agenti et in secundo signo nature
p[ri]ncipie spei et in quo illa sunt p[ri]ncipia intellectui possibili vt agencia passio gignit sp[eci]em in intel-
lectu possibile. Et tunc p[er] sp[eci]em est obiectu[m] p[ri]ma[m] s[ed] r[ati]one cognoscibilis. Ad terciu[m]
d[icitur] p[ri]mo q[uod] duplex est ratio scilicet agendi et agentis. Singularitas aut[em] est con-
ditio agentis et n[on] r[ati]o agendi: s[ed] r[ati]o agendi est ip[s]a forma in singulari sed q[uam]
ip[s]a singularis agit. et sic b[e]n[e] d[icitur] q[uod] spes debet r[ati]onare sed ista r[ati]o agendi s[ed]
intelligibilis n[on] sed r[ati]o agendi. Vel potest dici g[en]eraliter q[uod] q[uam] spes g[en]eratur ab aliquo sicut
genita a sin- a totali causa r[ati]onatur ip[s]a s[ed] r[ati]o sup[er]le agendi qua gignit et p[er]comat sub r[ati]one
gulari n[on] in g[en]eratur aut salt[em] n[on] sub r[ati]o opposita r[ati]o[n]i g[en]erantis et ideo spes in sensu n[on]
tat singulare r[ati]onatur obiectu[m] s[ed] r[ati]o[n]is que est p[er]ditio opposita r[ati]o[n]i obiecti singularis s[ed] i[n] p[er]

Sic ut si quis dicitur
scire quod quidam omnia sunt vera
et non sunt

Sic ut si quis dicitur
scire quod quidam omnia sunt vera
et non sunt

De Anima.

positio obiecti non est causa totalis gignens respectu spiritus intelligibilis quia est
ipso agit intellectus agens sicut prius causa et ideo genitor ab istis causis
duabus potest rursus obiectum sub ratione opposita singularitati que est ratio gignens
tis. Ad auctoritates Aristotelis adductas per prima opinionem. Ad prima di
co quod intellectus dicitur locus spiritus quia saluus sicut paulo ante expositum est. Ad it
la quod speculamur quod quod est et ad omnes tales. Dico quod alia est generatio istarum
potestatem scilicet fantasie et intellectus per statum istum quod nihil intelligimus in eis nisi
etiam singulare fantasiamur. nec est alia generatio ad fantasmatum nisi quod intel
ligens et imaginatur singulare eius: nec intellectus videt quod quod est in fan
tasmatibus sicut in ratione videtur sed intelligendo quod quod est relictus in spe in
telligibili videt illud in suo singulari visio per virtutem fantasticam in fantasmatum

Quod specula
mur quod quod
est in fantas
mate.

Quinta difficultas. U. actus intelligendi

sint qualitates absolute: ab intellectu et obiecto intelligibili realiter distin
cti. Arguitur primo quod non sunt qualitates absolute sic. Nulla actio est qualitas
absoluta sed omnis actus intelligendi est actio ergo nullus actus intelligen
di est qualitas absoluta. Maior patet quia qualitas et actio sunt predicamenta
realiter distincta. Minor patet quia omnis actus intelligendi est actio immanens
quod est spiritus actio. Deinde arguitur quod non distinguuntur realiter actus intelli
gendi ab intellectu et obiecto intelligibili. Primo auctoritate philosophi dicentis.
quod intellectus in actu est idem cum re intellecta ut scia in actu cum re scita. De
inde ratio sic: implicat contradictionem actum intelligendi separari ab intellectu et ob
iecto intelligibili: igitur realiter identificatur cum intellectu et cum obiecto intel
ligibili. In oppositum arguitur primo quod sunt qualitates absolute quia actus
intelligendi potest esse quicquid respectu destructo ergo est entitas absoluta
et non substantia neque quantitas ergo est qualitas: tenet prima quia omnis entitas absolu
ta aut est in substantia aut in qualitate aut in quantitate. Tunc patet quia in ipsa ratione quod
dicitur non includit aliquem respectum. Secundo quod distinguatur ab intellectu et ob
iecto intelligibili quia illa realiter distinguuntur quorum unum potest existere sine alio
obiectum intelligibile et potentia intellectiva potest existere sine actu intelligendi
ergo. et: Minor patet quia intellectus potest non operari ipsis obiectis existentibus
Pro solutione difficultatis ponit hoc suppositum. In intellectu alicuius ob
iecti occurrunt tres entitates. Prima est entitas potencie intellective. Secunda ob
iecti intelligibilis. Tercia est entitas ipsius actus intelligendi: quia ipsa intel
lectio est actus producta a potentia intellectiva. Ideo est ibi una entitas que vo
catur productio actus intellectus quod est relatio potencie productis ad formam sine
intellectione producta et illa vocatur aliqui dicere aliqui accipere aliqui productio ob
iecti in esse cognito. Illa producere obiectum in esse cognito est producere ipsam
cognitionem a qua ipsum obiectum formaliter esse cognitum ut in primo libro
dictum est. Et quia ipsa intellectio passiva producitur ideo est ibi entitas que est pro
ductio passiva intellectus: quod aliqui vocatur dictum aliqui accipere aliqui produci et est

Dicere. Et
cipere. Pro
ductio obiecti
in esse cog
nito.

Questiones libri terti

relatio forme pducte ad ponas pducenē & correlatiue opponit pductio
ni actiue. Et iste due pductōes sunt de gñe relatiōis quia sunt relatiōes in
trinsecas adueniētes. Ex his patet q̄ hec difficultas nō querit de actū intel
lectus terminato ad cognitionē tanq̄ ad terminū quo scz actū pducit ipa
cognitiō sed querit de actū intellectus qui est ipa intellectio actualis ita q̄

Quod intellec

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

ti o. de act 1o

iste actus si dicitur actio nō intelligit q̄ sit de gñe actiōis quia ipa est semp ad
terminū aliquē accipiēte aliquō esse p ipam actionē sed intelligit q̄ sit ac
tio hoc est opatio qua agēs tanq̄ actu ultimo pficitur habet tñ opatio dus
as pducēs in quib⁹ puenit cū actiōe. Prima est q̄ semp est in fieri nō di
co successiuo quia opatio est indivisibilis sed sic in fieri q̄ in cōtinua depen
dentia ad causam eandē & scdm idē sicut dependentia rer⁹ seruare ad con
seruante. Secda quia opatio transit in obiectū sic intellectus licet nō accipit
at esse p ipam quia p̄supponit in suo esse ppter istas ergo duas pditiones
opatio pōt dici actio sicut ppter istas p̄catur p verbū actiū & ppter easdē
opatio dicitur actus scdm. Cū hoc supposito dicitur primo ad difficultatē omnis
actus intelligendi & vtrū omnis actio imanēs est entitas absoluta. pbat sic se
cū dñ Scoti. xij. q. quoli. Ultima & summa pfectio intellectus est entitas ab
soluta sed aliquis actus intelligendi est vltima pfectio intellectus ergo ali
quis actus intellectus est entitas absoluta & vltra aliquis actus intellectus
est entitas absoluta ergo omnis actus intelligendi & omnis actio imanēs
est actio absoluta. Maior pbat quia impossibile est aliquod ens respectiū
esse vltimā pfectionē alicuius videntis cū omne respectiū p̄supponat abso
lutū quod eo pfectius est. Itē quia vltima pfectio nature videntis a tali na
tura sume desiderat desiderio naturali & electiuo voluntatis bñ disposita
sola aut relatiō nō sume appetit appetitū naturali & electiuo nature pfectis
sime appetentis. Ad idem pbat p p̄m & r. ethicorū vbi vult q̄ felicitas que
est finis vltim⁹ nature intellectualis & p p̄m sume desiderabilis est opatio
optima vel p̄sistit in opatiōe optima. Idē vult xij. metha. vbi de deo loquēs
dicit q̄ si nō intelligat quid vtiq̄ est insigne: & statim post: si nō est hoc quod
sua intelligentia sed potētia nō est vtiq̄ optima s̄bā p intelligentiā intelli
git actualē intellectiōe. Itā ad p̄bationē dicte pñ statim s̄bāt p intelli
gere em & honorabile inest. Secda pñ pbat quia omnes actus intelligendi
sunt eiusdē rōis & ideo si vnus sit entitas absoluta ergo omnis est entitas ab
soluta. Secdo sic. Relatiō nō pōt esse nō sine nouitate alicuius absoluti p
oris & hoc in subiecto vel termino sed opatio pōt esse noua sine nouitate cū
inscūq̄ alterius prioris absoluti in ipso opante sine etiā cū inscūq̄ alterius
absoluti nouitate in termino igitur opatio p̄cise nō est relatiō accipiēdo p
prie relatiōe & p p̄m est entitas absoluta. Maior pbat dupliciter. Primo
p p̄m v. metaph. vbi negat motū in ad aliquid & expressius in vii. vbi vult
q̄ ad virtutē & ad maliciā nō est alteratio quia sunt ad aliquid hec aut que

de anima.

sunt ad aliquid neq; gñatōes sunt neq; gñatio est ipso neq; alteratio oñi
no. Secdo p rōne quia relatio pprie dicta necessario sequit extrema simul
posita 7 ita nō pōt esse noua sine nouitate alienius extremi. Admōz pbat
quantū ad primā pte quia illud quod exi de potēcia accñtali ad actū nō
recipit aliā formā nouam pōtem ipā opatiōe quia tunc nō fuisset prius in
potēcia 7 cōdētali sed essēcia. Secda ps minoris est manifestā: patz cū
quod nihil absolutū aduenit visibili quādo uidet dr actū nec intelligibilē qñ
intelligitur actū 7 cōsimiliter de alijs. ¶ Dicitur scdo. Omnis actus intel
lectus est qualitas de primā specie qualitatis. pbat quia omnis actus in
tellectus est entitas absoluta 7 nullus est substantia aut quātitas ergo qui
libet est qualitas: 7 nō qualitas de quarta specie eo q nō est forma vel fi
gura corpis. Nec qualitas de tertia specie eo q actus intelligendi nō sunt
sensibiles. Nec qualitas de secda specie qā nō sunt naturales potētie igitur
sunt qualitates de prima specie. ¶ Dicitur tercio. Omnes actiones imāne
tes spirituales 7 insēntes sunt in prima spē qualitatis. Nec omnes actiones i
manētes corporales 7 extēse sunt in tertia spē qualitatis. Prima ps pa
tet p rationē factam p scdo dicto. Secda patet quia omnes tales actiones
immanētes sunt qualitates sensibiles 7 tales sunt in tertia specie qualita
tis. ¶ Dicitur quarto. Omnis intellectio distinguit realiter ab intellectu
7 ab obiecto qd intelligit siue sit illa qua intellectus intelligit se ut aliqd ex
tēse in se siue aliqd qd nec est ipse intellectus nec in ipso intellectu. De p
ma patet qā si intellectio q intelligit se nō esset realiter distincta ab ipso in
tellectu sequerent tria incōueniētia. Prīmū q intellectus esset ipamet in
tellectio: 7 sic intellectus semp intelligeret se. Scdm q intellectus trans
fret de pñdictorio in pñdictoriū qdōz alterū est reale 7 absolutū sine
mutatiōe facta in ipso: patet pñ qā de nō intelligente fieret intelligens sine
acquiriōe alienius entis realis absoluti. Terciū q nō existeret intellectio ne
qua intelligit se nec intellectus esset cū fiat idē realiter. De secda pbat qā si
intellectio qua intellectus intelligit aliquid quod est in eo pñ ipaz intel
lectionē nō esset distincta ab eo cū intelligit se q intellectio nō intellige
ret nisi qñ est. pñ est falsū qā stat intellectiōne nō esse 7 in ipam intelligis
Et quo patz q in actibz intelligendi pōt esse pñcessus in infinitū qā intel
lectio sequēs qua pñcedēs intelligit est ab ea distincta. De tertia pbat quia
intellectio p quā intellectus intelligit aliqd q nec ē ipse intellectio nec ipso
intellectu est in alio sberō q illd qd intelligit cū illd sit extra intellectū 7 in
tellectio in intellectu. Itē qā stat id qd intelligit ē pñ nihil vā sber ipā adē
intellectio est accñs intellectus. ¶ Ad rōes añ oppositū. Ad primā dī scdm
Seco ubi supra q actio est ēqūocū ad actionē trāsēntē 7 immanētē 7 idō stat
actionē immanētē esse actionē 7 in nō de predicamento actiōis cū sola actio
transiens sit reponibilis in illo predicamento.

Ad 2. ad 8. ad 9. ad 10. ad 11. ad 12. ad 13. ad 14. ad 15. ad 16. ad 17. ad 18. ad 19. ad 20. ad 21. ad 22. ad 23. ad 24. ad 25. ad 26. ad 27. ad 28. ad 29. ad 30. ad 31. ad 32. ad 33. ad 34. ad 35. ad 36. ad 37. ad 38. ad 39. ad 40. ad 41. ad 42. ad 43. ad 44. ad 45. ad 46. ad 47. ad 48. ad 49. ad 50. ad 51. ad 52. ad 53. ad 54. ad 55. ad 56. ad 57. ad 58. ad 59. ad 60. ad 61. ad 62. ad 63. ad 64. ad 65. ad 66. ad 67. ad 68. ad 69. ad 70. ad 71. ad 72. ad 73. ad 74. ad 75. ad 76. ad 77. ad 78. ad 79. ad 80. ad 81. ad 82. ad 83. ad 84. ad 85. ad 86. ad 87. ad 88. ad 89. ad 90. ad 91. ad 92. ad 93. ad 94. ad 95. ad 96. ad 97. ad 98. ad 99. ad 100.

Questiones Lib. tercij

Ad scdaz dicitur scdus. Lōmē q loquit de intellectu et scia dei i quo hec tria scz intellectus intellectus et obiectū fatē motū sunt idē cū eius essentia scdm phū rj. metapha: Additū est hūc motū qd licet nihil aliud q essentia diuina moueat intellectu diuinū ad intelligendū tñ eius intellectu pōt tēra immātinō solū ad ipaz essenciā sed ad omnia alia. Alio mō dicitur q ibi phū ac cepit identitatem p sformitate sicut dictum est in resolutione textuali. Itā scies in actu p ipm actū assilāt obiectū qd intelligit: cū actus sciēdi sit naturalis similitudo obiecti sciti sicut visum est circa finē primi libri.

Conclusio responsalis. Intellectus pos-

sibilis est virtus pure passiva respectu obiecti et spēs intelligibilis. Respon-
ctu aut intellectus potest esse actiua et passiva. Distincta ab intellectu a
gente ex natura rei et formaliter. Prima pars patet ex illo quia nulla potest
operari circa aliquid quod obiectum est. productiva illius obiecti. Secunda quia tenendo se-
cundā viā positā in scda difficultate intellectus possibilis actiue pducit i se
ipso intellectuone. Secunda pars patet ex iij. difficultate. Ad rōes aut oppositum
Ad primā dico quod est p prima parte conclusionis si opas intellectus ad obie-
cta intelligibilia. Si aut opas ad intellectuone tēx ē inquit formaliter in-
telligit quia intelligere formaliter est pati ut visum est in scda difficultate
Ad confirmationē dicitur quod verū esset si intellectus esset totalis causa intellectuōis
Et sicut dicitur ad scdaz rōes cuius confirmatio est p prima parte conclusionis. **A**d
terciā patet quod sit dicēdū ex fine scde difficultatis. Ad confirmationē e. dicitur
quod ibi phū intellectus passiuū cepit p fantia. **A**d quartā dicitur sicut ad cō-
firmationē prime rōis. Ad confirmationē eius dicitur quod necessitas patet ex rōne
posita ad primā parte conclusionis et ex dictis in scda difficultate.

Quoniam aut anima secundū dual diffi:

Tractatus scdus de principio nō otio aialū scdus locū et appetitū habz
quatuor capitula. In primo inquit quod sit principū motus scdus locū i aia
libris quod diuidit in tres partes. In prima pmitit suā intentionē ostēdēs ex du-
ab^o potētijs quib^o antiq^o diffiniebāt aiaz vcz cognitua sū qd tinet sensus et intel-
lect^o et motua iā dictū esse de prima idō restat determinādū de aliavcz mo-
tuis de qua pponit duas dubitationes. Prima Utū sit tota aia vel potē-
tie separabilis a ceteris magnitudine vel rōe. Secunda si sit potētia Utū sit ali-
qua ex predictis vel alia ab illis. **I**n secunda parte primo proponit dua
dubitationem de potētijs aie quomodo dicitur et quot sint. Secundo est quod sunt
multo plures q illi quas antiq^o enumerabāt: quoz qdē solū ponebant has
tres scz rōcinale irascibile et concupiscibile. Alij vero duas scz hūtes rōez et et
carētē rōez: quod aut sint alie pter istas et magis distincte q hec pbat enume-
rando alias quatuor. Vegetatiua enim que est in omnibus plantis neq^o est
rōnal neq^o irascibilis neq^o concupiscibilis. Sicut de sensitiua nō facile scit vtrum

de anima.

fit rōnal vel irrōnal. Itē fantasia videt̃ distingui rōe formali ab om̃ib⁹ p̃di
ctis q̃a dubiū est cui eaz sit eadē ⁊ cui nō. Siliū etiā appetitus distinguit̃
rōe ab alijs potēcijs ⁊ idō incōueniēs est appetitū excludere a numero po
tēciar. Itē ⁊ in pte aīe rōnali volūtas dī appetitus ⁊ in pte irrōnali p̃cu
piscētia ⁊ ira ⁊ idō si aīa diuidit̃ in illas tres ptes scz rōnalē p̃cupiscibilem
⁊ irascibilem in om̃i pte erit appetitus. Ultimo regrediēdo ad poñas mō
tiuā de qua nūc dubitatōne p̃posuit exponi q̃ p̃ns dubitatio nō est de mo
tu scd⁹ augmētū ⁊ decremētū q̃ motus inest om̃ib⁹ vīnētib⁹ q̃a manifestus
est q̃ principū huiuscemōi motus est poña vegetatiua. neq⁹ etiā de motu
respiratiōis aut expirationis aut de somno ⁊ vigilia q̃a licet etiā de illis sit
magna dubitatio tū illa in alijs libris posteriorib⁹ determinā⁹ s̃ nūc est du
bitatio d̃ motū scd⁹ locū vcz a quo aīalia mouēt̃ p̃gressiue. ¶ In tertia pte
determinat de principio motus p̃gressiue negat̃ ne. ⁊ habet quatuor p̃ticu
las. In prima pbat duab⁹ rōib⁹ poñas vegetatiuā nō esse principū motus
p̃gressiui. Prima q̃d motus localis semp fit p̃pter aliqd cū fantasia ⁊ appe
titu sed mal a hñt poñas vegetatiuā q̃ nō hñt fantasiā ⁊ appetitū ergo. ⁊c.
Secda rō: si vegetatiua esset principū motus p̃gressiui scq̃ q̃ plāte moue
rent̃ p̃gressiue ⁊ haberēt instrumēta rēq̃sita ad motū p̃gressiui. p̃ns ē fal
sum. ergo. ⁊c. ¶ In secda p̃ticula oñt poñas sensitiuā nō esse principū mo
tus p̃gressiui tali rōe. q̃a multa aīalia hñt poñas sensitiuā ⁊ sunt semp imo
bilia scd⁹ locū. ergo. ⁊c. ¶ In tertia p̃ticula pbat intellectū nō esse sufficiē
ens principū motus p̃gressiui tribus rōib⁹. Prima motus localis ē p̃
sequentiā aut fugientiā aliquid s̃ intellectus speculatiu⁹ cū nō p̃sideret a
gibilia nō iudicat aliqd esse p̃sequēdū aut fugiēdū ergo ip̃e nō est principiū
motus localis. Intellectus aut̃ practicus licet p̃sideret agēda ⁊ ei⁹ sit
p̃sulere q̃ p̃sequēda que fugienda sint attū q̃ūq⁹ nō mouet totū al sed si in
tell̃gat horrendū cor ip̃m tremet ⁊ p̃ili inhorrescunt si aut̃ app̃hendit dele
lectabile aliqua alia p̃s mouet. Secda rō q̃a licet intellectus iudicat ⁊ p̃ci
piat aliqd p̃seq̃ vel fugere tū hō sepe nō mouet scd⁹ illud iudiciū s̃ agi se
cūdū p̃cupiscētiā sicut patet i incōmēte Tercia rō sumit̃ a sibi q̃a medic⁹
hñs sciēz medicine nō sp̃ sanat q̃a licet scire sit op̃us intellectus tū agere
s̃m sciētia ē alteri⁹ poñe p̃p̃riū. ¶ In quarta p̃ticula pbat appetitū nō ēē
sufficiēte causā motus localis aīaliū tali rōe Cōmēntes p̃cupiscūt ⁊ ap
petūt ⁊ tū nō opant̃ illa quoz hñt appetitū sed sequū⁹ iudiciū intellectus.
ergo ⁊c.

Videntur aut̃ duo hec mouentia.

¶ In hoc secdo capitulo determinat principū motiū aīaliū qd̃ in p̃cees
dēti capitulo inquisiuit ⁊ diuidit̃ in duas ptes. In prima Aristot̃ determinat
quid sit principū motus p̃gressiui aīaliū. ⁊ habet septē p̃ticulas. In pri
ma pcludit̃ hec duo scz intellectū cū appetitū sit esse sufficiēta principū mo

de localis claudendo sub intellectu fantasia q̄a videt esse q̄dā intellectio. q̄ aut fantasia
etiā sit principiu motus localis pbat q̄a hoies magis sequitur opando fantasia q̄ scias
bruta aut carēt intellectu sed loco eius h̄it fantasia. ¶ In secda p̄ticulari. Exponit solu
tiones suā intelligētiā esse de intellectu practico q̄a speculativo dicitur sine nāi speculatio
ut finis sola veritatis inspectio est. practici vero opus. In tercia p̄ticulari pbat solutio
mē prius posita tali rōe omnis appetitus est ppter aliqd aut psequendū aut fugiendū
hoc est principiu practici intellectus q̄a est vltimū in qd resolvit actio ergo merito appe
titus et intellectus sunt principia movēdi animal cū moveat ab appetibili qd dictū est
de intellectu etiā verū est de fantasia qm etiā fantasia nō movet sine appetitōe. In quat
ta p̄ticulari claudit ex predictis vñ eē p̄mū principiu scz appetibile p qd intellectus et ap
petitus vñ movēs movet al. Itā intellectus et appetitus movet p vñ p̄tēs formā ip
sius appetibilis: licet aut intellectus q̄q̄ moveat sine appetitōe sēntio nō tñ movet sine vo
lūtate q̄ etiā ē qdā appetit⁹: appetit⁹ aut sēntiū seu cupiditas licet q̄q̄ movet sine in
tellectu nō tñ sine imaginatiōe. Ex quo isert hāc dīstīctiō inter intellectū appetitū et fan
tasia q̄a intellectus omnis est rectus (sc̄a tē circa illa in qe immediate ferit et etiā circa ali
mī pueniat error ppter al quas circūstancias ignoratas) fantasia aut et appetitus p̄t
esse recta et nō recta. quo circa licet id qd appetitū movet sit appetibile tñ illud q̄q̄ ē
bonū verū q̄q̄ aut bonū apparēs. addit etiā qd nō cē bonū movet appetitū sed solū a
gibile et omne tale potest se aliter habere. ¶ In quinta p̄ticulari recapitulans sup̄a di
cta concludit duo. Primo qd potentia que imperat animal in ovēre p̄gressiōe est appe
titus. Secdo qd oportet ponere multo plures potentias anime qz ponebat antiqui q̄ ma
gis dīstīcti qz concupiscibile et irracibile. In sexta p̄ticulari docet q̄q̄ appetit⁹ i nobis esse. cō
trarios ppter p̄tarietātē ratiōis et concupiscentie seu sēntiā et hoc sit in his que cognos
cunt t̄pus futurū. Intellectus cū ppter aliquod futurū imbet fugere delectabile. Con
cupiscentia aut fertur in presens delectabile quia cum nō p̄spiciat futurū hoc indicat
esse bonum simpliciter qd in presentia affert delectationē. ¶ In septima p̄ticulari con
cludit duo corollaria. Primo. Vñ est specie principiu movens animal licet numero
sint plura videlicet appetibile quod est cūmō primū movens quia ipm vt apprehen
sum p intellectum aut fantasia movet et nō movetur. Secm: Tria sunt in motu ani
maliū. Primo est movens. Secm quo movet. Tercm quod movetur et declarans
quodlibet eorū seorsum: primo ponit movens esse duplex quoddā qd cū movet est im
mobile vt bonū agibile seu appetibile quoddā qd movet cū movet vt appetit⁹ qui mo
vet ab appetibili. Secdo ostendit illud quod movet motu animalis esse animal. Ter
cio docet id qd appetitus movet vt instrumēto esse qdā corporeū de quo q̄a exactior
p̄sideratio patz ad libru de motibus animalū. Idō hic ḡnaler declarans dīstīctū instrumē
tū esse in eo loco ubi ē principiu a quo fit expulsio et finis ad quē fit attractio sicut in mo
tu girativo vt est cor qd est gibbosus et scanū et principiu et finis. Vñ cū movet al ne
cesse ē aliqd in eo q̄scere et aliqd in eo moveri. Idē aut qd est principiu motus expulsio
dis et finis motus attractionis sunt duo idē et vñ magnitudine et idō cū animal movet
motu pulsiois et tractiois optet aliqd in eo q̄scere sicut in illo a quo incipit motus.
¶ In secda p̄ticulari docet i dīversis alibus esse fantasia et hec ps̄ ibi dīstīcti i q̄nqz p̄ticularas.
In prima resumit id qd iam dixit d̄ principio motus animalū p quatuor p̄p̄os. Vñ

De Anima.

¶ 1. **¶** Et al sicut mouet seips sic hz appetitū. Secda appetitū nō ē sine fātafia Tercia. fātafia ē duplex qdā rōnalis seu cū dīlberatiōe qdā sensibilibz qualē hnt alia āiaia ab hoīe In scda pticula pmo pponit dubitationē de aīalibz hntibz solū tactū a q mouē cū se dīlatāt ⁊ pstringūt ⁊ utrū hnt fantasias ⁊ pcupiscētā aut nō: Secdo tāgt rōez dubitatōis qā cū talia hnt rīstīcias ⁊ dīlectatiōē necesse ē vt īpīs īnsit pcupiscētia s quō īnēpīs fantasīa nō videt. Tercio rīdīt ad dubitationē q sicut mouēt īndeterminate ita īnēpīs fātafia īndēterminata hoc ē q solū ad pntiā sensibilibz apphēdit pūemēs et nociū

¶ In tertia pticula oūdit irrōnabilibz alalibz īnē fātafia sine rōne fātafia aut dīlberatiōā hīs solis qbz īnē rōnatiua alijs vō aīalibz fātafia sensibilē ex hoc qā dīlberare vtrum hoc vel illd agēdū sit: ē op^o rōis ⁊ ibi necesse ē vt sit vna vīdēs q mēfuret appetibilia dō nec īnemāt qd illoz sit eligibilē vt illd sequat^r quāpropt^r ex pluribz facit vnu p modū sīlogīsmi: ⁊ ppter hāc cāz etiā irrōnalia nō hnt opīnionē qm opīnio est exīstīmatio q sit ex rōnatiōe quā irrōnalia nō hnt: rōnalia vō hnt. Ex q pcedīt appetitū dīlberatiū nō hnt. In qta pticula oūit q in alalibz rōnabilibz in qbz sunt plures appetitū alīqn appetitū sēnsū vicit ⁊ secū trahīt rōalē alīqn ecōtra: nā vehēmētior appetitū rapit^r dīlīorē appetitū quē ad modū ī spheris celestībz sphaera pmi mobīl velocitate mot^r pcellēs alias se cū rapit līc scdū naturā vtrūq supior pncīpalior ē ⁊ motūs īferiorē ⁊ ita plīgit vt tribz motibz monea f scz īferioris supioris ⁊ quodā mō tērcio rapit^r In qnta pticula cūit q rō mouet vbi tria sūt. Pmo q intellect^r speculati^r nō mouet hoīez ad agēdū. Secdo q rō ⁊ opīnio intellect^r pacticī ē duplex qdā vīs: qdā ptīcularis. Vīs est q dī oē bonū ēē honorādū. Pacticī vō q dī hoc ēē tale Tercio q ptīcularis mouet ad agēdū ⁊ nō vīs aut vtrāq s dīstīet quia vniuersālis mouet quāsi qēscēs. Pacticī vō nō qā ptīcularis mouet p se ⁊ īmediate: Vniuersālis vō nō nīsi ei dīngat^r ptīcularis.

Vegetabilem aut animam nec esse est.

¶ Capitulū tērciū in quo pūa ppat pōiās ad aīata ⁊ habz sex partes: In pīma pbat oīma vīuētīa hnt pōiās vegetatiua ā pncīpio gñatiōis vsq ad cōrūptiōē tali rōe. Vē vīuēs gñābile ⁊ cōrūptībile hz augmētū statū ⁊ dēcremētū ⁊ p pūis nutrit^r ergo ⁊c.

¶ In secūda parte pbat q nō ē necesse cōmēvīuēs hnt sēsz duabz rōibz. Pīma qā plāte quāz corp^s ē nīmīū simplex hnt nō tactū sine q īpōssībile ē ēē al. Secda qā oē hīs sēsz ē susceptīuū spēz sine materia s qdā vīuētīa nō pnt recipe spēs sine materia ergo ⁊c.

¶ In tērcia parte pbat oē al hnt sēsz tali rōne: natura nīl facit frustra s sicut alia oīa encīa naturalīa sunt ppter alīquē sīnez ita ⁊ aīalia s illū sīnez ad quēz ordīnata sunt nō possent psequī sine sēsz qd pbat pmo d aīalībz hntībz motū pgressīuū q nō hnt alīmētū sibi pīdctū s necesse ē vt illd grāt a lōge īmobīlia aut līcz habeāt pīdctū alīmētū tū īndīgēt sēsz quo īps dīscernāt. In quāta pte pbat qd nō pōt alīqd corp^s hnt animā īntellectīuā sine sēsz qd sit motīuū ⁊ gñābile qā nō hnt sēsz aut esset ppter bonū anime īntellectīue aut ppter bonū corp^s s nūllū illoz est dīcendū: q nō pmi patz qā īntellect^r sine sēsz nō pī^r īntelligīt: q nō scdū pbat qā corp^s ppter hoc quia caret sēsz nō magīz dīraret. ergo ⁊ sīdīt q oīe corp^s hīs sēsz ē ppositū ⁊ nō pōt esse simplex qā habens sēsz nēcessario habet tactū simplex aut corp^s nō pōt habere tactū.

Questiones Libri tercij.

In quinta pticula pbat omne aial necessario habere tactū 7 gustū 7 non alios sensus 7 tria facit. Primo tactū esse necessariū pbat rōe. cuius virt⁹ in hoc pñst qđ corpus a aliis est tangibile qđ pōt ledi a qualitatibus tāgibilibus 7 corrūpi: 7 ideo ut animal possit vitare ledētia 7 corrūpētia corporei⁹ necessarius est ei tactus. Secdo ostē qđ ppter eādē causas gustus est necessarius aialibus sicut 7 tactus qđ gustus habz cognoscere a īpētiū pueniens 7 discōniēs 7 nutrimentū est in tāgibili 7 nō in sono neqz colore neqz odore qđ illis animal nō nutrit nec auget nec minuit ideo gustus est qđam tactus 7 gustabile est tāgibile. Tercio pcludit gustū 7 tactū necessarios eē simpliciter omni animal: alios aut tres puenire ppter bñ esse nō cuilibet animal sed solū pfectis que mouēt pgressiue qđ talia nō pñt pseruari si solū sentiāt tāgēdo 7 nō ea que sunt lōge. ¶ In sexta pticula declarat modū quo animal sentit sensibile de tōge p mediū extraneū sicut hūc qđ mediū alteratū a sensibili alterat organū sensitīuū sicut em̄ in motu locali qđ prīmū mōiēs pellit aliud qđ impulsū iterū impellit aliud prīmū mōiēs em̄ impellit. vltimū tū pellit f: mediū autē pellit 7 pellit sine etiā sine plura medijs: ita est de alteratiōe sensus a sensibili p mediū extraneū: solū in hoc est dīstīta qđ in alteratiōe qđ alterat nō mutat locū ut pellēs sed manēs in vno loco alterat sensus impz mēdo ei spēs sicut qđ sigillū imprimūt in cerā que manēs in eodē loco recipit illā impressiōē qualē nō pōt recipe lapis sed solū mollis ut aqua vel aer. Ex quo pcludit falsitatē opiniōis dicentū visionē fieri extra mittendo qđ melius est dicere qđ qđ sit visio aerē moueri 7 visibili vsqz quō fiat vnus qđ virtutē visu aē rediēt ex oculo receptū. Ideo vēr est qđ aer motus a visibili sic mouet visus sicut si sigillū penetraret totā cerā vsqz in finē.

Quod autem impossibile sit simplex esse a

Capitulū quartū in quo phis primo assignat causas quare corpus animalis impossibile est esse simplex seu ex vno elemēto qđ scilicet impossibile est animal esse sine tactu sed sensū tactus impossibile est esse simplex ergo 7c. Ad idem pbat ex duabus dīstītijs que sunt inter tactū 7 alios sensus. Prima qđ alij sensus si posset denudari a tactu possent habere simplex organū ex: 1. quo elemētoz pter terrā. tactus autē organū impossibile est eē simplex qđ organū sensū iuu debet denudari a sensibilibus sui sensus 7 qđ impossibile est ut aliqd elemētū denudet a qualitatibz tangibilibz 7 ideo necesse est ut organū tactus sit quedā mediētās. i. mixtū ex tāgibilibz seu elemētis: 7 hoc ostēmat signo qđ ppter hoc ossibus capillis 7 alijs prius grossis nō sentimus qđ sunt mixtū terrea. Secda dīstīta qđ tactus nō habet vim sentiendi nisi ptingēdo sūū sensibile sine medio extraneo. Alij vero sensus tāgunt sua sensibilia p mediū extrinsecū. ¶ Deinde inferi duo corrolaria. Primo necesse est omne animal quod sentit tactus mori qđ neqz pōt nisi sensu

de anima

sciri habere aliqd qd est nō at neq; necesse est at aliqnē aliū pter istū habere. Sedz corrolariū excellentie sensibiliū alioz sensuū vt caloris odoris & soni licet corripāt suos sensus nō tñ corripūt at nisi p accūs vt si sūt cū sonū fiat ipulsiō & itē sicut in tonitruo aut si a rebz visis aut odorabilibz exeat alia nocina q cū tīgūt at corripūt. sūt i sapor ido corripit at qā accidit sūt cū eo esse tīgibile sed excellentie tīgibiliū corripūt at inqatū corripunt tactū sine q. o impossibile est animal qā necesse est simpliciter oē animal habere tactū alios aut sensus solū ppter bñ esse vt visus necesse est habere ad hoc vt videat i diaphano gustū vt sciat in alimēto delectabile vel triste auditū vt scet ipi aliqd ab alijs sicut linguā habz vt ipm aliqd alijs scet.

Circa hunc tertū queritur. Vtrū appetit?

exis poña aie ab alijs distincta sit sufficiens pncipiū mor? sedz locū in aialibz cū intellectu practico vt sarsia. **Arguit** ptra: p suppositū pmo q appetit nō sit potētia atē qnā cōis est aiatia & inaiatia scdm illud pmi ethicoz oia appetūt bonū & cōfirmat qz in materia est appetit ad formā vt dicit pmo phi. **Sedo arguit** q non distinguit ab alijs potēcijs anime qz potētie distinguit p obiecta sed idē est obiectū potētie appetitiue & scicognitive qz vt iā pluries dictū est appetit nō fert in incognitū Et cōfirmat qz anima appetit p intellectū scire ergo appetitū quo appetit scire nō distinguit ab intellectu. **Tertio arguit** q appetit? & intellectus practicus nō sint pncipiū motus scdm locū sic. Illa potētia est pncipiū motus scdm locū qre aliter pducit illū motū p potētia motina q ē in nervis muscularis & alijs naturalibz instrumētis motinis pducit realiter motū & nō appetitus cū intellectu ergo &c. **Ad id** qz hic querit de pncipio motus nō in alio gñe quam cause efficiētis. **Ad id** qz actus pncipius intellectus est intelligere & appetitus appetere mouere aut realiter est actus potētie motine q est in nervis. **Cōfirmat** qā si appetitus cū intellectu practico essent pncipiū mor? sūm locū seqt q poña motina sedz locū nō esset distincta poña ab ipia & ita nō essent quinqz gñia poñaz aie s solū quatnoz. **Quarto ad idē** sic: vnus effectus vnū est pncipiū in eodē gñe cause ex sedo phi. s motus sedz locū ē vnus effectus ei vnū est pncipiū. appetitus aut & intellectus cū sint diuerse poñe nō pnt esse vnū pncipiū ergo &c. **Cōfirmat** qā bñta mouent sedz locū & tñ nō hnt appetitū cū intellectu. Itē incōtinēs mouet a scñpiscētia ptra iudiciū intellectus practici sedz pmi hic in tex. & sedo ethicoz ergo &c. **Quinto arguit** q nō sunt pncipiū sic: posito suffiēti pncipio alitatis effectus ponit ille effectus p posito appetitū cū intellectu practico nō ponit motus sedz locū vtz in dormiēte. Et pfirmat qā aialia nō mouent sedz locū nisi mota ab appetibili ergo etiā appetibile est pncipiū motus & ido enumerat a phō in tex. inter monētia. **Oppositū arguit** auctoritate phi in tex. dicētis quare rōnabiliter hec duo monētia vidēt appetitus & in-

appetitū
nō bonū ab eo
vniū est qd
p dicitur

anima
vniū de potētia
appetitū hnt
nō sūt pncipiū

qz appetitū dicitur
scire & scire p

vniū s. i. nō
ptra qz ptra
ptra mōtia
vniū s. i. nō
ptra qz ptra

qz ptra qz ptra
ptra qz ptra
ptra qz ptra

qz ptra qz ptra
ptra qz ptra
ptra qz ptra

qz ptra qz ptra
ptra qz ptra
ptra qz ptra

qz ptra qz ptra
ptra qz ptra
ptra qz ptra

sine q^{da} — Cuius bz appositione q^{da} n^o vult s^o.
 Quoniam s^o vult s^o.

telligentia practica. Pro solutiõe huius questiõis ⁊ declaratiõe textus p̃
cedentis soluende sint aliquę difficultates.

Prima difficultas: Utrū appetitus con-

Distinctio ap
petit⁹ natu
ralis sensit
ui & intellect
ui.

Prima di
strictio appe
tit⁹ concupisc
ibilis et irasc
ibilis.

[illegible]

de anima.

irascibile. Quorū distinctio scđs Sco: xxiij. dif. iij. accipit scđs distinctionē
appetibilū 7 fugibilū. Quedā em̄ sunt appetibilia 7 fugibilia ex se que scđs
nata sunt ex se statim p̄uenire aut discōuenire: 7 hec p̄tinet ad appetitū scđs
piscibile. Alia sunt appetibilia 7 fugibilia nō p̄mo sed secūdarīo 7 quāsi p̄
ter illa p̄mo appetibilia appetēda aut p̄mo fugibilia fugiēda: 7 hec p̄ti
nēt ad appetitū irascibile. vnde obiectū scđpiscibilis est cōueniēs iux se vel
discōueniēs itaq; sola eius apprehēsiōe facta 7 nullo alio posito circa ipsū na
tū est sequi actus delectādi vel tristandi sine p̄sequēdi vel fugiēdi obiectū
tū aut irascibilis est offēdens seu vindicabile qđ ex se nō dicit p̄ueniēs vel
discōueniēs sed qđ impedit illud qđ est p̄mo p̄ueniēs. Et circa illud offē
dens irascibilis habet quoddā nolle nō p̄prie refugientis sicut scđpiscibi
lis sed magis respicientis vel repellentis quia irascibilis nolens repellit: 7
nō t̄m appetit repellere illud impediens sed etiā punire 7 dū repellit 7 vin
dictam sumit p̄sequit gaudiū in irascibili cū aut facere hoc nō pōt tristitia
Ex quo patet qđ actus eius adsequatus est velle vindicare vel nolle offēdes
7 iste actus est quasi velle imperfectum ante repulsionē vel sustinentiā offē
dentis quod assimilāt ei quod est desideriū ex p̄e scđpiscibilis quando an
tem repellit vel moderate sustinet illud offēdens tūc est p̄fectū velle 7 as
similat fritioni in scđpiscibili. Alij aut appetitū scđpiscibile 7 irascibilem
distinguit scđs distinctionē boni delectabilis 7 ardui: ponentes obiectū cō
cupiscibilis esse bonū delectabile 7 irascibilis bonū arduū. Est autē bo
nū delectabile bonū concupitū a concupiscente p̄pter cōmōdū eius.
Bonū aut arduū dī bonū appetitū quo quis appetit supare omnia sibi cō
traria. (Supponit quarto qđ hec differentie appetitus scđs scđpiscibile et
irascibile scđm Henricū Gadensem quodlibeto octano 7 Sco: ubi supra
inueniuntur nō solum in appetitu sensitīo sed etiam in intellectīo quod
p̄batur primo ex obiectis ipsorū. Itā p̄ditiōes boni p̄ quas distinguūt ob
iecta cōcupiscibilis 7 irascibilis appetitus scđm scđam viam nō tantum
sunt p̄ditiōes boni vt nūc quod respicit appetitus sensitīus sed etiā bo
ni simpliciter qđ respicit appetitus intellectīus. Etia volūtas fertur tam
in obiectū ex se p̄mo p̄ueniēs qđ in obiectū offēdens per quē sumitur
distinctio appetitus concupiscibilis 7 irascibilis scđm p̄mā viam. Secdo ex
actibus. qđ actus scđpiscibilis appetitus 7 irascibilis vident eque necessa
rij in volūate sicut in appetitu sensitīo. Tercio ex virtutibus moralibus p̄
ficientibus hos appetitus: p̄prie em̄ virtus perfectiua appetitus scđpisc
ibilis est temperancia. Irascibilis aut fortitudo sed hec virtutes sicut 7 ce
tere morales cum sint habitus electi ad solam voluntatem p̄tinet sicut
7 electio. Itā nūc aliud est electio qđ voluntas p̄conculata ergo. 7c.

Itā nūc

Secda distin
ctio concupis
cibilis 7 irasci
bilis.
Delectabile
Arduum
qđ concupisc
ibile 7 irasci
bile etiā sunt
in appetitu
intellectīo.

Questiones tercij libri

Supponit quinto q appetitus concupiscibilis et irascibilis in pre sensitia
pl^u distinguunt q in pre intellectiva: qm i pre sensitia distinguunt ta p due
posse organice hntes organa et obiecta distincta s in pre intellectiva no di
stinguunt nisi scds obctā. Primum pbat ex dolore irascibilis et concupiscibilis
Dolor em concupiscibilis fit cu alia imutatioe ex pte organi q irascibilis. Et
concupiscibilis em dolor fit cu restrictioe organi sicut delectatio opposita cu
dilatioe Dolor aut irascibilis fit cu calefactioe q e accessus sanguinis cir
ca cor ergo appetit concupiscibilis et irascibilis in pre sensitia hnt diversa
organica. Scds patet qa voluntas q est appetitus intellectivus no est posita or
ganica et ido in ea concupiscibile et irascibile no pnt hre distinctione nisi ex p
te obiectoꝝ. vñ sicut rō distinguunt in portione supioꝝ et inferioꝝ p spatio
ne ad obctā eterna et tpalia et in simpliciter est eadē posita scs intellect^u pos
sibilis. sic eadē posita pta voluntas sine quacūq distinctione a pte rei dꝛ ap
petitus concupiscibilis et irascibilis. Itā in quātū respicit primo delectabile
pita bonū sibi pueniē scds se vel pueniē appetitui sensitiuo cui pūgil in
eodē supposito dꝛ appetitus concupiscibilis: s in quātū respicit offendēs ac
tu nolendi repellendo et imperioso sic dꝛ appetitus irascibilis. Supponit
ultimo q licet hoc qd est obctm appetitus sit etiā obctm pñe apphensive
quā se qd vt iā pluries dictū est tñ qā est alius actus adequatus appetitus et
alius pñe eius cognitive id o sunt pñe gñe distincte vt in scdo libro visus
est. Et ex his patet solutio difficultatis.

Secunda difficultas. An voluntas

a seipsa vel ab alio mouet ad volendū. videt q ab alio p phm in ter. vbi dꝛ q
appetitus mouet ab appetibili^u voluntas est appetitus vñ ex pcedēti diffi
cultate: et appetibile est aliud a voluntate ergo. et c. Probat etiam hoc rōe
Primo sic. Alonēs et motū dñt esse distincta subiecto alias idē esset sit in
actu et in potentia qd est oppositū pmi principij metaphisice Sed volun
tas nō distinguunt a se ipsa a se ideo ergo nō a se sed ab alio mouet ad actū volē
ti Scdo p cōmētatorē xi metaphisice cōmēto xxxvi dicētes q balneū in re
extra mouet vires sensitivas balneū aut in aia mouet volūtātē sed balneū
extra mouet vires sensitivas effectiue ergo balneū in aia etiā sic mouet vo
luntatē Cōfirmatur appetit^u sensitiuus eff. ctine mouet ab appetibili sensi
bili igit et intellectiuis ab appetibili intelligibili. Tertio sic qd est de se in
determinatū inqñtū huiusmodi nō agit nisi cōcurrat determinās qz vt est
indeterminatū nō pl^u se habet ad esse effectus quā ad nō esse voluntas aut de
se sic se habz ad actū suū ergo oportet dare aliud agēs determinās qd nō vide
tur esse nisi obiectū. Quarto sic relatiōes oppositē nō sunt impossibiles in eo
dē sed relatiōes mouētis et moti sunt oppositē ergo voluntas non potest se
mouere ad velie. Quinto sic Agēs sufficiens debite approximatū passo dis
posito potest semp causare ergo voluntas cū sit disposita si est causa actiua

de anima.

volitūdis poterit p se semp velle etiā sine obiecto qđ est incōueniēs. Cōfir-
mas p argumētū phi. scđo huius quo pbat sensū nō esse actiū qđ si sic sē-
per sēteret sicut cōbustibile qđ conbureret si esset actiū. ¶ In oppositū ar-
guī pulō philosophi. i. metaph. ¶ Pro heresia. i. electio vel volūtas h̄ deter-
minare ergo volūtas seipā determinat seu monet ad agendū. ¶ Probat etiā
exemplo qđ si sint duo equaliter affecti in corpore & aia qbus idē obiectū
appetibile p̄sentet vnus potest eligere & alius nō. Et hoc nō est nisi ex volū-
tate huius & illius ergo volūtas seipā monet. ¶ Ad hāc difficultatē est du-
plex responsio. Quidā em̄ dicūt volūtātē moteri ad eliciendū actū suū a fā-
tasinate vel ab obiecto cognito. & hoc ppter rōes positās aī oppositū. Lō-
tra quorū opinionē arguī pmo sic. Agēs naturale nō impeditū nō pōt i eo
dē passo codē mō disposito causare cōtraria sed obiectū cognitū vel relus-
cēs in fantasmate est naturale agēs ergo nō potest causare velle & nolle in
voluntate cum hec sint actus contrarij respectu eiusdem obiecti & p conse-
quens volūtas aliqd volēs semp. velle illud & nolēs semp nollet illud cui
cōtrariū experimur. Scđo sic. In cui⁹ potestate nō est actio agētis suffici-
entis in eius potestate nō est passio patiētis qđ qñ agēs sufficiens agit nec-
cessario paciēs patit sed nō est in potestate paciētis qđ agēs agit qñ est ali-
ud ab eo: maxime si agēs sit naturale quale est obiectū ergo nō est in potes-
tate volūtatis sua volitio & p̄cōsequēs nec meritū nec dmeritū. ¶ Tercio sic.
Actus libere elicīus debet elici a principio libero sed velle elicī libere er-
go debet elici a p̄ncipio libero sed hoc est volūtas & nō obiectū. ¶ Quarto sic.
Actio p̄rie dicta vt distinguit p̄tra factionē manet i agēte. ¶ Velle manet in
volūtate ergo est a volūtate vt ab agēte. ¶ Ultimo sic: Actio denominat agēs
sed velle denominat volūtātē ergo est a volūtate vt ab agēte. ¶ Ideo aliter
dicī scđm Sco. i. v. dif. sed. ¶ Pro cui⁹ opinōis declaratiōe supponit pmo
qđ p̄ma distinctio pōne actiue ē scđm diuersū modū eliciendi actionē qđ em̄
pōna agat circa obiectū hoc vel illud licet aliqmō distinguat vel ostendat
distinctionē potētiaz nō tñ immediate. ¶ Idō em̄ pōna cōpat ad obiectū cir-
ca qđ opatur nisi mediāte opationē quā elicit hoc vel illo mō: iste aut̄ mo-
dus eliciendi p̄p̄ia opationē nō pōt esse in gñe nisi duplex qđ pōna actiua
aut est determinata de se ad agēdū ita qđ quātū est ex se nō pōt nō agere qñ
nō impedit ab extrinseco aut nō est ex se determinata h̄ pōt agere hūc actū
vel oppositū: pōt etiā agere vel nō agere: p̄ia pōna dī cōter natura. Scda
volūtas: vñ p̄ma diuisio principiorū actiū est in naturā & voluntatē seu p-
positū sicut patz ex scđo phi: Si queris causā huius distitū quare sic natura
tñ est vnus determinate. i. cuiuscūq; vel quorūcūq; est determinate ex se
est illius vel illorū. Volūtas aut̄ oppositorū indeterminate: dicēdū qđ nullā ē
causa huius: sicut em̄ effectus immediatos opat ad causas immediate ex se & p-
mo sine causa mediāte: alioquin iret in infinitū: ita causa actiua immediate vi-
det se h̄re ad suā actionē inquit illā elicit: nec pōt dari alia causa quare sic

Prima rñsio.

Alia rñsio.

Prima dis-
tinctio pō-
tēcie actiue

Duplex mo-
dus eliciē-
di opationē.

Indeterminatio duplex

elicit nisi qz e talis causa sicut em calidum calefacit qz calidus sic voluntas
vult et non vult qz talis potencia ¶ Supponit scdo q duplex est indeterminatio
¶ Queda e insufficientie sine ex ponalitate et ex defectu acipalitatis sicut m
teria non hns forma e indeterminata ad actum forme ¶ Alia e indeterminatio sup
abundantia sufficientie que est ex illimitatione actualitatis vel simpliciter
vel quodammodo. ¶ Prmo mo indeterminatum non redncit ad actum nisi pna termi
net ab alio ad formam ¶ Scdo mo indeterminatum pot se determinare si em hoc
posset habendo actum limitatum multo magis potest habendo actum illimitatum qz
ex hoc non caret aliquo qd fuit simpliciter principium agendi alioqn deus qui
est summe indeterminatus ad quacumq actioez indeterminatione illimitationis
non posset aliquid agere qd est falsum ¶ Indeterminatio aut que est in voluntate
non e materialis nec imperfectio inquantum ipsa e activa sed e excellencie et pote
tie aliquantiter illimitate non alligate ad determinatum actum ideo potest seipam de
terminare ¶ Supponit tertio q licet effectus posterior dependeat aliquo
mo ab effectu pze qz non potest scdus effectus poni in esse nisi pze effectus
sit post tñ effectus prior non depdet a posteriore et si esset effectus simpliciter
pmus non dependet ab aliquo effectu sed solu a suis causis Et qz pma po
tencia inter potias anime est sensus exterior ideo ei effectus non dependet
ab aliquo effectu sed solu a suis causis ¶ Volitio aut qz est effectus naturalis
ter posterior intellectioe id ppter huc ordinem necessarium non pot causarivolun
tate a voluntate nisi pna causaret ab intellectu intellectio. Et simile supradic
tum est de intellectione respectu fantasmativl fantasmatiois ex quo patz q li
cet volitio dependeat solu a causis pzeibus quantum ad suum fieri p se et suum esse
p se vtz a materia et efficiencie potest tñ dependere ex alio itaq ex illo qd est
pze actum necessario ¶ His suppositis Dicit pmo voluntas ex se est indetermi
nata ad agendum quia cum sit potia libera libere elicit actum suum. Et cum sit potia
realis potest in utrumq oppositor vtz ex pma suppositione ¶ Dicit scdo q
voluntas a se ipsa et non ab alio determinat ad agendum pbat sic qz si ab alio de
terminaret vel ergo determinaret necessario vel contingenter ¶ Non potest
dici pmi qz sic actus eius fieret necessario et inevitabiliter et pconsequis non
opporteret consiliari neq negotiari vt dicit philosophus pmo perpermenias
nec esset aliq electio nec op virtutis vel vicij qz electio non fit sine consilio nec
opus virtutis aut vicij sine electione. Si aut illud determinas voluntate pting
enter et inevitabiliter ad unum determinat ita q posset determinare ad aliud
tale determinas non potest esse aliud qz voluntas qz omnis causa naturalis
activa est determinata ad unum effectum ex it metaphi. vel si causa naturalis
sit indeterminata non pot seipam nec aliam determinare. Diceret qz ista deter
minatio est ab intellectu rstante et onte obctm voluntati. Contra: intellectus
agit mo naturali qa hns obctm sibi debere pns non pot non itelligere illud quā
¶ intellectus tñ est de se et ido necessario determinaret vt pze et si ptra hoc dices phus
agit naturaliter metaphi. dicitur natura ptra intellectum et agens a pposito ergo scd ipm
ter. intellectus non agit p modum nature: Dico q intellectus pot accipi vel p se

qz de se non pze
pze ad agendum
dicitur
qz de se non pze
pze ad agendum
dicitur

**Quare nihil
pot esse voli
tū nisi cogni
tū.**

¶ Dicitur qz de se non pze
pze ad agendum
dicitur

¶ Dicitur qz de se non pze
pze ad agendum
dicitur

Sola voluntas
potest agere
pze ad agendum
dicitur

¶ Dicitur qz de se non pze
pze ad agendum
dicitur

scd̄s q̄ est quedā pōia opat̄ia opat̄iōe distincta p̄tra opat̄ionē voluntatiōis
 sic quātū est de se naturaliter agere: vel scd̄m qd̄ est pōia practica respectu
 agibilis extra et sic p̄ eodē habet p̄h̄s artē: intellectū: p̄positū: intellectio-
 nē: et appetitū: Et isto mō accipiēdo intellectū distinguunt agēs p̄ intellectus
 p̄tra agēs p̄ naturā et illo scd̄o mō frequēter loq̄ p̄h̄s de intellectu fere p̄
 totū librū ethicorū: ix metaphi. ij. phi. et hic ij de aia p̄ primo mō parū loq̄
 de intellectu. **C**dic̄ ij q̄ nihil aliud a voluntate ē causa totalis volit̄iōis
 in voluntate ita q̄ volūtas habeat se pure p̄ssive respectu volit̄iōis et nō acti-
 ue patet p̄ des p̄tra p̄mā op̄inione addgetas **C**dic̄ quarto q̄ ad actū vo-
 lenti requiritur obiectū cognitū vel ut causa p̄cialis volitionis ita q̄ ad ac-
 tū volitionis cōcurrat volūtas et obiectū sicut due causē p̄ciales integrant
 res vnā totālē sicut supra dictū est de causis intellectiōis et sensacionis ut
 requiritur ut causa sine qua nō sicut ad intellectiōnē requirit fantas̄ia ut ex
 scd̄a suppositiōe Et ex his p̄tz solutio difficultatis **C**Ad rationes aff̄ oppo-
 sitū qui diceret q̄ obiectū monet voluntatē effectiue nō tñ ut totalis cā sed
 ut aliquid ibi faciēs tūc simpliciter concederet auctoritatē phi. qz sic esse
 auctoritas p̄ eius intentiōe Sed dicēdo q̄ appetibile monet appetitum tñ
 methaphorice tūc debet intelligi q̄ sicut appetibile monet appetitū mes-
 thaphorice ita appetitus sic mot⁹ monet effectiue membra ad exequēdūve
 acquiratur illud appetibile Et si dic̄ q̄ equocaretur de monēte. hoc non
 impedit qz nō oportet q̄ omnia ordinata scd̄s rationē causandi sūt ordi-
 nata in vno gñe causē: causa em̄ efficiens ordinatur ad finalem q̄ est causa
 alterius gñis et monet methaphorice: vñ potest dici q̄ aristoteles assignat
 ibi ordinē causarū qualitercūq̄ monētū Ad rationē p̄mā dictū est pluries
 q̄ nō ē incōueniēs idē esse in actu et in pōia intelligēdo dactū virtuali et po-
 tētia ad actū formālē et Ad scd̄a de balneo dic̄ sicut ad p̄mā Ad p̄firmā-
 tiōnē dico q̄ est ad oppositū qz ex hoc monēt appetit⁹ sensitiv⁹ sic qz nō ē
 liber sicut intellectiv⁹ unde damascenus rñ. c. dic̄ q̄ appetitus sensitiv⁹
 vñs ducit et nō ducit: intellectiv⁹ ducit et nō ducit **C**Ad terciā p̄tz solutio
 ex scd̄a suppositiōe **C**Ad quartā dic̄ q̄ ex ratioe relationū oppositarū ut
 oppositae sunt nō repugnat ip̄is esse in eodē sed p̄pter dependētiā essentialē
 quā aliq̄ habet utz de causa et causato sed qz relationes monētis et moti non
 hñt nisi dependētiā accidentalē et idē pōt accidentaliter dependere a seipso q̄a pōt
 in se efficere suā p̄fectionē accidentalē: idō sunt p̄possibiles in eodē s̄ctō
CAd quintā et eius p̄firmationē patz qd̄ sit dicēdū ex quarto dicto.

Tercia difficultas. Vtrū appetitus et inte-

lect⁹ practicus sint p̄ncipia motus scd̄s locū **C**Ad cū solutiōe suppo-
 nit primo q̄ eadē ex natura rei est pōia q̄ d̄r intellect⁹ practicus et specula-
 tiu⁹ ita ut d̄r in tex. Intellect⁹ speculativ⁹ extēsiōe ad op̄a fit practicus: et
 illa potēcia est intellectus possibilis in quo scd̄m philosophum possunt di-
 stingui tres gradus quorum primus est considerare speculabilia tantum

In q̄
 ad p̄mā
 ad p̄mā
 ad p̄mā

ad p̄mā
 ad p̄mā

ad p̄mā
 ad p̄mā

ad p̄mā
 ad p̄mā

ad p̄mā
 ad p̄mā

ad p̄mā
 ad p̄mā

ad p̄mā
 ad p̄mā

ad p̄mā

Questiones tercij libri.

Sedus agibilia nō dictādo p sequi illa vel fugere. Tercitis qñ amplius se
 erēdendo indicat psequi vel fugere sedz primū gradū dī intellectus spe
 culativus: sedz sedz practicus sedz imperfecte. ¶ Supponit sedo q sicut in a
 nimalibus nō est nisi duplex apphensio scz intellectiva et sensitiva: ita nō est
 nisi duplex appetitus de quo est ad ppositū scz intellectivus et sensitivus. Itaz
 appetitus intellectivus fert in bonū apphensivus p intellectū et dī volūtas: sed
 appetitus sensitivus fert in bonū apphensivus p sensus et dī concupiscentia vel sen
 sualitas. ¶ Supponit tercio q tria requirunt ad motū scz principium motus
 organū exequens motū: et id qd movet: principium motus est duplex qdā ē
 immobile et illud est appetibile imaginatū vel intellectū. Aliud est mobile si
 cut est appetitus motus ab appetibili: organū exequens motū est determi
 nata pars aialis sine sit cor vel aliqd pporcionabile cordi ut videt dicere phi
 losophus in tex. sine posterioz pars cerebri ut in sequenti difficultate videt bñ.
 Scias etiā q virtus exequens motū est duplex sedz Sedo in vii. dist. x. q vii
 qdā organica q movet corpus aialis qdā nō organica qua movet aia sepata
 a corpe quale etiā ponit angelis. Illud autē qd movet est al. ¶ Supponitur
 ultimo q in pposito motus sedz locū dī motus pgressivus in aialibz gressus bi
 libz et pformis accipiat in volatilibz et natatibz. ¶ His suppositis dī pmo
 q aia vegetativa nō est principium motus pgressivi patz qā motus pgressivus
 nō fit ppter aliqd imaginatū vel desideratū nisi fiat ppter violentiā. aia at
 vegetativa nec imaginat nec desiderat ergo. ¶ Dī sedo q sensus nō ē pri
 cipium motus pgressivi: patz qā sensus inest omibz aialibz: nō qñ motus p
 gressivus sicut patz de aialibz imperfectis que nō movent nisi motu dilatatiōis
 et restrictiōis. Et si dicas q ista aialia bñ movent si haberēt organa. Contra
 natura nō deficit in necessarijs si ergo talia aialia hñt principium motus nā
 tura dedisset eis organa. ¶ Dī tercio q intellectus speculativus nō est pnci
 piū motus pgressivi: patz qā ille nō dictat de fuga vel psecutiōe sed omnis
 motus pgressivus est ppter fugā vel psecutiōe ergo &c. ¶ In hoc etiā dī
 intellectus speculativus a practico qā intellectus speculativus dictat aliqd cir
 ca veritatē in se practicus vero circa opationē. ¶ Dī quarto q motus pgres
 sivi duo sunt principia scz intellectus practicus et appetitus: pphēdēdo fan
 tasiā sub intellectu et appetibile sub appetitu patz Itā omne principium motus
 pgressivi pncipiat motū aut mōstrādo appetibile aut faciēdo impetū et in
 clinādo in ipm: si pmo sic est intellectus practicus fantasiā aut sub intellectu
 pphēdit ex eo q habet aliqd sile intellectui. Aliter em in absencia sensu
 b lū sicut intellectus. Si sedz sic est appetitus: si quo idō dīnet appetibile
 le qā appetitus nō movet nisi motus ab appetibili qd est finis gracia cuius
 fit motus et principium intellectus practici. Intellectus em practicus primo
 intelligit ultimū finē a quo incipit rōcinari et terminat suū discursus in prin
 cipio opm. Un ultimū in ope est principium in rōnatiōe et finis in agibilibz
 est sicut principium in speculabilibz. ¶ Dicit quinto q licet hec sunt prin

Requisita
ad motū.

de anima.

ipsa motus sed locus in gñe cause efficientis nō tñ sunt eius immediate p
ductiva. Prima ps pbat ex sufficienti dimissioe quia nō sunt principia illi
motus in gñe cause materialis vel sibiecti nec cause formalis cū sint cause
extrinsece motui. Nec finalis qā ridiculū esset dicere q motus aialis ordi
naret finaliter ad hoc vt aī intelligeret et appeteret illud bonū ad qd mouet
relinq̄t ergo q in gñe cause efficiētis. Secda ps patet qā virtus motus ere
quens motū est immediatum principiu pductiuū motus. Intel' ect' aut p
cticus et appetitus sunt pncipia velut impantia motū qā scz ad notum cor
pducit motus a virtute motus et nō pprie pductiva.

Quarta difficultas. Utrum inter organa

primū principiu motus sed locus sit cor vel posterior ps capituli nucha
descendita cerebro. Qd sed sit verum pbat auctoritate et rōne. Antorites
te Galieni et multoz cū sequētiū. Rōe sic in quo opat virtus aie motus il
ind videt esse primū principiu et organū mouēdi sed sensitiue et intellectu
ne posse que solū mouēt hoc gñe motus opant i capite igit videt q caput
sit organū pmiū motus: Sed nō pōt anterior eius ps esse tale organū cum
ipsa sit humida et valde mollis (quēadmodū ppetit sigillatōi formaz sensi
biliū in sensibus quoz organa ibi sunt) sed mot' p humida et mollia exple
ri nō potest eo q illa tracta a motore resolverēt ergo sequitur q sit poste
rior ps capituli ergo ipsa erit pncipiu motus ex pte corpis. sicco em magis
pfit motus q humido et hoc loquēdo de motu pgressivo. Secdo idem
patet ex rōe anatomie qā cū diuidit corpus nervi motui omēs pmutatiuidē
tur aut ad nuchā que est vicarius posterioris pte capituli sine cerebri an
ad posteriōrē pte capituli. Lū ergo nervi motui et chorde p qual sit mot' nō
pmutēt nisi ad principiu motus eiusdē ergo organū qd est principiu huius
motus est in posteriori pte capituli. Tercio Ex pientia quotidiana sumi
tur q mollificātia nervos et infirigidātia que stupesciūt et imobilitāt ner
uos motuos et resolunt descēdūt a posteriori pte capituli et cū ibi tangunt
nervos tollit motus a mēbris et sunt ptracta. Et sicut ab exptis habet q in
cissis ibi aliquib' nervis aialis imobilitatē incurrūt et ptractionē quozūdam
mēbroz. Quarto lesio arcis in capite facit motus inordinationis nō aut
lesio epatis aut cordis: cordiaci em et epatici hñt motus ordinatos: nō aut
quibus est corrupta media cella quā logisticā vocāt: ergo cor vel epar nō
est principiu huius motus sed ps capituli posterior. Quinto expti sumi
t q cadētes vel pēnsi in posteriori pte capituli statim opalgescūt et incurrūt
mēbroz imobilitatē ergo et. Et eiusdē opimōis fuit plato vt narrat Apule
ius de dogmate Platonis qui totū hoies in vultu esse dicebat eoq omēs
tutes originaliter erāt in capite et pēpue motiva que mouere habet p im
periu. In oppositū est phīs in tex. dicēs: Hūc aut vt in sumū dicat mo
uēs organice est ubi principiu et finis. Tale aut est cor sed Themiū et A

BB

JKōnes p
pinice Gal
eni.

Amalgama
et reg. lūp
et phō rōe

et p p p p p

**Rōes p opo
nide Aristo.**

*Et nota qd
ad hoc*

nerroim ⁊ eadē est sententia Avicenne ⁊ Alberti magni: Que pbat sex ra-
tionibus. Prima: omnis motus totius animalis reduci debet necessario ad
prīmū organū motū sicut ad causā: sed nō est dubiū apd quoscūq; quin cor
sit mēbrū primū ergo cor erit primū principū motū qui sunt in corpore
Aliaor patet qā at in motūdo est sicut minor mūdus scd̄s Aristo. viij. phi.
ergo sicut oē qd mouet in mōdo necessario reducit ad pīmū corpis motū ita
omnis motus in animali necessario debet reduci ad motū pīmū membri ani-
malis qd est cor. **¶** Scda rō nō est dubiū quin cor sit pncipiū facture oim
alioz mēbroz ⁊ scd̄s caput formati a eī virtutē in semine extis pmo format
cor sibi in sedē ⁊ domiciliū ⁊ ex illo porrecta lacertis ⁊ venis ⁊ arterijs su-
piora fabricat ⁊ inferiora. Ad aut est principū sibi ipm etiā est pncipiū
motus ⁊ opatiōis alioz mēbroz ergo cor est principū motū. **¶** Tercia
Omīs motus animalū fit p̄lū quēdo vel fugiēdo ⁊ his duobus sensibilibus
pcepitur cor scd̄s Diacole in vno ⁊ lystole in alio moueri ergo idē qd pns.
¶ Quarta Omīs passiones que faciūt motus istos sunt cordis sicut timor
tristitia. spes: gaudū: delectatio: amor: ⁊ omīa hūmōr: cū ergo p̄dicta sint
effectiua motus ⁊ ad cor referūt: sequit qd principū organice mouens in
motibus animalū est cor. **¶** Quinta ratio sumit a spiritibus ⁊ sanguine
qm̄ p calorē spūs ⁊ sanguinē pparantur organa ad motū: hec aut in omni
motu animalū videmus a corde p̄tendi aut ad cor refugere: qm̄ in animā
do sperando gaudento ⁊ delectando a corde p̄cedūt ⁊ p̄cedūt in organa
motū: tremēdo aut ⁊ tristādo verēcū tādo dolendo sentimūs ista ad cor
refugere: cū ergo hec faciāt motū ⁊ accelerēt eū p̄fortando: videt inemita-
bili rōe pcludi cor esse primū principū hūmōr motus. **¶** Sexta omīa opa
vite necesse ē principari a primo organo vite: ē aut motus animalū inter
opa vite: op̄ter ergo qd a sede ⁊ domiciliū vite qd est cor principiet. ⁊ cōfir-
mat ista rō qā in ordine vniuersi celi ⁊ mūdi nihil est motus principū nisi
qd p̄tinne mouet ergo ⁊ in ordine oim organoz animalū nihil est pncipi-
um motus ⁊ alioz opm nisi qd suo mō p̄tinuū habet motū s̄ tale nō pōt. ēē
nisi cor. **¶** Cōfirmat scdo etiā qā motus animalū ē de dextro in sinistrū ergo
puenietur: me refloir ad mediū qd est inter dextrū ⁊ sinistrū: hoc aut nō est
nisi cor: qm̄ licet cor declinet modicū ad sinistrū lat⁹ sicut ⁊ pulmo tū hoc so-
lū ē p̄fectis vt scz a nocturnēti hepatis que ascēdūt ad dextrū subducat: ⁊ e-
tiā vt sinistrū aliquātulū calefiat: qd ex absentia epatis calidi ⁊ p̄ncipia sple-
nis frigidialiter nimis infrigidaret. **¶** Pro solutiōe supponit p̄mo qd in
animali quatuor ponūt a phisicis mēbra pncipalia scz cor cerebrū ep̄at et
testiculi: quoz quartū ordinat ad p̄servationē sp̄s. Tūa aut p̄ma op̄at ad
salutē indiuidui. Itā a corde est spūs vite qd p̄ arterias deferit in mēbra. a
cerebro ē sensus ⁊ motus siue vtrūq; sciēdi ⁊ mouēdi qd deferit p̄ nervos ad
totū corpus: ab epate est virtus nutritiua seu quatuor humores qbz corpus
animale nutrit scz sanguis flegma colera. ⁊ melacolia qd deferūt p̄ venas
ad singula mēbra: qdlibet aut mēbrū habet virtutē naturālē p̄ quā alimen-
tū attrahit: digerit vtilitate ⁊ quēdā retinet: incoquētiā aut ⁊ sup̄flū ex-
pellit. Et hec mēbra sunt in omibus aialibus p̄fectis: in alijs aut sunt mē-
bra his p̄porcionalia supplēt vices eoz. **¶** Supponit scdo qd qz omīs di-

*et nota qd
p̄tendi
p̄cedūt
refugere
p̄cedūt
p̄cedūt*

*et nota qd
p̄cedūt
p̄cedūt*

**Quare cor
magis acce-
dit ad lat⁹ si-
nistrū**

**Quatuor p̄n-
cipaliamem-
bra atis**

*et nota qd
p̄cedūt
p̄cedūt
p̄cedūt
p̄cedūt*

per sed arg d p p am

neritas que est in organ's aialiu est ppter diversitate posiaz aie et in scdo q cor e pnci
libro dictu est oportet ergo qd talis sit ordo organoz ad aliqd vnu organu pui oim org
qlis est ordo potetiaru aie ad vna essenciu a qua fluunt aliter em vt dicit anoz et viru
auctoris nec aia nec corpus esset vnu Lu igit scd aristotele d in li. aialib
anima sit in corde qd no potest igit de aia aliter accepta qua vt est mo
tina vt ex scdo libro huius: oportet igit q oim organa habeat ordinē ad
cor sicut ad pncipiū eoz. Qd pfirmatur pmi pncipiū scdm aristotele pri
mo phis. effer quo sunt alia et ipm no sit ex alijs sed tale est cor vt ex scda
ratione in oppositu ergo cor est pmi pncipiū organoz et psequis ipm est
pncipiū pmi. non solū vte sed etia sensus et motus et oim alioz operū vite
Et ideo peripatetici dicunt virtutem cordis inter alia mēbra sic se habere
sicut se habet lux solis inter cetera astra sicut em sol no suscipiens lumē ab
aliquo astro dat illud alijs ita cor in aiali no suscipiens virtutē ab aliquo dat
illā ceteris mēbris cerebrū aut et par virtutē quā in alia diffundit a corde
radicaliter accipit. C Supponit tertio q sicut in alijs pma licet sint ma
xima in virtute tū in se ppter suā vltates sunt indistincta et indeterminata:
Determinat aut qn applicat scdis: ita est de virtutibus et motibus in aia
li q no hnt plenā distinctionē et determinationē scd q a corde pcedūt sed
applicata alijs organis principalibus accipiūt formas et virtutes illoz. Et
ido licz ois vte in aiali radicaliter sit ex corde tū vte scd dī dīfici in anteri
ori pte cerebri et dī movēdi in posteriori vte aut natural in epate et forma
tua in testicul. C His suppositis rñdet ad difficultatē q inter organa pmi
pncipiū mot scd locū ē cor. pmiū aut et determinatū virtutis motive
est posterior ps cerebri seu capitis vbi descēdit mēbra. sicut em spūs sensi
tiu a corde directus ad cerebrū determinat in organis scd dī ad hoc q
ministret viribus sensitivis et pntet formas sensibilib: ita etia est dī pū mo
tivo: ipūs em est qd movet pmi post cor q licz sit a corde tū extēdit p ner
vos cerebri ad posteriores eius ptes et cellulas et ibi plene induit formam
spirituū motivoz: et ideo ab illa pte scd dī extēdit nervi et chorde et musculi q
bī spūs motiu residēt ad ipū motus pfectionē: Et p hoc patz discordia opinio
nū supra positaz: et rñso ad rōes an oppositū et post oppositū adductas.

Quinta difficultas. Utrū gustus et tactus

sunt necessarij oib' aialib'. Cider q no. pmo de tactu: qā si tactus esset ne
cessarius oib' aialib'. Aut hoc esset rōe quā al' ē corpus mixtū aut rōe q aia
tu. Ad pmo mō qā sic necessari' esset oī mixto. Nec scdo mō qā sic esset ne
cessari' oim aiato qd ē falsus ppter plātas. C Itē arguit d gustu q si gustus
esset necessari' oim aiali tūc al' pnatū gustu esset necessariū mori: hec pñā ē
manifesta s pñā ē falsus et ptra pbiū in isto iij. vbi loqē de tactu dicēsq hoc
solo sētu aialia pñata necessariū ē mori. Itē si gustus esset necessari' oī aiali
tūc oē al' necessari' haberet gustū: s hoc ē ptra Aristo. in isto iij. vbi dī q ad
hoc q aliqd sit al' nō ē necessariū ipū hñe d sētib' nisi tactū Itē Aristo. ij. hñe
de sicut vegetativū pōt separi a sensitivo sic tactus ab oib' alijs sētib'. C Oppo
sitū dī pbiū in isto iij. q gustus et tactus sunt oī aiali necessarij. Idē plane dī
iul. d sen. et sen. ppe pncipiū vbi dī: ppe aut et scdm vnuq dī tactus et
gustus in sequit oimā necessarij.

Quo anima
est in corde.

quidam
solubdo

et ut
p p p

et ut
p p p

et ut
p p p

Questiones tercij libri.

¶ Pro solutioe difficultatis supponit qd sicut vita animalis requirit epamē
tū qualitātū tangibilium 7 nō posset stare cū excellēcia illarū vt patet in li. 8
causis longitudinis 7 breuitatis vite: ita ad hoc qd aliquid sit nutrimentū cō
ueniens animali requirit aliqd tpmētū hmoi qualitātū quia posset corpus
esse ita calidū vel frigidū aut humidū vel siccū qd nō esset in posā ppinqua
ad sufficienter nutriendū 7 hoc patet certius ex libro de nutrimentō 7 nutri
bili. Ex hoc aut patet qd nō solū nutrimentū pueniens pōt distinguī ab incon
uenienti sed in saporē sed etiā scdus qualitates tangibiles. 7 quia qualitates
tangibiles discernūt p tactū. Ad sensus tactus est aliquantū distinctiū nō
trimenti: 7 hoc signauit Aristotē scdus huius dicēs: Tactus ē in alimēti sensus
est: siccis em̄ 7 humidis calidis 7 frigidis alunt oīa ista vitētia: hōr aut sen
sus est tactus: qā aut in pfectionibz 7 pluribus aialibz nutrimentū pueniens di
stinguī ab inconuenienti p saporē qui cognoscit a gustu ideo ipse tactus vt ē
distinctiū nutrimenti: vocat gustus. **¶** Supponit scdus qd gustus pōt dupli
citer accipi. vno mō vt est distinctiū saporū vt puta dulcis 7 amari gustari
7 acui 7 hmoi que sunt sequela plectionis. Alio mō put est qdā tactus 7 sic
nihil est gustus nisi ipse tactus put est distinctiū nutrimenti penes illas qua
litates tangibiles. **¶** Supponit tercio vt inuit Lō mē. ij. huius. de nyme
ro aialis qdā sunt affra terre aut lapidibus 7 a lapidibus atfrahūt nutrime
tū p radices suas. 7 ista aialia forte nutriūt ex rebus terre sribus carētibz
saporē ppter qd gustus eoz nō distinguī nutrimentū nisi p calidū. 7c. Alia
sūt aialia nō affra terre et lapidibz nec atfrahētia nutrimentū p radices hā
bentia pte qd os 7 talia hnt gustū distinctiū saporū. **¶** His supposi
tis dicit primo qd tactus est necessarius oīi aiali qd sic pōt pbari. Ille sensus
scdus qd cognoscit supabūdātia 7 excessus qualitātū tangibilium est necessa
rius oīi aiali sed tactus est hmoi ergo 7c. Maior pbat qd al est taliter cō
plexionati qd inter oīia mixta facilius ab oīibus excellentijs qualitatum
tangibilium patit passiōe corruptiua p quā corruptiū pportio quā requirit aia
in corpe animalis: 7 si nō haberet virtutes cognitīuā taliū qualitātū statim
posset at ab extrinsecis pēipue corūpi qā facilius possent ei appropinquas
re nisi fugeret 7 sic patet maior 7 minor manifesta de se. **¶** Ad scdus qd gu
stus ppter dictū qd est distinctiū saporū nō est necessarius oīi animali quā
tū ad esse simpliciter qd pbat qd sine ipso pōt esse al scdus Aristotē in littera.
Itā aut necessariū est animali sine quo al pōt esse. **¶** Ad tercio qd gustus
qui est qdā tactus bñ est necessarius oīi animali qā sine tali gustu nō pōt
sufficienter esse nec vivere qā cū al tā diu vinit qd diu pōt nutriri 7 nō vltra
vt patet scdus huius opor qd diu vinit habeat posā discretīuā nutrimenti
pueniens ab inconuenienti: Nec est sile de plantis qā plantē nō sunt ita pfer
ete 7 nobilis plectionis sicut aialia nec possent eis aduenire nec in corpa ea
rū subingredi tot discōuenientia ad mutationē eoz sicut in corpa aialium.

q ad nutrimentū
ppter huius
mōr qdā

q dā

Heuandū fū 6 qd
nō mō qd
ad 8 qd 7c
fū 8 nō mō
ppter ppter

assignatū ratiō
qā ppter
ad 8 qd ppter
ad 8 qd ppter
ad 8 qd ppter
ad 8 qd ppter
ad 8 qd ppter
ad 8 qd ppter

de anima

Conclusio responsalis. Appetit⁹ existens

CAd quintā dē q̄ nō sic sunt principiū sufficiens vt excludāt alia principia in alio genere vel in alio ordine vt patet ex sedā difficultate.

Tituli questionū et difficultatū dubiorū

q̄ in libris de anima ¶ Prima questio primi libri. Vtrū scia de aia hñs p
fictō adequato corp̄s aiātū sub rōe aiātī sit inter ptes phie naturā honoza
bilior. fo. 1. ¶ Prima difficultas U. anima vel corp̄s animatū sit primū
fictū scientie de anima. fo. 1. Scda diff. cultas U. Omnis sciētia sit d
numero bonoz honorabilū. fo. 3. Tercia difficultas. U. sciētia d aia sit
simpliciter dignior 7 honorabilior omnibus alijs sciētijis. fo. 4. Dubiū
U. nobilitas sciētie magis sumat ex nobilitate obiectvel ex certitudine
mōstratiōis. fo. 4. Quarta difficultas Quare scia de aia ab aristotele vo
cat hystoria 7 vtrū ipa sit vtilis ad om̄es veritatē. fo. 4. ¶ Scda q̄stio.
U. Vle sit posterius singularib⁹. fo. 6. ¶ Prima difficultas U. scia de aia sit
de numero difficillimoz. fo. 6. Dubiū U. aia possit cognosci a nobis p
prio pceptū 7 quiditatio. fo. 7 Scd⁹ diff. U. vle sit aliq̄d in reb⁹. fo. 8.
Tercia diff. U. Quiditas vñs sit vna aliqua vnitare reali minoz vnitare
numerali. fo. 9. Quarta diff. U. p̄dicta vnitare reali s minoz vnitare nu
merali pueniat nature vt est in pluribus vel vt est in vno indiuiduo. fo. 10.
Quinta diff. U. vle sit posterius suis singularib⁹. fo. 11. Sexta diff. cō
tinet solutiōes duoz circa textū occurrētū: quoz primū est. U. sit aliqua
ppia opatio aie. fo. 11. Scd⁹ dubiū. U. diffinitōes dyaletice sint vtilēs ad
dēmōstrandū. fo. 12. Terciū dubiū. U. Accūs ducat nos incognitionē
sbe. fo. 12. Quariū dubiū. U. pfecte sp̄icū positiū sup̄a pfecte planū

Quant omph sit deo qd amara sit opus et
tante nro una sigilla dno etiam ad

[illegible]

Et paulo tu robro
gaude qd hanc
spem as pntem
monimenta et p.
Et no tu speras
sunt tunc tunc
sua semis oculi
Et corpa munda

99

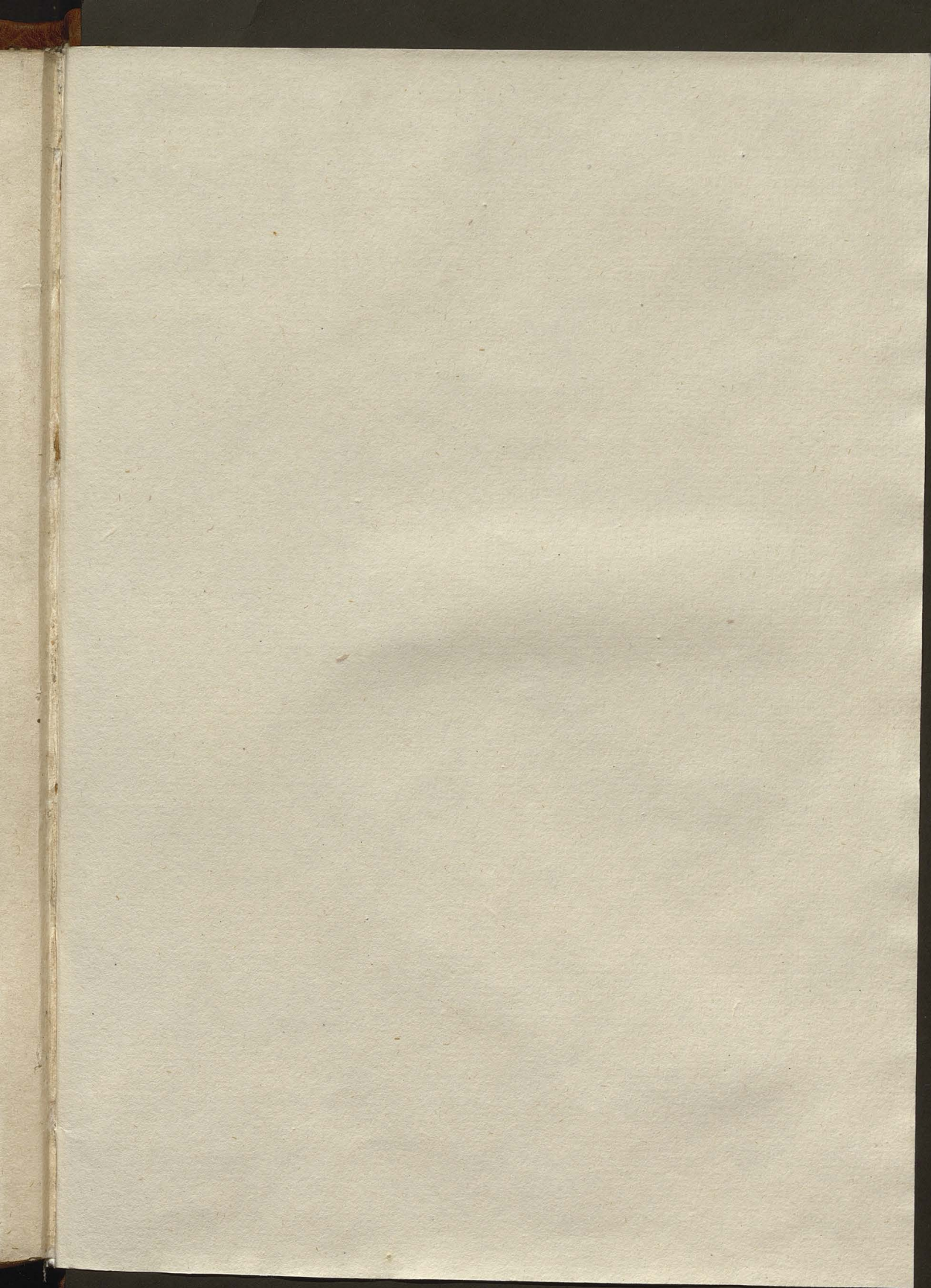
De ind. 102.

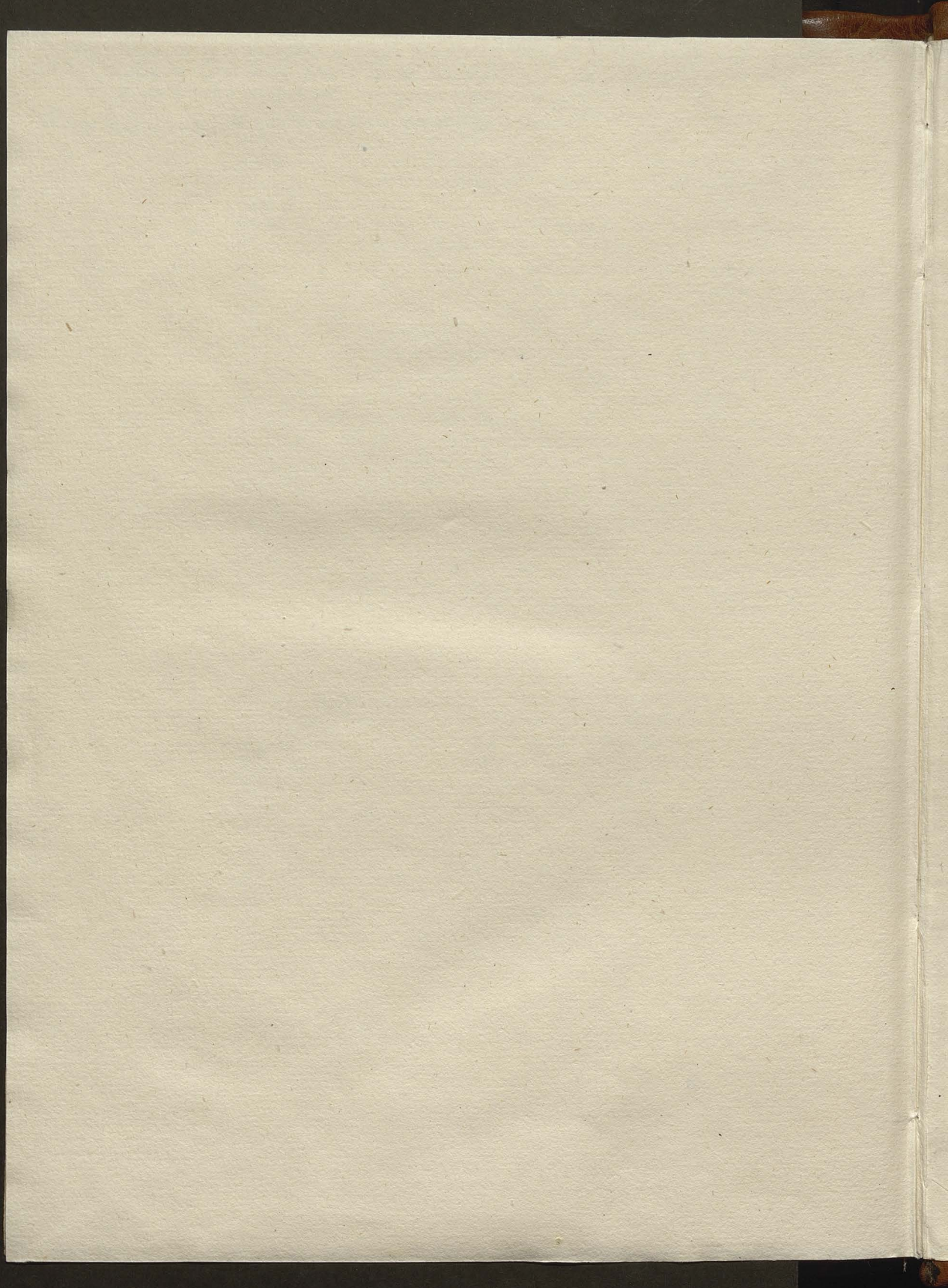
100

fo. 57 Dubiū U. illuminatio mediū fiat in tpe vel i instāti. fo. 58. Scda
diff. U. sit dare maxiaz distātiā p quā vel in qua visus pōt videre suū obctm
fo. 58. Tercia diff. U. sonus qui cū ppriū sensibile auditus idē nōme
ro sit qui pcpit a dineris. fo. 59 Quarta diff. U. hō ceteris aialibus ha
beat peiorē odoratū: 7 U. odor qui est ppriū sensibile odoratus multiplica
tur p mediū tm intentionaliter vel realiter fo. 60. Quinta diff. U. tact⁹
distinctus a gustu sit formaliter vnus sensus. fo. 60: Sexta diff. U. Corpa
dura possint se tangere. fo. 61. Septima U. sensibile positū supra sensus
faciat sensat: nē hoc est U. sensibili posito in organo sensitivo vel imediate
supra organū sensitivū senciāt. fo. 62. ¶ Sexta questio. U. preter sen
sus exteriores necessariū sit ponere sensum cōez. fo. 66. ¶ Prima diff.
an sensus pticularis possit sū sentire ptraria puta visus albū 7 nigrū. fo. 66
Dubiū U. visus senciāt albū 7 nigrū vna sensatiōe aut pluribus. fo. 66.
Dubiū scd3. U. sensus possit habere aliqñ noticiā pplexā. fo. 66. Dubium
terciū. U. aialia irrōnalia habeāt aliqñ noticiā pplexā. fo. eodē Scda diff.
Que est necessitas ponēdi sensus cōez. fo. 67 Tercia diff. U. sensus cōis
habeat vnū organū 7 vnū obiectū. fo. eodē. Quarta diff. U. pter sensum
cōez ponēdi sint aliqñ sensus interiores. fo. 68. Quinta diff. U. excellēs sen
sibile corūpat sensus. fo. 69. ¶ Questio prima terciū libri. U. quiditas
sens vlt sit obctm intellectus nostri. fo. 70. ¶ Prima diff. U. aliqd spēali
ente sit obctm adequatū nostri intellectus. fo. 71 Scda diff. U. singula
re sit ab intellectu nostro p se 7 directe intelligibile. fo. 73 Tercia diff. U.
optet intellectū esse denudatū ab eo q ipse intelligit. fo. 74. Quarta dif.
U. aia sepata possit recordari prōx aut intelligere ea que ipa nouit pūcta
fo. 76. Quinta diff. U. anima sepata possit acquirere cognitionē alicui⁹
prius ignoti. fo. 78. Sexta U. illud qd est obiectū adequatū intellectus
sit obctm adequatū volūtatis 7 sū eadē rōe. fo. 79 ¶ Questio scda. U. in
tellectus possibilis sit virtus pure passiva ab intellectu agente distincta. fo.
82. ¶ Prima diff. U. principiū actiū ad intellectionē sit intellect⁹ vel ob
iectū vel vtrūqz eoz. fo. eodē. Scda diff. U. intellectus agēs vel possibi
lis sit causa actiua intellectiōis. fo. 83. Tercia diff. U. intellectus agēs
7 intellectus possibilis sint pōte inter se distingere. fo. 85 Quarta diff. U.
ad habēdā noticiā actualē sit ponēda spēs intelligibilia. fo. 86 Quinta dif
U. actus intelligendi sint quāitate absolute ab intellectu 7 obiectū intellis
gibili realiter distincti. fo. 88. ¶ Questio tertia. U. appetit⁹ extis pōtia aie ab
alijs distincta sit sufficiens principiū mot⁹ scd3 locū in aialibus cū intellectu
practico vel fantasia. fo. 92 ¶ Prima diff. U. appetitus pcupiscibilia 7 ira
seibilia sint pōte aie distingere inter se 7 a pōtia apphēnsina quā psequūt⁹ fo. 92
Scda di. U. volūtas a seipsa vlt ab alio mouet ad volēdū fo. 93 Tercia diff.
U. appetitus 7 intellectus practicus sint pncipia motus scd3 locū. fo. 95.
Quarta diff. U. inter organa pmiū principiū motus scdm locū sit cor vel
posterior ps capitis vbi nucha descēdit a cerebro. fo. 96. Quinta diff.
U. gustus 7 tactus sunt necessarij omībus animalibus. fo. 97.
¶ Impressum Craconie curriculo virginē pte. 1513. p floriantū vngleriū

pbm. *quinto me ptem d m zo a go et ptem m zo ad qud. - aliquis bz omi a go et aliqd bz gmi
d ptem, et aliqd go d zio proxi. et qd aliqd p. Quid mlti d indistincte qd ptem ar. p.
m bnficis d mlti ut ptem. - ptem omi go no e.*

Metus temporis spatium multū. quia sed continua, sed singula in responso.





Biblioteka Jagiellońska



stdr0004243

Sekcja Konserwacji
Bibl. Jag.
2002 r.



Aristoteles, De anima. 1543.

CIMELIA

Qu

4017